

Samyutta Nikāya

Tekster samlet etter tema

Bind 4

Salāyatanavagga

Boken om de seks sansefeltene

Oversatt av Kåre A. Lie

Innhold

4.1 Samtaler om de seks sansefeltene

.....	16
4.1.1 Kapitlet om forgjengelighet	16
4.1.1.1 (35.1) Forgjengelighet i ens indre	16
4.1.1.2 (35.2) Lidelse i ens indre	17
4.1.1.3 (35.3) Det man ikke har kontroll over i sitt indre	18
4.1.1.4 (35.4) Forgjengelighet i den ytre verden	19
4.1.1.5 (35.5) Lidelse i den ytre verden	20
4.1.1.6 (35.6) Det man ikke har kontroll over i den ytre verden	21
4.1.1.7 (35.7) Forgjengelighet i det indre i fortid, framtid og nåtid ..	22
4.1.1.8 (35.8) Lidelse i det indre i fortid, framtid og nåtid	23
4.1.1.9 (35.9) Det man ikke har kontroll over i sitt indre i fortid, framtid og nåtid	24
4.1.1.10 (35.10) Forgjengelighet i den ytre verden i fortid, framtid og nåtid	25
4.1.1.11 (35.11) Lidelse i den ytre verden i fortid, framtid og nåtid	26
4.1.1.12 (35.12) Det man ikke har kontroll over i den ytre verden i fortid, framtid og nåtid	27
4.1.2 Kapitlet med par-tekster	28
4.1.2.1 (35.13) Den første teksten om tiden før oppvåkningen	28
4.1.2.2 (35.14) Den andre teksten om tiden før oppvåkningen	29
4.1.2.3 (35.15) Den første teksten om å lete etter nytelse	30
4.1.2.4 (35.16) Den andre teksten om å lete etter nytelse	31
4.1.2.5 (35.17) Hvis det ikke hadde vært noen nytelse, første tekst ..	32
4.1.2.6 (35.18) Hvis det ikke hadde vært noen nytelse, andre tekst ..	33
4.1.2.7 (35.19) Den første teksten om å nyte	34
4.1.2.8 (35.20) Den andre teksten om å nyte	35
4.1.2.9 (35.21) Den første teksten om hvordan lidelsen blir til	36
4.1.2.10 (35.22) Den andre teksten om hvordan lidelsen blir til	37

4.1.3	Kapitlet om alt	38
4.1.3.1	(35.23) Alt.	38
4.1.3.2	(35.24) Om å slippe taket	39
4.1.3.3	(35.25) Om å slippe taket ut fra kunnskap og forståelse.	40
4.1.3.4	(35.26) Den første teksten om manglende forståelse	41
4.1.3.5	(35.27) Den andre teksten om manglende forståelse	43
4.1.3.6	(35.28) Alt brenner	44
4.1.3.7	(35.29) Alt blir styrt	46
4.1.3.8	(35.30) Om å fjerne alle vrangforestillinger	47
4.1.3.9	(35.31) Den første teksten om en metode som passer til å fjerne vrangforestillinger.	48
4.1.3.10	(35.32) Den andre teksten om en metode som passer til å fjerne vrangforestillinger.	50
4.1.4	Kapitlet om det som er av en slik natur at det har oppstått	52
4.1.4.1–10	(35.33) Ti tekster om det som er av en slik natur at det har oppstått	52
4.1.5	Kapitlet om at alt er forgjengelig.	54
4.1.5.1–9	(35.34) Ni tekster om forgjengelighet.	54
4.1.5.10	(35.35) Overvinnelse.	56
4.1.6	Kapitlet om uvitenhet.	57
4.1.6.1	(35.36) Om å kvitte seg med uvitenhet.	57
4.1.6.2	(35.37) Om å fri seg fra bindinger	58
4.1.6.3	(35.38) Om å fjerne bindinger.	59
4.1.6.4	(35.39) Om å fri seg fra negative tendenser i sinnet.	60
4.1.6.5	(35.40) Om å fjerne negative tendenser i sinnet.	61
4.1.6.6	(35.41) Om å fri seg fra latente tendenser.	62
4.1.6.7	(35.42) Om å fjerne latente tendenser.	63
4.1.5.8	(35.43) Om å forstå alle involveringer	64
4.1.6.9	(35.44) Den første teksten om å gjøre slutt på alle involveringer	65
4.1.6.10	(35.45) Den andre teksten om å gjøre slutt på alle involveringer.	66
4.1.7	Kapitlet om Migajala	68

4.1.7.1 (35.46) Eneboer og samboer. Den første samtalen med Migajāla	68
4.1.7.2 (35.47) Den andre samtalen med Migajāla	70
4.1.7.3 (35.48) Samiddhis spørsmål om Māra	71
4.1.7.4 (35.49) Samiddhis spørsmål om et levende vesen	73
4.1.7.5 (35.50) Samiddhis spørsmål om lidelse	74
4.1.7.6 (35.51) Samiddhis spørsmål om verden	75
4.1.7.7 (35.52) Upasena og den giftige slangen	77
4.1.7.8 (35.53) Upavāḍas spørsmål om at sannheten er lett å se	78
4.1.7.9 (35.54) Den første teksten om de seks sansefeltene	80
4.1.7.10 (35.55) Den andre teksten om de seks sansefeltene	81
4.1.7.11 (35.56) Den tredje teksten om de seks sansefeltene	82
4.1.8 Kapitlet om sykdom	83
4.1.8.1 (35.57) Den første samtalen med en syk munk	83
4.1.8.2 (35.58) Den andre samtalen med en syk munk	85
4.1.8.3 (35.59) Samtale med Rādha om det som er uvarig	87
4.1.8.4 (35.60) Samtale med Rādha om det som er utilfredsstillende	88
4.1.8.5 (35.61) Samtale med Rādha om det som ikke er oss selv	89
4.1.8.6 (35.62) Den første teksten om å bli kvitt uvitenheten	90
4.1.8.7 (35.63) Den andre teksten om å bli kvitt uvitenheten	91
4.1.8.8 (35.64) Flere munk	92
4.1.8.9 (35.65) Et spørsmål om verden	93
4.1.8.10 (35.66) Phaggunas spørsmål	94
4.1.9 Kapitlet med Channa	95
4.1.9.1 (35.67) Verden er forgjengelig av natur	95
4.1.9.2 (35.68) Verden er tom	96
4.1.9.3 (35.69) En kortfattet undervisning	97
4.1.9.4 (35.70) Samtalen med Channa	99
4.1.9.5 (35.71) Puṇḍra	102
4.1.9.6 (35.72) Bāhiya	105
4.1.9.7 (35.73) Den første samtalen om begjær	107
4.1.9.8 (35.74) Den andre samtalen om begjær	109
4.1.9.9 (35.75) Den første teksten om det som opptrer i par	111

4.1.9.10 (35.76) Den andre teksten om det som opptrer i par.	112
4.1.10 Kapitlet om de seks sansefeltene	114
14.1.10.1 (35.77) Utemmet og ubehersket	114
4.1.10.2 (35.78) Mālukyaṣṣa	116
4.1.10.3 (35.79) Bortfall	123
4.1.10.4 (35.80) Et liv i sløvhet	125
4.1.10.5 (35.81) Selvbeherskelse	126
4.1.10.6 (35.82) Konsentrasjon.	127
4.1.10.7 (35.83) Å være alene.	128
4.1.10.8 (35.84) Den første teksten om det som ikke tilhører dere	129
4.1.10.9 (35.85) Den andre teksten om det som ikke tilhører dere	130
4.1.10.10 (35.86) Udaka	131
4.1.11 Kapitlet om å finne fred.	133
4.1.11.1 (35.87) Om å finne fred.	133
4.1.11.2 (35.88) Betingelser	134
4.1.11.3 (35.89) Hvordan lidelsen oppstår	135
4.1.11.4 (35.90) Hvordan verden oppstår	136
4.1.11.5 (35.91) Jeg er bedre.	137
4.1.11.6 (35.92) Bindinger	139
4.1.11.7 (35.93) Involvinger	140
4.1.11.8 (35.94) Om å forstå de indre sansefeltene.	141
4.1.11.9 (35.95) Om å forstå de ytre sansefeltene.	142
4.1.11.10 (35.96) Tilhøreren.	143
4.1.12 Kapitlet om verdslige sansenytelser.	145
4.1.12.1 (35.97) Den første teksten om Māras snarer.	145
4.1.12.2 (35.98) Den andre teksten om Māras snarer	146
4.1.12.3 (35.99) Om å komme til verdens ende	147
4.1.12.4 (35.100) Sanselige nytelser.	149
4.1.12.5 (35.101) Sakkaṣṣa	151
4.1.12.6 (35.102) Paṇḍita	152
4.1.12.7 (35.103) Sāriṣṣa	153

4.1.12.8 (35.104) Ràhula	155
4.1.12.9 (35.105) Bindinger	159
4.1.12.10 (35.106) Involvinger	160
4.1.13 Kapitlet om husherrer	161
4.1.13.1 (35.107) Vesàlā	161
4.1.13.2 (35.108) I vajjienes land	162
4.1.13.3 (35.109) I Nàëanda	163
4.1.13.4 (35.110) Bhàradvāja	164
4.1.13.5 (35.111) Soōa	167
4.1.13.6 (35.112) Ghosita	168
4.1.13.7 (35.113) Hāliddikāni	169
4.1.13.8 (35.114) Nakulapita	170
4.1.13.9 (35.115) Lohicca	171
4.1.13.10 (35.116) Verahaccāni	175
4.1.14 Kapitlet i Devadaha	177
4.1.14.1 (35.117) Samtalen i Devadaha	177
4.1.14.2 (35.118) Anledningen	178
4.1.14.3 (35.119) Den første teksten om tiltalende former	179
4.1.14.4 (35.120) Den andre teksten om tiltalende former	181
4.1.14.5 (35.121) Den første teksten om at det ikke er deres	182
4.1.14.6 (35.122) Den andre teksten om at det ikke er deres	183
4.1.14.7 (35.123) Alt i vårt indre er oppstått ut fra forgjengelige årsaker	184
4.1.14.8 (35.124) Alt i vårt indre er oppstått ut fra utilfredsstillende årsaker	185
4.1.14.9 (35.125) Alt i vårt indre er oppstått ut fra årsaker vi ikke eier	186
4.1.14.10 (35.126) Alt i det ytre er oppstått fra forgjengelige årsaker	187
4.1.14.11 (35.127) Alt i det ytre er oppstått ut fra utilfredsstillende årsaker	188
4.1.14.12 (35.128) Alt i vårt indre er oppstått ut fra årsaker vi ikke eier	189
4.1.15 Kapitlet om nytt og gammelt	190

4.1.15.1 (35.129) Avslutning av handlinger	190
4.1.15.2 (35.130) Forgjengeligheit er til stor hjelp for å finne fred i sinnet.	191
4.1.15.3 (35.131) Det som er utilfredsstillende, er til stor hjelp for å finne fred i sinnet	192
4.1.15.4 (35.132) Det som ikke er vårt eget, er til stor hjelp for å finne fred i sinnet	193
4.1.15.5 (35.133) Veien til å finne fred i sinnet	194
4.1.15.6 (35.134) Lærer og elev	196
4.1.15.7 (35.135) Hva er hensikten?	198
4.1.15.8 (35.136) Det finnes en metode	199
4.1.15.9 (35.137) Sanser	201
4.1.15.10 (35.138) En som forklarer læren.	202
4.1.16 Kapitlet om å slippe taket i nytelsen	203
4.1.16.1 (35.139) Om å slippe taket i indre nytelse	203
4.1.16.2 (35.140) Om å slippe taket i ytre nytelse	204
4.1.16.3 (35.141) Indre nytelser er forgjengelige	205
4.1.16.4 (35.142) Ytre nytelser er forgjengelige.	206
4.1.16.5 (35.143) I Jāvakas mangolund, om konsentrasjon	207
4.1.16.6 (35.144) I Jāvakas mangolund, om å øve alene	208
4.1.16.7 (35.145) Samtale med Koññhika om det som er forgjengelig	209
4.1.16.8 (35.146) Samtale med Koññhika om det som er utilfredsstillende	210
4.1.16.9 (35.147) Samtale med Koññhika om det som vi ikke eier	211
4.1.16.10 (35.148) Om å kvitte seg med feilaktige synspunkter.	212
4.1.16.11 (35.149) Om å kvitte seg med personlighetsteorier	213
4.1.16.12 (35.150) Om å kvitte seg med egoteorier	214
4.1.17 Kapitlet med seksti oppsummeringer.	215
4.1.17.1 (35.191) Om å slippe taket i lysten på det som er forgjengelig i deg selv	215

4.1.17.2 (35.152) Om å slippe taket i lidenskapen etter det som er forgjengelig i deg selv.	216
4.1.17.3 (35.153) Om å slippe taket i lidenskapelige lyster etter det som er forgjengelig i deg selv.	217
4.1.17.4–6 (35.154) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter det som er utilfredsstillende i deg selv	218
4.1.17.7–9 (35.155) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter det i deg selv som du ikke eier	219
4.1.17.10–12 (35.156) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter noe forgjengelig utenfor deg selv	220
4.1.17.13–15 (35.157) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter noe utilfredsstillende utenfor deg selv	221
4.1.17.16–18 (35.158) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter noe utenfor deg selv som du ikke eier.	222
4.1.17.19 (35.159) Forgjengelig i fortiden	223
4.1.17.20 (35.160) Forgjengelig i framtiden.	224
4.1.17.21 (35.161) Forgjengelig i nåtiden.	225
4.1.17.22–24 (35.162) Forgjengelig og utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid.	226
4.1.17.25–27 (35.163) Noe du ikke eier i fortid, framtid og nåtid . .	227
4.1.17.28–30 (35.164) Det utvendige som forgjengelig i fortid, framtid og nåtid	228
4.1.17.31–33 (35.165) Det utvendige som utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid.	229
4.1.17.34–36 (35.166) Det utvendige som vi ikke eier i fortid, framtid og nåtid	230
4.1.17.37 (35.167) Forgjengelighet i det indre i fortiden	231
4.1.17.38 (35.168) Forgjengelighet i det indre i framtiden.	232
4.1.17.39 (35.169) Forgjengelighet i det indre i nåtiden.	233
4.1.17.40–42 (35.170) Det som er utilfredsstillende i det indre	234
4.1.17.43–45 (35.171) Det som vi ikke eier i det indre	235
4.1.17.46–48 (35.172) Det som er forgjengelig i det ytre.	236
4.1.17.49–51 (35.173) Det som er utilfredsstillende i det ytre	237

4.1.17.52–54 (35.174) Det vi ikke eier i det ytre	238
4.1.17.55 (35.175) Forgjengelighet i vårt indre	239
4.1.17.56 (35.176) Utilfredsstillende i vårt indre	240
4.1.17.57 (35.177) Noe vi ikke eier og kan kontrollere i vårt indre	241
4.1.17.58 (35.178) Forgjengelighet i det ytre	242
4.1.17.59 (35.179) Utilfredsstillende i det ytre.	243
4.1.17.60 (35.180) Noe vi ikke eier og kan kontrollere i det ytre. . .	244
4.1.18 Kapitlet om havet.	245
4.1.18.1 (35.181) Den første teksten om havet.	245
4.1.18.2 (35.182) Den andre teksten om havet.	246
4.1.18.3 (35.183) Fiskeren	247
4.1.18.4 (35.184) Treet med sevje	248
4.1.18.5 (35.185) Koññhika	250
4.1.18.6 (35.186) Kàmabhā.	252
4.1.18.7 (35.187) Udāyā	253
4.1.18.8 (35.188) Rødglødende.	255
4.1.18.9 (35.189) Den første teksten om hender og føtter	258
4.1.18.9 (35.190) Den andre teksten om hender og føtter.	259
4.1.19 Kapitlet om slangen	260
4.1.19.1 (35.191) Lignelsen om slangene.	260
4.1.19.2 (35.192) Lignelsen om vogna	263
4.1.19.3 (35.193) Lignelsen om skilpadda	265
4.1.19.4 (35.194) Den første lignelsen om trestammen	267
4.1.19.5 (35.195) Den andre lignelsen om trestammen	269
6.1.19.6 (35.196) Fylt av begjær.	271
4.1.19.7 (35.197) Utilfredsstillende tilstander	275
4.1.19.8 (35.198) Lignelsen om kimsukatreet	278
6.1.19.9 (35.199) Lignelsen om harpen og tonen	281
4.1.19.10 (35.200) Lignelsen om de seks dyrene	283
4.1.19.11 (35.201) Kornneket.	285
4.2 Samtaler om følelser.	287
4.2.1 Kapitlet med vers.	287

4.2.1.1 (36.1) Konsentrasjon	287
4.2.1.2 (36.2) Gode følelser	288
4.1.2.1.3 (36.3) Om å slippe taket.	289
4.2.1.4 (36.4) Den bunnløse avgrunnen	291
4.2.1.5 (36.5) Slik bør man betrakte det	292
4.2.1.6 (36.6) Piler	293
4.2.1.7 Den første teksten om sykdom	296
4.2.1.8 (36.8) Den andre teksten om sykdom	299
4.2.1.9 (36.9) Følelsene er uvarige	302
4.2.1.10 (36.10) Med sanseintrykk som grunnlag.	303
4.2.2 Kapitlet om å være alene	304
4.2.2.1 (36.11) Å være alene.	304
4.2.2.2 (36.12) Den første teksten om vinder	306
4.2.2.3 (36.13) Den andre teksten om vinder	307
4.2.2.4 (36.14) Gjestehuset.	308
4.2.2.5 (36.15) Den første samtalen med ânanda	309
4.2.2.6 (36.16) Den andre samtalen med ânanda	311
4.2.2.7 (36.17) Den første samtalen med flere munk.	313
4.2.2.8 (36.18) Den andre samtalen med flere munk.	315
4.2.2.9 (36.19) Samtalen med snekkeren “Fem verktøy”.	317
4.2.2.10 (36.20) Samtale med noen munk.	321
4.2.3 Kapitlet med ett hundre og åtte forklaringer	324
4.2.3.1 (36.21) Samtalen med Sāvaka.	324
4.2.3.2 (36.22) Ett hundre og åtte	326
4.2.3.3 (36.23) Samtale med en munk	327
4.2.3.4 (36.24) Før oppvåkningen.	328
4.2.3.5 (36.25) Kunnskap	329
4.2.3.6 (36.26) Samtale med noen munk.	330
4.2.3.7 (36.27) Den første teksten om filosofer og brahmaner.	331
4.2.3.8 (36.28) Den andre teksten om filosofer og brahmaner.	332
4.2.3.9 (36.29) Den tredje teksten om filosofer og brahmaner.	333
4.2.3.10 (36.30) Det som er rensset	334
4.2.3.11 (36.31) Sanselige og ikke-sanselige gleder.	335

4.3 Samtaler om kvinner	338
4.3.1 Første kapittel.	338
4.3.1.1 (37.1) Kvinner.	338
4.3.1.2 (37.2) Menn.	339
4.3.1.3 (37.3) Tilleggsplager.	340
4.3.1.4 (37.4) Tre aktiviteter.	341
4.3.1.5 (37.5) Den sure	342
4.3.1.6 (37.6) Den kranglevorne	343
4.3.1.7 (37.7) Den misunnelige.	344
4.3.1.8 (37.8) Den gjerrige	345
4.3.1.9 (37.9) Den utro	346
4.3.1.10 (37.10) Den umoralske	347
4.3.1.11 (37.11) Den kunnskapsløse.	348
4.3.1.12 (37.12) Den late	349
4.3.1.13 (37.13) Den glemsomme.	350
4.3.1.14 (37.14) Fem brudd på de etiske grunnreglene.	351
4.3.2 Andre kapittel.	352
4.3.2.1 (37.15) Den som ikke er sur	352
4.3.2.2 (37.16) Den som ikke er kranglevoren	353
4.3.2.3 (37.17) Den som ikke er misunnelig.	354
4.3.2.4 (37.18) Den som ikke er gjerrig	355
4.3.2.5 (37.19) Den som ikke er utro	356
4.3.2.6 (37.20) Den med god moral	357
4.3.2.7 (37.21) Den kunnskapsrike	358
4.3.2.8 (37.22) Den energiske.	359
4.3.2.9 (37.23) Den oppmerksomme	360
4.3.2.10 (37.24) De fem etiske grunnreglene	361
4.3.3 Kapitlet om styrke	362
4.3.3.1 (37.25) Selvtillit	362
4.3.3.2 (37.26) Overtaket	363
4.3.3.3 (37.27) Seieren	364
4.3.3.4 (37.28) En	365
4.3.3.5 (37.29) Kvinnens kilde til styrke	366

4.3.3.6 (37.30) Om å bli jaget bort	367
4.3.3.7 (37.31) Årsaken.	368
4.3.3.8 (37.32) Tilstander	369
4.3.3.9 (37.33) De fem moralske treningsreglene gir selvtillit	371
4.3.3.10 (37.34) Vekst.	372
4.4 Samtaler med Jambukhādaka	373
4.4.1 (38.1) Spørsmål om nibbana	373
4.4.2 (38.2) Spørsmål om å bli en arahant	374
4.4.3 (38.3) De som underviser i læren.	375
4.4.4 (38.4) Hva er poenget?	376
4.4.5 (38.5) Velvære	377
4.4.6 (38.6) Det høyeste velvære	378
4.4.7 (38.7) Følelser	379
4.4.8 (38.8) Negative sinnstilstander	380
4.4.9 (38.9) Uvitenhet.	381
4.4.10 (38.10) Begjær	382
4.4.11 (38.11) Flodbølger	383
4.4.12 (38.12) Involveringer	384
4.4.13 (38.13) Lengsler.	385
4.4.14 (38.14) Lidelse	386
4.4.15 (38.15) Personligheten.	387
4.4.16 (38.16) Vanskelig å gjøre.	388
4.5 Samtaler med Sāmañña	389
4.5.1 (39.1) Samtale med Sāmañña	389
4.5.2 (39.2) Vanskelig å gjøre.	390
4.6 Samtaler med Moggallāna	391
4.6.1 (40.1) Første meditasjonstilstand.	391
4.6.2 (40.2) Andre meditasjonstilstand.	393
4.6.3 (40.3) Tredje meditasjonstilstand.	394
4.6.4 (40.4) Fjerde meditasjonstilstand.	395
4.6.5 (40.5) Rommets uendelighet	396
4.6.6 (40.6) Bevissthetens uendelighet	397
4.6.7 (40.7) Intetthetens plan	398

4.6.8 (40.8) Verken bevisst eller ubevisst.	399
4.6.9 (40.9) Det som er uten kjennetegn.	400
4.6.10 (40.10) Sakka.	401
4.6.11 (40.11) Candana.	405
4.7 Samtaler med Citta	406
4.7.1 (41.1) Bindinger.	406
6.7.2 (41.2) Den første samtalen med Isidatta	408
6.7.3 (41.3) Den andre samtalen med Isidatta.	410
4.7.4 (41.4) Mahaka	413
4.7.5 (41.5) Den første samtalen med Kàmabhå.	415
4.7.6 (41.6) Den andre samtalen med Kàmabhå.	417
4.7.7 (41.7) Samtalen med Godatta	420
4.7.8 (41.8) Nigaõñha Nãnaputta	422
4.7.9 (41.9) Kassapa, den nakne asketen	424
4.7.10 (41.10) Sykebesøk	426
4.8 Samtaler med landsbyhøvdingen.	428
4.8.1 (42.1) Sinnataggen.	428
4.8.2 (42.2) Teatersjefen.	429
4.8.3 (42.3) Soldaten.	431
4.8.4 (42.4) Elefantrytteren.	433
4.8.5 (42.5) Kavaleristen.	434
4.8.6 (42.6) Hvert menneske opplever resultatet av sine egne handlinger	435
4.8.7 (42.7) Lignelsen om åkeren	437
4.8.8 (42.8) Hornblåseren	440
4.8.9 (42.9) Familie.	443
4.8.10 (42.10) Maõicâëaka	445
4.8.11 (42.11) Bhadraka	446
4.8.12 (42.12) Ràsiya	448
4.8.13 (42.13) Pãñaliya	455
4.9 Samtaler om det usammensatte.	467
4.9.1 Første kapittel.	467
4.9.1.1 (43.1) Oppmerksomhet på kroppen	467

4.9.1.2 (43.2) Konsentrasjon og innsikt	468
4.9.1.3 (43.3) Innledende og fastholdende tanker.	469
4.9.1.4 (43.4) Konsentrasjon på tomhet	470
4.9.1.5 (43.5) Oppmerksomhetstrening	471
4.9.1.6 (43.6) Rett bestrebelse	472
4.9.1.7 (43.7) Grunnlag for suksess	473
4.9.1.8 (43.8) Evner	474
4.9.1.9 (43.9) Krefter	475
4.9.1.10 (43.10) Oppvåkningsfaktorene	476
4.9.1.11 (43.11) Den åttedelte veien.	477
4.9.2 Andre kapittel.	478
4.9.2.1 (43.12) Det usammensatte	478
4.9.2.2 (43.13) Målet.	483
4.9.2.3–32 (43.14) Uten negative tendenser og så videre.	484
4.9.2.33 (43.15) Det endelige målet	486
9.10 Samtaler om ubesvarte spørsmål	487
9.10.1 (44.1) Nonnen Khemà	487
4.10.2 (44.2) Anuràdha.	490
4.10.3 (44.3) Den første samtalen mellom Sàriputta og Koññhika	493
4.10.4 (44.4) Den andre samtalen mellom Sàriputta og Koññhika	495
4.10.5 (44.5) Den tredje samtalen mellom Sàriputta og Koññhika	497
4.10.6 (44.6) Den fjerde samtalen mellom Sàriputta og Koññhika	499
4.10.7 (44.7) Moggallàna	502
4.10.8 (44.8) Vacchagotta	504
4.10.9 (44.9) Samfunnshuset	506
4.10.10 (44.10) ânanda	508
4.10.11 (44.11) Sabhiya	509

4.1 Samtaler om de seks sansefeltene

Śaḷāyatanaśaṃyutta

4.1.1 Kapitlet om forgjengelighet

Aniccavagga

4.1.1.1 (35.1) Forgjengelighet i ens indre

Ajjhattāniccasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren holdt til i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, henvendte han seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Øyet er forgjengelig, munker. Det som er forgjengelig, innebærer lidelse, og det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Øret er forgjengelig ... nesa ... tunga er forgjengelig. Det som er forgjengelig, innebærer lidelse, og det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Kroppen er forgjengelig ... sinnet er forgjengelig. Det som er forgjengelig, innebærer lidelse, og det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i øyet, han slipper taket i øret ... nesa ... tunga ... kroppen, han slipper taket i sinnet. Når han slipper taket, stilner lidenskapene og han blir fri. Når han er blitt fri, vet han at han er blitt fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.1.2 (35.2) Lidelse i ens indre

Ajjhattadukkkhasutta

“Øyet innebærer lidelse, munk. Det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Øret innebærer lidelse ... nesa ... tunga innebærer lidelse, og det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Kroppen innebærer lidelse ... sinnet innebærer lidelse, og det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i øyet, han slipper taket i øret ... nesa ... tunga ... kroppen, han slipper taket i sinnet. Når han slipper taket, stilner lidenskapene og han blir fri. Når han er blitt fri, vet han at han er blitt fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.1.3 (35.3) Det man ikke har kontroll over i sitt indre

Ajjhattānattasutta

“Øyet er noe ikke vi har kontroll over, munker, og det man ikke har kontroll over, bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... er noe ikke vi har kontroll over, og det man ikke har kontroll over, bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i øyet, han slipper taket i øret ... nesa ... tunga ... kroppen, han slipper taket i sinnet. Når han slipper taket, stilner lidenskapene og han blir fri. Når han er blitt fri, vet han at han er blitt fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.1.4 (35.4) Forgjengelighet i den ytre verden

Bāhirāniccasutta

“Synlige former er forgjengelige, munker. Det som er forgjengelig, innebærer lidelse, og det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... forestillinger er forgjengelige. Det som er forgjengelig, innebærer lidelse, og det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i synlige former ... lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... forestillinger. Når han slipper taket, stilner lidenskapene og han blir fri. Når han er blitt fri, vet han at han er blitt fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.1.5 (35.5) Lidelse i den ytre verden

Bāhiradukkkhasutta

“Synlige former innebærer lidelse, munker. Det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... forestillinger innebærer lidelse, og det som innebærer lidelse, er ikke noe vi har kontroll over, og det bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i synlige former ... lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... forestillinger. Når han slipper taket, stilner lidenskapene og han blir fri. Når han er blitt fri, vet han at han er blitt fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.1.6 (35.6) Det man ikke har kontroll over i den ytre verden

Bāhirānattasutta

“Synlige former er noe ikke vi har kontroll over, munker, og det man ikke har kontroll over, bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... forestillinger er noe ikke vi har kontroll over, og det man ikke har kontroll over, bør man betrakte med visdom og se det som det er: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv.’

Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i synlige former ... lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... forestillinger . Når han slipper taket, stilner lidenskapene og han blir fri. Når han er blitt fri, vet han at han er blitt fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.1.7 (35.7) Forgjengelighet i det indre i fortid, framtid og nåtid

Ajjhattāniccātītānāgatasutta

“Øyet er forgjengelig, munker. Det var det i fortiden og det kommer til å bli det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.

Øret er forgjengelig ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig. Det var det i fortiden og det kommer til å bli det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.”

4.1.1.8 (35.8) Lidelse i det indre i fortid, framtid og nåtid

Ajjhattadukkhātītānāgatasutta

“Øyet innebærer lidelse, munk. Det var det i fortiden og det kommer til å bli det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.

Øret innebærer lidelse ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet innebærer lidelse. Det gjorde det i fortiden og det kommer til å gjøre det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.”

4.1.1.9 (35.9) Det man ikke har kontroll over i sitt indre i fortid, framtid og nåtid Ajjhattānattātītānāgatasutta

“Øyet er noe man ikke har kontroll over, munker. Det var det i fortiden og det kommer til å bli det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.

Øret er noe man ikke har kontroll over ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er noe man ikke har kontroll over. Det var det i fortiden og det kommer til å bli det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.”

4.1.1.10 (35.10) Forgjengelighet i den ytre verden i fortid, framtid og nåtid

Bāhirāniccātītānāgatasutta

“Synlige former er forgjengelige, munker. De var det i fortiden og de kommer til å bli det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.

Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... forestillinger er forgjengelige. De var det i fortiden og de kommer til å bli det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.

4.1.1.11 (35.11) Lidelse i den ytre verden i fortid, framtid og nåtid

Bāhiradukkhātītānāgatasutta

“Synlige former innebærer lidelse, munk. De gjorde det i fortiden og de kommer til å gjøre det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.

Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... forestillinger innebærer lidelse. De gjorde det i fortiden og de kommer til å gjøre det i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.

4.1.1.12 (35.12) Det man ikke har kontroll over i den ytre verden i fortid, framtid og nåtid

Bāhirānattātītānāgatasutta

“Synlige former er noe man ikke har kontroll over, munker. Slik var de i fortiden og slik kommer de å bli i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lenger han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.

Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... forestillinger er noe man ikke har kontroll over, munker. Slik var de i fortiden og slik kommer de å bli i framtiden, for ikke da å snakke om nåtiden. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, lengter han ikke tilbake til fortiden, han gleder seg ikke til framtiden og han slipper taket i nåtiden, stilner lidenskapene og oppnår avslutning.

4.1.2 Kapitlet med par-tekster

Yamakavagga

4.1.2.1 (35.13) Den første teksten om tiden før oppvåkningen

Paṭhamapubbesambodhasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, sa han:

“Før jeg nådde oppvåkningen, munk, mens jeg fortsatt var en som søkte oppvåkning uten å ha funnet den, tenkte jeg som så: ‘Hva er nytelsen ved øyet, hva er ulempen og hvordan blir jeg fri fra det? Hva er nytelsen ved øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... hva er nytelsen ved sinnet, hva er ulempen og hvordan blir jeg fri fra det?’

Videre tenkte jeg som så: ‘Den gleden som øyet gir, det er nytelsen ved øyet. Det at øyet er forgjengelig, medfører lidelse og er foranderlig av natur, det er ulempen ved øyet. Det å slippe taket i lyster og lidenskaper som oppstår gjennom øyet, det er å bli fri fra det. Den gleden som øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet gir, det er nytelsen ved sinnet. Det at sinnet er forgjengelig, medfører lidelse og er foranderlig av natur, det er ulempen ved sinnet. Det å slippe taket i lyster og lidenskaper som oppstår gjennom sinnet, det er å bli fri fra det.

Så lenge jeg ikke så nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks indre sansefeltene, så lenge jeg ikke så dette slik det virkelig er, så lenge var jeg heller ikke i stand til å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Men da jeg så nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks indre sansefeltene, da jeg så dette slik det virkelig er, da klarte jeg å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Da fant jeg innsikt og kunnskap om at min frigjøring var urokkelig, dette var min siste fødsel, og det blir ingen ny eksistens etter denne.”

4.1.2.2 (35.14) Den andre teksten om tiden før oppvåkningen

Dutiyapubbesambodhasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, sa han:

“Før jeg nådde oppvåkningen, munk, mens jeg fortsatt var en som søkte oppvåkning uten å ha funnet den, tenkte jeg som så: ‘Hva er nytelsen ved synlige former, hva er ulempen og hvordan blir jeg fri fra det? Hva er nytelsen ved lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... hva er nytelsen ved sinnstilstander, hva er ulempen og hvordan blir jeg fri fra dem?’

Videre tenkte jeg som så: ‘Den gleden som synlige former gir, det er nytelsen ved synlige former. Det at synlige former er forgjengelige, medfører lidelse og er foranderlige av natur, det er ulempen ved synlige former. Det å slippe taket i lyster og lidenskaper som oppstår gjennom synlige former, det er å bli fri fra dem. Den gleden som lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... sinnstilstander gir, det er nytelsen ved sinnstilstander. Det at sinnstilstander er forgjengelige, medfører lidelse og er foranderlige av natur, det er ulempen ved sinnstilstander. Det å slippe taket i lyster og lidenskaper som oppstår gjennom sinnstilstander, det er å bli fri fra dem.

Så lenge jeg ikke så nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks ytre sansefeltene, så lenge jeg ikke så dette slik det virkelig er, så lenge var jeg heller ikke i stand til å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Men da jeg så nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks ytre sansefeltene, da jeg så dette slik det virkelig er, da klarte jeg å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Da fant jeg innsikt og kunnskap om at min frigjøring var urokkelig, dette var min siste fødsel, og det blir ingen ny eksistens etter denne.”

4.1.2.3 (35.15) Den første teksten om å lete etter nytelse

Paṭhamāssādapariyesanasutta

“Jeg var på leting etter øyets nytelser, munker, og jeg fant dem. Med min innsikt har jeg klart sett alle de nytelser øyet kan gi. Jeg var på leting etter øyets ulemper, og jeg fant dem. Med min innsikt har jeg klar sett alle de ulemper øyet kan gi. Jeg var på leting etter frigjøring fra øyet, og jeg fant den. Med min innsikt har jeg klart sett hvordan man kan frigjøre seg fra øyet.

Jeg var på leting etter ørets ... nesas ... tungas ... kroppens ... sinnets nytelser, og jeg fant dem. Med min innsikt har jeg klart sett alle de nytelser sinnet kan gi. Jeg var på leting etter sinnets ulemper, og jeg fant dem. Med min innsikt har jeg klar sett alle de ulemper sinnet kan gi. Jeg var på leting etter frigjøring fra sinnet, og jeg fant den. Med min innsikt har jeg klart sett hvordan man kan frigjøre seg fra sinnet.

Så lenge jeg ikke så nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks indre sansefeltene, så lenge jeg ikke så dette slik det virkelig er, så lenge var jeg heller ikke i stand til å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Men da jeg så nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks indre sansefeltene, da jeg så dette slik det virkelig er, da klarte jeg å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Da fant jeg innsikt og kunnskap om at min frigjøring var urokkelig, dette var min siste fødsel, og det blir ingen ny eksistens etter denne.”

4.1.2.4 (35.16) Den andre teksten om å lete etter nytelse

Dutiyāssādapariyesanasutta

“Jeg var på leting etter nytelsene ved synlige former, munker, og jeg fant dem. Med min innsikt har jeg klart sett alle de nytelser synlige former kan gi. Jeg var på leting etter ulempene ved synlige former, og jeg fant dem. Med min innsikt har jeg klar sett alle de ulemper synlige former kan gi. Jeg var på leting etter frigjøring fra synlige former, og jeg fant den. Med min innsikt har jeg klart sett hvordan man kan frigjøre seg fra synlige former.

Jeg var på leting etter nytelsene ved lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... sinnstilstander, og jeg fant dem. Med min innsikt har jeg klart sett alle de nytelser sinnstilstander kan gi. Jeg var på leting etter ulempene ved sinnstilstander, og jeg fant dem. Med min innsikt har jeg klar sett alle de ulemper sinnstilstander kan gi. Jeg var på leting etter frigjøring fra sinnstilstander, og jeg fant den. Med min innsikt har jeg klart sett hvordan man kan frigjøre seg fra sinnstilstander.

Så lenge jeg ikke så nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks ytre sansefeltene, så lenge jeg ikke så dette slik det virkelig er, så lenge var jeg heller ikke i stand til å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Men da jeg så nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks ytre sansefeltene, da jeg så dette slik det virkelig er, da klarte jeg å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Da fant jeg innsikt og kunnskap om at min frigjøring var urokkelig, dette var min siste fødsel, og det blir ingen ny eksistens etter denne.”

4.1.2.5 (35.17) Hvis det ikke hadde vært noen nytelse, første tekst

Paṭhamanoceassādasutta

“Hvis ikke øyet hadde gitt noen nytelser, ville ikke levende vesener ha vært så lidenskapelig opptatt av det, munker. Men siden øyet gir nytelser, er levende vesener lidenskapelig opptatt av det. Hvis ikke øyet hadde gitt noen lidelser, ville levende vesener ikke ha klart å slippe taket i det. Men siden øyet gir lidelser, klarer levende vesener å slippe taket i det. Hvis det ikke hadde vært mulig å bli fri fra øyet, ville ikke levende vesener ha klart å gjøre seg fri fra det. Men siden det er mulig å bli fri fra øyet, klarer levende vesener å bli fri fra det.

Hvis ikke øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet hadde gitt noen nytelser, ville ikke levende vesener ha vært så lidenskapelig opptatt av det, munker. Men siden sinnet gir nytelser, er levende vesener lidenskapelig opptatt av det. Hvis ikke sinnet hadde gitt noen lidelser, ville levende vesener ikke ha klart å slippe taket i det. Men siden sinnet gir lidelser, klarer levende vesener å slippe taket i det. Hvis det ikke hadde vært mulig å bli fri fra sinnet, ville ikke levende vesener ha klart å gjøre seg fri fra det. Men siden det er mulig å bli fri fra sinnet, klarer levende vesener å bli fri fra det.

Så lenge levende vesener ikke ser nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks indre sansefeltene, så lenge de ikke ser dette slik det virkelig er, så lenge er de heller ikke i stand til å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Men når de ser nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks indre sansefeltene, når de ser dette slik det virkelig er, da klarer de å løsrive seg fra denne verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Da bryter de lenkene og blir fri og river ned alle sperrer i sinnet.”

4.1.2.6 (35.18) Hvis det ikke hadde vært noen nytelse, andre tekst

Dutiyanocceassādasutta

“Hvis ikke synlige former hadde gitt noen nytelser, ville ikke levende vesener ha vært så lidenskapelig opptatt av dem, munk. Men siden synlige former gir nytelser, er levende vesener lidenskapelig opptatt av dem. Hvis ikke synlige former hadde gitt noen lidelser, ville levende vesener ikke ha klart å slippe taket i dem. Men siden synlige former gir lidelser, klarer levende vesener å slippe taket i dem. Hvis det ikke hadde vært mulig å bli fri fra synlige former, ville ikke levende vesener ha klart å gjøre seg fri fra dem. Men siden det er mulig å bli fri fra synlige former, klarer levende vesener å bli fri fra dem.

Hvis ikke lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... sinnstilstander hadde gitt noen nytelser, ville ikke levende vesener ha vært så lidenskapelig opptatt av dem, munk. Men siden sinnstilstander gir nytelser, er levende vesener lidenskapelig opptatt av dem. Hvis ikke sinnstilstander hadde gitt noen lidelser, ville levende vesener ikke ha klart å slippe taket i dem. Men siden sinnstilstander gir lidelser, klarer levende vesener å slippe taket i dem. Hvis det ikke hadde vært mulig å bli fri fra sinnstilstander, ville ikke levende vesener ha klart å gjøre seg fri fra dem. Men siden det er mulig å bli fri fra sinnstilstander, klarer levende vesener å bli fri fra dem.

Så lenge levende vesener ikke ser nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks ytre sansefeltene, så lenge de ikke ser dette slik det virkelig er, så lenge er de heller ikke i stand til å oppnå den fulle og uforlignelige oppvåkningen her i denne verden med dens guder, djevl, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Men når de ser nytelsen som nytelse, ulempene som ulemper og frigjøringen som frigjøring i forbindelse med disse seks indre sansefeltene, når de ser dette slik det virkelig er, da klarer de å løsrive seg fra denne verden med dens guder, djevl, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Da bryter de lenkene og blir fri og river ned alle sperrer i sinnet.”

4.1.2.7 (35.19) Den første teksten om å nyte

Paṭhamābhinandasutta

“Den som nyter øyet, nyter også lidelse, munker. Den som nyter lidelse, blir ikke fri fra lidelsen, sier jeg. Den som nyter øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet, nyter også lidelse. Den som nyter lidelse, blir ikke fri fra lidelsen, sier jeg.

Den som ikke nyter øyet, nyter heller ikke lidelse. Den som ikke nyter lidelse, er fri fra lidelsen, sier jeg. Den som ikke nyter øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet, nyter heller ikke lidelse. Den som ikke nyter lidelse, er fri fra lidelsen, sier jeg.”

4.1.2.8 (35.20) Den andre teksten om å nyte

Dutiyābhinandasutta

“Den som nyter synlige former, nyter også lidelse, munker. Den som nyter lidelse, blir ikke fri fra lidelsen, sier jeg. Den som nyter lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... sinnstilstander, nyter også lidelse. Den som nyter lidelse, blir ikke fri fra lidelsen, sier jeg.

Den som ikke nyter synlige former, nyter heller ikke lidelse. Den som ikke nyter lidelse, er fri fra lidelsen, sier jeg. Den som ikke nyter lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... sinnstilstander, nyter heller ikke lidelse. Den som ikke nyter lidelse, er fri fra lidelsen, sier jeg.”

4.1.2.9 (35.21) Den første teksten om hvordan lidelsen blir til

Paṭhamadukkhuppādasutta

“Når øyet oppstår, befester seg, blir til og kommer til syne, da oppstår lidelse, da befester sykdommer seg og da kommer alderdom og død til syne. Når øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet oppstår, befester seg, blir til og kommer til syne, da oppstår lidelse, da befester sykdommer seg og da kommer alderdom og død til syne.

Når øyet tar slutt, opphører og blir borte, da tar lidelsene slutt, da opphører sykdommene og da blir alderdom og død borte. Når øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet tar slutt, opphører og blir borte, da tar lidelsene slutt, da opphører sykdommene og da blir alderdom og død borte.”

4.1.2.10 (35.22) Den andre teksten om hvordan lidelsen blir til

Dutiyadukkhuppādasutta

“Når synlige former oppstår, befester seg, blir til og kommer til syne, da oppstår lidelse, da befester sykdommer seg og da kommer alderdom og død til syne. Når lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... sinnstilstander oppstår, befester seg, blir til og kommer til syne, da oppstår lidelse, da befester sykdommer seg og da kommer alderdom og død til syne.

Når synlige former tar slutt, opphører og blir borte, da tar lidelsene slutt, da opphører sykdommene og da blir alderdom og død borte. Når lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... sinnstilstander tar slutt, opphører og blir borte, da tar lidelsene slutt, da opphører sykdommene og da blir alderdom og død borte.”

4.1.3 Kapitlet om alt

Sabbavagga

4.1.3.1 (35.23) Alt

Sabbasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvatthī, sa han:

“Jeg skal forklare alt for dere, munk, så hør etter og følg godt med. Hva er alt, munk? Det er øyet og synlige former, øret og lyder, nesa og dufter, tunga og smaksinntrykk, kroppen og berøringer, og sinnet og sinnstilstander. Dette kalles alt, munk. Hvis noen skulle avvise at dette er alt og vil proklamere noe annet som alt, ville det bare være tomt prat fra hans side. Får han spørsmål om dette, så kan han ikke svare, men roter seg bare inn i flere uklarheter. Og hvorfor? Jo, fordi det han snakker om, ikke finnes.”

4.1.3.2 (35.24) Om å slippe taket

Pahānasutta

“Jeg skal lære dere å slippe taket i alt, munker, så hør etter og følg godt med. Hvordan er læren om å slippe taket i alt? Dere bør slippe taket i øyet, og dere bør slippe taket i synlige former, slippe taket i synsbevissthet, slippe taket i synspersepsjon, og dere bør også slippe taket i gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra synspersepsjon. Dere bør slippe taket i øret ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra hørselspersepsjon ... nesa ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra duftpersepsjon ... tunga ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra smakspersepsjon ... kroppen ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra berøringspersepsjon ... sinnet, munker. Dere bør slippe taket i sinnstilstander, dere bør slippe taket i sinnsbevissthet, dere bør slippe taket i sinnspersepsjon, og dere bør også slippe taket i gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra sinnspersepsjon. Dette er læren om å slippe taket i alt, munker.”

4.1.3.3 (35.25) Om å slippe taket ut fra kunnskap og forståelse

Abhiññāpariññāpahānasutta

“Jeg skal lære dere å slippe taket i alt ut fra kunnskap og forståelse, munker, så hør etter og følg godt med. Hvordan er læren om å slippe taket i alt ut fra kunnskap og forståelse? Dere bør slippe taket i øyet ut fra kunnskap og forståelse, og dere bør slippe taket i synlige former ut fra kunnskap og forståelse, slippe taket i synsbevissthet ut fra kunnskap og forståelse, slippe taket i synspersepsjon ut fra kunnskap og forståelse, og dere bør også slippe taket i gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra synspersepsjon ut fra kunnskap og forståelse. Dere bør slippe taket i øret ut fra kunnskap og forståelse ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra hørselspersepsjon ut fra kunnskap og forståelse ... nesa ut fra kunnskap og forståelse ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra duftpersepsjon ut fra kunnskap og forståelse ... tunga ut fra kunnskap og forståelse ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra smakspersepsjon ut fra kunnskap og forståelse ... kroppen ut fra kunnskap og forståelse ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra berøringspersepsjon ut fra kunnskap og forståelse ... sinnet ut fra kunnskap og forståelse , munker. Dere bør slippe taket i sinnstilstander ut fra kunnskap og forståelse, dere bør slippe taket i sinnsbevisstheten ut fra kunnskap og forståelse, dere bør slippe taket i sinnspersepsjon ut fra kunnskap og forståelse, og dere bør også slippe taket i gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår ut fra sinnspersepsjon ut fra kunnskap og forståelse. Dette er læren om å slippe taket i alt ut fra kunnskap og forståelse, munker.”

4.1.3.4 (35.26) Den første teksten om manglende forståelse

Paṭhamāparijānanasutta

“Den som ikke kjenner og forstår alt, og som ikke mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er ute av stand til å slukke lidelsene. Hva er det man ikke kjenner og forstår, hva er det man ikke mister lidenskapen etter og slipper tak i slik at man ikke er i stand til å slukke lidelsene, munker?

Når man ikke kjenner og forstår øyet, når man ikke mister lidenskapen etter det og ikke slipper taket i det, er man ute av stand til å slukke lidelsene. Når man ikke kjenner og forstår synlige former, når man ikke mister lidenskapen etter dem og ikke slipper taket i dem, er man ute av stand til å slukke lidelsene. Når man ikke kjenner og forstår synsbevisstheten, når man ikke mister lidenskapen etter den og ikke slipper taket i den, er man ute av stand til å slukke lidelsene. Når man ikke kjenner og forstår synspersepsjonen, når man ikke mister lidenskapen etter den og ikke slipper taket i den, er man ute av stand til å slukke lidelsene. Når man ikke kjenner og forstår de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår betinget av synspersepsjonen, når man ikke mister lidenskapen etter dem og ikke slipper taket i dem, er man ute av stand til å slukke lidelsene.

Når man ikke kjenner og forstår øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet, når man ikke mister lidenskapen etter det og ikke slipper taket i det, er man ute av stand til å slukke lidelsene. Når man ikke kjenner og forstår sinnstilstander, når man ikke mister lidenskapen etter dem og ikke slipper taket i dem, er man ute av stand til å slukke lidelsene. Når man ikke kjenner og forstår sinnsbevisstheten, når man ikke mister lidenskapen etter den og ikke slipper taket i den, er man ute av stand til å slukke lidelsene. Når man ikke kjenner og forstår sinnspersepsjonen, når man ikke mister lidenskapen etter den og ikke slipper taket i den, er man ute av stand til å slukke lidelsene. Når man ikke kjenner og forstår de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår betinget av sinnspersepsjonen, når man ikke mister lidenskapen etter dem og ikke slipper taket i dem, er man ute av stand til å slukke lidelsene. Dette er alt det man verken kjenner eller forstår, og den som ikke mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er ute av stand til å slukke lidelsene.

Den som derimot kjenner og forstår alt, og som mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er i stand til å slukke lidelsene. Hva er det man kjenner og forstår, hva er det man mister lidenskapen etter og slipper tak i og blir i stand til å slukke lidelsene, munker?

Når man kjenner og forstår øyet, når man mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er man i stand til å slukke lidelsene. Når man kjenner og forstår synlige former, når man mister lidenskapen etter dem og slipper taket i dem, er man i stand til å slukke lidelsene. Når man kjenner og forstår synsbevisstheten, når man mister lidenskapen etter den og slipper taket i den, er man i stand til å slukke lidelsene. Når man kjenner og forstår synspersepsjonen, når man mister lidenskapen etter den og slipper taket i den, er man i stand til å slukke lidelsene. Når man kjenner og forstår de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår betinget av synspersepsjonen, når man mister lidenskapen etter dem og slipper taket i dem, er man i stand til å slukke lidelsene.

Når man kjenner og forstår øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet, når man mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er man i stand til å slukke lidelsene. Når man kjenner og forstår sinnstilstander, når man mister lidenskapen etter dem og slipper taket i dem, er man i stand til å slukke lidelsene. Når man kjenner og forstår sinnsbevisstheten, når man mister lidenskapen etter den og slipper taket i den, er man i stand til å slukke lidelsene. Når man kjenner og forstår sinnspersepsjonen, når man mister lidenskapen etter den og slipper taket i den, er man i stand til å slukke lidelsene. Når man kjenner og forstår de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår betinget av sinnspersepsjonen, når man mister lidenskapen etter dem og slipper taket i dem, er man i stand til å slukke lidelsene. Dette er alt det man verken kjenner eller forstår, og den som mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er i stand til å slukke lidelsene. Dette er alt det man bør kjenne og forstå, og den som mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er i stand til å slukke lidelsene.”

4.1.3.5 (35.27) Den andre teksten om manglende forståelse

Dutiyāparijānanasutta

“Den som ikke kjenner og forstår alt, og som ikke mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er ute av stand til å slukke lidelsene. Hva er det man ikke kjenner og forstår, hva er det man ikke mister lidenskapen etter og slipper tak i slik at man ikke er i stand til å slukke lidelsene, munker?

Det er øyet, det er synlige former, det er synsbevisstheten og det er de ideene som oppstår ut fra synsbevisstheten. Det er øret ... det er nesa ... det er tunga ... det er kroppen ... det er sinnet, det er ideer, det er sinnsbevisstheten og det er de ideene som oppstår ut fra sinnsbevisstheten. Dette er alt det man verken kjenner eller forstår, og den som ikke mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er ute av stand til å slukke lidelsene.

Den som derimot kjenner og forstår alt, og som mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er i stand til å slukke lidelsene. Hva er det man kjenner og forstår, hva er det man mister lidenskapen etter og slipper tak i og blir i stand til å slukke lidelsene, munker?

Det er øyet, det er synlige former, det er synsbevisstheten og det er de ideene som oppstår ut fra synsbevisstheten. Det er øret ... det er nesa ... det er tunga ... det er kroppen ... det er sinnet, det er ideer, det er sinnsbevisstheten og det er de ideene som oppstår ut fra sinnsbevisstheten. Dette er alt det man bør kjenne og forstå, og den som mister lidenskapen etter det og slipper taket i det, er i stand til å slukke lidelsene.

4.1.3.6 (35.28) Alt brenner

Ādittasutta

En gang da Mesteren var på Gayatoppen ved Gaya sammen med tusen munkers, henvendte han seg til munkene og sa:

“Alt brenner, munkers. Og hva er alt dette som brenner?

Øyet brenner, munkers. De synlige formene brenner, synsbevisstheten brenner, synspersepsjonen brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, de brenner også, munkers. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og dumhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg.

Øret brenner, munkers. Lydene brenner, hørselsbevisstheten brenner, hørselspersepsjonen brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av hørselspersepsjon, de brenner også, munkers. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og dumhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg.

Nesa brenner, munkers. Duftene brenner, luktebevisstheten brenner, luktepersepsjonen brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av luktepersepsjon, de brenner også, munkers. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og dumhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg.

Tunga brenner, munkers. Smaksmanntrykkene brenner, smaksbevisstheten brenner, smaksperspepsjonen brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av smaksperspepsjon, de brenner også, munkers. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og dumhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg.

Kroppen brenner, munkers. Berøringene brenner, berøringsbevisstheten brenner, berøringspersepsjonen brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av berøringspersepsjon, de brenner også, munkers. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og dumhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg.

Sinnet brenner, munker. Tankeobjektene brenner, tankebevisstheten brenner, tankepersepsjonen brenner, og alle de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankepersepsjon, de brenner også, munker. Men hva brenner de med? De brenner med lidenskapenes, hatets og dumhetens ild. Og de brenner med sorgens, klagenes, smertenens, tungsinnets og mismotets ild, sier jeg.

Når den edles elev har lært mye og sett hvordan dette forholder seg, binder han seg ikke lenger til synssansen eller til det han ser, munker, og heller ikke til synsbevisstheten, synspersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon. Han binder seg heller ikke lenger til hørsel og lyder ... nese og dufter ... tunge og smak ... kropp og berøring ... sinn og tankeobjekter, munker, og heller ikke til tankebevisstheten, tankepersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankepersepsjon.

Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

Slik talte Mesteren, og glade til sinns tok munkene imot ordene hans. Mens Mesteren ga disse forklaringene, ble alle de tusen munkenes sinn befridd fra alle forurensninger.

4.1.3.7 (35.29) Alt blir styrt

Addhabhūtasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, henvendte han seg til munkene og sa:

“Alt blir styrt, munk. Hva er dette alt som blir styrt? Øyet blir styrt, munk. Synlige former, synsbevisstheten og synspersepsjonen blir styrt. De gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår betinget av synspersepsjonen, blir også styrt. Hva blir de styrt av? De blir styrt av fødsel og død, av sorger, klager, smerter, tungsinn og mismot, sier jeg. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet blir styrt, munk. Tankene blir styrt, tankebevisstheten og tankepersepsjonen blir også styrt. Hva blir de styrt av? De blir styrt av fødsel og død, av sorger, klager, smerter, tungsinn og mismot, sier jeg.

Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til synssansen eller til det han ser, munk, og heller ikke til synsbevisstheten, synspersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon. Han binder seg heller ikke lenger til hørsel og lyder ... nese og dufter ... tunge og smak ... kropp og berøring ... sinn og tankeobjekter, munk, og heller ikke til tankebevisstheten, tankepersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankepersepsjon.

Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

4.1.3.8 (35.30) Om å fjerne alle vrangforestillinger

Samugghātasāruppasutta

“Jeg skal forklare den rette måten å fjerne alle vrangforestillinger på, munk. Hør godt og følg godt med. Hvordan er så den rette måten å fjerne alle vrangforestillinger på, munk?

Det er når en munk ikke forestiller seg øyet og heller ikke forestiller seg at han er i øyet eller kommer fra øyet, og heller ikke at han har et øye. Han forestiller seg ikke noen synlige former, han forestiller seg ikke at han er i synlige former, kommer fra synlig former eller har noen synlige former. Han forestiller seg ikke noen synsbevissthet, han forestiller seg ikke at han er i synsbevissthet, kommer fra synsbevissthet eller har noen synsbevissthet. Han forestiller seg ikke noen synspersepsjon, han forestiller seg ikke at han er i synspersepsjon, kommer fra synspersepsjon eller har noen synspersepsjon. Han forestiller seg ikke noen gode, vonde eller nøytrale følelser som kommer fra synspersepsjon, han forestiller seg ikke at han er i disse, kommer fra disse, eller har disse følelsene.

Det er når han ikke forestiller seg øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet, og heller ikke forestiller seg at han er i sinnet eller kommer fra sinnet, og heller ikke at han har et sinn. Han forestiller seg ikke noen tanker, han forestiller seg ikke at han er i tanker, kommer fra tanker eller har noen tanker. Han forestiller seg ikke noen sinnsbevissthet, han forestiller seg ikke at han er i sinnsbevissthet, kommer fra sinnsbevissthet eller har noen sinnsbevissthet. Han forestiller seg ikke noen sinnspersepsjon, han forestiller seg ikke at han er i sinnspersepsjon, kommer fra sinnspersepsjon eller har noen sinnspersepsjon. Han forestiller seg ikke noen gode, vonde eller nøytrale følelser som kommer fra sinnspersepsjon, han forestiller seg ikke at han er i disse, kommer fra disse, eller har disse følelsene.

Han forestiller seg ikke noe som helst. Han forestiller seg ikke at han er i noe som helst eller kommer fra noe som helst, og han forestiller seg ikke at noe som helst er hans. Når han ikke har noen slike vrangforestillinger, binder han seg ikke til noe i verden. Når han ikke binder seg til noe, føler han ingen frykt, og når han ikke føler noen frykt, finner han fullkommen fred i sitt indre. Han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette. Dette er den rette måten å fjerne alle vrangforestillinger på, munk.”

4.1.3.9 (35.31) Den første teksten om en metode som passer til å fjerne vrangforestillinger

Paṭhamasamugghātasappāyasutta

“Jeg skal lære dere en metode som passer til å fjerne vrangforestillinger, munkers, så hør godt etter! Og hvordan er denne metoden som passer til å fjerne vrangforestillinger?

Det er når en munk ikke forestiller seg øyet og heller ikke forestiller seg at han er i øyet eller kommer fra øyet, og heller ikke at han har et øye. Han forestiller seg ikke noen synlige former, han forestiller seg ikke at han er i synlige former, kommer fra synlig former eller har noen synlige former. Han forestiller seg ikke noen synsbevissthet, han forestiller seg ikke at han er i synsbevissthet, kommer fra synsbevissthet eller har noen synsbevissthet. Han forestiller seg ikke noen synspersepsjon, han forestiller seg ikke at han er i synspersepsjon, kommer fra synspersepsjon eller har noen synspersepsjon. Han forestiller seg ikke noen gode, vonde eller nøytrale følelser som kommer fra synspersepsjon, han forestiller seg ikke at han er i disse, kommer fra disse, eller har disse følelsene. Det man har av slike forestillinger – hvis man forestiller seg å være i noe av dette, hvis man forestiller seg å komme fra noe av dette, eller hvis man forestiller seg at man eier noe av dette, så vil det forandre seg og bli annerledes. Verden liker slike forandringer fordi de medfører at det oppstår noe nytt.

Det er når han ikke forestiller seg øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet, og heller ikke forestiller seg at han er i sinnet eller kommer fra sinnet, og heller ikke at han har et sinn. Han forestiller seg ikke noen tanker, han forestiller seg ikke at han er i tanker, kommer fra tanker eller har noen tanker. Han forestiller seg ikke noen sinnsbevissthet, han forestiller seg ikke at han er i sinnsbevissthet, kommer fra sinnsbevissthet eller har noen sinnsbevissthet. Han forestiller seg ikke noen sinnspersepsjon, han forestiller seg ikke at han er i sinnspersepsjon, kommer fra sinnspersepsjon eller har noen sinnspersepsjon. Han forestiller seg ikke noen gode, vonde eller nøytrale følelser som kommer fra sinnspersepsjon, han forestiller seg ikke at han er i disse, kommer fra disse, eller har disse følelsene. Det man har av slike forestillinger – hvis man forestiller seg å være i noe av dette, hvis man forestiller seg å komme fra noe av dette, eller hvis man forestiller seg at man eier noe av dette, så vil det forandre seg og bli annerledes. Verden liker slike forandringer fordi de medfører at det oppstår noe nytt.

Men den som ikke lager seg noen slike forestillinger om personlighetsfaktorer, om grunnegenskaper eller om sansefelt, forestiller seg heller ikke at han er i dette, at han kommer fra dette eller at noe av det er hans eget. Når han ikke har noen slike vrangforestillinger, binder han seg ikke til noe i verden. Når han ikke binder seg til noe, føler han ingen frykt, og når han ikke føler noen frykt, finner han fullkommen fred i sitt indre. Han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette. Dette er en metode som passer til å fjerne vrangforestillinger, munker.”

4.1.3.10 (35.32) Den andre teksten om en metode som passer til å fjerne vrangforestillinger

Dutiyasamugghātasappāyasutta

“Jeg skal lære dere en metode som passer til å fjerne vrangforestillinger, munker, så hør godt etter! Og hvordan er denne metoden som passer til å fjerne vrangforestillinger?

Hva mener dere, munker, er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Er gode, vonde eller nøytrale følelser som kommer fra synspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er tanker ... sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Er gode, vonde eller nøytrale følelser som kommer fra sinnspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til synssansen eller til det han ser, munker, og heller ikke til synsbevisstheten, synspersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon. Han binder seg heller ikke lenger til hørsel og lyder ... nese og dufter ... tunge og smak ... kropp og berøring ... sinn og tankeobjekter, munker, og heller ikke til tankebevisstheten, tankepersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankepersepsjon.

Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette. Slik er denne metoden som passer til å fjerne vrangforestillinger, munker.”

4.1.4 Kapitlet om det som er av en slik natur at det har oppstått

Jātidhammavagga

4.1.4.1–10 (35.33) Ti tekster om det som er av en slik natur at det har oppstått

Jātidhammādisuttadasaka

1) En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, sa han:

“Alt er av en slik natur at det har oppstått, munk. Hva er dette alt som er av en slik natur at det har oppstått? Øyet er av en slik natur at det har oppstått. Synlige former er av en slik natur at de har oppstått. Synsbevissthet ... synspersepsjon er av en slik natur at den har oppstått. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, er av en slik natur at de har oppstått. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er av en slik natur at det har oppstått. Tanker er av en slik natur at de har oppstått. Sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon er av en slik natur at den har oppstått. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, er av en slik natur at de har oppstått.

Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til synssansen eller til det han ser, munk, og heller ikke til synsbevisstheten, synspersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon. Han binder seg heller ikke lenger til hørsel og lyder ... nese og dufter ... tunge og smak ... kropp og berøring ... sinn og tankeobjekter, munk, og heller ikke til tankebevisstheten, tankepersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankepersepsjon.

Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

2) Alt er av en slik natur at det blir eldre ...

3) Alt er av en slik natur at det er utsatt for sykdom ...

4) Alt er av en slik natur at det må dø ...

5) Alt er av en slik natur at det kan skape sorg ...

6) Alt er forurensset av natur ...

7) Alt er av en slik natur at det vil gå i oppløsning ...

8) Alt er av en slik natur at det vil forfalle ...

9) Alt er av en slik natur at det har oppstått ...

10) Alt er av en slik natur at det vil ta slutt ...”

4.1.5 Kapitlet om at alt er forgjengelig

Sabbāniccavagga

4.1.5.1–9 (35.34) Ni tekster om forgjengelighet

Aniccādisuttanavaka

1) En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, sa han:

“Alt er forgjengelig, munk. Hva er dette alt som er forgjengelig? Øyet er forgjengelig, synlige former er forgjengelige, synsbevissthet er forgjengelig, synspersepsjon er forgjengelig og gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, er forgjengelige. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig. Tanker er forgjengelige, sinnsbevissthet er forgjengelig, sinnspersepsjon er forgjengelig og gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen er forgjengelige.

Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til synssansen eller til det han ser, munk, og heller ikke til synsbevisstheten, synspersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon. Han binder seg heller ikke lenger til hørsel og lyder ... nese og dufter ... tunge og smak ... kropp og berøring ... sinn og tankeobjekter, munk, og heller ikke til tankebevisstheten, tankepersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankepersepsjon.

Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

2) Alt er utilfredsstillende ...

3) Alt ligger utenfor vår kontroll ...

4) Alt bør forstås ...

5) Alt bør erkjennes ...

6) Alt bør man slippe taket i ...

7) Alt bør realiseres ...

8) Alt bør forstås med dyp innsikt ...

9) Alt bør beseires ...”

4.1.5.10 (35.35) Overvinnelse

Upassatthasutta

“Alt bør overvinnnes, munk. Hva er dette alt som bør overvinnnes? Øyet bør overvinnnes, synlige former bør overvinnnes, synsbevissthet bør overvinnnes, synspersepsjon bør overvinnnes og gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, bør overvinnnes. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet bør overvinnnes. Tanker bør overvinnnes, sinnsbevissthet bør overvinnnes, sinnspersepsjon bør overvinnnes og gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen bør overvinnnes.

Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til synssansen eller til det han ser, munk, og heller ikke til synsbevisstheten, synspersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon. Han binder seg heller ikke lenger til hørsel og lyder ... nese og dufter ... tunge og smak ... kropp og berøring ... sinn og tankeobjekter, munk, og heller ikke til tankebevisstheten, tankepersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankepersepsjon.

Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

4.1.6 Kapitlet om uvitenhet

Avijjāvagga

4.1.6.1 (35.36) Om å kvitte seg med uvitenhet

Avijjāpahānasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, kom en munk bort og hilste høflig på ham. Deretter satte munken seg ned og sa:

“Hvordan kan man vite og se slik at man slipper taket i uvitenheten og det oppstår kunnskap, Mester?”

“Når man vet og ser at øyet er forgjengelig, slipper man taket i uvitenheten og det oppstår kunnskap, munk. Når man vet og ser at synlige former er forgjengelige, slipper man taket i uvitenheten og det oppstår kunnskap. Når man vet og ser at synsbevissthet ... synspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er forgjengelig, slipper man taket i uvitenheten og det oppstår kunnskap.

Når man vet og ser at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, slipper man taket i uvitenheten og det oppstår kunnskap, munk. Når man vet og ser at tanker er forgjengelige, slipper man taket i uvitenheten og det oppstår kunnskap. Når man vet og ser at sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er forgjengelig, slipper man taket i uvitenheten og det oppstår kunnskap. Slik kan man vite og se slik at man slipper taket i uvitenheten og det oppstår kunnskap, munk.”

4.1.6.2 (35.37) Om å fri seg fra bindinger

Samyojanapahānasutta

“Hvordan kan man vite og se slik at man frir seg fra bindinger, Mester?”

“Når man vet og ser at øyet er forgjengelig, frir man seg fra bindinger, munk. Når man vet og ser at synlige former er forgjengelige, frir man seg fra bindinger. Når man vet og ser at synsbevissthet ... synspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er forgjengelig, frir man seg fra bindinger.

Når man vet og ser at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, frir man seg fra bindinger, munk. Når man vet og ser at tanker er forgjengelige, frir man seg fra bindinger. Når man vet og ser at sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er forgjengelig, frir man seg fra bindinger. Slik kan man vite og se slik at man frir seg fra bindinger.”

4.1.6.3 (35.38) Om å fjerne bindinger

Samyojanasamugghātasutta

“Hvordan kan man vite og se slik at man fjerner bindinger, Mester?”

“Når man vet og ser at øyet er forgjengelig, fjerner man bindinger, munk. Når man vet og ser at synlige former er forgjengelige, fjerner man bindinger. Når man vet og ser at synsbevissthet ... synspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er forgjengelig, fjerner man bindinger.

Når man vet og ser at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, fjerner man bindinger, munk. Når man vet og ser at tanker er forgjengelige, fjerner man bindinger. Når man vet og ser at sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er forgjengelig, fjerner man bindinger. Slik kan man vite og se slik at man fjerner man bindinger.”

4.1.6.4 (35.39) Om å fri seg fra negative tendenser i sinnet

Āsavapahānasutta

“Hvordan kan man vite og se slik at man frir seg fra negative tendenser i sinnet, Mester?”

“Når man vet og ser at øyet er forgjengelig, frir man seg fra negative tendenser i sinnet, munk. Når man vet og ser at synlige former er forgjengelige, frir man seg fra negative tendenser i sinnet. Når man vet og ser at synsbevissthet ... synspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er forgjengelig, frir man seg fra negative tendenser i sinnet.

Når man vet og ser at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, frir man seg fra negative tendenser i sinnet, munk. Når man vet og ser at tanker er forgjengelige, frir man seg fra negative tendenser i sinnet. Når man vet og ser at sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er forgjengelig, frir man seg fra negative tendenser i sinnet. Slik kan man vite og se slik at man frir seg fra negative tendenser i sinnet.”

4.1.6.5 (35.40) Om å fjerne negative tendenser i sinnet

Āsavaśamugghātasutta

“Hvordan kan man vite og se slik at man fjerner negative tendenser i sinnet, Mester?”

“Når man vet og ser at øyet er forgjengelig, fjerner man negative tendenser i sinnet, munk. Når man vet og ser at synlige former er forgjengelige, fjerner man negative tendenser i sinnet. Når man vet og ser at synsbevissthet ... synspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er forgjengelig, fjerner man negative tendenser i sinnet.

Når man vet og ser at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, fjerner man negative tendenser i sinnet, munk. Når man vet og ser at tanker er forgjengelige, fjerner man negative tendenser i sinnet. Når man vet og ser at sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er forgjengelig, fjerner man negative tendenser i sinnet. Slik kan man vite og se slik at man fjerner man negative tendenser i sinnet.”

4.1.6.6 (35.41) Om å fri seg fra latente tendenser

Anusayapahānasutta

“Hvordan kan man vite og se slik at man frir seg fra latente tendenser, Mester?”

“Når man vet og ser at øyet er forgjengelig, frir man seg fra latente tendenser, munk. Når man vet og ser at synlige former er forgjengelige, frir man seg fra latente tendenser. Når man vet og ser at synsbevissthet ... synspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er forgjengelig, frir man seg fra latente tendenser.

Når man vet og ser at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, frir man seg fra latente tendenser, munk. Når man vet og ser at tanker er forgjengelige, frir man seg fra latente tendenser. Når man vet og ser at sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er forgjengelig, frir man seg fra latente tendenser. Slik kan man vite og se slik at man frir seg fra latente tendenser.”

4.1.6.7 (35.42) Om å fjerne latente tendenser

Anusayasamugghātasutta

“Hvordan kan man vite og se slik at man fjerner latente tendenser, Mester?”

“Når man vet og ser at øyet er forgjengelig, fjerner man latente tendenser, munk. Når man vet og ser at synlige former er forgjengelige, fjerner man latente tendenser. Når man vet og ser at synsbevissthet ... synspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er forgjengelig, fjerner man latente tendenser.

Når man vet og ser at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, fjerner man latente tendenser, munk. Når man vet og ser at tanker er forgjengelige, fjerner man latente tendenser. Når man vet og ser at sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er forgjengelig, fjerner man latente tendenser. Slik kan man vite og se slik at man fjerner man latente tendenser.”

4.1.5.8 (35.43) Om å forstå alle involveringer

Sabbupādānapariññāsutta

“Jeg skal lære dere hvordan dere skal kunne forstå alle involveringer, munkar, så hør godt etter!

Og hvordan er læren om hvordan dere skal forstå alle involveringer? Synsbevisstheten oppstår betinget av øyet og synlige former. Når disse tre kommer sammen, oppstår synspersepsjon, og betinget av synspersepsjonen oppstår følelser. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i øyet og han slipper taket i synlige former. Han slipper taket i synsbevisstheten, synspersepsjonen og følelsene. Når han slipper taket i disse, faller lidenskapene til ro og han blir fri. Når han er fri, forstår han alle involveringer.

Hørselsbevisstheten oppstår betinget av øret og lyder ... luktebevisstheten oppstår betinget av nesa og dufter ... smaksbevisstheten oppstår betinget av tunga og smaksinntrykk ... kroppsbevisstheten oppstår betinget av kropp og berøringer ... sinnsbevisstheten oppstår betinget av sinn og ideer. Når disse tre kommer sammen, oppstår sinnspersepsjon, og betinget av sinnspersepsjonen oppstår følelser. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i sinnet og han slipper taket i ideene. Han slipper taket i sinnsbevisstheten, sinnspersepsjonen og følelsene. Når han slipper taket i disse, faller lidenskapene til ro og han blir fri. Når han er fri, forstår han alle involveringer. Slik er læren om hvordan dere skal forstå alle involveringer, munkar.”

4.1.6.9 (35.44) Den første teksten om å gjøre slutt på alle involveringer

Paṭhamasabbupādānapariyādānasutta

“Jeg skal lære dere hvordan dere gjør slutt på alle involveringer, munkar, så hør godt etter!

Hvordan er læren om hvordan dere gjør slutt på alle involveringer? Synsbevisstheten oppstår betinget av øyet og synlige former. Når disse tre kommer sammen, oppstår synspersepsjon, og betinget av synspersepsjonen oppstår følelser. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i øyet og han slipper taket i synlige former. Han slipper taket i synsbevisstheten, synspersepsjonen og følelsene. Når han slipper taket i disse, faller lidenskapene til ro og han blir fri. Når han er fri, gjør han slutt på alle involveringer.

Hørselsbevisstheten oppstår betinget av øret og lyder ... luktebevisstheten oppstår betinget av nesa og dufter ... smaksbevisstheten oppstår betinget av tunga og smaksinntrykk ... kroppsbevisstheten oppstår betinget av kropp og berøringer ... sinnsbevisstheten oppstår betinget av sinn og ideer. Når disse tre kommer sammen, oppstår sinnspersepsjon, og betinget av sinnspersepsjonen oppstår følelser. Når den edles elev har fått opplæring og ser det på denne måten, slipper han taket i sinnet og han slipper taket i ideene. Han slipper taket i sinnsbevisstheten, sinnspersepsjonen og følelsene. Når han slipper taket i disse, faller lidenskapene til ro og han blir fri. Når han er fri, gjør han slutt på alle involveringer. Slik er læren om hvordan dere gjør slutt på alle involveringer, munkar.”

4.1.6.10 (35.45) Den andre teksten om å gjøre slutt på alle involveringer

Dutiyasabbupādānapariyādānasutta

“Jeg skal lære dere hvordan dere gjør slutt på alle involveringer, munker, så hør godt etter!

Hvordan er læren om hvordan dere gjør slutt på alle involveringer?

Hva mener dere, munker, er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Er gode, vonde eller nøytrale følelser som kommer fra synspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er tanker ... sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Er gode, vonde eller nøytrale følelser som kommer fra sinnspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til synssansen eller til det han ser, munker, og heller ikke til synsbevisstheten, synspersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon. Han binder seg heller ikke lenger til hørsel og lyder ... nese og dufter ... tunge og smak ... kropp og berøring ... sinn og tankeobjekter, munker, og heller ikke til tankebevisstheten, tankepersepsjonen eller til de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av tankepersepsjon.

Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette. Slik er læren om hvordan dere gjør slutt på alle involveringer, munker.”

4.1.7 Kapitlet om Migajāla

Migajālavagga

4.1.7.1 (35.46) Eneboer og samboer. Den første samtalen med Migajāla

Paṭhamamigajālasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, kom munken Migajāla bort til ham, hilste høflig på ham og sa:

“Hva vil det si å være eneboer, og hva vil det si å være samboer, Mester?”

“Med øyet kan vi se gjenstander som er vakre og tiltalende, som vi ønsker oss og liker, og som vekker begjær og lengsel i oss. Hvis du gleder deg over dem, ønsker dem velkommen og frydes over dem, da oppstår lyst. Av lyst oppstår lidenskap og av lidenskap oppstår lenker. Når du lever lenket til denne lysten og denne lidenskapen, da har du en samboer, Migajāla.

Det samme kan vi si om øret og lyder, nesa og dufter, tunga og smaksinntrykk, kroppen og berøringer, sinnet og ideer som er vakre og tiltalende, som vi ønsker oss og liker, og som vekker begjær og lengsel i oss. Hvis du gleder deg over dem, ønsker dem velkommen og frydes over dem, da oppstår lyst. Av lyst oppstår lidenskap og av lidenskap oppstår lenker. Når du lever lenket til denne lysten og denne lidenskapen, da har du en samboer, Migajāla. Selv om du lever i stillhet og ensomhet langt ute i skogen, langt fra mengdens ståk og larm, har du likevel en samboer. Hvorfor? Jo, fordi du lever lenket til lyst og lidenskap.

Med øyet kan vi altså se gjenstander som er vakre og tiltalende, som vi ønsker oss og liker, og som vekker begjær og lengsel i oss. Hvis du imidlertid lar være å glede deg over dem, lar være å ønske dem velkommen og ikke frydes over dem, da svinner lysten hen. Når det ikke finnes noen lyst, oppstår det heller ingen lidenskap og dermed oppstår det heller ingen lenker. Når du ikke er lenket til lyst og lidenskap, da er du en eneboer, Migajāla.

Det samme kan vi si om øret og lyder, nesa og dufter, tunga og smaksinntrykk, kroppen og berøringer, sinnet og ideer som er vakre og tiltalende, som vi ønsker oss og liker, og som vekker begjær og lengsel i oss. Hvis du imidlertid lar være å glede deg over dem, lar være å ønske dem velkommen og ikke frydes over dem, da svinner lysten hen. Når det ikke finnes noen lyst, oppstår det heller ingen lidenskap og dermed oppstår det heller ingen lenker.

Når du ikke er lenket til lyst og lidenskap, da er du en eneboer, Migajāla. Selv om du lever midt i en by eller en landsby, omgitt av andre munkar og nonner, legmenn og legkvinner, konger, ministere og slike som følger andre læremestre, er du likevel en eneboer, Migajāla. Hvorfor? Jo, fordi du har forlatt din samboer, begjæret.”

4.1.7.2 (35.47) Den andre samtalen med Migajāla

Dutiyamigajālasutta

Munken Migajāla kom bort til Mesteren, hilste høflig på ham og sa:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg et kortfattet sammendrag av læren, Mester, slik at jeg kan være for meg selv og praktisere læren med iver og flid.”

“Med øyet kan vi se gjenstander som er vakre og tiltalende, som vi ønsker oss og liker, og som vekker begjær og lengsel i oss. Hvis du gleder deg over dem, ønsker dem velkommen og frydes over dem, da oppstår lyst. Av lyst oppstår smerte, sier jeg.

Det samme kan vi si om øret og lyder, nesa og dufter, tunga og smaksinntrykk, kroppen og berøringer, sinnet og ideer som er vakre og tiltalende, som vi ønsker oss og liker, og som vekker begjær og lengsel i oss. Hvis du gleder deg over dem, ønsker dem velkommen og frydes over dem, da oppstår lyst. Av lyst oppstår oppstår smerte, sier jeg.

Med øyet kan vi altså se gjenstander som er vakre og tiltalende, som vi ønsker oss og liker, og som vekker begjær og lengsel i oss. Hvis du imidlertid lar være å glede deg over dem, lar være å ønske dem velkommen og ikke frydes over dem, da svinner lysten hen. Når det ikke finnes noen lyst, oppstår det heller ingen smerte, sier jeg.

Det samme kan vi si om øret og lyder, nesa og dufter, tunga og smaksinntrykk, kroppen og berøringer, sinnet og ideer som er vakre og tiltalende, som vi ønsker oss og liker, og som vekker begjær og lengsel i oss. Hvis du imidlertid lar være å glede deg over dem, lar være å ønske dem velkommen og ikke frydes over dem, da svinner lysten hen. Når det ikke finnes noen lyst, oppstår det heller ingen smerte, sier jeg.”

Migajāla gledet seg over Mesterens ord og takket ham for dem. Deretter reiste han seg opp, tok avskjed med Mesteren ved å gå medsols rundt ham, og så gikk han. Deretter trakk han seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Migajāla en arahant.

4.1.7.3 (35.48) Samiddhis spørsmål om Māra

Paṭhamasamiddhimārapañhāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg ved E Kornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, kom munken Samiddhi bort og hilste høflig på ham. Han satte seg ned og spurte:

“Folk snakker om Māra, Mester. Hva er denne Māra? Hva er det som kjennetegner Māra?”

“Der hvor det finnes et øye, Samiddhi, der hvor det finnes synlige former, der hvor det finnes en synsbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på synsbevisstheten – der finnes også Māra, og der finnes også det som kjennetegner Māra. Der hvor det finnes et øre, der hvor det finnes lyder, der hvor det finnes en hørselsbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på hørselsbevisstheten – der finnes også Māra, og der finnes også det som kjennetegner Māra. Der hvor det finnes ei nese, der hvor det finnes dufter, der hvor det finnes en luktebevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på luktebevisstheten – der finnes også Māra, og der finnes også det som kjennetegner Māra. Der hvor det finnes ei tunge, der hvor det finnes smaksinntrykk, der hvor det finnes en smaksbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på smaksbevisstheten – der finnes også Māra, og der finnes også det som kjennetegner Māra. Der hvor det finnes en kropp, der hvor det finnes berøringer, der hvor det finnes en kroppsbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på kroppsbevisstheten – der finnes også Māra, og der finnes også det som kjennetegner Māra. Der hvor det finnes et sinn, der hvor det finnes tanker, der hvor det finnes en sinnsbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på sinnsbevisstheten – der finnes også Māra, og der finnes også det som kjennetegner Māra.

Der hvor det ikke finnes et øye, Samiddhi, der hvor det ikke finnes synlige former, der hvor det ikke finnes en synsbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på synsbevisstheten – der finnes ikke Māra, og der finnes heller ikke det som kjennetegner Māra. Der hvor det ikke finnes et øre, der hvor det ikke finnes lyder, der hvor det ikke finnes en hørselsbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på hørselsbevisstheten – der finnes ikke Māra, og der finnes heller ikke det som kjennetegner Māra. Der hvor det ikke finnes ei nese, der hvor det ikke finnes dufter, der hvor det ikke finnes en luktebevissthet, der

hvor det ikke finnes forestillinger basert på luktebevissthet – der finnes ikke Māra, og der finnes heller ikke det som kjennetegner Māra. Der hvor det ikke finnes ei tunge, der hvor det ikke finnes smaksinntrykk, der hvor det ikke finnes en smaksbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på smaksbevissthet – der finnes ikke Māra, og der finnes heller ikke det som kjennetegner Māra. Der hvor det ikke finnes en kropp, der hvor det ikke finnes berøringer, der hvor det ikke finnes en kroppsbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på kroppsbevissthet – der finnes ikke Māra, og der finnes heller ikke det som kjennetegner Māra. Der hvor det ikke finnes et sinn, der hvor det ikke finnes tanker, der hvor det ikke finnes en sinnsbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på sinnsbevissthet – der finnes ikke Māra, og der finnes heller ikke det som kjennetegner Māra.”

4.1.7.4 (35.49) Samiddhis spørsmål om et levende vesen

Samiddhisattapañhāsutta

“Folk snakker om levende vesener, Mester. Hva er et levende vesen, og hva er det som kjennetegner et levende vesen?”

“Der hvor det finnes et øye ... der finnes det et levende vesen.” (fortsetter som i ovenstående sutta).

4.1.7.5 (35.50) Samiddhis spørsmål om lidelse

Samiddhidukkhapañhāsutta

“Folk snakker om lidelse, Mester. Hva er lidelse, og hva er det som kjennetegner lidelse?”

“Der hvor det finnes et øye ... der finnes det lidelse.” (fortsetter som i ovenstående sutta).

4.1.7.6 (35.51) Samiddhis spørsmål om verden

Samiddhilokapañhāsutta

“Folk snakker om verden, Mester. Hva er verden, og hva er det som kjennetegner verden?”

“Der hvor det finnes et øye, Samiddhi, der hvor det finnes synlige former, der hvor det finnes en synsbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på synsbevisstheten – der finnes også verden, og der finnes også det som kjennetegner verden. Der hvor det finnes et øre, der hvor det finnes lyder, der hvor det finnes en hørselsbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på hørselsbevisstheten – der finnes også verden, og der finnes også det som kjennetegner verden. Der hvor det finnes ei nese, der hvor det finnes dufter, der hvor det finnes en luktebevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på luktebevisstheten – der finnes også verden, og der finnes også det som kjennetegner verden. Der hvor det finnes ei tunge, der hvor det finnes smaksinntrykk, der hvor det finnes en smaksbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på smaksbevisstheten – der finnes også verden, og der finnes også det som kjennetegner verden. Der hvor det finnes en kropp, der hvor det finnes berøringer, der hvor det finnes en kroppsbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på kroppsbevisstheten – der finnes også verden, og der finnes også det som kjennetegner verden. Der hvor det finnes et sinn, der hvor det finnes tanker, der hvor det finnes en sinnsbevissthet, der hvor det finnes forestillinger basert på sinnsbevisstheten – der finnes også verden, og der finnes også det som kjennetegner verden.

Der hvor det ikke finnes et øye, Samiddhi, der hvor det ikke finnes synlige former, der hvor det ikke finnes en synsbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på synsbevisstheten – der finnes ikke verden, og der finnes heller ikke det som kjennetegner verden. Der hvor det ikke finnes et øre, der hvor det ikke finnes lyder, der hvor det ikke finnes en hørselsbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på hørselsbevisstheten – der finnes ikke verden, og der finnes heller ikke det som kjennetegner verden. Der hvor det ikke finnes ei nese, der hvor det ikke finnes dufter, der hvor det ikke finnes en luktebevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på luktebevisstheten – der finnes ikke verden, og der finnes heller ikke det som kjennetegner verden. Der hvor det ikke finnes ei tunge, der hvor det ikke finnes smaksinntrykk, der hvor det ikke finnes en smaksbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på smaksbevisstheten – der finnes ikke verden, og der finnes heller ikke det som kjennetegner verden. Der hvor det ikke

finnes en kropp, der hvor det ikke finnes berøringer, der hvor det ikke finnes en kroppsbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på kroppsbevisstheten – der finnes ikke verden, og der finnes heller ikke det som kjennetegner verden. Der hvor det ikke finnes et sinn, der hvor det ikke finnes tanker, der hvor det ikke finnes en sinnsbevissthet, der hvor det ikke finnes forestillinger basert på sinnsbevisstheten – der finnes ikke verden, og der finnes heller ikke det som kjennetegner verden.”

4.1.7.7 (35.52) Upasena og den giftige slangen

Upasenāasīvisasutta

En gang da munkene Sāriputta og Upasena var i Rājagaha, oppholdt de seg i Slangeskjoldgrotten i Den kjølige lunden. Da falt det en giftslange ned på Upasena. Upasena sa:

“Legg denne kroppen på ei feltseng og bær den ut, min venn. Deretter kan du spre den for alle vinder som støv og rusk.”

Sāriputta svarte:

“Men jeg ser ikke noen forandringer på kroppen din, min venn. Jeg kan ikke se noen endring til det verre! Likevel ber du meg legge kroppen din på ei feltseng, bære den ut og spre den som støv og rusk!”

“Hvis en person mener at ‘jeg er øyet’ eller ‘øyet er mitt’, hvis han mener at ‘jeg er øret’, ‘øret er mitt’, ‘jeg er nesa’, ‘nesa er mi’, ‘jeg er tunga’, ‘tunga er mi’, ‘jeg er kroppen’, ‘kroppen er min’, eller hvis han mener at ‘jeg er sinnet’ eller ‘sinnet er mitt’, da kan det tenkes man ville kunne se noen forandringer på kroppen hans. Da kunne man nok se en endring til det verre. Men jeg mener ikke dette at ‘jeg er øyet’ eller ‘øyet er mitt’, hvis han mener at ‘jeg er øret’, ‘øret er mitt’, ‘jeg er nesa’, ‘nesa er mi’, ‘jeg er tunga’, ‘tunga er mi’, ‘jeg er kroppen’, ‘kroppen er min’, eller hvis han mener at ‘jeg er sinnet’ eller ‘sinnet er mitt’, min venn. Så hvordan skal man da kunne se noen forandringer på kroppen? Hvordan skal man da kunne se en endring til det verre?”

På den måten rykket Upasena opp alle tendenser til følelser av meg og mitt. Derfor mente han ikke at ‘jeg er øyet’ eller ‘øyet er mitt’, hvis han mener at ‘jeg er øret’, ‘øret er mitt’, ‘jeg er nesa’, ‘nesa er mi’, ‘jeg er tunga’, ‘tunga er mi’, ‘jeg er kroppen’, ‘kroppen er min’, eller hvis han mener at ‘jeg er sinnet’ eller ‘sinnet er mitt’. Derfor tok munkene kroppen hans, la den på ei feltseng, bar den ut og strødde den for alle vinder som støv og rusk.

4.1.7.8 (35.53) Upavāṇas spørsmål om at sannheten er lett å se

Upavāṇasandiṭṭhikasutta

Munken Upavāṇa gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Man snakker om at sannheten er lett å se, Mester. Hva vil det si at sannheten er lett å se, at den er til stede her og nå, at den er åpen for innsyn, fører framover og at forstandige folk kan erkjenne den i sitt eget indre?”

“Sett nå at du ser en synlig form med øyet ditt, Upavana, og er deg dette synsinntrykket bevisst, og at du også er klar over de lidenskaper som oppstår i deg med hensyn til dette synsinntrykket. Da vet du at du at du har lidenskaper som er knyttet til dette synsinntrykket, så sant dette da er tilfelle. Det er dette som menes med at sannheten er lett å se, at den er til stede her og nå, at den er åpen for innsyn, fører framover og at forstandige folk kan erkjenne den i sitt eget indre.

Sett nå videre at du registrerer inntrykk gjennom de andre sansene, Upavana, og at du er deg disse inntrykkene bevisst, og at du også er klar over de lidenskaper som oppstår i deg med hensyn til disse sanseinntrykkene. Da vet du at du at du har lidenskaper som er knyttet til disse sanseinntrykkene, så sant dette da er tilfelle. Det er dette som menes med at sannheten er lett å se, at den er til stede her og nå, at den er åpen for innsyn, fører framover og at forstandige folk kan erkjenne den i sitt eget indre.

Sett nå videre at du har en ide i sinnet ditt, Upavana, og at du er deg denne ideen bevisst, og at du også er klar over de lidenskaper som oppstår i deg med hensyn til denne ideen. Da vet du at du at du har lidenskaper som er knyttet til denne ideen, så sant dette da er tilfelle. Det er dette som menes med at sannheten er lett å se, at den er til stede her og nå, at den er åpen for innsyn, fører framover og at forstandige folk kan erkjenne den i sitt eget indre.

Men sett nå at du ser en synlig form med øyet ditt, Upavana, og er deg dette synsinntrykket bevisst, og at du også er klar over du ikke har noen lidenskaper som knytter seg til dette synsinntrykket. Da vet du at du at du ikke har lidenskaper som er knyttet til dette synsinntrykket, så sant dette da er tilfelle. Det er dette som menes med at sannheten er lett å se, at den er til stede her og nå, at den er åpen for innsyn, fører framover og at forstandige folk kan erkjenne den i sitt eget indre.

Sett nå videre at du registrerer inntrykk gjennom de andre sansene, Upavana, og at du er deg disse inntrykkene bevisst, og at du også er klar over at du ikke har noen lidenskaper som knytter seg til disse sanseinntrykkene. Da vet du at du at du ikke har lidenskaper som er knyttet til disse sanseinntrykkene, så sant dette da er tilfelle. Det er dette som menes med at sannheten er lett å se, at den er til stede her og nå, at den er åpen for innsyn, fører framover og at forstandige folk kan erkjenne den i sitt eget indre.

Sett nå videre at du har en ide i sinnet ditt, Upavana, og at du er deg denne ideen bevisst, og at du også er klar over at du ikke har noen lidenskaper som knytter seg til denne ideen. Da vet du at du at du ikke har lidenskaper som er knyttet til denne ideen, så sant dette da er tilfelle. Det er dette som menes med at sannheten er lett å se, at den er til stede her og nå, at den er åpen for innsyn, fører framover og at forstandige folk kan erkjenne den i sitt eget indre.”

4.1.7.9 (35.54) Den første teksten om de seks sansefeltene

Paṭhamachaphassāyatanasutta

“En munk som ikke forstår fullt ut hvordan de seks sansefeltene oppstår og blir borte, som ikke forstår fordelene og farene ved dem og heller ikke forstår hvordan han skal fri seg fra dem, han har ikke praktisert den riktige treningen, og han står fjernt fra denne læren og denne treningsdisiplinen, munker.”

Da Mesteren hadde sagt dette, var det en munk som grep ordet og sa:

“Nå ble jeg deprimert, Mester. For jeg forstår ikke fullt ut hvordan de seks sansefeltene oppstår og blir borte, jeg forstår ikke fordelene og farene ved dem, og jeg forstår heller ikke hvordan jeg skal fri meg fra dem.”

“Hvordan er det munk, mener du at ‘øyet er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Bra, munk! Når du ikke mener dette, at ‘øyet er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’, da ser du dette med klar visdom slik det virkelig er, og slik gjør du slutt på lidelsene. Mener du at ‘øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Bra, munk! Når du ikke mener dette, at ‘sinnet er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’, da ser du dette med klar visdom slik det virkelig er, og slik gjør du slutt på lidelsene. “

4.1.7.10 (35.55) Den andre teksten om de seks sansefeltene

Dutiyachaphassāyatanasutta

“En munk som ikke forstår fullt ut hvordan de seks sansefeltene oppstår og blir borte, som ikke forstår fordelene og farene ved dem og heller ikke forstår hvordan han skal fri seg fra dem, han har ikke praktisert den riktige treningen, og han står fjernt fra denne læren og denne treningsdisiplinen, munker.”

Da Mesteren hadde sagt dette, var det en munk som grep ordet og sa:

“Nå ble jeg deprimert, Mester. For jeg forstår ikke fullt ut hvordan de seks sansefeltene oppstår og blir borte, jeg forstår ikke fordelene og farene ved dem, og jeg forstår heller ikke hvordan jeg skal fri meg fra dem.”

“Hvordan er det munk, mener du at ‘øyet er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv’?”

“Ja, Mester.”

“Bra, munk! Når du mener dette, at ‘øyet er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv’, da ser du dette med klar visdom slik det virkelig er, og slik gjør du slutt på lidelsene. Dermed har du sluppet taket i det første av de seks sansefeltene slik at det ikke oppstår på nytt. Mener du at ‘øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv’?”

“Ja, Mester.”

“Bra, munk! Når du mener dette, at ‘sinnet er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv’, da ser du dette med klar visdom slik det virkelig er, og slik gjør du slutt på lidelsene. Dermed har du sluppet taket i de seks sansefeltene slik at de ikke oppstår på nytt.”

4.1.7.11 (35.56) Den tredje teksten om de seks sansefeltene

Tatīyachaphassāyatanasutta

“En munk som ikke forstår fullt ut hvordan de seks sansefeltene oppstår og blir borte, som ikke forstår fordelene og farene ved dem og heller ikke forstår hvordan han skal fri seg fra dem, han har ikke praktisert den riktige treningen, og han står fjernt fra denne læren og denne treningsdisiplinen, munker.”

Da Mesteren hadde sagt dette, var det en munk som grep ordet og sa:

“Nå ble jeg deprimert, Mester. For jeg forstår ikke fullt ut hvordan de seks sansefeltene oppstår og blir borte, jeg forstår ikke fordelene og farene ved dem, og jeg forstår heller ikke hvordan jeg skal fri meg fra dem.”

“Hva mener du om dette, munk, er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til øyet, øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

4.1.8 Kapitlet om sykdom

Gilānavagga

4.1.8.1 (35.57) Den første samtalen med en syk munk

Paṭhamagilānasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattḥī, kom en munk bort til ham, hilste høflig på ham og sa:

“Der borte bor det en ny munk som ikke kjenner noen her, Mester. Han er meget syk og har store smerter. Det hadde vært fint om du kunne vise medfølelse og gå bort og hilse på ham.”

Da Mesteren hørte at munken var ny og ikke kjente noen der, og at han var syk, gikk han bort til der han bodde. Munken fikk se ham komme og prøvde å sette seg opp fra senga si. Men Mesteren sa:

“Bare bli liggende, munk, og ikke prøv å sette deg opp. Her er det jo andre sitteplasser jeg kan bruke.”

Og Mesteren satte seg ned på sitteplass som sto klar der. Så sa han:

“Hvordan står det til med deg, munk? Merker du noen bedring? Blir smertene svakere og ikke sterkere? Blir du bedre eller blir du dårligere?”

“Det står dårlig til, Mester. Jeg merker ikke noen bedring. Smertene blir bare sterkere og ikke svakere. Jeg blir ikke bedre, men dårligere.”

“Har du noen bekymringer, munk? Er det noe du angrer på?”

“Jeg har mange bekymringer, Mester. Jeg har mye jeg angrer på.”

“Klandrer du deg selv for et uetisk liv, Vakkali?”

“Nei, jeg klandrer ikke meg selv for et uetisk liv, Mester.”

“Men hvis du ikke klandrer deg selv for et uetisk liv, hva er det da du bekymrer deg over? Hva er det da du angrer på?”

“Jeg forstår ikke den læren om et fullkomment etisk liv som du underviser i, Mester.”

“Men hvis du ikke forstår den læren om et fullkomment etisk liv som jeg underviser i, hva er det da du forstår av læren min, munk?”

“Jeg forstår din lære om å fri seg fra lidenskaper, Mester.”

“Det er bra, munk, det er bra at du forstår den læren om å fri seg fra lidenskaper som jeg underviser i. Hva mener du om dette: er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til øyet, øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

Slik talte Mesteren, og munken gledet seg over Mesterens ord. Og mens Mesteren sa dette, fikk munken øynene opp for den plettfriske og lidenskapsløse sannhet om at alt som er av en slik natur at det oppstår, også er av en slik natur at det blir borte igjen.

4.1.8.2 (35.58) Den andre samtalen med en syk munk

Dutiyagilānasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvatthī, kom en munk bort til ham, hilste høflig på ham og sa:

“Der borte bor det en ny munk som ikke kjenner noen her, Mester. Han er meget syk og har store smerter. Det hadde vært fint om du kunne vise medfølelse og gå bort og hilse på ham.”

Da Mesteren hørte at munken var ny og ikke kjente noen der, og at han var syk, gikk han bort til der han bodde. Munken fikk se ham komme og prøvde å sette seg opp fra senga si. Men Mesteren sa:

“Bare bli liggende, munk, og ikke prøv å sette deg opp. Her er det jo andre sitteplasser jeg kan bruke.”

Og Mesteren satte seg ned på sitteplass som sto klar der. Så sa han:

“Hvordan står det til med deg, munk? Merker du noen bedring? Blir smertene svakere og ikke sterkere? Blir du bedre eller blir du dårligere?”

“Det står dårlig til, Mester. Jeg merker ikke noen bedring. Smertene blir bare sterkere og ikke svakere. Jeg blir ikke bedre, men dårligere.”

“Har du noen bekymringer, munk? Er det noe du angrer på?”

“Jeg har mange bekymringer, Mester. Jeg har mye jeg angrer på.”

“Klandrer du deg selv for et uetisk liv, Vakkali?”

“Nei, jeg klandrer ikke meg selv for et uetisk liv, Mester.”

“Men hvis du ikke klandrer deg selv for et uetisk liv, hva er det da du bekymrer deg over? Hva er det da du angrer på?”

“Jeg forstår ikke den læren om et fullkomment etisk liv som du underviser i, Mester.”

“Men hvis du ikke forstår den læren om et fullkomment etisk liv som jeg underviser i, hva er det da du forstår av læren min, munk?”

“Jeg forstår din lære om å finne den endelige fred i sinnet uten noen involveringer, Mester.”

“Det er bra, munk, det er bra at du forstår den læren om å finne den endelige fred i sinnet uten noen involveringer som jeg underviser i. Hva mener du om dette: er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til øyet, øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

Slik talte Mesteren, og munken gledet seg over Mesterens ord. Og mens Mesteren sa dette, ble munkens sinn frigjort fra alle involveringer og negative tendenser.

4.1.8.3 (35.59) Samtale med Rādha om det som er uvarig

Rādhāniccasutta

Munken Rādha gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham, satte seg ned og sa:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg et kortfattet sammendrag av læren, Mester, slik at jeg kan være for meg selv og praktisere læren med iver og flid.”

“Du bør slippe taket i lysten på det som er uvarig, Rādha. Og hva er det som er uvarig, som du bør slippe taket i lysten på? Øyet er uvarige, synlige former er uvarige, synsbevisstheten er uvarig, synspersepsjonen er uvarig, de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjonen er uvarige. Du bør slippe taket i lysten på alle disse. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... ideer ... sinnsbevisstheten ... sinnspersepsjonen ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjonen er uvarige. Du bør slippe taket i lysten på alle disse. Dette er det som er uvarig, og som du bør slippe taket i lysten på.”

4.1.8.4 (35.60) Samtale med Rādha om det som er utilfredsstillende

Rādhadukkkhasutta

Munken Rādha gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham, satte seg ned og sa:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg et kortfattet sammendrag av læren, Mester, slik at jeg kan være for meg selv og praktisere læren med iver og flid.”

“Du bør slippe taket i lysten på det som er utilfredsstillende, Rādha. Og hva er det som er utilfredsstillende, som du bør slippe taket i lysten på? Øyet er utilfredsstillende, synlige former er utilfredsstillende, synsbevisstheten er utilfredsstillende, synspersepsjonen er utilfredsstillende, de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjonen er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på alle disse. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... ideer ... sinnsbevisstheten ... sinnspersepsjonen ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjonen er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på alle disse. Dette er det som er utilfredsstillende, og som du bør slippe taket i lysten på.”

4.1.8.5 (35.61) Samtale med Rādha om det som ikke er oss selv

Rādhānattasutta

Munken Rādha gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham, satte seg ned og sa:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg et kortfattet sammendrag av læren, Mester, slik at jeg kan være for meg selv og praktisere læren med iver og flid.”

“Du bør slippe taket i lysten på det som ikke er deg selv, Rādha. Og hva er det som ikke er deg selv, som du bør slippe taket i lysten på? Øyet er ikke deg selv, synlige former er ikke deg selv, synsbevisstheten er ikke deg selv, synspersepsjonen er ikke deg selv, de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjonen er ikke deg selv. Du bør slippe taket i lysten på alle disse. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... ideer ... sinnsbevisstheten ... sinnspersepsjonen ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjonen er ikke deg selv. Du bør slippe taket i lysten på alle disse. Dette er det som ikke er deg selv, og som du bør slippe taket i lysten på.”

4.1.8.6 (35.62) Den første teksten om å bli kvitt uvitenheten

Paṭhamāvijjāpahānasutta

En munk gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham, satte seg og sa:

“Finnes det én ting som er slik at hvis man kvitter seg med den, så blir man også kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap, Mester?”

“Ja, munk. Det finnes én ting som er slik at hvis man kvitter seg med den, så blir man også kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap.”

“Men hva er så denne ene tingen som er slik at hvis man kvitter seg med den, så blir man også kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap?”

“Uvitenheten er den ene tingen man bør kvitte seg med. Da er man kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap.”

“Men hvordan kan man vite, hvordan kan man se at man blir kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap, Mester?”

“Når en munk vet og ser at øyet er uvarig, blir han kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap. Når han vet og ser at synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, er uvarige, blir han kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap. Når han vet og ser at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... ideer ... sinnsbevissthet ... sinnspersepsjonen ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, er uvarige, blir han kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap. Slik kan en munk vite og se at han er kvitt uvitenheten og at det har oppstått kunnskap.”

4.1.8.7 (35.63) Den andre teksten om å bli kvitt uvitenheten

Dutiyāvijjāpahānasutta

En munk gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham, satte seg og sa:

“Finnes det én ting som er slik at hvis man kvitter seg med den, så blir man også kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap, Mester?”

“Ja, munk. Det finnes én ting som er slik at hvis man kvitter seg med den, så blir man også kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap.”

“Men hva er så denne ene tingen som er slik at hvis man kvitter seg med den, så blir man også kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap?”

“Uvitenheten er den ene tingen man bør kvitte seg med. Da er man kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap.”

“Men hvordan kan man vite, hvordan kan man se at man blir kvitt uvitenheten og det oppstår kunnskap, Mester?”

“Sett at en munk har hørt en annen munk si at ingenting er bryet verdt å henge seg opp i. Hvis han har hørt at ingenting er bryet verdt å henge seg opp i, da forstår han alle ting. Når han forstår alle ting, har han dyp innsikt i alle ting, og når han har dyp innsikt i alle ting, betrakter han alle foreteelser som noe som ikke angår ham. Han ser øyet som noe som ikke angår ham, han ser synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, som noe som ikke angår ham. Han ser øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... ideer ... sinnsbevissthet ... sinnspersepsjonen ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, som noe som ikke angår ham. Slik kan en munk vite og se at han er kvitt uvitenheten og at det har oppstått kunnskap.”

4.1.8.8 (35.64) Flere munkar

Sambahulabhikkhusutta

Flere munkar gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa de:

“Omvandrende asketer som følger andre læremestere spør oss hva som er hensikten med å praktisere den treningsveien som filosofen Gotama legger fram. Når de spør oss om dette, svarer vi at vi praktiserer Mesterens treningsvei for å oppnå full forståelse av lidelse. Vi sier vel ikke noe galt om deg når vi besvarer spørsmålene slik, Mester? Vi forklarer det vel ikke slik at andre som følger denne læren kan få grunn til å kritisere oss for det?”

“Når dere besvarer spørsmålene på denne måten, sier dere slett ikke noe galt om meg, og andre som følger denne læren, har ingen grunn til å kritisere dere for dette. Vi praktiserer treningsveien for å oppnå full forståelse av lidelse. Og hvis omvandrende asketer som følger andre læremestere spør dere hva denne lidelsen er, som dere praktiserer treningsveien for å oppnå en full forståelse av, skal dere svare slik:

‘Øyet innebærer lidelse, min venn, og det er for å oppnå en full forståelse av dette at vi praktiserer Mesterens treningsvei. Synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, innebærer lidelse, og det er for å oppnå en full forståelse av dette at vi praktiserer Mesterens treningsvei. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... ideer ... sinnsbevisstheten ... sinnspersepsjonen ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, innebærer lidelse, og det er for å oppnå en full forståelse av dette at vi praktiserer Mesterens treningsvei. Dette er den lidelsen som vi praktiserer Mesterens treningsvei for å oppnå full forståelse av’

Slik skal dere besvare slike spørsmål fra omvandrende asketer som følger andre læremestere, munkar.”

4.1.8.9 (35.65) Et spørsmål om verden

Lokapañhāsutta

En munk gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham, satte seg og sa:

“Folk snakker om verden, Mester. Hva menes med verden?”

“Verden (loko) kalles så fordi den blir brutt ned (lujjati), munk. Øyet blir brutt ned. Synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, blir brutt ned. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... ideer ... sinnsbevisstheten ... sinnspersepsjonen ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, blir brutt ned. Det er derfor dette blir omtalt som verden, munk.”

4.1.8.10 (35.66) Phaggunas spørsmål

Phaggunapañhāsutta

Munken Phagguna gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham, satte seg og sa:

“Finnes det et øye som kan registrere fortidens oppvåkne, de som har funnet fullkommen ro, som har skåret bort alle negative tendenser i sinnet, som har avsluttet prosessene, som har fullført kretsløpet, som har unnslettet alle lidelser, slik at man kan si at slik var det, Mester? Finnes det et øre ... ei nese ... ei tunge ... en kropp ... et sinn som kan registrere fortidens oppvåkne, de som har funnet fullkommen ro, som har skåret bort alle negative tendenser i sinnet, som har avsluttet prosessene, som har fullført kretsløpet, som har unnslettet alle lidelser, slik at man kan si at slik var det?”

“Nei, Phagghuna. Noe slikt som du spør om, finnes ikke.”

4.1.9 Kapitlet med Channa

Channavagga

4.1.9.1 (35.67) Verden er forgjengelig av natur

Palokadhammasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, kom Ānanda bort til ham, hilste høflig på ham og sa:

“Folk snakker om verden, Mester. Hva menes med verden?”

“Verden (loko) kalles så i de edles treningsdisiplin fordi den er forgjengelig av natur (paloko), Ānanda. Og hva er det som er forgjengelig av natur? Øyet er forgjengelig av natur. Synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, er forgjengelige av natur. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... ideer ... sinnsbevisstheten ... sinnspersepsjonen ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, er forgjengelige av natur. Det er derfor dette blir omtalt som i de edles treningsdisiplin blir kalt verden, fordi den er forgjengelig av natur, Ānanda.”

4.1.9.2 (35.68) Verden er tom

Suññatalokasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, kom Ānanda bort til ham, hilste høflig på ham og sa:

“Folk sier at verden er tom, Mester. Hva vil det si at verden er tom?”

“Verden er tom, Ānanda, fordi den er tom for et selv og for noe som tilhører en selv. Og hva er det som er tomt for et selv og for noe som tilhører en selv? Øyet er tomt for et selv og for noe som tilhører en selv. Synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, er tomt for en selv og for noe som tilhører en selv. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... tanker ... sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, er tomt for en selv og for noe som tilhører en selv. Derfor er verden tom tom for et selv og for noe som tilhører en selv, Ānanda.”

4.1.9.3 (35.69) En kortfattet undervisning

Samkhittadhammasutta

Ānanda gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og sa:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg et kortfattet sammendrag av læren, Mester, slik at jeg kan være for meg selv og praktisere læren med iver og flid.”

“Hva mener du om dette, Ānanda: er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til øyet, øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

4.1.9.4 (35.70) Samtalen med Channa

Channasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, holdt munkene Sāriputta, Cunda den store og Channa til på Gribbetoppen. På den tiden var Channa meget syk og hadde store smerter.

En kveld da Sāriputta hadde reist seg fra sin ensomme meditasjon, gikk han bort til Cunda og sa:

“La oss gå bort til Channa og høre hvordan det går med ham!”

“Ja, det gjør vi,” svarte Cunda.

Dermed gikk Sāriputta og Cunda den store bort til Channa. De satte seg ned hos ham, og Sāriputta spurte:

“Hvordan står det til med deg, min venn? Merker du noen bedring? Blir smertene svakere og ikke sterkere? Blir du bedre eller blir du dårligere?”

“Det står dårlig til, min venn. Jeg merker ikke noen bedring. Smertene blir bare sterkere og ikke svakere. Jeg blir ikke bedre, men dårligere. Hodet mitt kjennes som om en kraftig mann skulle gjennombore det med et skarpt sverd. Akkurat slik raser smertene gjennom hodet mitt. Så det står dårlig til, min venn. Jeg merker ikke noen bedring. Smertene blir bare sterkere og ikke svakere. Jeg blir ikke bedre, men dårligere. Hodet mitt kjennes som om en kraftig mann skulle stramme et bånd rundt det. Akkurat slik raser smertene gjennom hodet mitt. Så det står dårlig til, min venn. Jeg merker ikke noen bedring. Smertene blir bare sterkere og ikke svakere. Jeg blir ikke bedre, men dårligere. Det kjennes som om en slakter eller læregutten hans skulle skjære opp magen min med en skarp kniv. Akkurat slik raser smertene gjennom magen min. Så det står dårlig til, min venn. Jeg merker ikke noen bedring. Smertene blir bare sterkere og ikke svakere. Jeg blir ikke bedre, men dårligere. Det er som om to kraftige menn skulle gripe en svakere mann i armene og begrave ham i en grop med glødende kull. Akkurat slik brenner det i hele kroppen min. Så det står dårlig til, min venn. Jeg merker ikke noen bedring. Smertene blir bare sterkere og ikke svakere. Jeg blir ikke bedre, men dårligere. Jeg tror jeg vil gripe til kniven, min venn Sāriputta. Dette livet holder jeg ikke ut!”

“Ikke grip til kniven, Channa! Hold ut, Channa, vi vil så gjerne at du skal holde ut! Hvis du ikke har sunn mat, skal jeg sørge for at du får det. Hvis du ikke har riktige medisiner, skal jeg sørge for medisiner til deg. Hvis du ikke har riktig stell og pleie, skal jeg pleie deg selv. Ikke grip til kniven, Channa! Hold ut, Channa, vi vil så gjerne at du skal holde ut!”

“Jeg mangler ikke sunn mat, min venn. Jeg mangler ikke riktige medisiner, og jeg mangler ikke godt stell. Dessuten har jeg i lang tid stelt for Mesteren med glede – ikke uten glede. Det er jo slikt som sømmer seg for en elev: å stelle for sin lærer med glede, og ikke uten glede. Derfor skal ingen klandre meg om jeg nå griper til kniven, og dette bør du ta på alvor, Sāriputta.”

“Vi har et spørsmål om et punkt i læren vi gjerne vil stille deg, Channa, hvis du ikke har noe imot det.”

“Bare spør, Sāriputta. Når jeg har hørt det, vet jeg om jeg er i form til å svare.”

“Betrakter du øyet, synsbevisstheten og det du oppfatter gjennom synsbevisstheten som ditt, som noe du er, eller som noe som er ditt jeg? Betrakter du øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet, sinnsbevisstheten og det du oppfatter gjennom sinnsbevisstheten som ditt, som noe du er, eller som noe som er ditt jeg?”

“Øyet og det andre du spør om, betrakter jeg slik, min venn: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’”

“Hva er det du har sett, hva er det du har forstått når du svarer at du ikke betrakter øyet og så videre som ditt, som noe du er, eller som noe som er ditt jeg, Channa?”

“Jeg har sett at øyet, synsbevisstheten og det jeg oppfatter gjennom synsbevisstheten, tar slutt. Dette har jeg forstått, min venn Sāriputta. Derfor betrakter jeg verken øyet, synsbevisstheten eller det jeg oppfatter gjennom synsbevisstheten som mitt, ikke som noe jeg er og ikke som noe som er mitt jeg. Det samme gjelder de resterende sansene.”

Da Cunda hørte dette, sa han:

“Ja, så derfor bør du alltid huske Mesterens ord om at den som klamrer seg til noe, han vakler, og den som ikke klamrer seg til noe, vakler ikke. Når han ikke vakler, finner han fred i sinnet. Den som har fred i sinnet, har ingen preferanser. Den som ikke har noen preferanser, bryr seg ikke om han kommer eller går. Den som ikke kommer eller går, opplever heller ikke noen død eller gjenfødelse. Og for den som ikke opplever noen død eller gjenfødelse, finnes det ikke noe her, ikke noe hinsidig, og heller ikke noen overgang mellom her og hinsidig. Dette er slutten på lidelsen.”

Da Sāriputta og Cunda den store hadde gitt Channa denne veiledningen, reiste de seg og gikk. Kort tid etter at de hadde gått, tok Channa livet av seg med en kniv.

Da gikk Sāriputta bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg. Så sa han:

“Channa har tatt livet av seg med en kniv, Mester. Hvordan vil det gå med ham? Hva blir hans framtidige tilstand?”

“Var du ikke til stede da Channa erklærte at han ikke kunne klandres om han brukte kniven, Sāriputta?”

“Det finnes en vajji-landsby som heter Pubbevijjana, Mester. Der hadde Channa mange venner, og de er å klandre for dette.”

“Det er sant, Sāriputta. De vennene han hadde der, kan klandres. Men jeg vil ikke klandre noen for det som har skjedd. Dersom noen legger fra seg ett legeme for å bli gjenfødt i et annet legeme, vil jeg klandre ham for det. Men slik var det ikke med Channa. Channa kan ikke klandres for at han brukte kniven. Slik skal du huske det, Sāriputta.”

4.1.9.5 (35.71) Puṇṇa

Puṇṇasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang var Mesteren i Sāvatthi, der han oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden. En kveld reiste munken Puṇṇa seg fra sin meditasjon, gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet veiledning, Mester, slik at jeg kan praktisere alene, iherdig og energisk, etter at jeg har hørt denne veiledningen.”

“Så hør etter og følg godt med Puṇṇa, så skal jeg gi deg en slik veiledning.”

“Ja vel, Mester,” svarte Puṇṇa.

Mesteren sa:

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Puṇṇa. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, blir han bundet til dem. Og når han nyter dem, hilser dem velkommen og blir bundet til dem, oppstår nytelse i ham. Og det vil jeg si deg, Puṇṇa, at nytelser fører til lidelser. På samme måte finnes det tiltalende lyder som øret kan høre, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, dufter som nesa kan kjenne, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, smaksinntrykk som tunga kan kjenne, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, og tiltalende berøringer som kroppen kan føle, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Puṇṇa. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, blir han bundet til dem. Og når han nyter dem, hilser dem velkommen og blir bundet til dem, oppstår nytelse i ham. Og det vil jeg si deg, Puṇṇa, at nytelser fører til lidelser.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Puṇṇa. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, blir han ikke bundet til dem. Og når han verken nyter dem, hilser dem velkommen eller blir bundet til dem, tar nytelsen slutt i ham. Og det vil jeg si deg, Puṇṇa, at når nytelsene tar slutt, tar lidelsene også slutt. På samme måte finnes det tiltalende lyder som øret kan høre, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, dufter som nesen kan kjenne, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende,

smaksinntrykk som tunga kan kjenne, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, og tiltalende berøringer som kroppen kan føle, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Puṇṇa. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, blir han ikke bundet til dem. Og når han verken nyter dem, hilser dem velkommen eller blir bundet til dem, tar nytelsen slutt i ham. Og det vil jeg si deg, Puṇṇa, at når nytelsene tar slutt, tar lidelsene også slutt.

Nå som jeg har gitt deg en kortfattet veiledning, Puṇṇa, hvilket distrikt har du tenkt å slå deg ned i?”

“Nå som du har gitt meg en kortfattet veiledning, har jeg tenkt å slå meg ned i det distriktet som kalles Sunāparanta, Mester.”

“Men folk i Sunāparanta er oppfarende og voldsomme av seg, Puṇṇa. Hva vil du gjøre hvis de skjeller deg ut i grove ordelag?”

“Hvis de skjeller meg ut, vil jeg tenke som så at disse folkene er sannelig vennlige, siden de ikke slår meg med nevene, Mester.”

“Men hva vil du gjøre hvis de slår deg med nevene, Puṇṇa?”

“Da vil jeg tenke som så at disse folkene er sannelig vennlige, siden de ikke kaster stein på meg, Mester.”

“Men hva vil du gjøre hvis de kaster stein på deg, Puṇṇa?”

“Da vil jeg tenke som så at disse folkene er sannelig vennlige, siden de ikke slår meg med stokker, Mester.”

“Men hva vil du gjøre hvis de slår deg med stokker, Puṇṇa?”

“Da vil jeg tenke som så at disse folkene er sannelig vennlige, siden de ikke stikker med kniver, Mester.”

“Men hva vil du gjøre hvis de stikker deg med kniver, Puṇṇa?”

“Da vil jeg tenke som så at disse folkene er sannelig vennlige, siden de ikke dreper meg med knivstikkene sine, Mester.”

“Men hva vil du gjøre hvis de dreper deg med knivstikk, Puṇṇa?”

“Da vil jeg tenke som så at noen av Mesterens elever skammer seg så over kroppen sin og føler så stor avsky overfor den at de leter etter en kniv for å bruke den på seg selv. Men jeg har funnet en kniv uten å lete etter den. Dette vil jeg tenke da, Mester.”

“Bra, Puṇṇa! Med en slik ro og selvkontroll kan du klare deg i Sunaparanta. Så nå kan du dra når det passer for deg.”

Puṇṇa gledet seg over veiledningen, reiste seg fra plassen sin og tok avskjed med Mesteren ved å gå medsols rundt ham. Så ryddet han sakene sine, tok kappe og bolle og ga seg på vandring til Sunāparanta, der han slo seg ned. I løpet av et år hadde han fått fem hundre legmenn og fem hundre legkvinner som tilhengere, og han oppnådde den trefoldige kunnskap. Noe senere døde han.

Da gikk noen munkar til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned ved siden av ham. Så sa de:

“Den unge Puṇṇa, som du nylig snakket med og ga en kortfattet veiledning, er død. Hvor er det blitt av ham? Hvordan går det med ham videre?”

“Den unge Puṇṇa var en klok mann, munkar. Han fulgte lærers vei med omhu og han plaget meg ikke med å diskutere læren. Nå har han oppnådd det endelige nibbana.”

4.1.9.6 (35.72) Bāhiya

Bāhiyasutta

Bāhiya gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet veiledning, Mester, slik at jeg kan praktisere alene, iherdig og energisk, etter at jeg har hørt denne veiledningen.”

“Hva mener du om dette, Bāhiya: er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til øyet, øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

Bāhiya gledet seg over Mesterens ord og takket ham for dem. Deretter reiste han seg opp, tok avskjed med Mesteren ved å gå medsols rundt ham, og så gikk han. Deretter trakk han seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Bāhiya en arahant.

4.1.9.7 (35.73) Den første samtalen om begjær

Paṭhamaejāsutta

“Begjær er som sykdom, munker, det er som en byll og som en torn. Derfor lever den som har nådd fram til sannheten, uten begjær, fordi han har trukket ut tornen. Så hvis du har lyst til å trekke ut tornen og leve uten begjær, skal du ikke forestille deg noe øye, munk. Du skal ikke forestille deg noe i øyet, du skal ikke forestille deg noe forårsaket av øyet, og du skal heller ikke forestille deg at øyet er ditt. Ikke forestill deg noen synlige former, ikke forestill deg noe som er i synlige former, ikke forestill deg noe som er forårsaket av synlige former, og forestill deg heller ikke at synlige former er dine. Ikke forestill deg noen synsbevissthet, ikke forestill deg noe som er i synsbevisstheten, ikke forestill deg noe som er forårsaket av synsbevisstheten, og forestill deg heller ikke at synsbevisstheten er din. Ikke forestill deg noen synspersepsjon, ikke forestill deg noe som er i synspersepsjonen, ikke forestill deg noe som er forårsaket av synspersepsjonen, og forestill deg heller ikke at synspersepsjonen er din. Ikke forestill deg noen gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, ikke forestill deg noe som er i disse følelsene, ikke forestill deg noe som er forårsaket av disse følelsene, og forestill deg heller ikke at disse følelsene er dine.

Ikke forestill deg noe øre ... nese ... tunge ... kropp ... sinn. Ikke forestill deg noe i sinnet, du skal ikke forestille deg noe forårsaket av sinnet, og du skal heller ikke forestille deg at sinnet er ditt. Ikke forestill deg noen ideer, ikke forestill deg noe som er i ideer, ikke forestill deg noe som er forårsaket av ideer, og forestill deg heller ikke at ideene er dine. Ikke forestill deg noen sinnsbevissthet, ikke forestill deg noe som er i sinnsbevisstheten, ikke forestill deg noe som er forårsaket av sinnsbevisstheten, og forestill deg heller ikke at sinnsbevisstheten er din. Ikke forestill deg noen sinnspersepsjon, ikke forestill deg noe som er i sinnspersepsjonen, ikke forestill deg noe som er forårsaket av sinnspersepsjonen, og forestill deg heller ikke at sinnspersepsjonen er din. Ikke forestill deg noen gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, ikke forestill deg noe som er i disse følelsene, ikke forestill deg noe som er forårsaket av disse følelsene, og forestill deg heller ikke at disse følelsene er dine.

Når du ikke forestiller deg noe av dette, binder du deg ikke til noe i verden. Når du ikke binder seg til noe, føler du ingen frykt, og når du ikke føler noen frykt, finner du

fullkommen fred i ditt indre. Du vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

4.1.9.8 (35.74) Den andre samtalen om begjær

Dutiyaejāsutta

“Begjær er som sykdom, munker, det er som en byll og som en torn. Derfor lever den som har nådd fram til sannheten, uten begjær, fordi han har trukket ut tornen. Så hvis du har lyst til å trekke ut tornen og leve uten begjær, skal du ikke forestille deg noe øye, munk. Du skal ikke forestille deg noe i øyet, du skal ikke forestille deg noe forårsaket av øyet, og du skal heller ikke forestille deg at øyet er ditt. Ikke forestill deg noen synlige former, ikke forestill deg noe som er i synlige former, ikke forestill deg noe som er forårsaket av synlige former, og forestill deg heller ikke at synlige former er dine. Ikke forestill deg noen synsbevissthet, ikke forestill deg noe som er i synsbevisstheten, ikke forestill deg noe som er forårsaket av synsbevisstheten, og forestill deg heller ikke at synsbevisstheten er din. Ikke forestill deg noen synspersepsjon, ikke forestill deg noe som er i synspersepsjonen, ikke forestill deg noe som er forårsaket av synspersepsjonen, og forestill deg heller ikke at synspersepsjonen er din. Ikke forestill deg noen gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, ikke forestill deg noe som er i disse følelsene, ikke forestill deg noe som er forårsaket av disse følelsene, og forestill deg heller ikke at disse følelsene er dine. Det du danner deg forestillinger om, det du forestiller deg noe befinner seg i, det du forestiller deg forårsaker noe, og det du forestiller deg som ditt, det vil forandre seg og bli annerledes. Verden vikler seg inn i forandringer og frydes ved å bli til noe som er annerledes.

Ikke forestill deg noe øre ... nese ... tunge ... kropp ... sinn. Ikke forestill deg noe i sinnet, du skal ikke forestille deg noe forårsaket av sinnet, og du skal heller ikke forestille deg at sinnet er ditt. Ikke forestill deg noen ideer, ikke forestill deg noe som er i ideer, ikke forestill deg noe som er forårsaket av ideer, og forestill deg heller ikke at ideene er dine. Ikke forestill deg noen sinnsbevissthet, ikke forestill deg noe som er i sinnsbevisstheten, ikke forestill deg noe som er forårsaket av sinnsbevisstheten, og forestill deg heller ikke at sinnsbevisstheten er din. Ikke forestill deg noen sinnspersepsjon, ikke forestill deg noe som er i sinnspersepsjonen, ikke forestill deg noe som er forårsaket av sinnspersepsjonen, og forestill deg heller ikke at sinnspersepsjonen er din. Ikke forestill deg noen gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, ikke forestill deg noe som er i disse følelsene, ikke forestill deg noe som er forårsaket av disse følelsene, og forestill deg heller

ikke at disse følelsene er dine. Verden vikler seg inn i forandringer og frydes ved å bli til noe som er annerledes.

Du bør ikke forestille deg noe som helst, ikke engang personlighetsfaktorene, grunnegenskapene og sansefeltene. Du bør ikke forestille deg noe som er i disse, ikke noe som forårsakes av disse, og heller ikke at noen av disse tilhører deg. Når du ikke forestiller deg noe av dette, binder du deg ikke til noe i verden. Når du ikke binder deg til noe, føler du ingen frykt, og når du ikke føler noen frykt, finner du fullkommen fred i ditt indre. Du vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

4.1.9.9 (35.75) Den første teksten om det som opptrer i par

Paṭhamadvayasutta

“Jeg skal lære dere hva som opptrer i par, munker, så hør godt etter. Hva er det som opptrer i par? Det er øyet og synlige former, øret og lyder, nesa og dufter, tunga og smaksinntrykk, kroppen og berøringer, og det er sinnet og ideer – disse opptrer i par, munker.

Hvis noen skulle si at han avviser disse parene og proklamere noen andre par, ville det bare være tomt prat fra hans side. Får han spørsmål om dette, så kan han ikke svare, men roter seg bare inn i flere uklarheter. Og hvorfor? Jo, fordi det han snakker om, ikke finnes.”

4.1.9.10 (35.76) Den andre teksten om det som opptrer i par

Dutiyadvayasutta

“Den skjelnende bevisstheten oppstår betinget av noe som opptrer i par, munker. Og hva er dette? Synsbevisstheten oppstår betinget av øyet og synlige former. Øyet er uvarig. Det vil forandre seg og bli annerledes. Synlige former er uvarige. De vil forandre seg og bli annerledes. Disse to vibrerer og skjelver. De er uvarige, de vil forandre seg og de vil bli annerledes. Synsbevisstheten er uvarig. Den vil forandre seg og bli annerledes. Det som er årsaken og betingelsen for at synsbevisstheten skal oppstå, denne årsaken og betingelsen er uvarig, den vil forandre seg og bli annerledes. Og hvordan kan synsbevisstheten være permanent hvis den er oppstått ut fra årsaker og betingelser som er uvarige? Når disse tre prosessene møtes, kommer sammen og påvirker hverandre, kalles det synspersepsjon. Synspersepsjonen er også uvarig, den vil forandre seg og bli annerledes. Det som er årsaken og betingelsen for at synspersepsjonen skal oppstå, denne årsaken og betingelsen er uvarig, den vil forandre seg og bli annerledes. Og hvordan kan synspersepsjonen være permanent hvis den er oppstått ut fra årsaker og betingelser som er uvarige? Ut fra persepsjonen oppstår følelser, ut fra persepsjonen oppstår tanker og ut fra persepsjonen oppstår viten. Disse prosessene vibrerer og skjelver også. De er uvarige, de vil forandre seg og de vil bli annerledes.

Hørselsbevisstheten oppstår betinget av øret og lyder ... luktebevisstheten ... smaksbevisstheten ... kroppsbevisstheten ... sinnsbevisstheten oppstår betinget av sinnet og ideer. Sinnet er uvarig. Det vil forandre seg og bli annerledes. Ideer er uvarige. De vil forandre seg og bli annerledes. Disse to vibrerer og skjelver. De er uvarige, de vil forandre seg og de vil bli annerledes. Sinnsbevisstheten er uvarig. Den vil forandre seg og bli annerledes. Det som er årsaken og betingelsen for at sinnsbevisstheten skal oppstå, denne årsaken og betingelsen er uvarig, den vil forandre seg og bli annerledes. Og hvordan kan sinnsbevisstheten være permanent hvis den er oppstått ut fra årsaker og betingelser som er uvarige? Når disse tre prosessene møtes, kommer sammen og påvirker hverandre, kalles det sinnspersepsjon. Sinnspersepsjonen er også uvarig, den vil forandre seg og bli annerledes. Det som er årsaken og betingelsen for at sinnspersepsjonen skal oppstå, denne årsaken og betingelsen er uvarig, den vil forandre seg og bli annerledes. Og hvordan kan sinnspersepsjonen være permanent hvis den er oppstått ut fra årsaker og betingelser som er

uvarige? Ut fra persepsjonen oppstår følelser, ut fra persepsjonen oppstår tanker og ut fra persepsjonen oppstår viten. Disse prosessene vibrerer og skjelver også. De er uvarige, de vil forandre seg og de vil bli annerledes. Slik oppstår den skjelnende bevissthet i parsammensetninger.”

4.1.10 Kapitlet om de seks sansefeltene

Salavagga

14.1.10.1 (35.77) Utemmet og ubehersket

Adantāguttasutta

En gang var Mesteren i Sāvatthi, sa han:

“Det finnes seks persepsjoner som fører til lidelse når de er utemmet, ubehersket, ukontrollert og uten styring. Hvilke seks? Øyet gir en persepsjon som fører til lidelse når den er utemmet, ubehersket, ukontrollert og uten styring. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet gir en persepsjon som fører til lidelse når den er utemmet, ubehersket, ukontrollert og uten styring. Dette er de seks persepsjoner som fører til lidelse når de er utemmet, ubehersket, ukontrollert og uten styring, munker.

Det finnes seks persepsjoner som fører til lykke når de er temmet, behersket, kontrollert og med god styring. Hvilke seks? Øyet gir en persepsjon som fører til lykke når den er temmet, behersket, kontrollert og med god styring. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet gir en persepsjon som fører til lykke når den er temmet, behersket, kontrollert og med god styring. Dette er de seks persepsjoner som fører til lykke når de er temmet, behersket, kontrollert og med god styring.”

Slik talte Mesteren, og han føyde til disse versene:

“Hvis dere ikke har kontroll over de seks persepsjonene,
vil dere oppleve lidelser, munker.

Den som derimot har lært å kontrollere disse,
og som har tillit, vil leve lykkelig.

Når du ser noe som er vakkert og som gjør deg glad,
og når du ser noe som er motbydelig og som gjør deg trist,
så fordriv den lidenskapelige lysten etter det du liker.
Ikke la deg forderve av lystene dine.

Og hører du lyder, tiltalende eller utiltalende,
så ikke la deg henrive av det du liker,
og fordriv misnøyen med det du ikke liker.
Ikke la deg forderve av lystene dine.

Når nesa pirres av deilige dufter,
eller rynker seg av en vemmelig stank,
så fordriv motviljen mot det som er ubehagelig,
og ikke la deg forføre av det som lukter godt.

Når du nyter en utsøkt herlig smak,
eller du smaker noe som er bittert,
så ikke bind deg til det som er søtt,
og vend deg ikke bort i avsky fra det bitre.

Når du kjenner en berøring, så ikke la deg henføre
av det som er behagelig, og ikke la deg ryste av smerter.
Betrakt behag og ubehag med ro i sinnet
og ikke la deg besnære eller opprøre av noen av dem.

Folk har så mange forvirrede ideer,
og de løper etter disse fantasiene.
Men den som ser at alt verdslig er et produkt av sinnet,
driver det ut og er mer opptatt av å slippe taket.

Hvis du har utviklet ditt sinn og betrakter de seks sansefeltene slik,
vil du ikke bli rystet av noe som skjer.
Hvis du har overvunnet lidenskap og motvilje,
går du langt forbi fødsel og død og når fram til målet.”

4.1.10.2 (35.78) Mālukyaputta

Mālukyaputtasutta

Munken Mālukyaputta gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham, satte seg og sa:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet veiledning, Mester, slik at jeg kan praktisere alene, iherdig og energisk, etter at jeg har hørt denne veiledningen.”

“Men det er jo slikt som jeg forklarer for de unge munkene, Mālukyaputta! Hvorfor i all verden vil du, som er gammel, som er langt opp i årene og som nærmer deg slutten på livet, ha en slik kortfattet veiledning?”

“Det er riktig at jeg er gammel, jeg er langt opp i årene og jeg nærmer meg slutten på livet, Mester. Men likevel ber jeg deg gi meg en kortfattet veiledning. Det kan hende jeg kan forstå det du sier, og det kan hende jeg kan bli en arving til læren!”

“Så hva mener du om dette, Mālukyaputta? Føler du lengsel, begjær eller dragning mot synlige former du ikke har sett, som du aldri har sett før, som du ikke ser nå og som du heller ikke har noen forventninger om å få se?”

“Nei, Mester.”

“Føler du lengsel, begjær eller dragning mot lyder du ikke har hørt, som du aldri har hørt før, som du ikke hører nå og som du heller ikke har noen forventninger om å få høre?”

“Nei, Mester.”

“Føler du lengsel, begjær eller dragning mot dufter du ikke har luktet, som du aldri har luktet før, som du ikke lukter nå og som du heller ikke har noen forventninger om å få lukte?”

“Nei, Mester.”

“Føler du lengsel, begjær eller dragning mot smaker du ikke har kjent, som du aldri har smakt før, som du ikke smaker nå og som du heller ikke har noen forventninger om å få smake?”

“Nei, Mester.”

“Føler du lengsel, begjær eller dragning mot berøringer du ikke har kjent, som du aldri har kjent før, som du ikke kjenner nå og som du heller ikke har noen forventninger om å få kjenne?”

“Nei, Mester.”

“Føler du lengsel, begjær eller draging mot tanker du ikke har tenkt, som du aldri har tenkt før, som du ikke tenker nå og som du heller ikke har noen forventninger om å få tenke?”

“Nei, Mester.”

“Når du ser, hører eller opplever noe, Mālukyaputta, skal du derfor bare ta det du ser som det du ser, det du hører bare som det du hører, det du ellers sanser bare som det du ellers sanser og det du tenker bare som det du tenker. Da vil du ikke bli dominert av lengsel og begjær etter det du opplever og tenker, verken nå eller senere. Dette er slutten på det som gjør vondt.”

“Den kortfattede veiledningen du her ga, Mester, forstår jeg slik i utvidet form:

Om du betrakter synlige former
med sviktende oppmerksomhet
og bare ser det du ønsker å se,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter alt det vakre du ser.

Og lengselen får de synlige
formene til å øke i glans
mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg –
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

Om du lytter til hørbare lyder
med sviktende oppmerksomhet
og bare hører det du vil høre,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter alt det vakre du hører.

Og lengselen får de hørbare
lyder til å øke i velklang

mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg –
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

Om du trekker inn alle slags dufter
med sviktende oppmerksomhet
og bare kjenner de dufter du vil,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter alle de deilige dufter.

Og lengselen får de deilige
dufter til å øke i sødme
mens sinnet plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg –
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

Om du smaker forskjellig slags smak
med sviktende oppmerksomhet
og bare kjenner den smak du ønsker,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter det som smaker så godt.

Og lengselen får den deilige
smaken til å øke i fylde
mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg,
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

Om du kjenner hudens berøring
med sviktende oppmerksomhet
og bare er vår den berøring du ønsker,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter den deiligste berøring.

Og lengselen får berøringen
til å øke i mykhet og varme
mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg,
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

Om du betrakter tanker og ideer
med sviktende oppmerksomhet
og bare tenker det du vil tenke,
brenner lidenskapen i sinnet,
flommer hjertet over av lengsel
etter de store ideenes verden.

Og lengselen får tankene
og ideene til å øke i glans
mens sinnet ditt plages av begjær,
grådighet og grusomhet.
Slik samler du lidelsen i deg,
fjernt fra den svale, kjølige lindring.

Om du betrakter synlige former
med fullkommen oppmerksomhet
og ser ting akkurat slik de er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig,

uavhengig av hva du ser.

Når du slik betrakter en form,
betrakter du også din lengsel –
du ser at den falmer og svinner bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

Om du lytter til hørbare lyder
med fullkommen oppmerksomhet
og hører dem akkurat slik de er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av hva du hører.

Når du slik lytter til en lyd
hører du også din lengsel –
du hører den fjerne seg, svinne bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

Om du trekker inn alle slags dufter
med fullkommen oppmerksomhet
og lukter dem akkurat slik de er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av lukten du kjenner.

Når du slik trekker inn en duft
lukter du også din lengsel –
den svekkes i hjertet ditt, svinner bort

under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

Om du smaker forskjellig slags smak
med fullkommen oppmerksomhet
og smaker alt akkurat slik det er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av smaken du kjenner.

Når du slik kjenner på en smak
smaker du også din lengsel –
den svekkes i hjertet ditt, svinner bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

Om du kjenner hudens berøring
med fullkommen oppmerksomhet
og føler alt akkurat slik det er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av berøringen du kjenner.

Når du slik blir var en berøring
kjenner du også din lengsel –
den svekkes i hjertet ditt, svinner bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

Om du betrakter tanker og ideer

med fullkommen oppmerksomhet
og ser dem akkurat slik de er,
pines du ikke av lidenskap,
slår ditt hjerte jevnt og rolig
uavhengig av hva du tenker.

Når du slik betrakter en idé
betrakter du også din lengsel –
du ser at den falmer og svinner bort
under din skarpe oppmerksomhet.
Lidelsen slipper taket i deg
og du når den svale, kjølige lindring.

Den kortfattede veiledningen du her ga, Mester, forstår jeg slik i utvidet form.”

“Det er bra, det er utmerket at du forstår veiledningen slik du her har gitt uttrykk for den, Mālukyaputta! Det er nettopp slik man bør betrakte den!”

Mālukyaputta gledet seg over Mesterens ord og takket ham for dem. Deretter reiste han seg opp, tok avskjed med Mesteren ved å gå medsols rundt ham, og så gikk han. Deretter trakk han seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Og nå var Mālukyaputta en arahant.

4.1.10.3 (35.79) Bortfall

Parihānadhhammasutta

“Jeg skal lære dere hva som gir bortfall og hva som ikke gir bortfall, munkers, så hør godt etter. Så hva er det som gir bortfall? Sett at en munk får øye på noe som skaper usunne, skadelige og negative bindinger i ham. Hvis denne munken holder fast på disse bindingene, og ikke driver dem ut, kvitter seg med dem, gjør ende på dem og avslutter dem, bør han være klar over at han faller bort fra det som er sunt. Det er dette som Mesteren kaller bortfall.

Sett videre at en munk får høre ... lukte ... smake ... kjenne ... tenke på noe som skaper usunne, skadelige og negative bindinger i ham. Hvis denne munken holder fast på disse bindingene, og ikke driver dem ut, kvitter seg med dem, gjør ende på dem og avslutter dem, bør han være klar over at han faller bort fra det som er sunt. Det er dette som Mesteren kaller bortfall.

Så hva er det som ikke gir bortfall? Sett at en munk får øye på noe som skaper usunne, skadelige og negative bindinger i ham. Hvis denne munken ikke holder fast på disse bindingene, men driver dem ut, kvitter seg med dem, gjør ende på dem og avslutter dem, bør han være klar over at han ikke faller bort fra det som er sunt. Det er dette som Mesteren kaller ikke bortfall.

Sett videre at en munk får høre ... lukte ... smake ... kjenne ... tenke på noe som skaper usunne, skadelige og negative bindinger i ham. Hvis denne munken ikke holder fast på disse bindingene, men driver dem ut, kvitter seg med dem, gjør ende på dem og avslutter dem, bør han være klar over at han ikke faller bort fra det som er sunt. Det er dette som Mesteren kaller ikke bortfall.

Hva menes med de seks overvinnelsesområdene? Sett at en munk får øye på noe som skaper usunne, skadelige og negative bindinger i ham. Hvis denne munken ikke holder fast på disse bindingene, men driver dem ut, kvitter seg med dem, gjør ende på dem og avslutter dem, kan han være klar over at han har overvunnet dem. Dette er et av de seks overvinnelsesområdene Mesteren snakker om.

Sett videre at en munk får høre ... lukte ... smake ... kjenne ... tenke på noe som skaper usunne, skadelige og negative bindinger i ham. Hvis denne munken ikke holder fast på disse bindingene, men driver dem ut, kvitter seg med dem, gjør ende på dem og avslutter dem, kan

han være klar over at han har overvunnet dem. Dette er et av de seks overvinnelsesområdene Mesteren snakker om. Så dette er de seks overvinnelsesområdene, munkers.”

4.1.10.4 (35.80) Et liv i sløvhet

Pamādavihārīsutta

“Jeg skal forklare for dere hva som menes med et liv i sløvhet, munkar og jeg skal forklare for dere hva som menes med et liv i iherdighet, så hør godt etter. Hva er så et liv i sløvhet? Den som ikke kan styre blikket sitt, får sinnet overfløymet med inntrykk. Disse synsinntrykkene hos en som får sinnet overfløymet, gir ingen glede, og når de ikke gir noen glede, skaper de heller ikke noen interesse. Når de ikke skaper noen interesse, gir de heller ikke ro i sinnet, og den som ikke finner ro i sinnet, føler seg elendig. Når han føler seg elendig, finner han heller ikke noen konsentrasjon, og et ukonsentrert sinn kan ikke erkjenne fenomenene slik de er. Når han ikke erkjenner fenomenene slik de er, sies det at han lever et liv i sløvhet.

Den som ikke kan styre hørselen ... luktesansen ... smakssansen ... berøringssansen ... tankene sine, får sinnet overfløymet med inntrykk. Disse synsinntrykkene hos en som får sinnet overfløymet, gir ingen glede, og når de ikke gir noen glede, skaper de heller ikke noen interesse. Når de ikke skaper noen interesse, finner han heller ikke ro, og den som ikke finner ro, føler seg elendig. Når han føler seg elendig, finner han heller ikke noen konsentrasjon, og et ukonsentrert sinn kan ikke erkjenne fenomenene slik de er. Når han ikke erkjenner fenomenene slik de er, sies det at han lever et liv i sløvhet.

Hva er så et liv i iherdighet? Den som kan styre blikket sitt, får ikke sinnet overfløymet med inntrykk. Når han ikke får sinnet overfløymet av synsinntrykk, finner han glede, og når han finner glede, skaper det interesse. Når han får interesse, finner han også ro i kroppen, og den som finner ro i kroppen, føler seg vel. Når han føler seg vel, finner han også konsentrasjon, og et konsentrert sinn kan erkjenne fenomenene slik de er. Når han erkjenner fenomenene slik de er, sies det at han lever et liv i iherdighet.

Den som kan styre hørselen ... luktesansen ... smakssansen ... berøringssansen ... tankene sine, får ikke sinnet overfløymet med inntrykk. Når han ikke får sinnet overfløymet, finner han glede, og når han finner glede, skaper det interesse. Når han får interesse, finner han også ro i kroppen, og den som finner ro i kroppen, føler seg vel. Når han føler seg vel, finner han også konsentrasjon, og et konsentrert sinn kan erkjenne fenomenene slik de er. Når han erkjenner fenomenene slik de er, sies det at han lever et liv i iherdighet.”

4.1.10.5 (35.81) Selvbeherskelse

Samvarasutta

“Jeg skal forklare selvbeherskelse og mangel på selvbeherskelse for dere, munkar, så hør godt etter. Hva er så mangel på selvbeherskelse? Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munkar. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, blir han bundet til dem. Og når han nyter dem, hilser dem velkommen og blir bundet til dem, bør han være klar over at han faller bort fra det som er sunt.

Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaker ... berøringer ... ideer som sinnet kan oppfatte, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munkar. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, blir han bundet til dem. Og når han nyter dem, hilser dem velkommen og blir bundet til dem, bør han være klar over at han faller bort fra det som er sunt.

Hva er så selvbeherskelse? Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munkar. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, blir han ikke bundet til dem. Og når han ikke nyter dem, ikke hilser dem velkommen og ikke blir bundet til dem, bør han være klar over at han ikke faller bort fra det som er sunt.

Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaker ... berøringer ... ideer som sinnet kan oppfatte, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munkar. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, blir han ikke bundet til dem. Og når han ikke nyter dem, ikke hilser dem velkommen og ikke blir bundet til dem, bør han være klar over at han ikke faller bort fra det som er sunt.”

4.1.10.6 (35.82) Konsentrasjon

Samādhisutta

“Dere bør utvikle konsentrasjon, munker. Når en munk konsentrerer seg, forstår han tingene slik de virkelig er. Og hva er det han forstår slik det virkelig er? Han forstår at øyet er forgjengelig, slik det virkelig er. Han forstår at synlige former er forgjengelige, slik de virkelig er. Han forstår at synsbevisstheten er forgjengelig, slik den virkelig er. Han forstår at synspersepsjonen er forgjengelig, slik den virkelig er. Og han forstår at gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, slik de virkelig er.

Han forstår at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, slik det virkelig er. Han forstår at ideer er forgjengelige, slik de virkelig er. Han forstår at sinnsbevisstheten er forgjengelig, slik den virkelig er. Han forstår at sinnspersepsjonen er forgjengelig, slik den virkelig er. Og han forstår at gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, slik de virkelig er.

Derfor bør dere utvikle konsentrasjon, munker. Når en munk konsentrerer seg, forstår han tingene slik de virkelig er.”

4.1.10.7 (35.83) Å være alene

Paṭisallānasutta

“Dere bør være mest mulig alene, munk. Når en munk er alene, forstår han tingene slik de virkelig er. Og hva er det han forstår slik det virkelig er? Han forstår at øyet er forgjengelig, slik det virkelig er. Han forstår at synlige former er forgjengelige, slik de virkelig er. Han forstår at synsbevisstheten er forgjengelig, slik den virkelig er. Han forstår at synspersepsjonen er forgjengelig, slik den virkelig er. Og han forstår at gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, slik de virkelig er.

Han forstår at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, slik det virkelig er. Han forstår at ideer er forgjengelige, slik de virkelig er. Han forstår at sinnsbevisstheten er forgjengelig, slik den virkelig er. Han forstår at sinnspersepsjonen er forgjengelig, slik den virkelig er. Og han forstår at gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, slik de virkelig er.

Derfor bør dere være mest mulig alene, munk. Når en munk er alene, forstår han tingene slik de virkelig er.”

4.1.10.8 (35.84) Den første teksten om det som ikke tilhører dere

Paṭhamanatumhākamsutta

“Slipp taket i det som ikke tilhører dere, munk. Når dere klarer å slippe taket, blir det til nytte og glede for dere. Og hva er det som ikke tilhører dere? Øyet tilhører ikke dere, munk, så slipp taket i det. Når dere slipper taket i det, blir det til nytte og glede for dere. Synlige former tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere. Synsbevisstheten tilhører ikke dere, så slipp taket i den. Når dere slipper taket i den, blir det til nytte og glede for dere. Synspersepsjonen tilhører ikke dere, så slipp taket i den. Når dere slipper taket i den, blir det til nytte og glede for dere. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere.

Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet tilhører ikke dere, så slipp taket i det. Når dere slipper taket i det, blir det til nytte og glede for dere. Ideene tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere. Sinnsbevisstheten tilhører ikke dere, så slipp taket i den. Når dere slipper taket i den, blir det til nytte og glede for dere. Sinnspersepsjonen tilhører ikke dere, så slipp taket i den. Når dere slipper taket i den, blir det til nytte og glede for dere. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere.

Det er som om en mann skulle samle sammen greiner, kvister, stalker og løv her i Jetalunden og bære det bort eller brenne det. Ville dere da tenke som så:

‘Det er oss han bærer bort, det er oss han brenner!’”?

“Nei, Mester.”

“Hvorfor ikke?”

“Dette er jo ikke oss, det er ikke noe som tilhører oss, Mester.”

“På samme måte er også øyet og det andre jeg nevnte over, noe som ikke tilhører dere, munk. Slipp taket i det. Når dere slipper taket i det, blir det til nytte og glede for dere.

4.1.10.9 (35.85) Den andre teksten om det som ikke tilhører dere

Dutiyanatumhākamsutta

“Slipp taket i det som ikke tilhører dere, munk. Når dere klarer å slippe taket, blir det til nytte og glede for dere. Og hva er det som ikke tilhører dere? Øyet tilhører ikke dere, munk, så slipp taket i det. Når dere slipper taket i det, blir det til nytte og glede for dere. Synlige former tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere. Synsbevisstheten tilhører ikke dere, så slipp taket i den. Når dere slipper taket i den, blir det til nytte og glede for dere. Synspersepsjonen tilhører ikke dere, så slipp taket i den. Når dere slipper taket i den, blir det til nytte og glede for dere. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere.

Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet tilhører ikke dere, så slipp taket i det. Når dere slipper taket i det, blir det til nytte og glede for dere. Ideene tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere. Sinnsbevisstheten tilhører ikke dere, så slipp taket i den. Når dere slipper taket i den, blir det til nytte og glede for dere. Sinnspersepsjonen tilhører ikke dere, så slipp taket i den. Når dere slipper taket i den, blir det til nytte og glede for dere. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjonen, tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere.”

4.1.10.10 (35.86) Udaka

Udakasutta

“Uddaka Rāmaputta sier følgende, munker:

‘Hør her! Jeg har kunnskap!

Hør her! Jeg har overvunnet alt!

Hør her! Jeg har skåret bort byllens rot,

den som aldri før var skåret bort!’

Til tross for at Uddaka Rāmaputta ikke har kunnskap, sier han altså: ‘Jeg har kunnskap!’ Til tross for at han ikke har overvunnet alt, sier han: ‘Jeg har overvunnet alt!’ Og til tross for at han ikke har skåret bort byllens rot, den som aldri før var skåret bort, sier han: ‘Jeg har skåret bort byllens rot, den som aldri før var skåret bort!’

Nå skal jeg fortelle dere hvordan en munk med rette kan si dette verset:

Hør her! Jeg har kunnskap!

Hør her! Jeg har overvunnet alt!

Hør her! Jeg har skåret bort byllens rot,

den som aldri før var skåret bort!

Hva vil det si at man har kunnskap, munker? Det er når man forstår de seks persepsjonsfeltene og ser hvordan de oppstår og hvordan de blir borte, når man kjenner fordelene og ulempene ved dem og ser hvordan man frir seg fra dem. Når man ser dette som det virkelig er, har man kunnskap.

Hva vil det si at man har overvunnet alt, munker? Det er når man forstår de seks persepsjonsfeltene og ser hvordan de oppstår og hvordan de blir borte, når man kjenner fordelene og ulempene ved dem, ser hvordan man frir seg fra dem, slik at man frir seg fra alle involveringer. Da har man overvunnet alt.

Hva vil det si at man har skåret bort byllens rot, den som aldri før var skåret bort, munker? Byllen står her for kroppen, den som er sammensatt av de fire grunnelementene, som er sprunget ut fra foreldrene, som blir opprettholdt av ris og surmelk, som er uvarig og

som slites ned med alderen, som ut fra sin natur vil bli brutt ned og gå i oppløsning. Byllens rot står her for begjær, munker. Når en munk har sluppet taket i begjæret og skåret det over ved roten slik at det er som et banyantre som ikke kan vokse opp igjen, da har han har skåret bort byllens rot, den som aldri før var skåret bort, munker.

Uddaka Rāmaputta sier følgende, munker:

‘Hør her! Jeg har kunnskap!

Hør her! Jeg har overvunnet alt!

Hør her! Jeg har skåret bort byllens rot,

den som aldri før var skåret bort!’

Til tross for at Uddaka Rāmaputta ikke har kunnskap, sier han altså: ‘Jeg har kunnskap!’ Til tross for at han ikke har overvunnet alt, sier han: ‘Jeg har overvunnet alt!’ Og til tross for at han ikke har skåret bort byllens rot, den som aldri før var skåret bort, sier han: ‘Jeg har skåret bort byllens rot, den som aldri før var skåret bort!’

Men nå har jeg fortalt dere hvordan en munk med rette kan si dette verset:

Hør her! Jeg har kunnskap!

Hør her! Jeg har overvunnet alt!

Hør her! Jeg har skåret bort byllens rot,

den som aldri før var skåret bort!”

4.1.11 Kapitlet om å finne fred

Yogakkhemivagga

4.1.11.1 (35.87) Om å finne fred

Yogakkhemisutta

En gang var Mesteren i Sāvatthi, sa han:

“Jeg skal forklare dere hvordan dere skal trene slik at dere kan finne fram til fred og sannhet, munk, så hør godt etter. Så hvordan skal dere trene slik at dere finner fram til fred og sannhet? Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munk. Den som har kommet fram til sannheten, frir seg fra disse og skjærer dem over ved roten slik at de er som et banyantre som ikke kan vokse opp igjen. Dette er treningen. Derfor sies det at den som har kommet fram til sannheten, har gjennomført den treningen som fører til fred.

Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaker ... berøringer ... ideer som sinnet kan oppfatte, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munk. Den som har kommet fram til sannheten, frir seg fra disse og skjærer dem over ved roten slik at de er som et banyantre som ikke kan vokse opp igjen. Dette er treningen. Derfor sies det at den som har kommet fram til sannheten, har gjennomført den treningen som fører til fred.

4.1.11.2 (35.88) Betingelser

Upādāyasutta

“Hva er det som må eksistere for at vi skal føle glede og sorg, munk? Hva er betingelsene for at dette skal oppstå?”

“For oss har tingene sitt grunnlag i deg, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være fint om du kunne forklare dette for oss, så skal vi huske hva du sier!”

“Så hør godt etter, munk, og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Når øyet eksisterer, føler vi glede og sorg betinget av øyet. Når øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet eksisterer, føler vi glede og sorg betinget av sinnet. Hva mener dere, munk, er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Og det som er uvarig – gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men er det mulig at det kan oppstå sorg eller glede i ditt indre uten at du involverer deg i det som er forgjengelig og som gir sorg?”

“Nei, Mester.”

“Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Og det som er uvarig – gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men er det mulig at det kan oppstå sorg eller glede i ditt indre uten at du involverer deg i det som er forgjengelig og som gir sorg?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært dette og ser det slik, binder han seg ikke lenger til øyet ... øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Når du ikke binder deg til noe, faller lidenskapene til ro, og når lidenskapene faller til ro, blir du fri. Du vet at du er fri, og du vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

4.1.11.3 (35.89) Hvordan lidelsen oppstår

Dukkhasamudayasutta

“Jeg skal forklare dere hvordan lidelsen oppstår og tar slutt, munk, så hør godt etter.

Hvordan oppstår lidelsen? Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten . Når disse tre kommer sammen, oppstår synspersepsjon, og betinget av synspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Slik oppstår lidelse. Betinget av øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet oppstår sinnsbevisstheten. Når disse tre kommer sammen, oppstår sinnspersepsjon, og betinget av sinnspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Slik oppstår lidelsen, munk.

Hvordan tar lidelsen slutt, munk? Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten . Når disse tre kommer sammen, oppstår synspersepsjon, og betinget av synspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Gjør du fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, blir det også slutt på forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Det betyr at all denne lidelsen tar slutt. Slik tar lidelsen slutt. Betinget av øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet oppstår sinnsbevisstheten. Når disse tre kommer sammen, oppstår sinnspersepsjon, og betinget av sinnspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Gjør du fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, blir det også slutt på forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Det betyr at all denne lidelsen tar slutt. Slik tar lidelsen slutt, munk.

4.1.11.4 (35.90) Hvordan verden oppstår

Lokasamudayasutta

“Jeg skal forklare dere hvordan verden oppstår og tar slutt, munk, så hør godt etter.

Hvordan oppstår verden? Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten . Når disse tre kommer sammen, oppstår synspersepsjon, og betinget av synspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Betinget av begjæret oppstår involveringer. Betinget av involveringer oppstår forventningsmønstre. Betinget av forventningsmønstrene skjer det tilblivelse. Betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Slik oppstår verden.

Betinget av øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet oppstår sinnsbevisstheten. Når disse tre kommer sammen, oppstår sinnspersepsjon, og betinget av sinnspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Betinget av begjæret oppstår involveringer. Betinget av involveringer oppstår forventningsmønstre. Betinget av forventningsmønstrene skjer det tilblivelse. Betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Slik oppstår verden, munk.

Hvordan tar så verden slutt, munk? Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten . Når disse tre kommer sammen, oppstår synspersepsjon, og betinget av synspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Gjør du fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, blir det også slutt på forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Det betyr at all denne lidelsen tar slutt. Slik tar verden slutt. Betinget av øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet oppstår sinnsbevisstheten. Når disse tre kommer sammen, oppstår sinnspersepsjon, og betinget av sinnspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Gjør du fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, blir det også slutt på forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Det betyr at all denne lidelsen tar slutt. Slik tar verden slutt, munk.

4.1.11.5 (35.91) Jeg er bedre

Seyyohamasmisutta

“Hva er årsaken og betingelsen, munk, hva er det man klamrer seg til hvis man mener at man er bedre enn andre, likeverdig med andre eller dårligere enn andre?”

“For oss har tingene sitt grunnlag i deg, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være fint om du kunne forklare dette for oss, så skal vi huske hva du sier!”

“Så hør godt etter, munk, og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Øyet er årsaken og betingelsen, munk. Det er øyet man klamrer seg til hvis man mener at man er bedre enn andre, likeverdig med andre eller dårligere enn andre. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er årsaken og betingelsen, munk. Det er sinnet man klamrer seg til hvis man mener at man er bedre enn andre, likeverdig med andre eller dårligere enn andre.

Hva mener dere, munk, er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Og det som er uvarig – gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men når det er uvarig, gir sorg og er av en foranderlig natur, er det da noe å klamre seg til for å hevde at man er bedre enn andre, likeverdig med andre eller dårligere enn andre?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener dere, munk, er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Og det som er uvarig – gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men når det er uvarig, gir sorg og er av en foranderlig natur, er det da noe å klamre seg til for å hevde at man er bedre enn andre, likeverdig med andre eller dårligere enn andre?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært dette og ser det slik, binder han seg ikke lenger til øyet ... øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Når du ikke binder deg til noe, faller lidenskapene

til ro, og når lidenskapene faller til ro, blir du fri. Du vet at du er fri, og du vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

4.1.11.6 (35.92) Bindinger

Samyojaniyasutta

“Jeg skal forklare bindinger og hva som skaper bindinger for dere, munkar, så hør godt etter. Hva er det som skaper bindinger, og hva er bindinger? Øyet er noe som skaper bindinger. Begjær og lidenskap i forbindelse med dette er bindinger. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er noe som skaper bindinger. Begjær og lidenskap i forbindelse med dette er bindinger. Så dette er altså det som skaper bindinger, munkar, og dette er bindinger.”

4.1.11.7 (35.93) Involveringer

Upādānīyasutta

“Jeg skal forklare involveringer og hva som skaper involveringer for dere, munkar, så hør godt etter. Hva er det som skaper involveringer, og hva er involveringer? Øyet er noe som skaper involveringer. Begjær og lidenskap i forbindelse med dette er involveringer. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er noe som skaper involveringer. Begjær og lidenskap i forbindelse med dette er involveringer. Så dette er altså det som skaper involveringer, munkar, og dette er involveringer.”

4.1.11.8 (35.94) Om å forstå de indre sansefeltene

Ajjhattikāyatanaparijānanasutta

“Den som ikke fatter og forstår øyet, slik at han ikke klarer å slukke lidenskapene og slippe taket i det, er ikke i stand til å fri seg fra lidelser. Den som ikke fatter og forstår øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet, slik at han ikke klarer å slukke lidenskapene og slippe taket i det, er ikke i stand til å fri seg fra lidelser.

Men den som fatter og forstår øyet, slik at han klarer å slukke lidenskapene og slippe taket i det, er i stand til å fri seg fra lidelser. Den som fatter og forstår øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet, slik at han klarer å slukke lidenskapene og slippe taket i det, er i stand til å fri seg fra lidelser.”

4.1.11.9 (35.95) Om å forstå de ytre sansefeltene

Bāhirāyatanaparijānanasutta

“Den som ikke fatter og forstår synlige former, slik at han klarer å slukke lidenskapene og slippe taket i dem, er ikke i stand til å fri seg fra lidelser. Den som ikke fatter og forstår lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker, slik at han ikke klarer å slukke lidenskapene og slippe taket i dem, er ikke i stand til å fri seg fra lidelser.

Men den som fatter og forstår synlige former, slik at han klarer å slukke lidenskapene og slippe taket i dem, er i stand til å fri seg fra lidelser. Den som fatter og forstår lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker, slik at han klarer å slukke lidenskapene og slippe taket i dem, er i stand til å fri seg fra lidelser.”

4.1.11.10 (35.96) Tilhøreren

Upassutisutta

En gang var Mesteren i mursteinshallen i Nātika. Mens han satt for seg selv, uttalte han disse ordene om læren:

“Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten . Når disse tre kommer sammen, oppstår synspersepsjon, og betinget av synspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Betinget av begjæret oppstår involveringer. Betinget av involveringer oppstår forventningsmønstre. Betinget av forventningsmønstrene skjer det tilblivelse. Betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Slik oppstår all denne lidelsen. Betinget av øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet oppstår sinnsbevisstheten . Når disse tre kommer sammen, oppstår sinnspersepsjon, og betinget av sinnspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Betinget av begjæret oppstår involveringer. Betinget av involveringer oppstår forventningsmønstre. Betinget av forventningsmønstrene skjer det tilblivelse. Betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Slik oppstår all denne lidelsen.

Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten . Når disse tre kommer sammen, oppstår synspersepsjon, og betinget av synspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Når du gjør fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ikke noe forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Slik tar all denne lidelsen slutt. Betinget av øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet oppstår sinnsbevisstheten . Når disse tre kommer sammen, oppstår sinnspersepsjon, og betinget av sinnspersepsjonen oppstår følelser. Betinget av følelser oppstår begjær. Når du gjør fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ikke noe forfall og undergang, sorg, klage, smerte, tungsinn og jammer. Slik tar all denne lidelsen slutt.”

En munk sto og lyttet til dette. Mesteren fikk se ham og spurte:

“Hørte du det jeg sa om læren, munk?”

“Ja, Mester.”

“Lær deg disse ordene om læren, munk, lær deg dem utenat. Husk disse ordene om læren. Disse ordene om læren vil være til nytte for deg, munk, for de viser deg hvordan du kan begynne å leve et opphøyd liv.”

4.1.12 Kapitlet om verdslige sansenytelser

Lokakāmaguṇavagga

4.1.12.1 (35.97) Den første teksten om Māras snarer

Paṭhamamārapāśasutta

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis du nyter dette, ønsker det velkommen og klamrer deg til det, er dette noe som kalles Māras snare, munker. Da har du latt Māra få makten og er fanget i Māras snare. Den onde har bundet deg med sine lenker og kan gjøre hva han vil med deg. Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis du nyter dette, ønsker det velkommen og klamrer deg til det, er dette noe som kalles Māras snare, munker. Da har du latt Māra få makten og er fanget i Māras snare. Den onde har bundet deg med sine lenker og kan gjøre hva han vil med deg.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis du ikke nyter dette, ikke ønsker det velkommen og ikke klamrer deg til det, har du ikke latt Māra få makten og er heller ikke fanget i Māras snare. Du er fri fra den ondes lenker og han kan ikke gjøre hva han vil med deg. Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis du ikke nyter dette, ikke ønsker det velkommen og ikke klamrer deg til det, har du ikke latt Māra få makten og er heller ikke fanget i Māras snare. Du er fri fra den ondes lenker og han kan ikke gjøre hva han vil med deg.”

4.1.12.2 (35.98) Den andre teksten om Māras snarer

Dutiyamārapāśasutta

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis du nyter dette, ønsker det velkommen og klamrer deg til det, sier man at du er bundet av synlige former. Da har du latt Māra få makten og er fanget i Māras snare. Den onde har bundet deg med sine lenker og kan gjøre hva han vil med deg. Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis du nyter dette, ønsker det velkommen og klamrer deg til det, sier man at du er bundet av synlige former. Da har du latt Māra få makten og er fanget i Māras snare. Den onde har bundet deg med sine lenker og kan gjøre hva han vil med deg.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis du ikke nyter dette, ikke ønsker det velkommen og ikke klamrer deg til det, sier man at du er fri fra synlige former. Du har ikke latt Māra få makten og er heller ikke fanget i Māras snare. Du er fri fra den ondes lenker og han kan ikke gjøre hva han vil med deg. Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis du ikke nyter dette, ikke ønsker det velkommen og ikke klamrer deg til det, sier man at du er fri fra synlige former. Du har ikke latt Māra få makten og er heller ikke fanget i Māras snare. Du er fri fra den ondes lenker og han kan ikke gjøre hva han vil med deg.

4.1.12.3 (35.99) Om å komme til verdens ende

Lokantagamanasutta

“Man kommer ikke til verdens ende ved å gå dit, munk. Det er ikke på den måten man når fram og får se den. Likevel sier jeg at man kan ikke gjøre slutt på lidelsen uten at man har kommet til verdens ende.”

Da Mesteren hadde sagt, dette, reiste han seg fra plassen sin og gikk inn i hytta. Litt etter at han hadde gått, sa munkene til hverandre:

“Nå ga Mesteren oss en kortfattet belæring, men han reiste seg og gikk uten å forklare dette i detalj. Hvem kan vi spørre om en detaljert utlegning av dette?”

Etter å ha snakket om dette en stund, kom munkene fram til at de ville spørre Ānanda om dette.

“Ānanda blir rost av Mesteren og han hedres av andre forstandige munk. Ānanda kan sikkert gi en detaljert forklaring på den kortfattede belæringen Mesteren ga oss. La oss nå gå bort til ham og spørre ham om dette.”

Dermed gikk disse munkene bort til Ānanda og hilste høflig på ham. De pratet litt sammen før munkene satte seg ned. Da de hadde satt seg, sa de:

“Mesteren har gitt oss en kortfattet belæring, Ānanda, men så reiste han seg og gikk uten å forklare det i detalj. Det han sa, var dette:

‘Man kommer ikke til verdens ende ved å gå dit, munk. Det er ikke på den måten man når fram og får se den. Likevel sier jeg at man kan ikke gjøre slutt på lidelsen uten at man har kommet til verdens ende.’

Like etter han hadde sagt dette, reiste han seg og gikk, og vi lurte på hvem vi skulle be om en nærmere forklaring. Men så kom vi på at du, Ānanda, blir rost av Mesteren og hedres av andre forstandige munk. Du kan sikkert gi en detaljert forklaring på den kortfattede belæringen Mesteren ga oss.”

“Det er som om en mann skulle gå ut i skogen for å finne kjerneved, munk. Han kommer til et stort tre og overser kjerneveden, han overser rota og han overser greinene, men prøver å finne kjerneved i bladverket. Akkurat slik er det med dere, mine herrer. Dere satt ansikt til ansikt med Mesteren, men så overså dere ham og mener at jeg er den rette å spørre! Mesteren er en vitende som vet og en seende som ser, mine venner. Han er blitt den seende,

han er blitt kunnskap, han er blitt selve læren, han er blitt den høyeste. Han er en som taler og forklarer, han fører oss til det gode, han gir oss udødelighet, han er lærers herre, han er den som har kommet fram til sannheten. Dere skulle ha benyttet anledningen til å spørre Mesteren selv om dette, og slik han ville ha forklart det, skulle dere ha husket det!”

“Ja, du har rett i alt dette, Ānanda. Vi skulle ha spurt Mesteren. Men så kom vi på at du, Ānanda, blir rost av Mesteren og hedres av andre forstandige munkene. Du kan sikkert gi en detaljert forklaring på den kortfattede belæringen Mesteren ga oss. Vær så snill å forklare det for oss, Ānanda!”

“Så følg godt med, mine venner, så skal jeg forklare det.”

“Ja vel, min venn,” svarte munkene. Ānanda sa:

“Når det gjelder den kortfattede veiledningen Mesteren ga før han reiste seg og gikk inn i hytta, så lød den altså slik:

‘Man kommer ikke til verdens ende ved å gå dit, munkene. Det er ikke på den måten man når fram og får se den. Likevel sier jeg at man kan ikke gjøre slutt på lidelsen uten at man har kommet til verdens ende.’

Dette forstår jeg slik, mine venner: Det som gir oss inntrykk og oppfatning av verden, blir i den edles disiplin omtalt som verden. Og hva er det som gir oss inntrykk og oppfatning av verden? Gjennom øyet får vi inntrykk og oppfatning av verden. Gjennom øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet får vi inntrykk og oppfatning av verden. Dette kalles ‘verden’ i den edles disiplin. Slik er min detaljerte forståelse av den kortfattede veiledningen Mesteren ga, mine venner. Hvis dere vil, kan dere gå til Mesteren og spørre ham om denne saken, og slik han forklarer den, slik kan dere huske den.”

“Ja vel,” svarte munkene. Deretter gikk de til Mesteren og gjenga den samtalen de hadde hatt med Ānanda.

“Ānanda er en klok mann, Ānanda har stor visdom, munkene! Hvis dere hadde spurt meg om dette, ville jeg ha gitt nøyaktig samme forklaring som han ga. Så slik er meningen med dette utsagnet. Husk det slik!”

4.1.12.4 (35.100) Sanselige nytelser

Kāmaguṇasutta

“Før jeg hadde oppnådd full oppvåkning, før jeg hadde våknet, da jeg fremdeles var en som søkte oppvåkning, tenkte jeg som så: ‘De fem formene for sansenytelser som jeg tidligere var så opptatt av, er nå forbi, avsluttet og forandret. Men tankene mine kan fortsatt komme til å løpe etter dem, selv om de bare er til stede i svekket grad.’ Derfor tenkte jeg videre slik: ‘Jeg vil passe godt på tankene mine, om ikke annet så for min egen del.’

Dere bør også tenke slik, munkere: ‘De fem formene for sansenytelser som jeg tidligere var så opptatt av, er nå forbi, avsluttet og forandret. Men tankene mine kan fortsatt komme til å løpe etter dem, selv om de bare er til stede i svekket grad.’ Og videre bør dere tenke slik: ‘Jeg vil passe godt på tankene mine, om ikke annet så for min egen del.’

Derfor bør dere kjenne til det feltet der øye og synsinntrykk tar slutt, der øre og lyder tar slutt, der nese og dufter tar slutt, der tunge og smaksinntrykk tar slutt, der kropp og berøringer tar slutt, og dere bør kjenne det feltet der sinn og tanker tar slutt.”

Da Mesteren hadde sagt, dette, reiste han seg fra plassen sin og gikk inn i hytta. Litt etter at han hadde gått, sa munkene til hverandre:

“Nå ga Mesteren oss en kortfattet belæring, men han reiste seg og gikk uten å forklare dette i detalj. Hvem kan vi spørre om en detaljert utlegning av dette?”

Etter å ha snakket om dette en stund, kom munkene fram til at de ville spørre Ānanda om dette.

“Ānanda blir rost av Mesteren og han hedres av andre forstandige munkere. Ānanda kan sikkert gi en detaljert forklaring på den kortfattede belæringen Mesteren ga oss. La oss nå gå bort til ham og spørre ham om dette.”

Dermed gikk disse munkene bort til Ānanda og hilste høflig på ham. De pratet litt sammen før munkene satte seg ned. Da de hadde satt seg, sa de:

“Mesteren har gitt oss en kortfattet belæring, Ānanda, men så reiste han seg og gikk uten å forklare det i detalj. Det han sa, var dette:

‘Derfor bør dere kjenne til det feltet der øye og synsinntrykk tar slutt, der øre og lyder tar slutt, der nese og dufter tar slutt, der tunge og smaksinntrykk tar slutt, der kropp og berøringer tar slutt, og dere bør kjenne det feltet der sinn og tanker tar slutt.’

Like etter han hadde sagt dette, reiste han seg og gikk, og vi lurte på hvem vi skulle be om en nærmere forklaring. Men så kom vi på at du, Ānanda, blir rost av Mesteren og hedres av andre forstandige munkers. Du kan sikkert gi en detaljert forklaring på den kortfattede belæringen Mesteren ga oss.”

“Det er som om en mann skulle gå ut i skogen for å finne kjerneved, munkers. Han kommer til et stort tre og overser kjerneveden, han overser rota og han overser greinene, men prøver å finne kjerneved i bladverket. Akkurat slik er det med dere, mine herrer. Dere satt ansikt til ansikt med Mesteren, men så overså dere ham og mener at jeg er den rette å spørre! Mesteren er en vitende som vet og en seende som ser, mine venner. Han er blitt den seende, han er blitt kunnskap, han er blitt selve læren, han er blitt den høyeste. Han er en som taler og forklarer, han fører oss til det gode, han gir oss udødelighet, han er lærers herre, han er den som har kommet fram til sannheten. Dere skulle ha benyttet anledningen til å spørre Mesteren selv om dette, og slik han ville ha forklart det, skulle dere ha husket det!”

“Ja, du har rett i alt dette, Ānanda. Vi skulle ha spurt Mesteren. Men så kom vi på at du, Ānanda, blir rost av Mesteren og hedres av andre forstandige munkers. Du kan sikkert gi en detaljert forklaring på den kortfattede belæringen Mesteren ga oss. Vær så snill å forklare det for oss, Ānanda!”

“Så følg godt med, mine venner, så skal jeg forklare det.”

“Ja vel, min venn,” svarte munkene. Ānanda sa:

“Når det gjelder den kortfattede veiledningen Mesteren ga før han reiste seg og gikk inn i hytta, så lød den altså slik:

‘Derfor bør dere kjenne til det feltet der øye og synsinntrykk tar slutt, der øre og lyder tar slutt, der nese og dufter tar slutt, der tunge og smaksinntrykk tar slutt, der kropp og berøringer tar slutt, og dere bør kjenne det feltet der sinn og tanker tar slutt.’

Denne kortfattede veiledningen forstår jeg slik at Mesteren her snakker om avslutningen av de seks sansefeltene. Hvis dere vil, kan dere gå til Mesteren og spørre ham om denne saken, og slik han forklarer den, slik kan dere huske den.”

“Ja vel,” svarte munkene. Deretter gikk de til Mesteren og gjenga den samtalen de hadde hatt med Ānanda.

“Ānanda er en klok mann, Ānanda har stor visdom, munkers! Hvis dere hadde spurt meg om dette, ville jeg ha gitt nøyaktig samme forklaring som han ga. Så slik er meningen med dette utsagnet. Husk det slik!”

4.1.12.5 (35.101) Sakkas spørsmål

Sakkapañhasutta

En gang var Mesteren på Gribbetoppen ved Rājagaha. Da kom Sakka, gudenes konge, bort til Mesteren og hilste høflig på ham. Mens han sto der, sa han:

“Hva er grunnen, Mester, hva er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå? Og hva er grunnen, hva er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Mester?”

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Sakka. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Sakka. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå, Sakka.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Sakka. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Sakka. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Sakka.”

4.1.12.6 (35.102) Pañcasikha

Pañcasikhasutta

En gang var Mesteren på Gribbetoppen ved Rājagaha. Da kom gandhabbaen, gudesønnen Pañcasikha, bort til Mesteren og hilste høflig på ham. Mens han sto der, sa han:

“Hva er grunnen, Mester, hva er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå? Og hva er grunnen, hva er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Mester?”

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Pañcasikha. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Pañcasikha. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå, Pañcasikha.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Pañcasikha. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Pañcasikha. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Pañcasikha.”

4.1.12.7 (35.103) Sāriputta

Sāriputtasaddhivihārikasutta

En gang var Sāriputta i Sāvatti, der han oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden. Da kom en munk bort til ham, snakket høflig med ham en stund og satte seg deretter ned. Da han hadde satt seg, sa han:

“En munk som bodde sammen med meg, har gitt opp treningen og falt tilbake til det verdslige liv, Sāriputta.”

“Ja, slik går det, min venn, når man ikke vokter sanseportene sine, når man ikke vet å spise med måte og når man ikke er våken. Det er umulig å opprettholde det opphøyde liv med full styrke og full renhet hvis man ikke vokter sanseportene sine, hvis man ikke vet å spise med måte og hvis man ikke er våken. Men en munk som vokter sanseportene sine, som vet å spise med måte og som holder seg våken, er i stand til å opprettholde det opphøyde liv med full styrke og full renhet.

Og hvordan vokter man sine sanseporter, min venn? Når en munk ser noe med øynene sine, henger han seg ikke opp verken i helhetsbildet eller i detaljene. Siden skadelige og usunne sinnstilstander som grådighet eller motvilje kan overvelde den som ikke vokter blikket sitt, sørger han for å ha kontroll med hva han ser på. Når en munk hører ... lukter ... smaker ... kjenner ... tenker noe med sinnet sitt, henger han seg ikke opp verken i helhetsbildet eller i detaljene. Siden skadelige og usunne sinnstilstander som grådighet eller motvilje kan overvelde den som ikke vokter tankene sine, sørger han for å ha kontroll med hva han tenker på.

Og hvordan spiser man med måte, min venn? Når en munk skal spise, bør han tenke seg godt om og huske at han ikke spiser for moro skyld, ikke for å kjekke seg, ikke for at han skal se kjekk og vakker ut, men for å holde kroppen gående så han kan unngå skader og leve det opphøyde liv. Videre bør han tenke slik: ‘Slik legger jeg fra meg tidligere følelser og skaper ikke noen nye følelser. Når jeg gjør dette, lever jeg et lett og uklanderlig liv.’ Slik spiser man med måte, min venn.

Og hvordan holder man seg våken, min venn? Når en munk på dagtid går fram og tilbake eller sitter ned, renser han sinnet for slikt som hindrer. Når han i første nattevakt går fram og tilbake eller sitter ned, renser han sinnet for slikt som hindrer. I andre nattevakt

legger han seg i løvestilling på høyre side med den ene foten oppå den andre og er innstilt på å stå opp igjen. I siste nattevakt går han igjen fram og tilbake eller sitter ned mens han renser sinnet for slikt som hindrer. Slik holder man seg våken, min venn. Derfor bør man trene slik: ‘Jeg vil vokte sanseportene mine, jeg vil spise med måte og jeg vil holde meg våken.’ Slik bør man trene, min venn.”

4.1.12.8 (35.104) Rāhula

Rāhulovādasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang var Mesteren i Sāvatti, der han oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden. Mens han satt og meditere for seg selv, kom han til å tenke på at Rāhula nå var moden for en lære som kunne føre til frigjøring, så han bestemte seg for å hjelpe ham videre til å bli kvitt forurensninger i sinnet. Neste morgen kledde han på seg, tok kappe og bolle og gikk inn til Sāvatti for å motta matgaver. Da han kom tilbake fra matrunden og var ferdig med å spise, sa han til Rāhula:

“Ta med deg et sitteunderlag, Rāhula, så går vi til Blindmannskogen og blir der i dag.”

“Ja vel, Mester,” svarte Rāhula, tok et sitteunderlag og fulgte etter Mesteren. Samtidig var det flere tusen guder som fulgte etter Mesteren fordi de tenkte at i dag ville han hjelpe Rāhula videre til å bli kvitt forurensninger i sinnet. Mesteren gikk inn i Blindmannskogen, ordnet seg en sitteplass under et tre og satte seg ned der. Rāhula bøyde seg for Mesteren og satte seg ned ved siden av ham. Da de satt der, sa Mesteren:

“Hva mener du, Rāhula, er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du Rāhula, er synlige former varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du Rāhula, er synsbevisstheten varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du Rāhula, er synspersepsjonen varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du Rāhula, er følelser, identifikasjoner, reaksjoner og bevissthet betinget av synspersepsjonen varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du, Rāhula, er øre, nese, tunge, kropp eller sinn varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du Rāhula, er lyder, dufter, smaker, berøringer eller tanker varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du Rāhula, er hørselsbevisstheten, luktebevisstheten, smaksbevisstheten, kroppsbetisstheten eller sinnsbetisstheten varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du Rāhula, er hørselssperpsjonen, lukteperpsjonen, smaksperspsjonen, kroppsperspsjonen eller sinnsperpsjonen varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du Rāhula, er følelser, identifikasjoner, reaksjoner og betissthet betinget av hørselssperpsjonen, lukteperpsjonen, smaksperspsjonen, kroppsperspsjonen eller sinnsperpsjonen varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lykke eller lidelse?”

“Lidelse.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra synsbetissthet, han vender seg

bort fra synspersepsjonen og han vender seg bort fra følelser, identifikasjoner, reaksjoner og bevissthet betinget av synspersepsjonen. Han vender seg bort fra øre, nese, tunge, kropp og sinn, han vender seg bort fra lyder, dufter, smaker, berøringer og tanker, han vender seg bort fra hørselsbevisstheten, luktebevisstheten, smaksbevisstheten, kroppsbevisstheten og sinnsbevisstheten, han vender seg bort fra hørselsspersepsjonen, luktepersepsjonen, smakspersepsjonen, kroppspersepsjonen og sinnspersepsjonen, og han vender seg bort fra følelser, identifikasjoner, reaksjoner og bevissthet betinget av hørselsspersepsjonen, luktepersepsjonen, smakspersepsjonen, kroppspersepsjonen og sinnspersepsjonen. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

Slik talte Mesteren, og Rāhula gledet seg over Mesterens ord. Mens Mesteren ga denne veiledningen, ga Rāhula slipp på sine involveringer og forurensninger i sinnet, slik at sinnet hans ble frigjort. De mange tusener av guder fikk også øyet opp for sannheten, plettfritt og rent, og de innså at alt som har en begynnelse også har en slutt.

4.1.12.9 (35.105) Bindinger

Samyojaniyadhammasutta

“Jeg skal forklare bindinger og hva som skaper bindinger for dere, munkar, så hør godt etter. Hva er det som skaper bindinger, og hva er bindinger? Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munkar, og dette skaper bindinger. Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksopplevelser ... berøringer ... tanker, og disse skaper bindinger. Begjær og lidenskap i forbindelse med alt dette er bindinger.”

4.1.12.10 (35.106) Involveringer

Upādāṇiyadhammasutta

“Jeg skal forklare involveringer og hva som skaper involveringer for dere, munkar, så hør godt etter. Hva er det som skaper involveringer, og hva er involveringer? Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munkar, og dette skaper involveringer. Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksopplevelser ... berøringer ... tanker, og disse skaper involveringer. Begjær og lidenskap i forbindelse med alt dette er involveringer.”

4.1.13 Kapitlet om husherrer

Gahapativagga

4.1.13.1 (35.107) Vesālī

Vesālīsutta

En gang var Mesteren i huset med de spisse gavlene i Storskogen ved Vesālī. Da kom husherren Ugga fra Vesālī bort og satte seg ned hos ham. Så sa Ugga:

“Hva er grunnen, Mester, hva er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå? Og hva er grunnen, hva er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Mester?”

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Ugga. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Ugga. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå, Ugga.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Ugga. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Ugga. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Ugga.”

4.13.2 (35.108) I vajjienes land

Vajjisutta

En gang var Mesteren i Elefantbyen i vajjienes land. Da kom husherren Ugga fra Elefantbyen bort og satte seg ned hos ham. Så sa Ugga:

“Hva er grunnen, Mester, hva er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå? Og hva er grunnen, hva er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Mester?”

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Ugga. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Ugga. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå, Ugga.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Ugga. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Ugga. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Ugga.”

4.1.13.3 (35.109) I Nāḷanda

Nāḷandasutta

En gang da Mesteren var i Nāḷanda, oppholdt han seg i Pāvārikas mangolund. Da kom husherren Upāli bort og satte seg ned hos ham. Så sa Upāli:

“Hva er grunnen, Mester, hva er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå? Og hva er grunnen, hva er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Mester?”

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Upāli. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Upāli. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå, Upāli.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Upāli. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Upāli. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Upāli.”

4.1.13.4 (35.110) Bhāradvāja

Bhāradvājasutta

En dag da munken Piṇḍola-Bhāradvāja var i Ghositaparken i Kosambi, kom kong Udena bort til ham. Han snakket høflig med ham en stund og satte seg deretter ned hos ham. Så sa han:

“Hva er grunnen, Bhāradvāja, hva er årsaken til at en ung munk som ikke er mer enn en unggutt, som er i sin ungdoms beste alder og som ennå ikke er blitt grå i håret, kan gi avkall på ungdommelige fornøyer og klarer å føre en fullkomment ren og opphøyd levemåte resten av livet?”

“Mesteren, arahanten som vet og ser og som har oppnådd fullkommen oppvåkning, har sagt dette, store konge:

‘Hør her, munk! Ha samme holdning overfor alle kvinner som dere vil ha overfor deres egen mor, deres egen søster eller deres egen datter!’

Dette er grunnen, store konge, dette er årsaken til at en ung munk som ikke er mer enn en unggutt, som er i sin ungdoms beste alder og som ennå ikke er blitt grå i håret, kan gi avkall på ungdommelige fornøyer og klarer å føre en fullkomment ren og opphøyd levemåte resten av livet.”

“Tankene flakker hit og dit, Bhāradvāja. Noen kan kaste begjærlige blikk på sin egen mor, sin egen søster og sin egen datter. Finnes det noen annen grunn, finnes det noen annen årsak til at en ung munk som ikke er mer enn en unggutt, som er i sin ungdoms beste alder og som ennå ikke er blitt grå i håret, kan gi avkall på ungdommelige fornøyer og klarer å føre en fullkomment ren og opphøyd levemåte resten av livet?”

“Mesteren, arahanten som vet og ser og som har oppnådd fullkommen oppvåkning, har sagt dette, store konge:

‘Hør her, munk! Dere bør betrakte nettopp denne kroppen fra fotsålene til hårspissene og ned igjen, omgitt av huden, fylt av mange slags urenheter: I denne kroppen er det hodehår, kroppshår, negler, tenner, hud, kjøtt, sener, knokler, beinmarg, nyrer, hjerte, lever, mellomgolv, milt, lunger, tarmer, spiserør, magesekk, ekskrementer, galle, slim, puss, blod, svette, fett, tårer, vevsvæske, spytt, snørr, leddvæske og urin.’

Dette er grunnen, store konge, dette er årsaken til at en ung munk som ikke er mer enn en unggutt, som er i sin ungdoms beste alder og som ennå ikke er blitt grå i håret, kan gi avkall på ungdommelige fornøyer og klarer å føre en fullkomment ren og opphøyd levemåte resten av livet.”

“Det er jo lett for en munk som har utviklet observasjon av kroppen, som har utviklet sin etikk, sitt sinn og sin visdom, Bhāradvāja. Men det er ikke så lett for den som ikke har utviklet disse tingene. Det kan jo hende at noen som vil betrakte kroppen som uren, kommer fram til at den er ren. Finnes det noen annen grunn, finnes det noen annen årsak til at en ung munk som ikke er mer enn en unggutt, som er i sin ungdoms beste alder og som ennå ikke er blitt grå i håret, kan gi avkall på ungdommelige fornøyer og klarer å føre en fullkomment ren og opphøyd levemåte resten av livet?”

“Mesteren, arahanten som vet og ser og som har oppnådd fullkommen oppvåkning, har sagt dette, store konge:

‘Hør her, munk! Dere bør vokte sanseportene deres! Når du ser noe med øynene dine, bør du ikke henge deg opp verken i helhetsbildet eller i detaljene. Siden skadelige og usunne sinnstilstander som grådighet eller motvilje kan overvelde den som ikke vokter blikket sitt, bør du sørge for å ha kontroll med hva du ser på. Når du hører ... lukter ... smaker ... kjenner ... tenker noe med sinnet ditt, bør du ikke henge deg opp verken i helhetsbildet eller i detaljene. Siden skadelige og usunne sinnstilstander som grådighet eller motvilje kan overvelde den som ikke vokter tankene sine, bør du sørge for å ha kontroll med hva han tenker på.’

Dette er grunnen, store konge, dette er årsaken til at en ung munk som ikke er mer enn en unggutt, som er i sin ungdoms beste alder og som ennå ikke er blitt grå i håret, kan gi avkall på ungdommelige fornøyer og klarer å føre en fullkomment ren og opphøyd levemåte resten av livet.”

“Bra, Bhāradvāja! Virkelig bra! Dette er sannelig godt sagt av Mesteren, arahanten som vet og ser og som har oppnådd fullkommen oppvåkning. Så dette er grunnen, dette er årsaken til at en ung munk som ikke er mer enn en unggutt, som er i sin ungdoms beste alder og som ennå ikke er blitt grå i håret, kan gi avkall på ungdommelige fornøyer og klarer å føre en fullkomment ren og opphøyd levemåte resten av livet.

Jeg merker selv at når jeg går inn i palasset mitt uten å vokte på kroppen min, ordene mine eller tankene mine, når jeg gjør dette uten klar oppmerksomhet og uten å passe på sanseportene mine, blir jeg overmannet av begjær. Men når jeg går inn i palasset mitt og

vokter på kroppen min, ordene mine og tankene mine, når jeg gjør dette med klar oppmerksomhet og samtidig passer på sanseportene mine, blir jeg ikke overmannet av begjær.

Utmerket, Bhāradvāja, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Bhāradvāja. Nå tar jeg tilflukt til Mesteren, til læren og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Bhāradvāja, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.1.13.5 (35.111) Soṇa

Soṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, kom borgersønnen Soṇa bort til ham og sa:

“Hva er grunnen, Mester, hva er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå? Og hva er grunnen, hva er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Mester?”

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Soṇa. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Soṇa. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå, Soṇa.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Soṇa. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, Soṇa. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Soṇa.”

4.1.13.6 (35.112) Ghosita

Ghositasutta

En gang da Ānanda var i Kosambi, holdt han til i Ghositas park. Da kom husherren Ghosita bort til ham, hilste høflig og satte seg ned. Så sa han:

“Man snakker om forskjellige sanseopplevelser, Ānanda. Hva har Mesteren sagt om forskjellige sanseopplevelser?”

“Når synssansen, tiltalende former og en synsbevissthet som kan gi behag, opptrer samtidig, oppstår en følelse av behag ut fra denne persepsjonen, husherre. Når synssansen, utiltalende former og en synsbevissthet som kan gi ubehag, opptrer samtidig, oppstår en følelse av ubehag ut fra denne persepsjonen. Når synssansen, former som verken er tiltalende eller utiltalende og en synsbevissthet som verken gir behag eller ubehag, opptrer samtidig, oppstår en følelse av verken behag eller ubehag ut fra denne persepsjonen.

Når hørselssansen ... luktesansen ... smakssansen ... berøringssansen ... sinnet, tiltalende tanker og en sinnsbevissthet som kan gi behag, opptrer samtidig, oppstår en følelse av behag ut fra denne persepsjonen. Når sinnssansen, utiltalende tanker og en sinnsbevissthet som kan gi ubehag, opptrer samtidig, oppstår en følelse av ubehag ut fra denne persepsjonen. Når sinnssansen, tanker som verken er tiltalende eller utiltalende og en sinnsbevissthet som verken gir behag eller ubehag, opptrer samtidig, oppstår en følelse av verken behag eller ubehag ut fra denne persepsjonen. Dette har Mesteren sagt om forskjellige sanseopplevelser, Ghosita.”

4.1.13.7 (35.113) Hālidikāni

Hālidikānisutta

En gang da Kaccāna den store var i Avanti, holdt han til ved den bratte klippen ved Kuraraghara. Da kom husherren Hālidikāni bort til ham, hilste høflig og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Mesteren sier at forskjellige persepsjoner oppstår som følge av forskjellige sanseopplevelser, og forskjellige følelser oppstår som følge av forskjellige persepsjoner. Hvordan henger dette sammen?”

“Når en munk ser en synlig form med øyet sitt, og synes at det ser tiltalende ut, opplever han en behagelig synsbevissthet. Ut fra denne persepsjonen oppstår gode følelser. Hvis han ser en synlig form med øyet sitt, og synes at det ser utiltalende ut, opplever han en ubehagelig synsbevissthet. Ut fra denne persepsjonen oppstår vonde følelser. Hvis han ser en synlig form med øyet sitt, og synes at det ser verken tiltalende eller utiltalende ut, opplever han en nøytral synsbevissthet. Ut fra denne persepsjonen oppstår nøytrale følelser.

Når han hører ... lukter ... smaker ... kjenner ... tenker en tanke og synes den virker tiltalende opplever han en behagelig sinnsbevissthet. Ut fra denne persepsjonen oppstår gode følelser. Hvis han tenker en tanke og synes den virker utiltalende, opplever han en ubehagelig sinnsbevissthet. Ut fra denne persepsjonen oppstår vonde følelser. Hvis han tenker en tanke og synes at den virker verken tiltalende eller utiltalende, opplever han en nøytral sinnsbevissthet. Ut fra denne persepsjonen oppstår nøytrale følelser. Slik oppstår forskjellige persepsjoner som følge av forskjellige sanseopplevelser, og forskjellige følelser oppstår som følge av forskjellige persepsjoner, husherre.”

4.1.13.8 (35.114) Nakulapita

Nakulapitasutta

En gang da Mesteren var i bhaggaenes land, holdt han til i Bhesakaḷālunden i hjorteparken i Susumāragiri. Da kom husherren Nakulapita bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hva er grunnen, Mester, hva er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå? Og hva er grunnen, hva er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå, Mester?”

“Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, husherre. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende. Hvis en munk nyter disse og hilser dem velkommen, involverer han bevisstheten sin i dem. Den som involverer seg, finner ikke den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som ikke finner den endelige indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, husherre. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende. Hvis en munk ikke nyter disse og ikke hilser dem velkommen, involverer han ikke bevisstheten sin i dem. Den som ikke involverer seg, finner den indre ro her og nå. Dette er grunnen, dette er årsaken til at det er noen som finner den endelige indre ro her og nå.”

4.1.13.9 (35.115) Lohicca

Lohiccasutta

En gang da Kaccāna den store var i Avanti, bodde han i ei hytte i skogen ved Makkarakata. Mange unge brahmaner som var elever av brahmanen Lohicca, var ute i skogen og samlet ved, og de kom bortover mot Kaccānas hytte. De gikk omkring ved hytta og holdt en svare spetakkel, og ropte:

‘Disse snaurakede kvasifilosofene, disse lakeiene, svartingene, denne yngelen fra Vårherres føtter, blir hyllet, respektert, æret og hedret av arbeidsfolk, som også gir dem gaver!’

Kaccāna gikk ut av hytta og sa:

“Ikke hold så mye leven, gutter! Jeg skal forklare læren for dere!”

Da ble de unge brahmanene stille, og Kaccāna sa disse versene til dem:

“Fortidens brahmaner som husket den gamle visdommen,
hadde en moral og en atferd som ingen kunne klandre.
De vaktet sine sanseporter vel
og lot seg ikke overmanne av sinne.
De gledet seg over sannhet og meditasjon,
de brahmanene som husket den gamle visdommen.

Men disse er på villspor med sin resitasjoner.
Beruset av ættestolthet trår de feil.
De lar seg overmanne av sinne og griper til vold
og tar ikke hensyn til verken sterke eller svake.
Treningen til dem som ikke styre
sanseportene sine, er tom og helt uten verdi,
som de skattene en mann finner i drømme.

Trening i faste og i å sove på marken,
tidlige morgenbad og resitasjon av de tre vedaene,

å kle seg i grove skinnplagg og ha langt og flokete hår,
askese, resitasjon av mantraer og utførelse av ritualer,
arrogant og skinnhellig atferd,
å vandre med stav, vask og munnskylling –
dette kjennetegner brahmanene.
Det er slikt de gjør for å vinne alle slags fordeler.

Veien til å oppnå det høyeste er å ha et rent sinn
som er stille og klart i dyp konsentrasjon,
med omtanke for alle levende vesener.”

De unge brahmanene gikk til Lohicca og var misfornøyde og sinte. Da de kom fram til ham, sa de:

“Hør her, læremester! Filosofen Kaccāna den store spotter og skjeller ut det som er hellig for brahmanene!”

Brahmanen Lohicca ble misfornøyd og sint over å høre dette, men så tenkte han:

“Det sømmer seg ikke for meg å kritisere og klandre Kaccāna den store bare ut fra det disse ungguttene forteller. Jeg får heller gå og spørre ham selv.”

Derfor gikk brahmanen Lohicca sammen med de unge brahmanene bort til Kaccāna den store. Da han kom fram, hilste han og pratet høflig med ham en stund. Deretter satte han seg ned. Da han hadde satt seg, spurte han:

“Kom det en flokk av elevene mine hit for å samle ved, Kaccāna?”

“Det stemmer, brahman.”

“Snakket du med dem, Kaccāna?”

“Ja, det gjorde jeg.”

“Hva var det du sa til dem, Kaccāna?”

“Jeg sa følgende, brahman:

“Fortidens brahmaner som husket den gamle visdommen,
hadde en moral og en atferd som ingen kunne klandre.
De vaktet sine sanseporter vel
og lot seg ikke overmanne av sinne.

De gledet seg over sannhet og meditasjon,
de brahmanene som husket den gamle visdommen.

Men disse er på villspor med sin resitasjoner.
Beruset av ættestolthet trår de feil.
De lar seg overmanne av sinne og griper til vold
og tar ikke hensyn til verken sterke eller svake.
Treningen til dem som ikke styre
sanseportene sine, er tom og helt uten verdi,
som de skattene en mann finner i drømme.

Trening i faste og i å sove på marken,
tidlige morgenbad og resitasjon av de tre vedaene,
å kle seg i grove skinnplagg og ha langt og flokete hår,
askese, resitasjon av mantraer og utførelse av ritualer,
arrogant og skinnhellig atferd,
å vandre med stav, vask og munnskylling –
dette kjennetegner brahmanene.
Det er slikt de gjør for å vinne alle slags fordeler.

Veien til å oppnå det høyeste er å ha et rent sinn
som er stille og klart i dyp konsentrasjon,
med omtanke for alle levende vesener.”

“Du snakker om dem som ikke kan styre sanseportene sine, Kaccāna. Hva mener du med dette?”

“Når en person ser noe med øynene sine, brahman, føler han seg tiltrukket av tiltalende former og frastøtt av utiltalende former. Han finner ikke ro, og sinnet hans blir innsnevret. Han oppnår ikke en slik virkelig frigjøring av sinnet gjennom visdom som kan føre til at usunne sinnstilstander tar fullstendig slutt.

Når han hører ... lukter ... smaker ... kjenner ... tenker, føler han seg tiltrukket av tiltalende tanker og frastøtt av utiltalende tanker. Han finner ikke ro, og sinnet hans blir innsnevret. Han oppnår ikke en slik virkelig frigjøring av sinnet gjennom visdom som kan

føre til at usunne sinnstilstander tar fullstendig slutt. På denne måten har han ingen styring på sanseportene sine.”

“Bra, Kaccāna! Godt sagt! Hvordan kan man da styre sanseportene sine?”

“Når en person ser noe med øynene sine, brahman, føler han seg verken tiltrukket av tiltalende former eller frastøtt av utiltalende former. Han finner ro, og sinnet hans blir ikke innsnevret. Han oppnår en slik virkelig frigjøring av sinnet gjennom visdom som kan føre til at usunne sinnstilstander tar fullstendig slutt.

Når han hører ... lukter ... smaker ... kjenner ... tenker, føler han seg verken tiltrukket av tiltalende tanker eller frastøtt av utiltalende tanker. Han finner ro, og sinnet hans blir ikke innsnevret. Han oppnår en slik virkelig frigjøring av sinnet gjennom visdom som kan føre til at usunne sinnstilstander tar fullstendig slutt. På den måten har han styring på sanseportene sine.”

“Utmerket, Kaccāna, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Kaccāna. Nå tar jeg tilflukt til Mesteren, til hans lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Kaccāna, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever. Kom og besøk min familie på samme måte som du besøker andre legvennfamilier i Makkarakata. Da skal det bli til langvarig glede og nytte for de unge guttene og jentene som hilser Kaccāna, som reiser seg for ham og gir ham sitteplass og vann.”

4.1.13.10 (35.116) Verahaccāni

Verahaccānisutta

En gang da munken Udāyī var i Kāmaṇḍāya, holdt han til i brahmanen Todeyyas mangolund. En ung brahman som var elev av en brahmankvinne av Verahaccāni-slekten bodde også der, og han gikk bort til Udāyī og snakket høflig med ham. Deretter satte han seg ned ved siden av ham. Udāyī gledet, oppmuntret og inspirerte ham med ord om læren. Deretter reiste den unge brahmanen seg, gikk bort til brahmankvinnen av Verahaccāni-slekten og sa:

“Vet du hva, frue? Filosofen Udāyī underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv.”

“Da kan du gå og hilse denne Udāyī fra meg og invitere ham til å komme og spise hos meg i morgen.”

“Ja vel, frue,” svarte den unge brahmanen, gikk tilbake til Udāyī og sa:

“Vår lærer, som er brahmankvinne av Verahaccāni-slekten, inviterer deg til å komme og spise i morgen.”

Udāyī samtykket i taushet. Neste morgen kledde han på seg, tok kappe og bolle og gikk dit hvor brahmankvinnen bodde. Da han kom fram, satte han seg på en plass som var gjort klar til ham. Brahmankvinnen av Verahaccāni-slekten serverte ham egenhendig og forsynte ham med all slags god mat. Da Udāyī var forsynt og hadde vasket bollen og hendene, tok brahmankvinnen på seg sandalene, satte seg på et høyt sete, kastet et slør over hodet sitt og sa:

“Få høre læren, filosof!”

“Det kan det vel bli mulighet for senere, søster,” svarte Udāyī, reiste seg og gikk.

Neste gang den unge brahmanen besøkte Udāyī, ble han også gledet, oppmuntret og inspirert av ord om læren. Deretter reiste den unge brahmanen seg, gikk bort til brahmankvinnen av Verahaccāni-slekten og sa:

“Vet du hva, frue? Filosofen Udāyī underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold, og han forklarer hvordan man kan praktisere det opphøyde liv.”

“Det var da svært som du roser denne Udāyī, gutt! Men da jeg ba ham om å få høre læren, svarte han bare at det kan det vel bli mulighet for senere. Og så reiste han seg og gikk!”

“Det var nok fordi du tok på deg sandalene, satte deg på et høyt sete og kastet et slør over hodet før du ba ham om å få høre læren, frue. Disse filosofene har stor respekt og aktelse for læren.”

“Da kan du gå og hilse denne Udāyī fra meg og invitere ham til å komme og spise hos meg i morgen.”

“Ja vel, frue,” svarte den unge brahmanen, gikk tilbake til Udāyī og sa:

“Vår lærer, som er brahmankvinne av Verahaccāni-slekten, inviterer deg til å komme og spise i morgen.”

Udāyī samtykket i taushet. Neste morgen kledde han på seg, tok kappe og bolle og gikk dit hvor brahmankvinnen bodde. Da han kom fram, satte han seg på en plass som var gjort klar til ham. Brahmankvinnen av Verahaccāni-slekten serverte ham egenhendig og forsynte ham med all slags god mat. Da Udāyī var forsynt og hadde vasket bollen og hendene, tok brahmankvinnen av seg sandalene, satte seg på et lavt sete, blottet hodet og sa:

“Hva mener arahantene må være til stede for at det skal oppstå sorg eller lykke, Mester? Og hva mener arahantene må være fraværende for at det skal oppstå sorg eller lykke?”

“Arahantene mener at øyet må være til stede for at det skal oppstå sorg eller lykke. Om ikke øyet er til stede, oppstår verken sorg eller lykke. De mener videre at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet må være til stede for at det skal oppstå sorg eller lykke. Om ikke sinnet er til stede, oppstår verken sorg eller lykke.”

“Utmerket, Udāyī, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Udāyī. Nå tar jeg tilflukt til Mesteren, til hans lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Udāyī, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.1.14 Kapitlet i Devadaha

Devadahavagga

4.1.14.1 (35.117) Samtalen i Devadaha

Devadahasutta

En gang da Mesteren var hos sakyane, holdt han til i en av byene deres som het Devadaha. Der henvendte han seg til munkene og sa:

“Jeg sier ikke at alle munker bør være flittige til å betrakte de seks sansefeltene, munker. Jeg sier heller ikke at ingen munker bør være flittig til å betrakte de seks sansefeltene. Jeg sier at en munk som er en arahant, som har kvittet seg med sinnets forurensninger, som har gjennomført treningen, gjort det som skal gjøres, lagt fra seg børa, nådd fram til målet, kvittet seg med alt som binder til ny tilblivelse og har nådd frihet gjennom fullkommen forståelse, ikke trenger å være flittig til å betrakte de seks sansefeltene. Og hvorfor det? Jo, det er fordi de allerede har praktisert flittig trening, så de er ikke i stand til å falle tilbake.

Men til en munk som er under trening, som ennå ikke har nådd fram til den uovertrufne frigjøring fra alt som binder, men som håper å oppnå dette, sier jeg at han bør være flittig til å betrakte de seks sansefeltene. Og hvorfor? Det er fordi det finnes tiltalende og utiltalende former som øyet kan se. Selv om det stadig oppstår slike persepsjoner, klarer de ikke å binde sinnet. Når sinnet ikke blir bundet, arbeider det videre med urokkelig energi og usvekket oppmerksomhet. Kroppen finner ro og lar seg ikke forstyrre, og sinnet konsentrerer seg på ett punkt. Det er fordi jeg ser denne frukten av flittig trening at jeg sier at denne munken bør være flittig til å betrakte de seks sansefeltene.

Det finnes tiltalende og utiltalende lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer som sinnet kan tenke seg. Selv om det stadig oppstår slike persepsjoner, klarer de ikke å binde sinnet. Når sinnet ikke blir bundet, arbeider det videre med urokkelig energi og usvekket oppmerksomhet. Kroppen finner ro og lar seg ikke forstyrre, og sinnet konsentrerer seg på ett punkt. Det er fordi jeg ser denne frukten av flittig trening at jeg sier at denne munken bør være flittig til å betrakte de seks sansefeltene.

4.1.14.2 (35.118) Anledningen

Khaṇasutta

“Det er heldig for dere, munkar, det er virkelig heldig for dere at dere har fått anledning til å leve et opphøyd liv. Jeg har sett de helvetene som kalles de seks sansefeltene. Der vil alt det som øyet ser, framstå som motbydelig, ikke som tiltalende. Det vil framstå som noe ekkelt, som noe man slett ikke ønsker seg, og ikke som noe lekkert man kunne ønske seg. Det samme gjelder for alle lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer og ideer. De vil alle framstå som motbydelig, ikke som tiltalende. De vil framstå som noe ekkelt, som noe man slett ikke ønsker seg, og ikke som noe lekkert man kunne ønske seg. Så det er heldig for dere, munkar, det er virkelig heldig for dere at dere har fått anledning til å leve et opphøyd liv.

Jeg har også sett de himmelverdenene som kalles de seks sansefeltene. Der vil alt det som øyet ser, framstå som tiltalende, ikke som motbydelig. Det vil framstå som noe lekkert man kunne ønske seg, og ikke som noe ekkelt som man slett ikke ønsker seg. Det samme gjelder for alle lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer og ideer. De vil alle framstå som tiltalende, ikke som motbydelig. Det vil framstå som noe lekkert man kunne ønske seg, og ikke som noe ekkelt som man slett ikke ønsker seg. Så det er heldig for dere, munkar, det er virkelig heldig for dere at dere har fått anledning til å leve et opphøyd liv.

4.1.14.3 (35.119) Den første teksten om tiltalende former

Paṭhamarūpārāmasutta

“Guder og mennesker setter pris på synlige former, munker. De fryder og gleder seg over synlige former. Men de synes det gjør vondt når de synlige formene forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt. Guder og mennesker setter pris på lyder. De fryder og gleder seg over lyder. Men de synes det gjør vondt når lydene forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt. Guder og mennesker setter pris på lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer. De fryder og gleder seg over ideer. Men de synes det gjør vondt når ideene forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt.

Men en arahant, en som har nådd fram til fullkommen oppvåkning og som har kommet fram til sannheten, ser hvordan synlige former oppstår og blir borte igjen. Dette ser han som det er. Han ser fordelene og ulempene ved dem, og han ser hvordan han skal fri seg fra dem. Han verken fryder eller gleder seg over synlige former. Den som har kommet fram til sannheten, er tilfreds med at de forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt. Han verken fryder eller gleder seg over lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer. Den som har kommet fram til sannheten, er tilfreds med at de forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt.”

Slik talte Mesteren, og han la til disse versene:

“Så lenge man kan si at tiltalende og behagelige
former, lyder, dufter, smaker, berøringer og ideer
eksisterer, omtales de som lykke av guder og mennesker.
Når de tar slutt og blir borte, omtales de som sorg.

De edle regner det som lykke,
når jeg-forestillingene tar slutt.
De ser motsatt på saken,
av hva resten av verden gjør.

Det som andre sier er lykke,
sier de edle er sorg.

Det som andre sier er sorg,
sier de edle er lykke.

Se! Dette er en lære som er vanskelig å forstå,
og de som mangler visdom, blir forvirret.
De er som blinde menn omhyllt av mørke,
og de er ikke i stand til å se noe som helst.

Men de vise ser det tydelig. De ser lyset.
Tosker ser ikke sannheten
selv om den står like for nesa deres.
De er overveldet av lengsel etter ny tilblivelse.

Det er ikke lett å våkne til sannheten
for dem som ligger under for Māra.
Hvem andre enn de edle, som ikke har forurensninger i sinnet,
klarer å vandre veien til oppvåkning og indre fred?”

4.1.14.4 (35.120) Den andre teksten om tiltalende former

Dutiyarūpārāmasutta

“Guder og mennesker setter pris på synlige former, munker. De fryder og gleder seg over synlige former. Men de synes det gjør vondt når de synlige formene forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt. Guder og mennesker setter pris på lyder. De fryder og gleder seg over lyder. Men de synes det gjør vondt når lydene forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt. Guder og mennesker setter pris på lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer. De fryder og gleder seg over ideer. Men de synes det gjør vondt når ideene forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt.

Men en arahant, en som har nådd fram til fullkommen oppvåkning og som har kommet fram til sannheten, ser hvordan synlige former oppstår og blir borte igjen. Dette ser han som det er. Han ser fordelene og ulempene ved dem, og han ser hvordan han skal fri seg fra dem. Han verken fryder eller gleder seg over synlige former. Den som har kommet fram til sannheten, er tilfreds med at de forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt. Han verken fryder eller gleder seg over lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer. Den som har kommet fram til sannheten, er tilfreds med at de forandrer seg, mister sin tiltrekning og tar slutt.”

4.1.14.5 (35.121) Den første teksten om at det ikke er deres

Paṭhamanatumhākamsutta

“Slipp taket i det som ikke tilhører dere, munk. Når dere klarer å slippe taket, blir det til nytte og glede for dere. Og hva er det som ikke tilhører dere? Øyet tilhører ikke dere, munk, så slipp taket i det. Når dere slipper taket i det, blir det til nytte og glede for dere.

Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet tilhører ikke dere, så slipp taket i det. Når dere slipper taket i det, blir det til nytte og glede for dere. Ideene tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere.

Det er som om en mann skulle samle sammen greiner, kvister, stilker og løv her i Jetalunden og bære det bort eller brenne det. Ville dere da tenke som så:

‘Det er oss han bærer bort, det er oss han brenner!’”?

“Nei, Mester.”

“Hvorfor ikke?”

“Dette er jo ikke oss, det er ikke noe som tilhører oss, Mester.”

“På samme måte er også øyet og det andre jeg nevnte over, noe som ikke tilhører dere, munk. Slipp taket i det. Når dere slipper taket i det, blir det til nytte og glede for dere.”

4.1.14.6 (35.122) Den andre teksten om at det ikke er deres

Dutiyanatumhākaṃsutta

“Slipp taket i det som ikke tilhører dere, munk. Når dere klarer å slippe taket, blir det til nytte og glede for dere. Og hva er det som ikke tilhører dere? Synlige former tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere.

Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer tilhører ikke dere, så slipp taket i dem. Når dere slipper taket i dem, blir det til nytte og glede for dere.

Det er som om en mann skulle samle sammen greiner, kvister, stilker og løv her i Jetalunden og bære det bort eller brenne det. Ville dere da tenke som så:

‘Det er oss han bærer bort, det er oss han brenner!’”?

“Nei, Mester.”

“Hvorfor ikke?”

“Dette er jo ikke oss, det er ikke noe som tilhører oss, Mester.”

“På samme måte er også synlige former og det andre jeg nevnte over, noe som ikke tilhører dere, munk. Slipp taket i det. Når dere slipper taket i det, blir det til nytte og glede for dere.”

4.1.14.7 (35.123) Alt i vårt indre er oppstått ut fra forgjengelige årsaker

Ajjhattāniccahetusutta

“Øyet er forgjengelig, munk. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at øyet oppstår, så er også den forgjengelig. Hvordan skal vel øyet kunne være evig, når det er oppstått ut fra forgjengelige årsaker? Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at sinnet oppstår, så er også den forgjengelig. Hvordan skal vel sinnet kunne være evig, når det er oppstått ut fra forgjengelige årsaker?

Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.14.8 (35.124) Alt i vårt indre er oppstått ut fra utilfredsstillende årsaker

Ajjhattadukkhahetusutta

“Øyet er utilfredsstillende, munker. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at øyet oppstår, så er også den utilfredsstillende. Hvordan skal vel øyet kunne være tilfredsstillende, når det er oppstått ut fra utilfredsstillende årsaker? Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er utilfredsstillende. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at sinnet oppstår, så er også den utilfredsstillende. Hvordan skal vel sinnet kunne være tilfredsstillende, når det er oppstått ut fra utilfredsstillende årsaker?

Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.14.9 (35.125) Alt i vårt indre er oppstått ut fra årsaker vi ikke eier

Ajjhattānattahetusutta

“Øyet er noe vi ikke eier, munker. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at øyet oppstår, så er også den noe vi ikke eier. Hvordan skal vel øyet kunne være noe vi eier, når det er oppstått ut fra årsaker vi ikke eier? Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er noe vi ikke eier. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at sinnet oppstår, så er også den noe vi ikke eier. Hvordan skal vel sinnet kunne være noe vi eier, når det er oppstått ut fra årsaker vi ikke eier?

Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.14.10 (35.126) Alt i det ytre er oppstått fra forgjengelige årsaker

Bāhirāniccahetusutta

“Synlige former er forgjengelige, munker. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at synlige former oppstår, så er også den forgjengelig. Hvordan skal vel synlige former kunne være evige, når de er oppstått ut fra forgjengelige årsaker? Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer er forgjengelige. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at ideer oppstår, så er også de forgjengelige. Hvordan skal vel ideer kunne være evige, når de er oppstått ut fra forgjengelige årsaker?

Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.14.11 (35.127) Alt i det ytre er oppstått ut fra utilfredsstillende årsaker

Bāhiradukkhahetusutta

“Synlige former er utilfredsstillende, munkar. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at synlige former oppstår, så er også den utilfredsstillende. Hvordan skal vel synlige former kunne være tilfredsstillende, når de er oppstått ut fra utilfredsstillende årsaker? Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer er utilfredsstillende. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at ideer oppstår, så er også de utilfredsstillende. Hvordan skal vel ideer kunne være evige, når de er oppstått ut fra forgjengelige årsaker?

Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.14.12 (35.128) Alt i vårt indre er oppstått ut fra årsaker vi ikke eier

Ajjhattānattahetusutta

“Synlige former er noe vi ikke eier, munker. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at synlige former oppstår, så er også den noe vi ikke eier. Hvordan skal vel synlige former kunne være noe vi eier, når de er oppstått ut fra årsaker vi ikke eier? Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer er noe vi ikke eier. Uansett hvilken årsak eller betingelse som ligger til grunn for at sinnet oppstår, så er også den noe vi ikke eier. Hvordan skal vel sinnet kunne være noe vi eier, når det er oppstått ut fra årsaker vi ikke eier?

Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.15 Kapitlet om nytt og gammelt

Navapurāṇavagga

4.1.15.1 (35.129) Avslutning av handlinger

Kammanirodhasutta

“Jeg skal lære dere om gamle og nye handlinger, munker, og jeg skal lære dere hvordan handlinger blir avsluttet og veien til å avslutte handlinger. Hør etter og følg godt med, så skal jeg forklare dette.

Hva menes med gamle handlinger? Øyet bør betraktes som et produkt av tidligere handlinger. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet bør betraktes som et produkt av tidligere handlinger, munker. Det er dette som menes med gamle handlinger.

Hva menes med nye handlinger, munker? Det er handlinger du utfører akkurat nå, enten med kropp, tale eller sinn. Det er dette som menes med nye handlinger.

Hva menes med å avslutte handlinger? Det å avslutte handlinger med kropp, tale eller sinn og nå fram til frihet, kalles å avslutte handlinger, munker.

Hvordan er veien som fører fram til å avslutte handlinger? Det er den edle åttedelte veien som består av rett syn, rett hensikt, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette kalles veien som fører fram til å avslutte handlinger.

Slik har jeg forklart dere om gamle og nye handlinger, om hvordan handlinger blir avsluttet og veien til å avslutte handlinger. Nå har jeg gjort alt det som en lærer kan gjøre for dere, munker, fordi jeg har medfølelse med dere og gjerne vil at dere skal få det godt. Her er det trær dere kan sitte under, og her er det rom dere kan meditere i. Begynn derfor å meditere og ikke vær dovne, så dere ikke skal angre det senere. Det er det rådet jeg vil gi dere.”

4.1.15.2 (35.130) Forgjengelighet er til stor hjelp for å finne fred i sinnet

Aniccanibbānasappāyasutta

“Jeg skal lære dere noe som er til stor hjelp for å finne fred i sinnet, munkers. Hør etter og følg godt med, så skal jeg forklare dette.

En munk betrakter øyet som forgjengelig. Han betrakter også synlige former, synsbevissthet og synspersepsjon som forgjengelig. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, betrakter han også som forgjengelige. Han betrakter øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet som forgjengelig. Han betrakter også tanker, sinnsbevissthet og sinnspersepsjon som forgjengelig. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, betrakter han også som forgjengelige. Dette er noe som er til stor hjelp for å finne fred i sinnet, munkers.”

4.1.15.3 (35.131) Det som er utilfredsstillende, er til stor hjelp for å finne fred i sinnet

Dukkhanibbānasappāyasutta

“Jeg skal lære dere noe som er til stor hjelp for å finne fred i sinnet, munkere. Hør etter og følg godt med, så skal jeg forklare dette.

En munk betrakter øyet som utilfredsstillende. Han betrakter også synlige former, synsbevissthet og synspersepsjon som utilfredsstillende. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, betrakter han også som utilfredsstillende. Han betrakter øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet som utilfredsstillende. Han betrakter også tanker, sinnsbevissthet og sinnspersepsjon som utilfredsstillende. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, betrakter han også som utilfredsstillende. Dette er noe som er til stor hjelp for å finne fred i sinnet, munkere.”

4.1.15.4 (35.132) Det som ikke er vårt eget, er til stor hjelp for å finne fred i sinnet

Anattanibbānasappāyasutta

“Jeg skal lære dere noe som er til stor hjelp for å finne fred i sinnet, munkers. Hør etter og følg godt med, så skal jeg forklare dette.

En munk betrakter øyet som noe som ikke er hans eget. Han betrakter også synlige former, synsbevissthet og synspersepsjon som noe som ikke er hans eget. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjonen, betrakter han også som noe som ikke er hans eget. Han betrakter øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet som noe som ikke er hans eget. Han betrakter også tanker, sinnsbevissthet og sinnspersepsjon som noe som ikke er hans eget. Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, betrakter han også som noe som ikke er hans eget. Dette er noe som er til stor hjelp for å finne fred i sinnet, munkers.”

4.1.15.5 (35.133) Veien til å finne fred i sinnet

Nibbānasappāyapaṭipadāsutta

“Jeg skal lære en metode som er til stor hjelp for å finne fred i sinnet, munkers. Hør etter og følg godt med, så skal jeg forklare dette. Hva mener dere om dette, munkers, er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er synlige former ... synsbevissthet ... synspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av synspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ... sinnsbevissthet ... sinnspersepsjon ... de gode, vonde eller nøytrale følelsene som oppstår som følge av sinnspersepsjon, varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, Mester.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev ser dette, binder han seg ikke lenger til øyet, øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at

det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette.”

4.1.15.6 (35.134) Lærer og elev

Antevāsikasutta

“Det opphøyde liv bør praktiseres uten å bo sammen med noen elev eller lærer, munk. En munk som bor sammen med en elev eller med en lærer, har det ikke godt. Men en munk som ikke bor sammen med noen elev eller noen lærer, har det godt. Hva vil det si at en munk som ikke bor sammen med noen elev eller noen lærer, har det godt, munk?

Det er når en munk ser en synlig form med øyet sitt, og det oppstår skadelige og usunne sinnstilstander, minner og bindinger. Disse skadelige og usunne sinnstilstandene bor sammen med ham i hans indre. Da sier vi at han bor sammen med en elev. Disse skadelige og usunne sinnstilstandene tar også styringen over ham. Da sier vi at han bor sammen med en lærer.

Det er når en munk videre hører ... lukter ... smaker ... tenker en tanke med sinnet sitt, og det oppstår skadelige og usunne sinnstilstander, minner og bindinger. Disse skadelige og usunne sinnstilstandene bor sammen med ham i hans indre. Da sier vi at han bor sammen med en elev. Disse skadelige og usunne sinnstilstandene tar også styringen over ham. Da sier vi at han bor sammen med en lærer. Derfor kan vi si at en munk som bor sammen med en elev eller noen lærer, ikke har det godt, munk.

Hva vil det si at en munk som ikke bor sammen med noen elev eller noen lærer, har det godt, munk? Det er når en munk ser en synlig form med øyet sitt, uten at det oppstår skadelige og usunne sinnstilstander, minner og bindinger. Da finnes det ingen skadelige og usunne sinnstilstander som bor sammen med ham i hans indre. Da sier vi at han ikke bor sammen med en elev. Da finnes det heller ingen skadelige og usunne sinnstilstander som tar styringen over ham. Da sier vi at han ikke bor sammen med en lærer.

Det er når en munk videre hører ... lukter ... smaker ... tenker en tanke med sinnet sitt, uten at det oppstår skadelige og usunne sinnstilstander, minner og bindinger. Da finnes det ingen skadelige og usunne sinnstilstander som bor sammen med ham i hans indre. Da sier vi at han ikke bor sammen med en elev. Da finnes det heller ingen skadelige og usunne sinnstilstander som tar styringen over ham. Da sier vi at han ikke bor sammen med en lærer. Det er dette som menes med at en munk som ikke bor sammen med noen elev eller lærer, har det godt.

Den som ikke bor sammen med noen elev eller lærer, lever det opphøyde liv, munker.
En munk som bor sammen med en elev eller med en lærer, har det ikke godt. Men en munk
som ikke bor sammen med noen elev eller noen lærer, har det godt.

4.1.15.7 (35.135) Hva er hensikten?

Kimatthiyabrahmacariyasutta

“Hvis noen omvandrende filosofer som følger andre læremestere, skulle spørre dere hva som er hensikten med å leve det opphøyde liv i samsvar med filosofen Gotamas lære, kan dere svare dem slik, munk:

‘Vi følger Mesterens lære for å oppnå full forståelse av det som er utilfredsstillende.’

Hvis de deretter spør hva det er som er utilfredsstillende, og som dere altså følger Gotamas lære for å forstå, kan dere svare dem slik:

‘Øyet er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære. Synlige former er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære.

Synsbevisstheten er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære.

Synspersepsjon er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære.

Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære.

ideer er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære.

Sinnsbevisstheten er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære.

Sinnspersepsjon er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære.

Gode, vonde eller nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er utilfredsstillende. Det er for å forstå dette at vi følger Mesterens lære. Dette er altså det som er utilfredsstillende, og som vi følger Mesterens lære for å forstå fullt ut.’

Slik kan dere besvare et slikt spørsmål, munk.

4.1.15.8 (35.136) Det finnes en metode

Atthinukhopariyāyasutta

“Finnes det en metode, munk, som ikke baserer seg på tro, ikke på synsing og ikke på hva du hører av andre, heller ikke på resonnementer, og heller ikke på spekulasjoner, som du kan følge for å vite at nå oppstår det ikke noe nytt, treningen er fullført, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår?”

“Vi sitter ved dine føtter, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være bra om du ville forklare dette. Det vi hører fra deg, vil vi huske.”

“Hør godt etter, da, og følg godt med, så skal jeg forklare det for dere.”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det finnes en metode, munk, som ikke baserer seg på tro, ikke på synsing og ikke på hva du hører, heller ikke på resonnementer, og heller ikke på spekulasjoner, som du kan følge for å vite at nå oppstår det ikke noe nytt, treningen er fullført, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Og hvordan er denne metoden?

Hvis det oppstår begjær, motvilje eller forvirring i sinnet når du ser en form med øyet, da vet du at du har begjær, motvilje eller forvirring i sinnet. Hvis det ikke oppstår begjær, motvilje eller forvirring i sinnet når du ser en form med øyet, da vet du at du ikke har begjær, motvilje eller forvirring i sinnet. Når det oppstår begjær, motvilje eller forvirring i sinnet, eller det at det ikke finnes begjær, motvilje eller forvirring i sinnet, og du ser dette som det er – er da det noe som er basert på tro? Er det basert på hva du hører av andre? Eller er det basert på resonnementer, synsing eller spekulasjoner?”

“Nei, Mester, det er det ikke.”

“Eller er det noe du ser og erkjenner med din egen forstand?”

“Det er det, Mester.”

“Dette er den metoden som ikke baserer seg på tro, ikke på synsing og ikke på hva du hører, heller ikke på resonnementer, og heller ikke på spekulasjoner, som du kan følge for å vite at nå oppstår det ikke noe nytt, treningen er fullført, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Og den samme metoden anvender du på lyder du hører med øret, smaker du kjenner med tunga, dufter du kjenner med nesa, berøringer du kjenner mot kroppen og tanker som oppstår i sinnet.

Hvis det oppstår begjær, motvilje eller forvirring i sinnet når du opplever noen av disse inntrykkene, da vet du at du har begjær, motvilje eller forvirring i sinnet. Hvis det ikke oppstår begjær, motvilje eller forvirring i sinnet når du opplever disse inntrykkene, da vet du at du ikke har begjær, motvilje eller forvirring i sinnet. Når det oppstår begjær, motvilje eller forvirring i sinnet, eller det at det ikke finnes begjær, motvilje eller forvirring i sinnet, og du ser dette som det er – er da det noe som er basert på tro? Er det basert på hva du hører av andre? Eller er det basert på resonnementer, synsing eller spekulasjoner?”

“Nei, Mester, det er det ikke.”

“Eller er det noe du ser og erkjenner med din egen forstand?”

“Det er det, Mester.”

“Dette er den metoden som ikke baserer seg på tro, ikke på synsing og ikke på hva du hører, heller ikke på resonnementer, og heller ikke på spekulasjoner, som du kan følge for å vite at nå oppstår det ikke noe nytt, treningen er fullført, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.15.9 (35.137) Sanser

Indriyasampannasutta

En munk gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg. Så sa han:

“Man snakker om forstå sansene fullt ut, Mester. Hva vil det si å forstå sansene fullt ut?”

“Hvis en munk ser hvordan synssansen oppstår og blir borte, binder han seg ikke lenger til synssansen. Hvis han ser hvordan hørselsansen ... luktesansen ... smaksansen ... berøringssansen ... sinnssansen oppstår og blir borte, binder han seg ikke lenger til sinnssansen. Når han ikke binder seg til noe av dette lenger, kjølner lidenskapene, og når lidenskapene kjølner, blir han fri. Med friheten følger erkjennelse av frihet, og han vet at det ikke oppstår noe nytt, fullført er det opphøyde liv, gjort er det som skulle gjøres og det blir ikke mer etter dette. På den måten forstår han sansene fullt ut.”

4.1.15.10 (35.138) En som forklarer læren

Dhammakathikapucchasutta

En munk gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg. Så sa han:

“Man snakker om dem som forklarer læren, Mester. Hva vil det si å være en som forklarer læren?”

“Den som forklarer læren om hvordan man ikke binder seg til synssansen, men lar lidenskapene kjølne, kan med rette sies å være en som forklarer læren. Den som klarer å la være å binde seg til synssansen, og som lar lidenskapene kjølne, kan med rette sies å være en som følger læren i stort og smått. Den som virkelig har klart å la være å binde seg til synssansen, og som har latt lidenskapene kjølne, kan med rette sies å være en som har innsett sannheten og nådd fram til nibbana.

Den som forklarer læren om hvordan man ikke binder seg til hørselsansen ... luktesansen ... smaksansen ... berøringssansen ... sinnssansen, men lar lidenskapene kjølne, kan med rette sies å være en som forklarer læren. Den som klarer å la være å binde seg til sinnssansen, og som lar lidenskapene kjølne, kan med rette sies å være en som følger læren i stort og smått. Den som virkelig har klart å la være å binde seg til sinnssansen, og som har latt lidenskapene kjølne, kan med rette sies å være en som har innsett sannheten og nådd fram til nibbana.”

4.1.16 Kapitlet om å slippe taket i nytelsen

Nandikkhayavagga

4.1.16.1 (35.139) Om å slippe taket i indre nytelse

Ajjhattanandikkhayasutta

“Når en munk betrakter det forgjengelige øyet som forgjengelig, har han rett syn. Når han har rett syn, slipper han taket. Når han ikke søker nytelse, stilner lidenskapene, og når lidenskapene stilner, søker han ikke nytelse. Når både nytelseslyst og lidenskaper stilner, sier vi at han har funnet full frigjøring.

Når en munk betrakter det forgjengelige øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet som forgjengelig, har han rett syn. Når han har rett syn, slipper han taket. Når han ikke søker nytelse, stilner lidenskapene, og når lidenskapene stilner, søker han ikke nytelse. Når både nytelseslyst og lidenskaper stilner, sier vi at han har funnet full frigjøring.”

4.1.16.2 (35.140) Om å slippe taket i ytre nytelse

Bāhiraṇandikkhayaṣutta

“Når en munk betrakter forgjengelige synlige former som forgjengelige, har han rett syn. Når han har rett syn, slipper han taket. Når han ikke søker nytelse, stilner lidenskapene, og når lidenskapene stilner, søker han ikke nytelse. Når både nytelseslyst og lidenskaper stilner, sier vi at han har funnet full frigjøring.

Når en munk betrakter forgjengelige lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som forgjengelige, har han rett syn. Når han har rett syn, slipper han taket. Når han ikke søker nytelse, stilner lidenskapene, og når lidenskapene stilner, søker han ikke nytelse. Når både nytelseslyst og lidenskaper stilner, sier vi at han har funnet full frigjøring.”

4.1.16.3 (35.141) Indre nytelser er forgjengelige

Ajjhattāniccanandikkhayasutta

“Hvis dere ser nærmere på øyet, munker, vil dere innse at det faktisk er forgjengelig. Når en munk ser nærmere på øyet og innser at det faktisk er forgjengelig, slipper han taket. Når han ikke søker nytelse, stilner lidenskapene, og når lidenskapene stilner, søker han ikke nytelse. Når både nytelseslyst og lidenskaper stilner, sier vi at han har funnet full frigjøring.

Når en munk betrakter det forgjengelige øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet som forgjengelig, har han rett syn. Når han har rett syn, slipper han taket. Når han ikke søker nytelse, stilner lidenskapene, og når lidenskapene stilner, søker han ikke nytelse. Når både nytelseslyst og lidenskaper stilner, sier vi at han har funnet full frigjøring.”

4.1.16.4 (35.142) Ytre nytelser er forgjengelige

Bāhirāniccanandikkhayasutta

“Hvis dere ser nærmere på synlige former, munker, vil dere innse at de faktisk er forgjengelige. Når en munk ser nærmere på synlige former og innser at de faktisk er forgjengelige, slipper han taket. Når han ikke søker nytelse, stilner lidenskapene, og når lidenskapene stilner, søker han ikke nytelse. Når både nytelseslyst og lidenskaper stilner, sier vi at han har funnet full frigjøring.

Når en munk betrakter forgjengelige lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som forgjengelige, har han rett syn. Når han har rett syn, slipper han taket. Når han ikke søker nytelse, stilner lidenskapene, og når lidenskapene stilner, søker han ikke nytelse. Når både nytelseslyst og lidenskaper stilner, sier vi at han har funnet full frigjøring.”

4.1.16.5 (35.143) I Jivakas mangolund, om konsentrasjon

Jivakambavanasamādhisutta

En gang da Mesteren var i Jivakas mangolund i Rājagaha, henvendte han seg til munkene og sa:

“Øv konsentrasjon, munker! Den som øver konsentrasjon, ser tingene som de er. Og hva er det han ser som det er? Han ser som det er at øyet er forgjengelig. Han ser som det er at synlige former er forgjengelige. Han ser som det er at synsbevisstheten er forgjengelig. Han ser som det er at synspersepsjonen er forgjengelig. Og han ser som det er at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, også er forgjengelige.

Han ser som det er at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig. Han ser som det er at tanker er forgjengelige. Han ser som det er at sinnsbevisstheten er forgjengelig. Han ser som det er at sinnspersepsjonen er forgjengelig. Og han ser som det er at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, også er forgjengelige. Så øv konsentrasjon, munker! Den som øver konsentrasjon, ser tingene som de er.”

4.1.16.6 (35.144) I Jīvakas mangolund, om å øve alene

Jīvakambavanapaṭisallānasutta

En gang da Mesteren var i Jīvakas mangolund i Rājagaha, henvendte han seg til munkene og sa:

“Øv mens dere er alene, munker! Den som øver mens han er alene, ser tingene som de er. Og hva er det han ser som det er? Han ser som det er at øyet er forgjengelig. Han ser som det er at synlige former er forgjengelige. Han ser som det er at synsbevisstheten er forgjengelig. Han ser som det er at synspersepsjonen er forgjengelig. Og han ser som det er at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, også er forgjengelige.

Han ser som det er at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig. Han ser som det er at tanker er forgjengelige. Han ser som det er at sinnsbevisstheten er forgjengelig. Han ser som det er at sinnspersepsjonen er forgjengelig. Og han ser som det er at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, også er forgjengelige. Så øv mens dere er alene, munker! Den som øver mens han er alene, ser tingene som de er.”

4.1.16.7 (35.145) Samtale med Koṭṭhika om det som er forgjengelig

Koṭṭhikāniccasutta

Munken Koṭṭhika den store gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet veiledning, Mester, slik at jeg kan praktisere alene, iherdig og energisk, etter at jeg har hørt denne veiledningen.”

“Du bør slippe taket i lysten på det som er forgjengelig, Koṭṭhika. Og hva er det som er forgjengelig? Øyet er forgjengelig. Du bør slippe taket i lysten på det. Synlige former er forgjengelige. Du bør slippe taket i lysten på dem. Synsbevisstheten er forgjengelig. Du bør slippe taket i lysten på den. Synspersepsjonen er forgjengelig. Du bør slippe taket i lysten på den. Gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er forgjengelige. Du bør slippe taket i lysten på dem.

Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig. Du bør slippe taket i lysten på det. Tanker er forgjengelige. Du bør slippe taket i lysten på dem. Sinnsbevisstheten er forgjengelig. Du bør slippe taket i lysten på den. Sinnspersepsjonen er forgjengelig. Du bør slippe taket i lysten på den. Gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er forgjengelige. Du bør slippe taket i lysten på dem. Du bør slippe taket i lysten på det som er forgjengelig, Koṭṭhika.”

4.1.16.8 (35.146) Samtale med Koṭṭhika om det som er utilfredsstillende

Koṭṭhikadukkkhasutta

Munken Koṭṭhika den store gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet veiledning, Mester, slik at jeg kan praktisere alene, iherdig og energisk, etter at jeg har hørt denne veiledningen.”

“Du bør slippe taket i lysten på det som er utilfredsstillende, Koṭṭhika. Og hva er det som er utilfredsstillende? Øyet er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på det. Synlige former er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på dem. Synsbevisstheten er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på den. Synspersepsjonen er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på den. Gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på dem.

Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på det. Tanker er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på dem. Sinnsbevisstheten er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på den. Sinnspersepsjonen er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på den. Gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er utilfredsstillende. Du bør slippe taket i lysten på dem. Du bør slippe taket i lysten på det som er utilfredsstillende, Koṭṭhika.”

4.1.16.9 (35.147) Samtale med Koṭṭhika om det som vi ikke eier

Koṭṭhikānattasutta

Munken Koṭṭhika den store gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet veiledning, Mester, slik at jeg kan praktisere alene, iherdig og energisk, etter at jeg har hørt denne veiledningen.”

“Du bør slippe taket i lysten på det som vi ikke eier, Koṭṭhika. Og hva er det vi ikke eier? Øyet er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på det. Synlige former er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på dem. Synsbevisstheten er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på den. Synspersepsjonen er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på den. Gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon, er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på dem.

Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på det. Tanker er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på dem. Sinnsbevisstheten er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på den. Sinnspersepsjonen er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på den. Gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon, er ikke noe vi eier. Du bør slippe taket i lysten på dem. Du bør slippe taket i lysten på det som vi ikke eier, Koṭṭhika.”

4.1.16.10 (35.148) Om å kvitte seg med feilaktige synspunkter

Micchādiṭṭhipahānasutta

En munk kom bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan kan den som vet og ser, kvitte seg med feilaktige synspunkter, Mester?”

“Den som ser og vet at øyet er forgjengelig, kvitter seg med feilaktige synspunkter, munk. Den som ser og vet at synlige former er forgjengelige, kvitter seg med feilaktige synspunkter. Den som ser og vet at synsbevisstheten er forgjengelig, kvitter seg med feilaktige synspunkter. Den som ser og vet at synspersepsjonen er forgjengelig, kvitter seg med feilaktige synspunkter. Den som ser og vet at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon er forgjengelige, kvitter seg med feilaktige synspunkter.

Den som ser og vet at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, kvitter seg med feilaktige synspunkter, munk. Den som ser og vet at tanker er forgjengelige, kvitter seg med feilaktige synspunkter. Den som ser og vet at sinnsbevisstheten er forgjengelig, kvitter seg med feilaktige synspunkter. Den som ser og vet at sinnspersepsjonen er forgjengelig, kvitter seg med feilaktige synspunkter. Den som ser og vet at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon er forgjengelige, kvitter seg med feilaktige synspunkter. Slik kan den som vet og ser, kvitte seg med feilaktige synspunkter.”

4.1.16.11 (35.149) Om å kvitte seg med personlighetsteorier

Sakkāyaditṭhipahānasutta

En munk kom bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan kan den som vet og ser, kvitte seg med personlighetsteorier, Mester?”

“Den som ser og vet at øyet er forgjengelig, kvitter seg med personlighetsteorier, munk. Den som ser og vet at synlige former er forgjengelige, kvitter seg med personlighetsteorier. Den som ser og vet at synsbevisstheten er forgjengelig, kvitter seg med personlighetsteorier. Den som ser og vet at synspersepsjonen er forgjengelig, kvitter seg med personlighetsteorier. Den som ser og vet at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon er forgjengelige, kvitter seg med personlighetsteorier.

Den som ser og vet at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, kvitter seg med personlighetsteorier, munk. Den som ser og vet at tanker er forgjengelige, kvitter seg med personlighetsteorier. Den som ser og vet at sinnsbevisstheten er forgjengelig, kvitter seg med personlighetsteorier. Den som ser og vet at sinnspersepsjonen er forgjengelig, kvitter seg med personlighetsteorier. Den som ser og vet at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon er forgjengelige, kvitter seg med personlighetsteorier. Slik kan den som vet og ser, kvitte seg med personlighetsteorier.”

4.1.16.12 (35.150) Om å kvitte seg med egoteorier

Attānudiṭṭhipahānasutta

En munk kom bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan kan den som vet og ser, kvitte seg med egoteorier, Mester?”

“Den som ser og vet at øyet er forgjengelig, kvitter seg med egoteorier, munk. Den som ser og vet at synlige former er forgjengelige, kvitter seg med egoteorier. Den som ser og vet at synsbevisstheten er forgjengelig, kvitter seg med egoteorier. Den som ser og vet at synspersepsjonen er forgjengelig, kvitter seg med egoteorier. Den som ser og vet at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av synspersepsjon er forgjengelige, kvitter seg med egoteorier.

Den som ser og vet at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig, kvitter seg med egoteorier, munk. Den som ser og vet at tanker er forgjengelige, kvitter seg med egoteorier. Den som ser og vet at sinnsbevisstheten er forgjengelig, kvitter seg med egoteorier. Den som ser og vet at sinnspersepsjonen er forgjengelig, kvitter seg med egoteorier. Den som ser og vet at gode, vonde og nøytrale følelser som oppstår som følge av sinnspersepsjon er forgjengelige, kvitter seg med egoteorier. Slik kan den som vet og ser, kvitte seg med egoteorier.”

4.1.17 Kapitlet med seksti oppsummeringer

Saṭṭhipeyyālavagga

4.1.17.1 (35.191) Om å slippe taket i lysten på det som er forgjengelig i deg selv

Ajjhattāniccachandasutta

“Slipp taket i lysten på det som er forgjengelig, munk. Og hva er det som er forgjengelig? Øyet er forgjengelig, så slipp taket i lysten på det. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen sinnet er forgjengelig, så slipp taket i lysten på det. Slipp taket i lysten på det som er forgjengelig, munk.”

4.1.17.2 (35.152) Om å slippe taket i lidenskapen etter det som er forgjengelig i deg selv

Ajjhattāniccarāgasutta

“Slipp taket i lidenskapen etter det som er forgjengelig, munk. Og hva er det som er forgjengelig? Øyet er forgjengelig, så slipp taket i lidenskapen etter det. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen sinnet er forgjengelig, så slipp taket i lidenskapen etter det. Slipp taket i lidenskapen etter det som er forgjengelig, munk.”

**4.1.17.3 (35.153) Om å slippe taket i lidenskapelige lyster etter det som er
forgjengelig i deg selv**

Ajjhattāniccachandarāgasutta

“Slipp taket i lidenskapelige lyster etter det som er forgjengelig, munk. Og hva er det som er forgjengelig? Øyet er forgjengelig, så slipp taket i lidenskapelige lyster etter det. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen sinnet er forgjengelig, så slipp taket i lidenskapelige lyster etter det. Slipp taket i lidenskapelige lyster etter det som er forgjengelig, munk.”

**4.1.17.4–6 (35.154) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter det som er
utilfredsstillende i deg selv**

Dukkhachandādisutta

“Slipp taket i lysten på det som er utilfredsstillende, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det. Og hva er det som er utilfredsstillende? Øyet er utilfredsstillende, så slipp taket i lysten på det. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen sinnet er utilfredsstillende, så slipp taket i lysten på det. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det. Slipp taket i lysten på det som er utilfredsstillende, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det.”

4.1.17.7–9 (35.155) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter det i deg selv som du ikke eier

Anattachandādisutta

“Slipp taket i lysten på det du ikke eier, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det. Og hva er det du ikke eier? Du eier ikke øyet, så slipp taket i lysten på det. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det. Du eier ikke øret ... nesa ... tunga ... kroppen sinnet, så slipp taket i lysten på det. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det. Slipp taket i lysten på det du ikke eier, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det.”

**4.1.17.10–12 (35.156) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter noe
forgjengelig utenfor deg selv**

Bāhirāniccachandādisutta

“Slipp taket i lysten på det som er forgjengelig, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det. Og hva er det som er forgjengelig? Synlige former er forgjengelige, så slipp taket i lysten på dem. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter dem. Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker er forgjengelige, så slipp taket i lysten på dem. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter dem. Slipp taket i lysten på det som er forgjengelig, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det.”

**4.1.17.13–15 (35.157) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter noe
utilfredsstillende utenfor deg selv**

Bāhiradukkhachandādisutta

“Slipp taket i lysten på det som er utilfredsstillende, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det. Og hva er det som er utilfredsstillende? Synlige former er utilfredsstillende, så slipp taket i lysten på dem. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter dem. Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker er utilfredsstillende, så slipp taket i lysten på dem. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter dem. Slipp taket i lysten på det som er utilfredsstillende, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det.”

4.1.17.16–18 (35.158) Om å slippe taket i lyster og lidenskaper etter noe utenfor deg selv som du ikke eier

Bāhirānattachandādisutta

“Slipp taket i lysten på det du ikke eier, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det. Og hva er det du ikke eier? Du eier ikke synlige former, så slipp taket i lysten på dem. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter dem. Du eier ikke lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker, så slipp taket i lysten på dem. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter dem. Slipp taket i lysten på det du ikke eier, munk. Slipp taket i lidenskapen og lidenskapelige lyster etter det.”

4.1.17.19 (35.159) Forgjengelig i fortiden

Ajjhattātītāniccasutta

“Øyet var forgjengelig i fortiden ... øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet var forgjengelig i fortiden. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.20 (35.160) Forgjengelig i framtiden

Ajjhattānagatāniccasutta

“Øyet blir forgjengelig i framtiden ... øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet blir forgjengelig i framtiden. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.21 (35.161) Forgjengelig i nåtiden

Ajjhattapaccuppannāniccasutta

“Øyet er forgjengelig i nåtiden ... øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig i nåtiden. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.22–24 (35.162) Forgjengelig og utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid
Ajjhattātītādiddukhasutta

“Øyet er utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid ... øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.25–27 (35.163) Noe du ikke eier i fortid, framtid og nåtid

Ajjhattātītāḍianattasutta

“Øyet er noe du ikke eier i fortid, framtid og nåtid ... øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er noe du ikke eier i fortid, framtid og nåtid. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.28–30 (35.164) Det utvendige som forgjengelig i fortid, framtid og nåtid
Bāhirātītāḍianiccasutta

“Synlige former er forgjengelige i fortid, framtid og nåtid ... lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker er forgjengelige i fortid, framtid og nåtid. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.31–33 (35.165) Det utvendige som utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid

Bāhirātītādidukkkhasutta

“Synlige former er utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid ... lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker er utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.34–36 (35.166) Det utvendige som vi ikke eier i fortid, framtid og nåtid

Bāhirātītāḍianattasutta

“Synlige former er noe vi ikke eier i fortid, framtid og nåtid ... lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker er noe vi ikke eier i fortid, framtid og nåtid. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.37 (35.167) Forgjengelighet i det indre i fortiden

Ajjhattātīṭayadaniccasutta

“Øyet var forgjengelig i fortiden, munk. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet var forgjengelig i fortiden, munk. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.38 (35.168) Forgjengelighet i det indre i framtiden

Ajjhattānāgatayadanīccasutta

“Øyet blir forgjengelig i framtiden, munker. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig i framtiden, munker. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.39 (35.169) Forgjengelighet i det indre i nåtiden

Ajjhattapaccuppannayadaniccasutta

“Øyet er forgjengelig i nåtiden, munker. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er forgjengelig i nåtiden, munker. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.40–42 (35.170) Det som er utilfredsstillende i det indre

Ajjhattātītādiyaṃdukkhasutta

“Øyet er utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid, munker. Det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet var forgjengelig i fortiden, munker. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.43–45 (35.171) Det som vi ikke eier i det indre

Ajjhattātītādiyadanattasutta

“Øyet er noe vi ikke eier i fortid, framtid og nåtid, munker. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet var forgjengelig i fortiden, munker. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.46–48 (35.172) Det som er forgjengelig i det ytre

Bāhirātītādiyadaniccasutta

“Synlige former er forgjengelige i fortid, framtid og nåtid, munker. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker er forgjengelig i fortid, framtid og nåtid, munker. Det som er forgjengelig, er utilfredsstillende, og det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.49–51 (35.173) Det som er utilfredsstillende i det ytre

Bāhirātītādiyaṃdukkhasutta

“Synlige former er utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid, munk. Det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker er utilfredsstillende i fortid, framtid og nåtid, munk. Det som er utilfredsstillende, er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tungen ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.52–54 (35.174) Det vi ikke eier i det ytre

Bāhirātītādiyanattasutta

“Synlige former er noe vi ikke eier og kan kontrollere i fortid, framtid og nåtid, munk. Det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker er noe vi ikke eier og kan kontrollere i fortid, framtid og nåtid, munk. Og det vi ikke eier, bør betraktes som det er, med fullkommen visdom: ‘Dette er ikke mitt, dette er ikke noe jeg er, og dette er ikke mitt jeg.’ Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tungen ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.55 (35.175) Forgjengelighet i vårt indre

Ajjhattāyatanāniccasutta

“Øyet er forgjengelig, munker. Øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet er forgjengelig. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.56 (35.176) Utilfredsstillende i vårt indre

Ajjhattāyatanadukkkhasutta

“Øyet er utilfredsstillende, munker. Øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet er utilfredsstillende. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.57 (35.177) Noe vi ikke eier og kan kontrollere i vårt indre

Ajjhattāyatanānattasutt

“Øyet er noe vi ikke eier og kan kontrollere, munker. Øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra øyet ... øret ... tunga ... kroppen ... sinnet. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.58 (35.178) Forgjengelighet i det ytre

Bāhirāyatanāniccasutta

“Synlige former er forgjengelige, munker. Lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer og tanker er forgjengelige. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra synlige former ... lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.59 (35.179) Utilfredsstillende i det ytre

Bāhirāyatanadukkkhasutta

“Synlige former er utilfredsstillende, munker. Lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer og tanker er utilfredsstillende. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra synlige former ... lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.17.60 (35.180) Noe vi ikke eier og kan kontrollere i det ytre

Bāhirāyatanānattasutta

“Synlige former er noe vi ikke eier og kan kontrollere, munker. Lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer og tanker er noe vi ikke eier og kan kontrollere. Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra synlige former... lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.18 Kapitlet om havet

Samuddavagga

4.1.18.1 (35.181) Den første teksten om havet

Paṭhamasamuddasutta

“Havet, munk, havet! Vanlige mennesker som ikke har lært noe, snakker om havet, men ikke på samme måte som vi omtaler havet i den edles læresystem. Når de snakker om havet, tenker de på en stor ansamling av vann.

Men det er øyet som er menneskenes hav, munk, og det mottar impulser fra synlige former. Når noen holder ut slike impulser, sier vi at han har krysset øyets hav med dets bølger, virvelstrømmer, uhyrer og monstre. Han er en brahman som har kommet over til den andre siden og står på fast grunn. Det er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet som er menneskenes hav, munk, og det mottar impulser fra tanker og ideer. Når noen holder ut slike impulser, sier vi at han har krysset sinnets hav med dets bølger, virvelstrømmer, uhyrer og monstre. Han er en brahman som har kommet over til den andre siden og står på fast grunn.”

Slik talte Mesteren, og han la til dette verset:

“Den som har krysset dette farlige havet
med alle dets bølger, virvler, uhyrer og monstre,
han kjenner skriftene og lever det opphøyde livet.

Vi sier han har kommet til verdens ende og over til den andre siden.”

4.1.18.2 (35.182) Den andre teksten om havet

Dutiyasamuddasutta

“Havet, munk, havet! Vanlige mennesker som ikke har lært noe, snakker om havet, men ikke på samme måte som vi omtaler havet i den edles læresystem. Når de snakker om havet, tenker de på en stor ansamling av vann.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munk. Dette kalles hav i den edles disiplin. De fleste i denne verden med dens guder, djevl, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker har sunket ned i det og sitter fast i det som i en floke, som i et garnvase og som i et sammensurium av siv og gras, slik at de ikke makter å komme seg løs, men havner i ulykke og elendighet.

Det finnes tiltalende lyder som øret kan høre ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munk. Dette kalles hav i den edles disiplin. De fleste i denne verden med dens guder, djevl, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker har sunket ned i det og sitter fast i det som i en floke, som i et garnvase og som i et sammensurium av siv og gras, slik at de ikke makter å komme seg løs, men havner i ulykke og elendighet.”

Slik talte Mesteren, og han la til dette verset:

“Den som har kvittet seg med lidenskap,
hat og vrangforestillinger,
har kryssset dette farlige havet
med alle dets bølger, uhyrer og monstre.
Han er fri for bindinger og har beseiret døden.
Han har lagt misnøyen bak seg og skaper ikke noen ny.
Han har nådd målet og vender ikke tilbake.
Dødens fyrste bare ser forvirret på ham, sier jeg.”

4.1.18.3 (35.183) Fiskeren

Bālisikopamasutta

“Tenk dere en fisker som kaster agnkroken ut på dypt vann, munker. En fisk får øye på agnet og sluker kroken. Dermed rammes den av ulykke og død, og fiskeren kan gjøre som han vil med den.

På samme måte er det seks kroker her i verden, og de fører til ulykke og død for levende vesener. Hvilke seks? Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis en munk nyter disse, ønsker dem velkommen og binder seg til dem, kalles han en som har slukt kroken. Da har han latt Māra få makten og er fanget i Māras snare. Den onde har bundet ham med sine lenker og kan gjøre hva han vil med ham. Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis en munk nyter disse, ønsker dem velkommen og binder seg til dem, kalles han en som har slukt kroken. Da har han latt Māra få makten og er fanget i Māras snare. Den onde har bundet ham med sine lenker og kan gjøre hva han vil med ham.

Det finnes tiltalende former som øyet kan se, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis en munk ikke nyter disse, ikke ønsker dem velkommen og ikke binder seg til dem, kalles han en som har brutt over kroken. Da har han ikke latt Māra få makten og er ikke fanget i Māras snare. Den onde har ikke bundet ham med sine lenker og kan ikke gjøre hva han vil med ham. Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... tanker som sinnet kan tenke, som er tiltrekkende, tillokkende, innbydende, behagelige og fristende, munker. Hvis en munk ikke nyter disse, ikke ønsker dem velkommen og ikke binder seg til dem, kalles han en som har brutt over kroken. Da har han ikke latt Māra få makten og er ikke fanget i Māras snare. Den onde har ikke bundet ham med sine lenker og kan ikke gjøre hva han vil med ham.

4.1.18.4 (35.184) Treet med sevje

Khīrarukkhopamasutta

“Hvis en munk eller nonne reagerer på synlige former med lidenskap, hat eller vrangforestillinger, og ikke klarer å kvitte seg med denne lidenskapen, dette hatet eller disse vrangforestillingene, vil dette føre til at selv ubetydelige småting vokser slik i sinnet at de dominerer det – for ikke da å snakke om viktige saker. Og hvorfor? Jo det er nettopp fordi lidenskapen, hatet eller vrangforestillingene får lov til å vokse og dominere sinnet.

Hvis en munk eller nonne reagerer på lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer med lidenskap, hat eller vrangforestillinger, og ikke klarer å kvitte seg med denne lidenskapen, dette hatet eller disse vrangforestillingene, vil dette føre til at selv ubetydelige småting vokser slik i sinnet at de dominerer det – for ikke da å snakke om viktige saker. Og hvorfor? Jo det er nettopp fordi lidenskapen, hatet eller vrangforestillingene får lov til å vokse og dominere sinnet.

Det er som om det skulle komme en mann med ei skarp øks og hogge ned et ungt fikentre eller banyantre, munk. Ville han finne noe sevje i dette treet?”

“Ja, Mester.”

“Og hvorfor det, munk?”

“Fordi det er sevje der, Mester.”

“Nettopp, munk, slik er det. Hvis en munk eller nonne reagerer på synlige former med lidenskap, hat eller vrangforestillinger, og ikke klarer å kvitte seg med denne lidenskapen, dette hatet eller disse vrangforestillingene, vil dette føre til at selv ubetydelige småting vokser slik i sinnet at de dominerer det – for ikke da å snakke om viktige saker. Og hvorfor? Jo det er nettopp fordi lidenskapen, hatet eller vrangforestillingene får lov til å vokse og dominere sinnet.

Hvis en munk eller nonne reagerer på lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer med lidenskap, hat eller vrangforestillinger, og ikke klarer å kvitte seg med denne lidenskapen, dette hatet eller disse vrangforestillingene, vil dette føre til at selv ubetydelige småting vokser slik i sinnet at de dominerer det – for ikke da å snakke om viktige saker. Og hvorfor? Jo det er nettopp fordi lidenskapen, hatet eller vrangforestillingene får lov til å vokse og dominere sinnet.

Hvis derimot en munk eller nonne ikke reagerer på synlige former med lidenskap, hat eller vrangforestillinger, men klarer å kvitte seg med denne lidenskapen, dette hatet eller disse vrangforestillingene, vil dette føre til at selv viktige saker ikke vokser slik i sinnet at de dominerer det – for ikke da å snakke om ubetydelige småting . Og hvorfor? Jo det er nettopp fordi lidenskapen, hatet eller vrangforestillingene ikke får lov til å vokse og dominere sinnet.

Hvis en munk eller nonne ikke reagerer på lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer ... ideer med lidenskap, hat eller vrangforestillinger, men klarer å kvitte seg med denne lidenskapen, dette hatet eller disse vrangforestillingene, vil dette føre til at selv viktige saker ikke vokser slik i sinnet at de dominerer det – for ikke da å snakke om ubetydelige småting . Og hvorfor? Jo det er nettopp fordi lidenskapen, hatet eller vrangforestillingene ikke får lov til å vokse og dominere sinnet.”

4.1.18.5 (35.185) Koṭṭhika

Koṭṭhikasutta

En gang var Sāriputta og Koṭṭhita den store i hjorteparken Isipatana i Bārāṇasi. En kveld reiste Koṭṭhita seg fra sin ensomme meditasjon, gikk bort til Sāriputta, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan er det, min venn Sāriputta – er øyet bundet til synlige former, eller er synlige former bundet til øyet? Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet bundet til tankene? Eller er tankene bundet til for sinnet?”

“Nei, min venn Koṭṭhita. Øyet er ikke bundet til synlige former, og synlige former er ikke bundet til øyet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to. Øret er ikke ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er ikke bundet til tankene, og tankene er ikke bundet til sinnet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to.

Det er som om en hvit og en sort okse skulle være bundet sammen med et tau eller et åk. Hvis noen da sier at det er den hviteoksen som er bundet til den sorte, eller at det er den sorteoksen som er bundet til den hvite, ville det da være riktig?”

“Nei, min venn.”

“Nettopp. Det er jo ikke den hvite som er bundet til den sorte eller den sorte som er bundet til den hvite. De er bundet sammen av det tauet eller det åket som danner forbindelsen. På samme måte er ikke øyet bundet til synlige former, og synlige former er ikke bundet til øyet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to. Øret er ikke ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er ikke bundet til tankene, og tankene er ikke bundet til sinnet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to.

Hvis derimot øyet hadde vært bundet til synlige former, eller hvis synlige former hadde vært bundet til øyet, ville det ikke ha vært mulig å leve det opphøyde liv som gjør fullstendig slutt på alle misnøye. Men siden øyet ikke er bundet til synlige former, og synlige former ikke er bundet til øyet, fordi bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to, er det mulig å leve det opphøyde liv som gjør fullstendig slutt på all misnøye.

Hvis øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet hadde vært bundet til tankene, eller hvis tankene hadde vært bundet til sinnet, ville det ikke ha vært mulig å leve det opphøyde liv som gjør fullstendig slutt på alle misnøye. Men siden sinnet ikke er bundet til tankene, og tankene ikke er bundet til sinnet, fordi bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to, er det mulig å leve det opphøyde liv som gjør fullstendig slutt på all misnøye.

På denne måten kan man vite at øyet ikke er bundet til synlige former, og synlige former ikke er bundet til øyet, fordi bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to, er det mulig å leve det opphøyde liv som gjør fullstendig slutt på all misnøye. Og man kan vite at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ikke er bundet til tankene, og tankene ikke er bundet til sinnet, fordi bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to, er det mulig å leve det opphøyde liv som gjør fullstendig slutt på all misnøye.

Mesteren har også øyne, min venn, og han ser synlige former. Men han har ikke noe lidenskap og begjær, for Mesteren har et fullkomment frigjort sinn. Han har også ører og han hører lyder. Men han har ikke noe lidenskap og begjær, for Mesteren har et fullkomment frigjort sinn. Han har nese og han kjenner dufter. Men han har ikke noe lidenskap og begjær, for Mesteren har et fullkomment frigjort sinn. Han har tunge og han kjenner smaksinntrykk. Men han har ikke noe lidenskap og begjær, for Mesteren har et fullkomment frigjort sinn. Han har kropp og han kjenner berøringer. Men han har ikke noe lidenskap og begjær, for Mesteren har et fullkomment frigjort sinn. Han har et sinn og han opplever tanker. Men han har ikke noe lidenskap og begjær, for Mesteren har et fullkomment frigjort sinn.

På denne måten kan man vite at øyet ikke er bundet til synlige former, og synlige former ikke er bundet til øyet, fordi bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to, er det mulig å leve det opphøyde liv som gjør fullstendig slutt på all misnøye. Og man kan vite at øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet ikke er bundet til tankene, og tankene ikke er bundet til sinnet, fordi bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to, er det mulig å leve det opphøyde liv som gjør fullstendig slutt på all misnøye.

4.1.18.6 (35.186) Kāmabhū

Kāmabhūsutta

En gang var Ānanda og Kāmabhū i Ghositaparken i Kosambi. En kveld reiste Kāmabhū seg fra sin ensomme meditasjon, gikk bort til Ānanda, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan er det, min venn Ānanda – er øyet bundet til synlige former, eller er synlige former bundet til øyet? Er øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet bundet til tankene? Eller er tankene bundet til for sinnet?”

“Nei, min venn Kāmabhū. Øyet er ikke bundet til synlige former, og synlige former er ikke bundet til øyet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to. Øret er ikke ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er ikke bundet til tankene, og tankene er ikke bundet til sinnet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to.

Det er som om en hvit og en sort okse skulle være bundet sammen med et tau eller et åk. Hvis noen da sier at det er den hvite oxen som er bindingen til den sorte, eller at det er den sorte oxen som er bindingen til den hvite, ville det da være riktig?”

“Nei, min venn.”

“Nettopp. Det er jo ikke den hvite som er bindingen til den sorte eller den sorte som er bindingen til den hvite. Bindingen er det tauet eller det åket som danner forbindelsen. På samme måte er ikke øyet bundet til synlige former, og synlige former er ikke bundet til øyet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to. Øret er ikke ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er ikke bundet til tankene, og tankene er ikke bundet til sinnet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to.”

4.1.18.7 (35.187) Udāyī

Udāyīsutta

En gang var Ānanda og Udāyī i Ghositaparken i Kosambi. En kveld reiste Udāyī seg fra sin ensomme meditasjon, gikk bort til Ānanda, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Siden Mesteren jo med mange eksempler har forklart og analysert denne kroppen og påvist at det ikke er noe selv i den, går det an å analysere og forklare bevisstheten på samme måte og påvise at det ikke er noe selv i den, heller?”

“Ja, på samme måte som Mesteren med mange eksempler har forklart og analysert denne kroppen og påvist at det ikke er noe selv i den, går det an å analysere og forklare bevisstheten på samme måte og påvise at det ikke er noe selv i den, min venn Udāyī. Synsbevisstheten oppstår jo ut fra øyet og synlige former, ikke sant?”

“Ja, det gjør den.”

“Hvis disse årsakene og betingelsene for at synsbevisstheten oppstår, skulle ta helt og fullstendig slutt, ville vi da kunne registrere noen synsbevissthet?”

“Nei, det ville vi ikke kunne gjøre.”

“På denne måten har Mesteren analysert og forklart at det ikke er noe selv i bevisstheten.

Hørselsbevisstheten ... luktebevisstheten ... smaksbevisstheten ... kroppsbevisstheten ... sinnsbevisstheten oppstår jo ut fra sinnet og tanker, ikke sant?”

“Ja, det gjør den.”

“Hvis disse årsakene og betingelsene for at sinnsbevisstheten oppstår, skulle ta helt og fullstendig slutt, ville vi da kunne registrere noen sinnsbevissthet?”

“Nei, det ville vi ikke kunne gjøre.”

“På denne måten har Mesteren analysert og forklart at det ikke er noe selv i bevisstheten.

Tenk dere videre en mann som er på leting etter fast kjerneved, munker. Han tar en skarp øks og går ut i skogen for å finne fast kjerneved. Der får han øye på et stort banyan-tre som rager høyt til værs. Han hogger det over ved roten, hogger av toppen på det og flår vekk det ytre laget på stammen. Men han finner ingen marg og slett ikke noen kjerneved. På

samme måte finner munken ikke noe selv eller noe som tilhører selvet i de seks persepsjonsfeltene. Når han ikke finner noe, binder han seg ikke til noe i verden, og når han ikke binder seg til noe, finner han fullkommen ro i sitt indre. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.18.8 (35.188) Rødglødende

Ādittapariyāyasutta

“Jeg skal forklare læren for dere ved å sammenligne den med noe som er rødglødende, munker, så hør godt etter.

Hvordan kan læren sammenlignes med noe som er rødglødende?

Det hadde vært bedre om synssansen ble stukket ut med en brennhhet og rødglødende stålskalpell, munker, for da ville man ikke ha grepet etter detaljene i synlige former eller synsbevisstheten. Hvis man skulle komme til å dø i det øyeblikket bevisstheten griper etter nytelsen i store eller små detaljer og ikke klarer å slippe taket, fører det til ett av to: Enten blir man gjenfødt i helvete eller som dyr. Jeg har sett denne faren, og derfor sier jeg dette.

Det hadde vært bedre om hørselssansen ble stukket ut med en brennhhet og rødglødende ståltråd, munker, for da ville man ikke ha grepet etter detaljene i lyder eller hørselsbevisstheten. Hvis man skulle komme til å dø i det øyeblikket bevisstheten griper etter nytelsen i store eller små detaljer og ikke klarer å slippe taket, fører det til ett av to: Enten blir man gjenfødt i helvete eller som dyr. Jeg har sett denne faren, og derfor sier jeg dette.

Det hadde vært bedre om luktesansen ble skåret bort med en brennhhet og rødglødende kniv, munker, for da ville man ikke ha grepet etter detaljene i dufter eller luktebevisstheten. Hvis man skulle komme til å dø i det øyeblikket bevisstheten griper etter nytelsen i store eller små detaljer og ikke klarer å slippe taket, fører det til ett av to: Enten blir man gjenfødt i helvete eller som dyr. Jeg har sett denne faren, og derfor sier jeg dette.

Det hadde vært bedre om smakssansen ble skåret bort med en brennhhet og rødglødende barberkniv, munker, for da ville man ikke ha grepet etter detaljene i smaksinntrykk eller smaksbevisstheten. Hvis man skulle komme til å dø i det øyeblikket bevisstheten griper etter nytelsen i store eller små detaljer og ikke klarer å slippe taket, fører det til ett av to: Enten blir man gjenfødt i helvete eller som dyr. Jeg har sett denne faren, og derfor sier jeg dette.

Det hadde vært bedre om kroppssansen ble skåret bort med et brennhett og rødglødende sverd, munker, for da ville man ikke ha grepet etter detaljene i berøringer eller kroppsbevisstheten. Hvis man skulle komme til å dø i det øyeblikket bevisstheten griper etter nytelsen i store eller små detaljer og ikke klarer å slippe taket, fører det til ett av to: Enten blir man gjenfødt i helvete eller som dyr. Jeg har sett denne faren, og derfor sier jeg dette.

Det er bedre å sove, munker. For søvnen er steril for levende vesener, sier jeg. Søvnen produserer ikke noen resultater, for et levende vesen som sover, ligger som i koma. Da oppstår det ingen slike tanker som kan splitte forsamlingen. Jeg har sett denne faren for levende vesener, og derfor sier jeg dette.

Derfor ser den edles elev som har fått opplæring, slik på dette:

La nå være å stikke ut synssansen med en brennhet og rødglødende stålskalpell. Jeg vil heller se det slik: Øyet er forgjengelig, synlige former er forgjengelige, synsbevisstheten er forgjengelig, synspersepsjonen er forgjengelig, og gode, vonde og nøytrale følelser som kan oppstå som følge av synspersepsjonen, er også forgjengelige.

La nå være å stikke ut hørselssansen med en brennhet og rødglødende ståltråd. Jeg vil heller se det slik: Øret er forgjengelig, lyder er forgjengelige, hørselsbevisstheten er forgjengelig, hørselspersepsjonen er forgjengelig, og gode, vonde og nøytrale følelser som kan oppstå som følge av hørselspersepsjonen, er også forgjengelige.

La nå være å skjære bort luktesansen med en brennhet og rødglødende kniv. Jeg vil heller se det slik: Nesa er forgjengelig, dufter er forgjengelige, luktebevisstheten er forgjengelig, luktepersepsjonen er forgjengelig, og gode, vonde og nøytrale følelser som kan oppstå som følge av luktepersepsjonen, er også forgjengelige.

La nå være å skjære bort smakssansen med en brennhet og rødglødende barberkniv. Jeg vil heller se det slik: Tunga er forgjengelig, smaksinntrykk er forgjengelige, smaksbevisstheten er forgjengelig, smakspersepsjonen er forgjengelig, og gode, vonde og nøytrale følelser som kan oppstå som følge av smakspersepsjonen, er også forgjengelige.

La nå være å skjære bort kroppssansen med et brennhett og rødglødende sverd. Jeg vil heller se det slik: kroppen er forgjengelig, berøringer er forgjengelige, kroppsbevisstheten er forgjengelig, kroppspersepsjonen er forgjengelig, og gode, vonde og nøytrale følelser som kan oppstå som følge av kroppspersepsjonen, er også forgjengelige.

La nå være å sove. Jeg vil heller se det slik: sinnet er forgjengelig, tanker er forgjengelige, sinnsbevisstheten er forgjengelig, sinnspersepsjonen er forgjengelig, og gode, vonde og nøytrale følelser som kan oppstå som følge av sinnspersepsjonen, er også forgjengelige.

Når den edles elev har lært mye og innser dette, vender han seg bort fra øyet, han vender seg bort fra synlige former, han vender seg bort fra synsbevisstheten, han vender seg bort fra synspersepsjonen og han vender seg bort fra gode, vonde og nøytrale følelser som kan oppstå som følge av synspersepsjonen. Han vender seg bort fra øret ... nesa ... tunga ...

kroppen ... sinnet. Han vender seg bort fra tanker, fra sinnsbevisstheten, fra sinnspersepsjonen og fra gode, vonde og nøytrale følelser som kan oppstå som følge av sinnspersepsjonen. Han er fri, og vet at han er fri. Og han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

4.1.18.9 (35.189) Den første teksten om hender og føtter

Paṭhamahatthapāḍopamasutta

“Der det finnes hender, kan man se at ting blir tatt opp og satt ned, munker. Der det finnes føtter, kan man se noen kommer og går. Der det finnes lemmer, kan man se det blir bøyd og strukket. Der det finnes en mage, kan man observere sult og tørst.

På samme måte oppstår gleder og sorger i vårt indre som en følge av synspersepsjon når øyet finnes ... som følge av hørsespersepsjon når øret finnes ... luktepersepsjon når nesa finnes ... smakspersepsjon når tunga finnes ... kroppsperspepsjon når kroppen finnes ... oppstår gleder og sorger i vårt indre som en følge av sinnspersepsjon når sinnet finnes.

Der det ikke finnes hender, kan man ikke se at noe blir tatt opp eller satt ned. Der det ikke finnes føtter, kan man ikke se noen komme og gå. Der det ikke finnes lemmer, kan man ikke se noe bli bøyd og strukket. Der det ikke finnes noen mage, kan man ikke observere noen sult og tørst.

På samme måte oppstår ingen gleder og sorger i vårt indre som en følge av synspersepsjon når det ikke finnes noe øye ... som følge av hørsespersepsjon når det ikke finnes noe øre ... luktepersepsjon når nesa ikke finnes ... smakspersepsjon når tunga ikke finnes ... kroppsperspepsjon når kroppen ikke finnes ... oppstår ingen gleder og sorger i vårt indre som en følge av sinnspersepsjon når sinnet ikke finnes.”

4.1.18.9 (35.190) Den andre teksten om hender og føtter

Dutiyahatthapāḍopamasutta

“Der det finnes hender, blir ting tatt opp og satt ned, munker. Der det finnes føtter, er det noen som kommer og går. Der det finnes lemmer, er det noe som blir bøyd og strukket. Der det finnes en mage, finnes det sult og tørst.

På samme måte oppstår gleder og sorger i vårt indre som en følge av synspersepsjon når øyet finnes ... som følge av hørsespersepsjon når øret finnes ... luktepersepsjon når nesa finnes ... smakspersepsjon når tunga finnes ... kroppsperspepsjon når kroppen finnes ... oppstår gleder og sorger i vårt indre som en følge av sinnspersepsjon når sinnet finnes.

Der det ikke finnes hender, blir ikke noe tatt opp eller satt ned. Der det ikke finnes føtter, er det ingen som kommer og går. Der det ikke finnes lemmer, er det ikke noe som blir bøyd og strukket. Der det ikke finnes noen mage, finnes det ikke sult og tørst.

På samme måte oppstår ingen gleder og sorger i vårt indre som en følge av synspersepsjon når det ikke finnes noe øye ... som følge av hørsespersepsjon når det ikke finnes noe øre ... luktepersepsjon når nesa ikke finnes ... smakspersepsjon når tunga ikke finnes ... kroppsperspepsjon når kroppen ikke finnes ... oppstår ingen gleder og sorger i vårt indre som en følge av sinnspersepsjon når sinnet ikke finnes.”

4.1.19 Kapitlet om slangen

Āsīvisavagga

4.1.19.1 (35.191) Lignelsen om slangene

Āsīvisopamasutta

“Tenk dere fire ildsprutende og uhyre giftige slanger, munker. Så kommer det en mann som gjerne vil leve og som ikke vil dø. Han vil ha det godt og avskyr smerter. Så sier noen til ham:

‘Disse fire slangene er ildsprutende og uhyre giftige, min gode mann. Til bestemte tider må de vekkes, bades og fores, og til bestemte tider må de legges for å sove. Hvis en av disse slangene blir sint på deg, kommer du til å dø eller lide fryktelige smerter. Så hva vil du gjøre nå, min gode mann?’

Mannen blir redd for de fire ildsprutende og uhyre giftige slangene og prøver å rømme i den ene og den andre retningen. Men da sier de til ham:

‘Det er fem mordere som følger i sporet ditt overalt, og de er fast bestemt på å drepe deg så snart de får se deg. Så hva vil du gjøre nå, min gode mann?’

Mannen er redd for de fire ildsprutende og uhyre giftige slangene, og han blir redd for de fem morderne og prøver å rømme i den ene og den andre retningen. Men da sier de til ham:

“Det kommer en sjette mann etter deg, en morderisk innbruddstyv som vekter med sverdet og følger i sporet ditt overalt, og han er fast bestemt på å drepe deg så snart han får se deg. Så hva vil du gjøre nå, min gode mann?’

Mannen er redd for de fire ildsprutende og uhyre giftige slangene, han er redd for de fem morderne, han blir redd for den morderiske innbruddstyven som feker med sverdet, og han prøver å rømme i den ene og den andre retningen. Han får øye på en tom landsby. Alle husene han ser inn i, står tomme, og det er helt tomt der. Så han prøver å gjemme seg der inne. Men da sier de til ham:

‘Det kommer en flokk røvere for å plyndre denne landsbyen. Så hva vil du nå gjøre, min gode mann?’

Mannen er redd for de fire ildsprutende og uhyre giftige slangene, han er redd for de fem morderne, han er redd for den morderiske innbruddstyven som feker med sverdet, og

han blir redd for røverne, så han prøver å rømme i den ene og den andre retningen. Da får han øye på en stor sjø. Han ser at på denne bredden er det mange redsler og farer, men på den andre siden av sjøen er det trygt og fredelig. Men han har ikke noen båt, og det går ikke noen bru over vannet. Han tar et overblikk over situasjonen, og tenker som så: 'Enn om jeg samlet sammen noen kvister, greiner og blader, og surret det sammen med siv og laget en flåte? Så kunne jeg legge meg på flåten og kave meg over med hender og føtter til jeg var trygt i land på den andre sida!' Som tenkt, så gjort. Han surrer sammen en flåte og kaver seg over til tryggheten. Nå har brahmanen nådd fram til den andre bredden og står trygt på fast grunn.

Denne lignelsen har jeg laget for å illustrere meningen, munker. Og meningen er denne:

De fire ildsprutende og uhyre giftige slangene står for de fire grunnelementene, som er jordelementet, vannelementet, ildelementet og vindelementet.

De fem morderne står for de fem involveringsgruppene, som er primærsanseinntrykksinvolveringsgruppen, følelseinvolveringsgruppen, identifikasjonsinvolveringsgruppen, reaksjonsinvolveringsgruppen og bevissthetsinvolveringsgruppen.

Sjettemann, den morderiske innbruddstyven som fekter med sverdet, står for nytelse og lidenskap.

Den tomme landsbyen står for de seks indre sansefeltene. For hvis en lærd, klok og intelligent mann undersøker dem og begynner med øyet, viser det seg at de er tomme, at det ikke er noe der. Det samme finner han om han begynner med øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. De er tomme, det er ikke noe der.

Røverflokken står for de seks ytre sansefeltene. For øyet blir ødelagt av tiltalende synlige former, øret blir ødelagt av tiltalende lyder, nesa blir ødelagt av tiltalende dufter, tunga blir ødelagt av tiltalende smaksinntrykk, kroppen blir ødelagt av tiltalende berøringer og sinnet blir ødelagt av tiltalende ideer.

Den store sjøen står for de fire flodbølgene av nytelser, tilblivelse, teorier og uvitenhet.

Denne bredden med mange redsler og farer står for personligheten, og den andre bredden der det er trygt og fredelig, står for nibbana.

Flåten står for den edle åttedelte veien som består av rett syn, rett hensikt, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.

Å kave seg fram med hender og føtter står for energisk innsatsvilje.

Når brahmanen har nådd fram til den andre bredden og står trygt på fast grunn, står dette for at han er blitt en arahant.”

4.1.19.2 (35.192) Lignelsen om vogna

Rathopamasutta

“Når en munk besitter tre egenskaper, har han et sterkt grunnlag for å utslette negative tendenser i sinnet og leve lykkelig her og nå, munker. Hvilke tre? Han vokter sine sanseporter, han spiser med måte og han går inn for å holde seg våken.

| Hvordan vokter munken sine sanseporter? Når han ser en synlig form med øyet sitt, griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som begjær og avsmak kan komme til å influere en som ikke vokter på synssansen sin, går han inn for å passe på den. Han vokter synssansen sin vel, og passer godt på. Og likedan når han hører en lyd med øret sitt, eller fornemmer en duft med nesa, eller kjenner en smak på tunga, eller føler en berøring mot kroppen, eller når han fornemmer en ide med sinnet, da griper han ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer.

Det er som når ei vogn med fullblodshester foran og med en pisk i stativet står klar på flat mark i et veikryss. Så kommer en dyktig hestetrener og stiger opp i vogna. Han griper tøylen i venstre hand og pisk i høyre hand, og så kan han kjøre og svinge akkurat hvor han vil. På samme måte trener munken seg til å ha kontroll over de seks sansene, han trener seg til å temme dem og han trener seg til å beherske dem. På den måten vokter han sine sanseporter.

Hvordan spiser munken med måte? Når munken har tenkt seg godt om, spiser han ikke for fornøyselsens skyld. Han lar være å proppe seg med mat. Han spiser ikke for å se godt ut og bli vakker, men bare for å holde kroppen ved like og holde den frisk så den ikke tar skade, og slik at han kan fortsette treningen av sinnet. Mens han spiser, tenker han at nå slukker han sulten og forhindrer at den oppstår igjen, slik at han kan leve uten plager og problemer.

På samme måte som en mann smører tilstrekkelig salve på et sår for at det skal bli bedre, eller smører en aksel tilstrekkelig slik at den bedre skal frakte et lass, på samme måte tenker en munk seg godt om og spiser ikke for fornøyselsens skyld. Han lar være å proppe meg med mat. Han spiser ikke for å se godt ut og bli vakker, men bare for å holde kroppen ved like og holde den frisk så den ikke tar skade, og slik at han kan fortsette treningen av sinnet. Mens han spiser, tenker han at nå slukker han sulten og forhindrer at den oppstår igjen, slik at han kan leve uten plager og problemer. På den måten spiser munken med måte.

Hvordan går munken inn for å holde seg våken? Når munken på dagtid går fram eller tilbake, eller når han setter seg, renser han sinnet for alt som hindrer. Når munken i første nattevakt går fram eller tilbake, eller når han setter seg, renser han sinnet for alt som hindrer. Når munken i andre nattevakt legger seg ned i løvestilling på høyre side og med den ene foten oppå den andre, øver han oppmerksomhet og klar forståelse og tenker på at han skal stå opp igjen. Når munken i siste nattevakt går fram eller tilbake, eller når han setter seg, renser han sinnet for alt som hindrer. På den måten går munken inn for å holde seg våken.

Dette er tre egenskaper som gir munken et sterkt grunnlag for å utslette negative tendenser i sinnet og leve lykkelig her og nå, munker.”

4.1.19.3 (35.193) Lignelsen om skilpadda

Kummopamasutta

“Det var en gang ei skilpadde med kraftig skall som lette etter mat langs en elvebredd. Samtidig gikk det også en sjakal og lette etter mat der. Skilpadda fikk øye på sjakalen allerede på langt hold og så at den var på jakt etter mat. Derfor trakk den hodet og de fire beina inn under skallet sitt og ble liggende stille uten å si noe. Sjakalen hadde også fått øye på skilpadda, så den gikk bort til den, lusket rundt den og tenkte at så snart skilpadda stakk et av lemmene ut fra skallet, skulle den gripe fatt i det og spise det. Men skilpadda stakk ikke noe som helst ut fra skallet, så til slutt ga sjakalen opp og gikk sin vei, siden den ikke fant noen åpning.

På samme måte lusker den onde Māra stadig rundt og ser om han kan finne noen åpning:

‘Kanskje jeg kan finne en åpning hos en av dem gjennom øyet ... øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet?’

Derfor bør dere vokte sanseportene deres hele tiden, munkers. Når du ser en synlig form med øyet ditt, griper du ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som begjær og avsmak kan komme til å influere en som ikke vokter på synssansen sin, går du inn for å passe på den. Du vokter synssansen din vel, og passer godt på. Og likedan når du hører en lyd med øret ditt, eller fornemmer en duft med nesa, eller kjenner en smak på tunga, eller føler en berøring mot kroppen, eller når du fornemmer en ide med sinnet, da griper du ikke etter helheten som objekt og heller ikke etter de enkelte detaljer. Ettersom dårlige og usunne tendenser som begjær og avsmak kan komme til å influere en som ikke vokter på sinnssansen sin, går du inn for å passe på den. Du vokter sinnssansen din vel, og passer godt på. Og siden dere vokter sanseportene deres, gir også Māra opp og går sin vei, siden han ikke finner noen åpning – som i lignelsen om skilpadda og sjakalen.

Slik skilpadda samler sine lemmer under skallet

bør munken samle sine tanker.

Ubundet og uten å skade noen som helst

finner han ro i sinnet og snakker ikke vondt om noen.”

4.1.19.4 (35.194) Den første lignelsen om trestammen

Paṭhamadārukkhandhopamasutta

En gang da Mesteren var i Kosambi ved bredden av elva Ganges, fikk han se en stor trestamme som drev nedover med strømmen. Da han så den, sa han til munkene:

“Ser dere den store trestammen som driver der med strømmen, munk?”

“Ja, Mester. Det gjør vi.”

“Hvis denne trestammen ikke setter seg fast på denne bredden og heller ikke på den andre bredden, hvis den ikke synker midt ute i elva, hvis den ikke går på grunn, hvis ingen mennesker tar den og heller ikke noen ikke-mennesker tar den, hvis den ikke går seg fast i en virvelstrøm og hvis den ikke råtner fra innsiden av, kommer den til å drive ut i havet, for den har kurs mot havet og føres mot havet. Og hvorfor? Jo, fordi Ganges renner ut i havet, den har kurs mot havet og føres mot havet.

Slik er det med dere også, munk. Hvis dere ikke setter dere fast på denne bredden og heller ikke på den andre bredden, hvis dere ikke synker midt ute i elva, hvis dere ikke går på grunn, hvis ingen mennesker tar dere og heller ikke noen ikke-mennesker tar dere, hvis dere ikke går dere fast i en virvelstrøm og hvis dere ikke råtner fra innsiden av, kommer dere til å drive ut i nibbana, for dere har kurs mot nibbana og føres mot nibbana. Og hvorfor? Jo, fordi dere renner ut i nibbana, dere har kurs mot nibbana og føres mot nibbana.”

Da Mesteren hadde sagt dette, spurte en av munkene:

“Men hva er denne bredden og hva er den andre bredden, Mester? Hva vil det si å synke midt ute i elva? Hva vil det si å gå på grunn? Hva vil det si at mennesker eller ikke-mennesker tar oss? Hva vil det si å så seg fast i en virvelstrøm og hva vil det si å råtne fra innsiden av?”

“Den andre bredden står for de seks indre sansefeltene, munk, og den andre bredden står for de seks ytre sansefeltene. Å synke midt ute i elva står for nytelser og lidenskap. Å gå på grunn står for å være stolt over ‘jeg er’.

Hva vil det si å bli grepet av mennesker, munk? Det er når man involverer seg i samfunnet, når man gleder seg og sørger sammen med andre, når man er glad med de glade og lider med dem som lider, når man blander seg inn i alle slags prosjekter. Dette er å bli grepet av mennesker.

Hva vil det si å bli grepet av ikke-mennesker, munk? Det er når man lever det opphøyde liv i håp om å bli gjenfødt blant gudene, når man håper at ved å praktisere det opphøyde liv eller ved å overholde visse løfter, ved å praktisere visse ritualer eller askese skal bli gjenfødt som en eller annen gud. Dette er å bli grepet av ikke-mennesker.

Å bli grepet av en virvelstrøm står for de fem formene for sanselige nytelser.

Hva vil det si å råtne fra innsiden av, munk? Det er når en som er umoralsk og henfallen til ondskap og urene handlinger, begår sine ugjerninger i det skjulte. Han later som om han er en munk, men er ingen munk. Han later som om han lever det opphøyde liv, men lever ikke noe opphøyd liv. Han er råtten innvending, full av begjær og har en dårlig karakter. Dette er å råtne fra innsiden av.”

Mens Mesteren sa dette, sto gjeteren Nanda i nærheten og hørte på ham. Så utbrøt han:

“Jeg sitter ikke fast på denne bredden og heller ikke på den andre bredden, Mester. Jeg skal ikke synke midt ute i elva og jeg skal ikke gå på grunn. Ingen mennesker eller ikke-mennesker skal ta meg, jeg skal ikke gå meg fast i en virvelstrøm og jeg skal ikke råtne fra innsiden av. Vær så snill å gi meg utgang og opptak (lavere og høyere munkeordinasjon), Mester!”

“Så før kuene hjem til dem som eier dem, Nanda.”

“De kommer til å gå hjem av seg selv, for de lengter etter kalvene sine, Mester.”

“Bare før kuene hjem til dem som eier dem.”

Nanda gjorde som han ble bedt om. Så gikk han tilbake til Mesteren og sa at han hadde ført kuene hjem.

“Vær så snill å gi meg utgang og opptak, Mester!”

Gjeteren Nanda fikk utgang og opptak av Mesteren. Straks etter at han var blitt ordinert, trakk Nanda seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Nanda en arahant.

4.1.19.5 (35.195) Den andre lignelsen om trestammen

Dutiyadārukkhandhopamasutta

En gang da Mesteren var i Kimila ved bredden av elva Ganges, fikk han se en stor trestamme som drev nedover med strømmen. Da han så den, sa han til munkene:

“Ser dere den store trestammen som driver der med strømmen, munkers?”

“Ja, Mester. Det gjør vi.”

“Hvis denne trestammen ikke setter seg fast på denne bredden og heller ikke på den andre bredden, hvis den ikke synker midt ute i elva, hvis den ikke går på grunn, hvis ingen mennesker tar den og heller ikke noen ikke-mennesker tar den, hvis den ikke går seg fast i en virvelstrøm og hvis den ikke råtner fra innsiden av, kommer den til å drive ut i havet, for den har kurs mot havet og føres mot havet. Og hvorfor? Jo, fordi Ganges renner ut i havet, den har kurs mot havet og føres mot havet.

Slik er det med dere også, munkers. Hvis dere ikke setter dere fast på denne bredden og heller ikke på den andre bredden, hvis dere ikke synker midt ute i elva, hvis dere ikke går på grunn, hvis ingen mennesker tar dere og heller ikke noen ikke-mennesker tar dere, hvis dere ikke går dere fast i en virvelstrøm og hvis dere ikke råtner fra innsiden av, kommer dere til å drive ut i nibbana, for dere har kurs mot nibbana og føres mot nibbana. Og hvorfor? Jo, fordi dere renner ut i nibbana, dere har kurs mot nibbana og føres mot nibbana.”

Da Mesteren hadde sagt dette, spurte munken Kimila:

“Men hva er denne bredden og hva er den andre bredden, Mester? Hva vil det si å synke midt ute i elva? Hva vil det si å gå på grunn? Hva vil det si at mennesker eller ikke-mennesker tar oss? Hva vil det si å så seg fast i en virvelstrøm og hva vil det si å råtne fra innsiden av?”

“Den andre bredden står for de seks indre sansefeltene, Kimila, og den andre bredden står for de seks ytre sansefeltene. Å synke midt ute i elva står for nytelser og lidenskap. Å gå på grunn står for å være stolt over ‘jeg er’.

Hva vil det si å bli grepet av mennesker, Kimila? Det er når man involverer seg i samfunnet, når man gleder seg og sørger sammen med andre, når man er glad med de glade og lider med dem som lider, når man blander seg inn i alle slags prosjekter. Dette er å bli grepet av mennesker.

Hva vil det si å bli grepet av ikke-mennesker, Kimila? Det er når man lever det opphøyde liv i håp om å bli gjenfødt blant gudene, når man håper at ved å praktisere det opphøyde liv eller ved å overholde visse løfter, ved å praktisere visse ritualer eller askese skal bli gjenfødt som en eller annen gud. Dette er å bli grepet av ikke-mennesker.

Å bli grepet av en virvelstrøm står for de fem formene for sanselige nytelser.

Hva vil det si å råtne fra innsiden av, Kimila? Det er når en munk har gjort seg skyldig i en overtredelse som er så fordervelig at det ikke finnes tilgivelse for den. Dette er å råtne fra innsiden av, Kimila.”

6.1.19.6 (35.196) Fylt av begjær

Avassutapariyāyasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren var hos sakyane, holdt han til i Nigrodhas park i Kapilavatthu. På den tiden hadde sakyane nettopp bygd en ny møtesal som ennå ikke var blitt tatt i bruk av noen filosof, asket, brahman eller andre mennesker.

Sakyane i Kapilavatthu gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg. Så sa de:

“Vi har bygd en ny møtesal som ingen har tatt i bruk ennå, Mester. Vil du være den første som tar den i bruk, Mester? For det vil være oss til langvarig glede og nytte om vi senere kan bruke en møtesal som du var den første til å bruke.”

Mesteren samtykket i taushet. Da sakyane så at Mesteren takket ja til invitasjonen, reiste de seg og tok høflig avskjed med ham. De gikk til møtesalen og ryddet golvet, ordnet med sitteplasser og tente lamper. Så gikk de tilbake og fortalte Mesteren at alt var klart.

Mesteren tok kappe og bolle, og sammen med de andre munkene gikk han til møtesalen. Der vasket han føttene og gikk inn og satte seg ved midtstolpen med ansiktet vendt mot øst. Munkene vasket også føttene og gikk inn og satte seg ved vestveggen bak Mesteren, med ansiktene mot øst. Da sakyane fra Kapilavatthu hadde vasket føttene sine, gikk de inn og satte seg ved østveggen, med ansiktet vendt vestover mot Mesteren. Så underviste Mesteren sakyane og gledet, oppmuntret og inspirerte dem med ord om den sanne lære til langt på natt. Men så sa han:

“Det er blitt langt på natt, Gotamaer. Gjør det dere selv mener passer best.”

“Ja vel, Mester,” svarte sakyane, reiste seg og tok avskjed med Mesteren ved å gå medsols rundt ham, før hver gikk til sitt. Mesteren vendte seg til Moggalāna den store og sa:

“Munkene er fortsatt våkne og ser ikke trette ut, Moggalāna. Kan ikke du gi dem noen ord om læren? Jeg har vondt i ryggen, så jeg må strekke meg ut litt.”

“Det er greit, Mester,” svarte Moggalāna.

Mesteren brettet kappen i fire og la seg i løvestilling på høyre side, med det ene beinet oppå det andre, og hvilte i oppmerksomhet og klar forståelse med tanken rettet mot å stå opp igjen.

Moggalāna vendte seg mot munkene og sa:

“Hør på meg, mine venner.”

“Ja vel, min venn,” svarte munkene. Og Moggalāna sa:

“Jeg vil snakke om begjær, mine venner, om det å bli fylt av begjær. Hør godt etter, da, og følg godt med, så skal jeg forklare det for dere.”

“Ja vel, min venn,” svarte munkene. Og Moggalāna sa:

“Hva vil det si å være oversvømmet av begjær? Det er når en munk ser en tiltalende synlig form med øyet og føler begjær etter den, eller når han ser en utiltalende form og føler motvilje mot den, slik at han får tunnellsyn og glemmer å være oppmerksom på kroppen. Da finner han ingen frigjøring av sinnet gjennom visdom, noe som ellers kunne ha hjulpet ham til å bli helt kvitt slike usunne og skadelige sinnstilstander. Det er når han hører ... lukter ... smaker ... kjenner ... tenker en tiltalende tanke i sinnet og føler begjær den, eller når han ser en utiltalende form og føler motvilje mot den, slik at han får tunnellsyn og glemmer å være oppmerksom på kroppen. Da finner han ingen frigjøring av sinnet gjennom visdom, noe som ellers kunne ha hjulpet ham til å bli helt kvitt slike usunne og skadelige sinnstilstander.

Dette er å være oversvømmet av begjær etter synlige former, lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer eller tanker. Hvis Māra kommer bort til en slik person, vil han finne en åpning via øyet, der finner han noe å ta tak i. Eller Māra finner en åpning via øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Der finner han noe å ta tak i.

Det er som ei hytte bygd av tørr ved og med tørt gras eller siv på taket. Hvis en mann skulle komme fra øst med en tent fakkell, ville ilden finne en åpning, den ville finne noe å ta tak i. Det samme ville skje om han kom med fakkelen fra vest, nord eller sør, ovenfra eller nedenfra. Ilden ville finne en åpning, den ville finne noe å ta tak i.

På samme måte er det hvis munken er oversvømmet av begjær etter synlige former, lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer eller tanker. Hvis Māra kommer bort til en slik person, vil han finne en åpning via øyet, der finner han noe å ta tak i. Eller Māra finner en åpning via øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Der finner han noe å ta tak i. I så fall blir munken beseiret av de synlige formene, det er ikke han som beseirer dem. Han blir beseiret av lydene, det er ikke han som beseirer dem. Han blir beseiret av duftene, det er ikke han som beseirer dem. Han blir beseiret av smaksinntrykkene, det er ikke han som beseirer dem. Han blir beseiret av berøringene, det er ikke han som beseirer dem. Han blir beseiret av ideene, det er ikke han som beseirer dem. Dette kalles en munk som er beseiret av synlige former, lyder,

dufter, smaksinntrykk, berøringer og ideer. Han er en taper og ikke en vinner, for han er beseiret av skadelige og usunne tilstander som forurensner og skaper ny tilblivelse, som skaper problemer og vonde resultater i form av fødsel, alderdom og død i framtiden. Dette er å være oversvømmet av begjær, mine venner.

Hva vil det si å ikke være oversvømmet av begjær? Det er når en munk ser en tiltalende synlig form med øyet og ikke føler begjær etter den, eller når han ser en utiltalende form og ikke føler motvilje mot den, slik at han fortsatt praktiserer oppmerksomhet på kroppen. Da oppnår han frigjøring av sinnet gjennom visdom, noe som hjelper ham til å bli helt kvitt slike usunne og skadelige sinnstilstander. Det er når han hører ... lukter ... smaker ... kjenner ... tenker en tiltalende tanke i sinnet og ikke føler begjær etter den, eller når han ser en utiltalende form og ikke føler motvilje mot den, slik at han fortsatt praktiserer oppmerksomhet på kroppen. Da oppnår han frigjøring av sinnet gjennom visdom, noe som hjelper ham til å bli helt kvitt slike usunne og skadelige sinnstilstander.

Dette er å ikke være oversvømmet av begjær etter synlige former, lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer eller tanker. Hvis Māra kommer bort til en slik person, vil han ikke finne noen åpning via øyet, der finner han ingenting å ta tak i. Og Māra finner heller ikke noen åpning via øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Der finner han ingenting å ta tak i.

Det er som en sal eller et hus med spisse gavler bygd av solid murstein og med fersk murpuss. Hvis en mann skulle komme fra øst med en tent fakkell, ville ikke ilden finne noen åpning, den ville ikke finne noe å ta tak i. Det samme ville skje om han kom med fakkelen fra vest, nord eller sør, ovenfra eller nedenfra. Ilden ville ikke finne noen åpning, den ville ikke finne noe å ta tak i.

På samme måte er det hvis munken ikke er oversvømmet av begjær etter synlige former, lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer eller tanker. Hvis Māra kommer bort til en slik person, vil han ikke finne noen åpning via øyet, der finner han ingenting å ta tak i. Māra finner heller ikke noen åpning via øret, nesa, tunga, kroppen eller sinnet. Der finner han ingenting å ta tak i. I så fall seirer munken over de synlige formene, det er ikke han som blir beseiret av dem. Han seirer over av lydene, det er ikke han som blir beseiret av dem. Han seirer over av duftene, det er ikke han som blir beseiret av dem. Han seirer over smaksinntrykkene, det er ikke han som blir beseiret av dem. Han seirer over berøringene, det er ikke han som blir beseiret av dem. Han seirer over ideene, det er ikke han som blir

beseiret av dem. Dette kalles en munk som seirer over synlige former, lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer og ideer. Han er en vinner og ikke en taper, for han har seiret over skadelige og usunne tilstander som forurensere og skaper ny tilblivelse, som skaper problemer og vonde resultater i form av fødsel, alderdom og død i framtiden. Det er dette som menes med en munk som ikke er oversvømmet av begjær, mine venner.”

Nå sto Mesteren opp igjen og sa til Moggalāna:

“Bra, Moggalāna! Du har gitt en god forklaring på hva det vil si å være oversvømmet av begjær og hva det vil si å ikke være oversvømmet av begjær!”

Slik talte Moggalāna den store, og Mesteren godkjente ordene hans. Munkene gledet seg over det Moggalāna hadde sagt.

4.1.19.7 (35.197) Utilfredsstillende tilstander

Dukkhadhammasutta

“Når en munk forstår alle utilfredsstillende tilstander som de er, og når han ser hvordan de oppstår og tar slutt, da ser han også sansenytelser som de virkelig er. Når han ser sansenytelser som de virkelig er, da vil ikke sanselige lyster, sanselig begjær, sanselige drifter eller feberaktig lengsel etter sansenytelser finne fotfeste i ham. Da har han så dyp forståelse av hvordan han ferdes ute eller har det hjemme, at skadelige og usunne tilstander av begjær og gremmelse ikke finner fotfeste i ham.

Og hvordan forstår en munk alle utilfredsstillende tilstander som de er, slik at han ser hvordan de oppstår og tar slutt, og slik at han ser sansenytelser som de virkelig er? Når han ser at ‘slik er primærsanseinntrykk, slik oppstår primærsanseinntrykk og slik tar primærsanseinntrykkene slutt; slik er følelser ... slik er identifikasjoner ... slik er reaksjoner ... slik er den skjelnende bevisstheten, slik oppstår den skjelnende bevisstheten og slik tar den skjelnende bevisstheten slutt’, da forstår han alle utilfredsstillende tilstander som de er, og når han ser hvordan de oppstår og tar slutt, da ser han også sansenytelser som de virkelig er.

Og hvordan ser han sansenytelesene slik at sanselige lyster, sanselig begjær, sanselige drifter eller feberaktig lengsel etter sansenytelser ikke finner fotfeste i ham?

Han betrakter dem som ei mer enn mannsdyp grop full av trekull som gløder, men som er uten røyk eller flammer. Så kommer det en mann som vil leve, og ikke dø – som vil ha det godt og ikke vondt. To kraftige karer griper tak i armene hans og sleper ham bort til gropa med trekull. Da vil han vri seg hit og dit. Og hvorfor det? Jo, fordi han vet at hvis han faller ut i gropa med trekull, vil han enten dø eller lide fryktelige smerter. Slik betrakter munken sansenytelesene slik at sanselige lyster, sanselig begjær, sanselige drifter eller feberaktig lengsel etter sansenytelser ikke finner fotfeste i ham.

Og hvordan har han så dyp forståelse av hvordan han ferdes ute eller har det hjemme, at skadelige og usunne tilstander av begjær og gremmelse ikke finner fotfeste i ham?

Det er som om en mann skulle gå inn i et tornekratt, der han er omgitt av torner høyt og lavt, både foran, bak, til høyre og til venstre. Da ville han bevege seg med den største oppmerksomhet så han ikke skulle bli stukket av tornene. På samme måte kalles det som er behagelig og tiltalende her i verden for torner i den edles disiplin.

Når man har innsett dette, bør man også forstå hva det vil si å ta vare på seg selv og hva det vil si å ikke ta vare på seg selv.

Og hva vil det si at man ikke tar vare på seg selv? Det er når en munk ser en tiltalende synlig form med øyet og føler begjær etter den, eller når han ser en utiltalende form og føler motvilje mot den, slik at han får tunnellsyn og glemmer å være oppmerksom på kroppen. Da finner han ingen frigjøring av sinnet gjennom visdom, noe som ellers kunne ha hjulpet ham til å bli helt kvitt slike usunne og skadelige sinnstilstander. Det er når han hører ... lukter ... smaker ... kjenner ... tenker en tiltalende tanke i sinnet og føler begjær etter den, eller når han tenker en utiltalende tanke og føler motvilje mot den, slik at han får tunnellsyn og glemmer å være oppmerksom på kroppen. Da finner han ingen frigjøring av sinnet gjennom visdom, noe som ellers kunne ha hjulpet ham til å bli helt kvitt slike usunne og skadelige sinnstilstander. Det er dette som er å ikke ta vare på seg selv.

Og hva vil det si at man tar vare på seg selv? Det er når en munk ser en tiltalende synlig form med øyet og ikke føler begjær etter den, eller når han ser en utiltalende form og ikke føler motvilje mot den, slik at han er vidsynt og beholder oppmerksomhet på kroppen. Da finner han frigjøring av sinnet gjennom visdom, noe som hjelper ham til å bli helt kvitt slike usunne og skadelige sinnstilstander som måtte oppstå. Det er når han hører ... lukter ... smaker ... kjenner ... tenker en tiltalende tanke i sinnet og ikke føler begjær etter den, eller når han tenker en utiltalende tanke og ikke føler motvilje mot den, slik at han er vidsynt og beholder oppmerksomhet på kroppen. Da finner han frigjøring av sinnet gjennom visdom, noe som hjelper ham til å bli helt kvitt slike usunne og skadelige sinnstilstander som måtte oppstå. Det er dette som er å ta vare på seg selv.

Det kan nok hende at en munk som ferdes slik ute og hjemme, glemmer å være oppmerksom, slik at det kan oppstå skadelige og usunne forhåpninger som vil prøve å binde ham, og det tar litt tid før han igjen får etablert oppmerksomhet. Men når han får gjort det, kvitter han seg raskt med de usunne tilstandene. Han driver dem ut og gjør ende på dem så de ikke blir værende.

Det er som om en mann skulle la dryppe to eller tre vanndråper ned i ei jerngryte som har stått over ilden en hel dag, munker. Det tar litt tid for dråpene å dryppe, men de fordamper raskt og blir borte på et øyeblikk. Slik er det også når munk som ferdes slik ute og hjemme, glemmer å være oppmerksom, slik at det kan oppstå skadelige og usunne forhåpninger som vil prøve å binde ham, og det tar litt tid før han igjen får etablert oppmerksomhet. Men når

han får gjort det, kvitter han seg raskt med de usunne tilstandene. Han driver dem ut og gjør ende på dem så de ikke blir værende.

På samme måte praktiserer munken våken oppmerksomhet når han ferdes ute og hjemme, slik at usunne og skadelige tilstander av grådighet eller motvilje inntreffer. Hvis munken ferdes slik ute og hjemme, kan verken konger eller ministre, kolleger eller venner, slekt eller familie klare å lokke ham med rikdommer og si:

‘Kom nå! Hvorfor skal du slite med den gule kappa? Hvorfor skal gå rundt med glattraket hode og tiggerbolle? Slutt som munk og gled deg over disse rikdommene. Du kan jo gjøre gode gjerninger med dem!’

Hvis en munk ferdes slik ute og hjemme, er det helt utenkelig at han skulle falle fra treningen og vende tilbake til et verdslig liv.

Det er som elva Ganges, munker. Den har fall mot øst, heller mot øst og renner mot øst. Hvis det nå skulle komme en stor flokk mennesker med spader og kurver og prøve å gi Ganges fall mot vest, slik at den skulle helle mot vest og renne mot vest – tror dere de ville klare det?”

“Nei, Mester.”

“Og hvorfor ikke?”

“Fordi elva Ganges har fall mot øst, heller mot øst og renner mot øst, Mester. Det er ikke lett å forandre på dette og gi den fall og helning mot vest og få den til å renne mot vest. Disse folkene ville bare slite seg ut til ingen nytte.”

“Nettopp, munker. Hvis munken ferdes slik ute og hjemme, kan verken konger eller ministre, kolleger eller venner, slekt eller familie klare å lokke ham med rikdommer og si:

‘Kom nå! Hvorfor skal du slite med den gule kappa? Hvorfor skal gå rundt med glattraket hode og tiggerbolle? Slutt som munk og gled deg over disse rikdommene. Du kan jo gjøre gode gjerninger med dem!’

Hvis en munk ferdes slik ute og hjemme, er det helt utenkelig at han skulle falle fra treningen og vende tilbake til et verdslig liv. Og hvorfor? Det er fordi det er umulig for et sinn som i lang tid har hatt fall og helning mot løsrivelse, å falle tilbake til et verdslig liv.”

4.1.19.8 (35.198) Lignelsen om kimsukatreet

Kimsukopamasutta

En munk gikk bort til en annen munk og spurte:

“Hva vil det si at en munk har en helt ren innsikt, min venn?”

“Det er når munken ser som det er hvordan de seks sansefeltene oppstår og går til grunne, min venn. Da har han en helt ren innsikt.”

Men munken var ikke fornøyd med svaret, så han gikk bort til en annen munk og spurte:

“Hva vil det si at en munk har en helt ren innsikt, min venn?”

“Det er når munken ser som det er hvordan de fem gruppene av personlighetsfaktorer oppstår og går til grunne, min venn. Da har han en helt ren innsikt.”

Men munken var ikke fornøyd med svaret heller, så han gikk bort til en annen munk og stilte ham samme spørsmål. Han fikk dette svaret:

“Det er når munken ser som det er hvordan de fire grunnegenskapene oppstår og går til grunne, min venn. Da har han en helt ren innsikt.”

Men munken var fortsatt ikke fornøyd med svaret, så han gikk bort til en annen munk og stilte ham samme spørsmål. Den andre svarte:

“Det er når munken ser som det er at alt som er av en slik natur at det blir til, også er av en slik natur at det tar slutt, min venn. Da har han en helt ren innsikt.”

Men munken var fortsatt ikke fornøyd med svaret, så han gikk bort til Mesteren og fortalte ham om hvordan han hadde stilt samme spørsmål til flere munk og hva de hadde svart på spørsmålet hans.

“Men jeg er ikke helt fornøyd med noen av svarene, så derfor har jeg kommet til deg, Mester. Hva vil det si at en munk har helt ren innsikt, Mester?”

“Det som når en mann aldri har sett et kimsukatre, munk. Han går bort til en annen munk som har sett dette treet og spør ham hvordan et kimsukatre ser ut. Den andre svarer da kanskje:

‘Det er svart, min venn. Det ser ut som en forbrent stubbe.’

Dermed forestiller han seg et kimsukatre slik denne mannen har sett det. Men etter en tid blir han ikke fornøyd med det svaret han fikk, så han går bort til en annen og spør hvordan et kimsukatre ser ut. Og denne svarer:

‘Det er rødt, min venn. Det ser ut som et kjøttstykke.’

Dermed forestiller han seg et kimsukatre slik denne mannen har sett det. Men etter en tid blir han ikke fornøyd med det svaret han fikk, så han går bort til en annen og spør hvordan et kimsukatre ser ut. Og denne svarer:

‘Et kimsukatre er uten bark, min venn, og det har bristeferdige skudd som en akasie.’

Dermed forestiller han seg et kimsukatre slik denne mannen har sett det. Men etter en tid blir han ikke fornøyd med det svaret han fikk, så han går bort til en annen og spør hvordan et kimsukatre ser ut. Og denne svarer:

‘Det har tett løvverk og gir god skygge, min venn, akkurat som et fikentre.’

Dermed forestiller han seg et kimsukatre slik denne mannen har sett det. Disse gode menneskene har forklart saken slik hver av dem har sett den med sin rene innsikt.

Tenk deg en av kongens grensefestninger, munk, med kraftige voller og murer, og med seks porter i solide porthvelvinger. I hver port står det en våken, intelligent og påpasselig portvakt som skal holde fremmede ute og bare slippe inn kjente. Så ankommer det et par ilbud fra øst og spør portvakten: ‘Hvor er festningskommandanten?’ ‘Han holder til ved torget der fire veier møtes midt inn i festningen, mine herrer,’ svarer han. Dermed finner ilbudene fram til kommandanten, avleverer sitt sannferdige budskap og vender deretter tilbake den veien de kom.

Det kommer også et par ilbud fra vest, fra nord og fra sør, og spør portvakten: ‘Hvor er festningskommandanten?’ ‘Han holder til ved torget der fire veier møtes midt inn i festningen, mine herrer,’ svarer han. Dermed finner ilbudene fram til kommandanten, avleverer sitt sannferdige budskap og vender deretter tilbake den veien de kom.

Denne lignelsen har jeg laget for å gjøre meningen klarere, munk. Og forklaringen på den er slik:

‘Festningen’ står for nettopp denne kroppen, munk, som er sammensatt av de fire grunnelementer, født av mor og far, næret av ris og velling, og i følge sin natur utsatt for forandring, forfall, nedsliting, oppløsning og ødeleggelse.

‘Seks porter’ står for de seks indre sansefunksjonene.

‘Et par ilbud’ står for sinnsro og analytisk innsikt.

‘Festningskommandanten’ står for bevisstheten.

‘Torget der fire veier møtes midt inne i festningen’ står for de fire grunnelementene, som er jordelementet, vannelementet, ildelementet og vindelementet.

‘Det sannferdige budskapet’ står for nibbana.

‘Den veien de kom’ står for den edle åttedelte vei, som er rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.”

6.1.19.9 (35.199) Lignelsen om harpen og tonen

Vīṇopamasutta

“Hvis det oppstår begjær, lidenskap, hat, vrangforestillinger eller motvilje i sinnet til en munk eller nonne som en følge av synlige former, lyder, dufter, smaksinntrykk, berøringer eller ideer, bør han eller hun vise det bort, for det fører inn på en vei som er farlig, skummel, skadelig, en jungelvei full av torner, en blindvei og avvei som fører til problemer. Det er bare dårlige mennesker som følger denne veien. Gode mennesker holder seg unna den.

Det er som en kornåker der kornet er modent, munker, men der vaktmannen er lat. Så kommer ei ku ut i åkeren og får lyst på kornet. Den spiser og spiser som i en eneste rus, til den er stappmett. På samme måte vil en vanlig person som ikke har lært noe, velte seg i de fem sansenyttelsene som i en eneste rus, uten å være påpasselig.

Det er som en kornåker der kornet er modent, munker, men der vaktmannen er påpasselig. Så kommer ei ku ut i åkeren og får lyst på kornet. Vaktmannen tar et fast grep om mulen og hodet på den, og så lar han den få en omgang med kjeppen før han fører den ut av åkeren. Det samme skjer neste gang kua prøver seg, og likeså tredje gang den kommer. Så uansett om denne kua senere kommer til å streife omkring i landsbyen eller skogen, uansett om den står eller ligger, så kommer den ikke til å gå ut i kornåkeren mer, for den husker kjeppen. På samme måte er det med munken. Selv om sinnet hans blir aldri så sterkt berørt av de seks sanseinntrykkene, vil han stå fast i sitt indre, og han finner ro og konsentrasjon.

Tenk dere en konge som aldri før har hørt lyden av en harpe, munker. Men så får han høre noen spille på harpe, og sier:

‘Hvor kommer disse vakre tonene fra? De er så henrivende skjønne og deilige!’

‘Disse vakre tonene kommer fra en harpe, herre konge,’ sier noen til ham.

‘Så gå og hent den harpen til meg,’ sier kongen.

De henter harpen til ham, og sier:

‘Her er harpen, herre konge. Det var denne som disse vakre tonene kom fra.’

‘Men det var da ikke den tingen der jeg vil ha!’ utbrøt kongen. ‘Hent tonene til meg!’

‘Denne harpen er sammensatt av mange forskjellige deler, herre konge,’ sier de til ham. ‘Se, her er kroppen, klangbunnen, halsen, strengene og stemmeskruene. Når en dyktig musiker spiller på harpen, er alle disse delene med på å skape tonen.’

Da grep kongen harpen og knuste den til pinneved. Han kastet flisene på ilden og strødde til slutt asken ut i elven.

‘Denne harpen, hva det nå kan ha vært dere omtalte med et slikt ord, var sannelig en skrøpelig ting,’ sa kongen. ‘Den var jo bare til å narre folk med!’

Slik er det også når du undersøker kroppen, følelsene, identifikasjonene, reaksjonene og den skjelnende bevisstheten så grundig som overhodet mulig. Da finner du ikke noe ‘jeg’, ‘mitt’ eller ‘jeg er’ i noe av dette.”

4.1.19.10 (35.200) Lignelsen om de seks dyrene

Chappāṇakopamasutta

“Tenk dere at en mann med kroppen full av råtnende sår skulle gå inn i en jungelsump, munker. Da ville stivt gras og torner gjennomføre føttene hans og rive opp sårene på kroppen hans, så han ville bli utsatt for enda større smerter og lidelser.

På samme måte kommer det noen og kritiserer en munk som oppholder seg i skogen eller i landsbyen og sier:

‘Denne munken gjør slik og slik og oppfører seg slik og slik, og derfor er han en uren torn for landsbyen!’

Når han erkjenner at han er en slik torn, bør han vite hva det vil si å ta vare på seg selv og ikke å ta vare på seg selv. Og hvordan tar man ikke vare på seg selv, munker?

Det er når en munk ser en tiltalende synlig form og føler lengsel etter den, eller han ser en motbydelig synlig form og føler avsky for den, slik at han får tunnellsyn og mister oppmerksomheten overfor kroppen. Da oppnår han ikke noen frigjøring av sinnet gjennom visdom, en slik frigjøring som gjør fullstendig slutt på usunne og skadelige sinnstilstander som måtte ha oppstått. Det er når han hører en tiltalende lyd ... kjenner en tiltalende duft ... kjenner en tiltalende smak ... kjenner en tiltalende berøring ... får en tiltalende idé og føler lengsel etter den, eller han får en motbydelig idé og føler avsky for den, slik at han får tunnellsyn og mister oppmerksomheten overfor kroppen. Da oppnår han ikke noen frigjøring av sinnet gjennom visdom, en slik frigjøring som gjør fullstendig slutt på usunne og skadelige sinnstilstander som måtte ha oppstått.

Det er som om en mann skulle fange seks forskjellige dyr som har forskjellige leveområder og som trenger forskjellig slags mat, og tjøre dem med et kraftig tau. Han fanger en slange, en krokodille, en fugl, en hund, en sjakal og en ape, og alle blir tjoret med kraftige tau. Han binder disse tauene sammen og slipper dem deretter løs. Da vil hvert av disse dyrene prøve å komme bort til det stedet der det trives best. Slangen vil prøve å komme seg inn i ei maurtue, krokodillen vil prøve å komme til vannet, fuglen vil prøve å komme opp i lufta, hunden vil prøve å komme inn i landsbyen, sjakalen vil prøve å komme til gravplassen og apen vil prøve å komme seg opp i trærne. Når disse seks sultne dyrene blir trette, får det sterkeste av dem overtaket og trekker dem alle med seg dit det selv vil.

På samme måte er det med en munk som ikke har trent og praktisert oppmerksomhet på kroppen. Øyet vil trekke ham i retning av tiltalende synlige former og bort fra motbydelige synlige former. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet vil trekke ham i retning av tiltalende ideer og bort fra motbydelige ideer. På den måten tar man ikke vare på seg selv.

Og hvordan tar man vare på seg selv, munk?

Det er når en munk ser en tiltalende synlig form og ikke føler lengsel etter den, eller han ser en motbydelig synlig form og ikke føler avsky for den, slik at han ikke får tunnellsyn og heller ikke mister oppmerksomheten overfor kroppen. Da oppnår han frigjøring av sinnet gjennom visdom, en slik frigjøring som gjør fullstendig slutt på usunne og skadelige sinnstilstander som måtte ha oppstått. Det er når han hører en tiltalende lyd ... kjenner en tiltalende duft ... kjenner en tiltalende smak ... kjenner en tiltalende berøring ... får en tiltalende idé og ikke føler lengsel etter den, eller han får en motbydelig idé og ikke føler avsky for den, slik at han ikke får tunnellsyn og heller ikke mister oppmerksomheten overfor kroppen. Da oppnår han frigjøring av sinnet gjennom visdom, en slik frigjøring som gjør fullstendig slutt på usunne og skadelige sinnstilstander som måtte ha oppstått.

Det er som om en mann skulle fange seks forskjellige dyr som har forskjellige leveområder og som trenger forskjellig slags mat, og tjore dem med et kraftig tau. Han fanger en slange, en krokodille, en fugl, en hund, en sjakal og en ape, og alle blir tjoret med kraftige tau. Han binder dem alle med et kraftig tau til en kraftig stolpe eller pule. Da vil hvert av disse dyrene prøve å komme bort til det stedet der det trives best. Slangen vil prøve å komme seg inn i ei maurtue, krokodillen vil prøve å komme til vannet, fuglen vil prøve å komme opp i lufta, hunden vil prøve å komme inn i landsbyen, sjakalen vil prøve å komme til gravplassen og apen vil prøve å komme seg opp i trærne. Når disse seks sultne dyrene blir trette, setter eller legger de seg ned ved den stolpen de er tjoret til.

På samme måte er det med en munk som har trent og praktisert oppmerksomhet på kroppen. Øyet vil ikke trekke ham i retning av tiltalende synlige former og bort fra motbydelige synlige former. Øret ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet vil ikke trekke ham i retning av tiltalende ideer og bort fra motbydelige ideer. På den måten tar man vare på seg selv.

Her står den kraftige stolpen eller pålen for oppmerksomhet på kroppen. Derfor bør dere trene slik, munk: 'Vi vil utvikle, trene og praktisere oppmerksomhet på kroppen, slik at den blir vår farkost og vårt grunnlag, og slik at vi står fast på den, gjennomfører den grundig og gjør den til en vane.' Slik bør dere trene, munk."

4.1.19.11 (35.201) Kornneket

Yavakalāpisutta

“Tenk dere et kornnek som ligger ved et veikryss, munk. Så kommer det seks menn med treskestaver og slår og tresker kornet. Da ville dette kornet bli grundig tresket. Så kommer det en sjuende mann med treskestav og slår og tresker kornet enda en gang. Da ville dette kornet bli enda grundigere tresket.

På samme måte blir vanlige mennesker, som ikke har lært noe, tresket av øyet med tiltalende og utiltalende synlige former ... av øret ... av tunga ... av kroppen ... av sinnet med tiltalende og utiltalende ideer. Hvis så vanlige mennesker, som ikke har lært noe, gir seg til å tenke på gjenfødelse, blir disse toskene tresket enda grundigere, slik kornet ble tresket enda grundigere av den sjuende treskestaven.

Det sto en gang et slag mellom gudene og asuraene, munk. Asuraenes konge, Vepacitti, talte til asuraene og sa:

‘Hvis vi vinner i dette slaget mot gudene, mine herrer, så bind Sakka, gudenes konge om hender, føtter og hals og før ham fram for meg i asuraenes hovedstad!’

Sakka, gudenes konge, talte også til de trettitre gudene og sa:

‘Hvis vi vinner i dette slaget mot asuraene, mine herrer, så bind Vepacitti, asuraenes konge om hender, føtter og hals og før ham fram for meg i Sudhamma-salen!’

Så sto slaget, og gudene vant over asuraene. De trettitre gudene bandt Vepacitti, asuraenes konge om hender, føtter og hals og førte ham fram for Sakka, gudenes konge, i Sudhamma-salen. Der sto Vepacitti, bundet om hender, føtter og hals. Men så tenkte han:

‘Gudene har retten på sin side og asuraene har urett. Nå vil jeg dra til gudenes by!’

Straks oppdaget han at han var fri fra disse bindingene, og han kunne nyte himmelske sansenytelser og kunne more seg og hygge seg. Da tenkte han:

‘Asuraene har retten på sin side og gudene har urett. Nå vil jeg dra til asuraenes by!’

Straks oppdaget han at han igjen var bundet om hender, føtter og hals, og de himmelske nytelsene forsvant. Så subtile var Vepacittis bindinger, men Māras bindinger er enda mer subtile. Den som har innbilninger, er bundet av Māra, men den som ikke har innbilninger, er fri fra den onde.

‘Jeg er’ er en innbilning, munker. ‘Dette er jeg’ er en innbilning. ‘Jeg skal bli’ er en innbilning. ‘Jeg skal ikke bli’ er en innbilning. ‘Jeg skal bli materiell’ er en innbilning. ‘Jeg skal bli immateriell’ er en innbilning. ‘Jeg skal bli bevisst’ er en innbilning. ‘Jeg skal bli ubevisst’ er en innbilning. ‘Jeg skal bli verken bevisst eller ubevisst’ er en innbilning. Disse innbilningene er en sykdom, en verkebyll, en pil. Derfor bør dere trene dere slik, munker: ‘Jeg skal leve uten innbilninger i sinnet.’

‘Jeg er’ er en forstyrrelse, munker. ‘Dette er jeg’ er en forstyrrelse. ‘Jeg skal bli’ er en forstyrrelse. ‘Jeg skal ikke bli’ er en forstyrrelse. ‘Jeg skal bli materiell’ er en forstyrrelse. ‘Jeg skal bli immateriell’ er en forstyrrelse. ‘Jeg skal bli bevisst’ er en forstyrrelse. ‘Jeg skal bli ubevisst’ er en forstyrrelse. ‘Jeg skal bli verken bevisst eller ubevisst’ er en forstyrrelse. Disse forstyrrelsene er en sykdom, en verkebyll, en pil. Derfor bør dere trene dere slik, munker: ‘Jeg skal leve uten forstyrrelser i sinnet.’

‘Jeg er’ er en uro, munker. ‘Dette er jeg’ er en uro. ‘Jeg skal bli’ er en uro. ‘Jeg skal ikke bli’ er en uro. ‘Jeg skal bli materiell’ er en uro. ‘Jeg skal bli immateriell’ er en uro. ‘Jeg skal bli bevisst’ er en uro. ‘Jeg skal bli ubevisst’ er en uro. ‘Jeg skal bli verken bevisst eller ubevisst’ er en uro. Denne uroen er en sykdom, en verkebyll, en pil. Derfor bør dere trene dere slik, munker: ‘Jeg skal leve uten uro i sinnet.’

‘Jeg er’ er en vrangforestilling, munker. ‘Dette er jeg’ er en vrangforestilling. ‘Jeg skal bli’ er en vrangforestilling. ‘Jeg skal ikke bli’ er en vrangforestilling. ‘Jeg skal bli materiell’ er en vrangforestilling. ‘Jeg skal bli immateriell’ er en vrangforestilling. ‘Jeg skal bli bevisst’ er en vrangforestilling. ‘Jeg skal bli ubevisst’ er en vrangforestilling. ‘Jeg skal bli verken bevisst eller ubevisst’ er en vrangforestilling. Disse vrangforestillingene er en sykdom, en verkebyll, en pil. Derfor bør dere trene dere slik, munker: ‘Jeg skal leve uten vrangforestillinger i sinnet.’

‘Jeg er’ er en forfengelig innbilning, munker. ‘Dette er jeg’ er en forfengelig innbilning. ‘Jeg skal bli’ er en forfengelig innbilning. ‘Jeg skal ikke bli’ er en forfengelig innbilning. ‘Jeg skal bli materiell’ er en forfengelig innbilning. ‘Jeg skal bli immateriell’ er en forfengelig innbilning. ‘Jeg skal bli bevisst’ er en forfengelig innbilning. ‘Jeg skal bli ubevisst’ er en forfengelig innbilning. ‘Jeg skal bli verken bevisst eller ubevisst’ er en forfengelig innbilning. Disse forfengelige innbilningene er en sykdom, en verkebyll, en pil. Derfor bør dere trene dere slik, munker: ‘Jeg skal leve uten forfengelige innbilninger i sinnet.’”

4.2 Samtaler om følelser

Vedanāsaṃyutta

4.2.1 Kapitlet med vers

Sagāthāvagga

4.2.1.1 (36.1) Konsentrasjon

Samādhisutta

“Det er tre slags følelser, munk. Hvilke tre? Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Dette er de tre slags følelser, munk.

Den oppvåknedes elev er oppmerksom,
konsentrert og med god forståelse.
Han forstår følelsene,
og han forstår hvordan følelsene oppstår.

Han forstår også hvordan de tar slutt,
og han forstår veien til å avslutte dem.
Når følelsene er avsluttet, er munken
tilfreds og har fullkommen fred i sitt indre.”

4.2.1.2 (36.2) Gode følelser

Sukhasutta

“Det er tre slags følelser, munk. Hvilke tre? Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Dette er de tre slags følelser, munk.

Uansett hvilken følelse han kjenner,
den være seg god eller vond
eller verken god eller vond,
så vet han at dette gjør vondt.

Den er falsk og det vil bli borte igjen.
Når han legger merke til den og ser den,
slipper han snarest taket i den.”

4.1.2.1.3 (36.3) Om å slippe taket

Pahānasutta

“Det er tre slags følelser, munk. Hvilke tre? Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Dere bør slippe taket i tendensen til lidenskapelig begjær etter gode følelser, dere bør slippe taket i tendensen til motstand mot vonde følelser og dere bør slippe taket i tendensen til uvitenhet angående følelser som verken er vonde eller gode. Den som slipper taket i disse, kan kalles en munk uten tendenser som ser tingene som de er, som har skåret over begjæret, brutt lenkene, gjennomskuet alle vrangforestillinger og gjort slutt på lidelsen.

Den som kjenner en god følelse,
men ikke forstår denne følelsen,
ligger under for tendenser til begjær
og ser ingen vei ut av dette.

Den som kjenner en vond følelse,
men ikke forstår denne følelsen,
ligger under for tendenser til motstand
og ser ingen vei ut av dette.

Den som nyter en følelse
som er verken vond eller god,
blir ikke fri fra lidelser.
Det har den store vismann sagt.

Men når en iherdig munk
har forståelse og ikke gir opp,
da vil denne vismannen
forstå alle følelser fullt ut.

Når han forstår følelsene fullt ut,

har han ingen negative tendenser i sinnet.

Han står på sannhetens fundament

både her og nå og etter døden.

Han blir en vismann hinsides all utregning.”

4.2.1.4 (36.4) Den bunnløse avgrunnen

Pātālasutta

“Vanlige mennesker som ikke har lært noe, sier at det er en bunnløs avgrunn ute i havet. Det vil si at vanlige mennesker som ikke har lært noe, kommer med en usann uttalelse når de sier at det er en bunnløs avgrunn ute i havet.

Men ‘en bunnløs avgrunn’ er et uttrykk som betegner vonde følelser i kroppen. Når en vanlig person som ikke har lært noe, rammes av vonde følelser i kroppen, blir han sliten av det. Han sørger, jamrer, slår seg på brystet, klager og blir forvirret. Vi sier at et vanlig menneske som ikke har lært noe, ikke kommer seg opp igjen fra avgrunnen. Han finner ikke noe fotfeste.

Når derimot den edles elev, som har lært, rammes av vonde følelser i kroppen, blir han ikke sliten av det. Han verken sørger, jamrer, slår seg på brystet, klager eller bli forvirret. Vi sier at den edles elev, som har lært, finner fotfeste og kommer seg opp fra avgrunnen.

Den som skjelver av angst
og ikke tålmodig holder ut
når det gjør så vondt i kroppen
at det kjennes som om døden var nær,
men skjelver og gråter,
kraftløs og svak, han finner ikke
fotfeste, og kommer
seg ikke opp fra avgrunnen.

Men den som ikke skjelver,
som tålmodig holder ut
når det gjør så vondt i kroppen
at det kjennes som om døden er nær,
han finner solid fotfeste.
Han kommer seg opp fra avgrunnen.”

4.2.1.5 (36.5) Slik bør man betrakte det

Datṭhabbasutta

“Det er tre slags følelser, munker. Hvilke tre? Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Gode følelser bør betraktes som vonde, vonde følelser bør betraktes som en torn, og følelser som er verken vonde eller gode, bør betraktes som uvarige. Når en munk betrakter følelsene slik, har han rett syn. Han har skåret over begjæret, løst seg fra lenkene, gjort slutt på stoltheten og gjort ende på lidelsene.

Den som ser gode følelser som vonde,
som ser vonde følelser som en torn,
og som ser at følelser som er verken vonde
eller gode, er uten varighet,
den munken har rett syn
for han forstår følelsene fullt ut.

Når han forstår følelsene fullt ut,
har han ingen negative tendenser i sinnet.
Han står på sannhetens fundament
både her og nå og etter døden.
Han blir en vismann hinsides all utregning.”

4.2.1.6 (36.6) Piler

Sallasutta

“Vanlige mennesker som ikke har lært noe, har gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode, munker. Den edles elever som har lært, har også gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Så hva er da egentlig forskjellen mellom den edles elever som har lært, og vanlige mennesker som ikke har lært noe?”

“Vi sitter ved dine føtter, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være bra om du ville forklare dette. Det vi hører fra deg, vil vi huske.”

“Hør godt etter, da, og følg godt med, så skal jeg forklare det for dere.”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Når et vanlig menneske, en som ikke har lært noe, blir rammet av vonde følelser, blir han sliten av det. Han sørger, jamrer, slår seg på brystet, klager og blir forvirret. Han opplever to følelser: både i kroppen og i sinnet.

Det er som om en mann blir rammet av en pil, og deretter blir rammet av en annen pil. Slik opplever han følelse av to piler. På samme måte er det når et vanlig menneske, en som ikke har lært noe, blir rammet av vonde følelser, blir han sliten av det. Han sørger, jamrer, slår seg på brystet, klager og blir forvirret. Han opplever to følelser: både i kroppen og i sinnet. Når han blir rammet av denne vonde følelsen, kjenner han motstand mot den, og denne motstanden mot den vonde følelsen skaper en dypereliggende motvilje mot vonde følelser i ham. Når han blir rammet av vonde følelser, lenger han etter gode følelser. Og hvorfor? Fordi vanlige mennesker, som ikke har lært noe, kjenner ikke noe annet alternativ til vonde følelser enn gode følelser. Og fordi han lengter etter gode følelser, utvikler han en dypereliggende lidenskap for disse gode følelsene. Han forstår ikke disse følelsene som de er. Han forstår ikke hvordan de oppstår og blir borte igjen. Han forstår ikke nytelsen og ulempene ved dem, og han forstår heller ikke hvordan han kan fri seg fra dem. Og siden han ikke forstår dette, utvikler han en dypereliggende tendens i retning av uvitenhet om følelser som verken er vonde eller gode. Hvis han opplever en god følelse, føler han seg bundet til den. Hvis han opplever en vond følelse, føler han seg bundet til den. Og hvis han opplever en følelse som er verken vond eller god, føler han seg bundet også til den. Det er derfor vi sier at

vanlige mennesker, som ikke har lært noe, er bundet til fødsel, alderdom, død, sorger, klager, smerter, mismot og jammer. De er bundet til lidelser, sier jeg.

Men når den edles elev som har lært, blir rammet av vonde følelser, blir han ikke sliten av det. Han verken sørger, jamrer, slår seg på brystet, klager eller blir forvirret. Han opplever bare én følelse: en følelse i kroppen, men ikke i sinnet.

Det er som om en mann blir rammet av en pil, men ikke av en annen pil. Slik opplever han følelse av én pil. På samme måte er det når den edles elev, en som har lært noe, blir rammet av vonde følelser, blir han ikke sliten av det. Han verken sørger, jamrer, slår seg på brystet, klager eller blir forvirret. Han opplever bare én følelse: i kroppen, men ikke i sinnet. Når han blir rammet av denne vonde følelsen, kjenner han ikke noen motstand mot den, og siden han ikke kjenner motstand mot den vonde følelsen, skape det ikke noen dypereliggende motvilje mot vonde følelser i ham. Når han blir rammet av vonde følelser, lenger han ikke etter gode følelser. Og hvorfor? Fordi den edles elev som har lært noe, forstår at det finnes en annen utvei fra vonde følelser enn gode følelser. Og fordi han ikke lengter etter gode følelser, utvikler han ikke noen dypereliggende lidenskap for disse gode følelsene. Han forstår disse følelsene som de er. Han forstår hvordan de oppstår og blir borte igjen. Han forstår nytelsen og ulempene ved dem, og han forstår hvordan han kan fri seg fra dem. Og siden han forstår dette, utvikler han ikke noen dypereliggende tendens i retning av uvitenhet om følelser som verken er vonde eller gode. Hvis han opplever en god følelse, føler han seg ikke bundet til den. Hvis han opplever en vond følelse, føler han seg ikke bundet til den. Og hvis han opplever en følelse som er verken vond eller god, føler han seg heller ikke bundet til den. Det er derfor vi sier at den edles elev som ikke har lært noe, ikke er bundet til fødsel, alderdom, død, sorger, klager, smerter, mismot og jammer. De er ikke bundet til lidelser, sier jeg.

Dette er altså forskjellen mellom den edles elever som har lært, og vanlige mennesker som ikke har lært noe, munker.

Den vise som har dyp kunnskap,
lar seg ikke påvirke av følelser,
uansett om de er gode eller vonde.
Mellom den kloke og et vanlig menneske
er det en enorm kvalitetsforskjell.

Den som har dyp kunnskap
og som utforsker sannheten,
som har innsikt
i både denne verden og den neste,

blir ikke opprørt i sinnet
av tiltalende fenomener,
og han føler heller ikke avsky
for utiltalende fenomener.

Uansett om han ønsker dem velkommen
eller om han gjør motstand mot dem,
blåser de vekk, tar slutt og finnes ikke lenger.

Når han kjenner veien, den som fører bort fra sorger
og ikke har noe negativt som hefter ved seg,
da forstår han tingene som de er
og går hinsides all tilblivelse.

4.2.1.7 Den første teksten om sykdom

Paṭhamagelaṇṇasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang bodde Mesteren i huset med de spisse gavlene i Storskogen ved Vesāli. En kveld da han hadde reist seg fra sin ensomme meditasjon, gikk han til sykestua og satte seg ned på en plass som sto klar for ham. Da Mesteren hadde satt seg, vendte han seg mot munkene og sa:

“En munk bør møte slutten med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette er det rådet jeg gir dere. Og hvordan øver munken oppmerksomhet? Her, i dette treningssystemet, gir du slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Slik øver dere oppmerksomhet, munkers.

Og hvordan øver munken klar forståelse? Når du går fram og tilbake, så gjør du dette med klar forståelse. Når du ser på noe eller ser deg omkring, gjør du dette med klar forståelse. Når du bøyer eller retter ut deler av kroppen, gjør du dette med klar forståelse. Når du kler deg eller bærer matskålen din, gjør du dette med klar forståelse. Når du spiser, drikker, tygger og smaker, gjør du dette med klar forståelse. Når du tømmer deg for avføring og urin, gjør du dette med klar forståelse. Så lenge du er våken, enten du går, står, sitter, ligger, taler eller tier, så gjør du dette med klar forståelse. Slik øver dere klar forståelse, munkers. En munk bør møte slutten med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette er det rådet jeg gir dere.

Hvis nå en munk som trener oppmerksomhet og klar forståelse, iherdig, flittig og besluttsomt, opplever en god følelse, vet han:

‘Jeg opplever en god følelse. Og den er betinget av noe, den er ikke ubetinget. Hva er den betinget av? Den er betinget av nettopp denne kroppen. Men denne kroppen er uvarig, den er sammensatt og et resultat av betinget tilblivelse. Så hvordan kan gode følelser som oppstår betinget av denne uvarige, sammensatte og betingede kroppen være varige?’

Han betrakter gode følelser i kroppen som uvarige, flyktige, ingenting å henge seg opp i, som noe som tar slutt og som noe han bør slippe taket i. Når han betrakter dem slik, slipper han også taket i tendenser til å like gode følelser i kroppen.

Hvis nå en munk som trener oppmerksomhet og klar forståelse, iherdig, flittig og beslutsomt, opplever en vond følelse, vet han:

‘Jeg opplever en vond følelse. Og den er betinget av noe, den er ikke ubetinget. Hva er den betinget av? Den er betinget av nettopp denne kroppen. Men denne kroppen er uvarig, den er sammensatt og et resultat av betinget tilblivelse. Så hvordan kan vonde følelser som oppstår betinget av denne uvarige, sammensatte og betingede kroppen være varige?’

Han betrakter vonde følelser i kroppen som uvarige, flyktige, ingenting å henge seg opp i, som noe som tar slutt og som noe han bør slippe taket i. Når han betrakter dem slik, slipper han også taket i tendenser til å føle motstand mot vonde følelser i kroppen.

Hvis nå en munk som trener oppmerksomhet og klar forståelse, iherdig, flittig og beslutsomt, opplever en følelse som verken er vond eller god, vet han:

‘Jeg opplever en følelse som verken er vond eller god. Og den er betinget av noe, den er ikke ubetinget. Hva er den betinget av? Den er betinget av nettopp denne kroppen. Men denne kroppen er uvarig, den er sammensatt og et resultat av betinget tilblivelse. Så hvordan kan følelser som verken er vonde eller gode og som oppstår betinget av denne uvarige, sammensatte og betingede kroppen være varige?’

Han betrakter følelser i kroppen som verken er vonde eller gode, som uvarige, flyktige, ingenting å henge seg opp i, som noe som tar slutt og som noe han bør slippe taket i. Når han betrakter dem slik, slipper han også taket i tendenser til uvitenhet om følelser i kroppen som verken er vonde eller gode.

Når han opplever en god følelse, vet han at den er uvarig, ingenting å henge seg opp i og ingenting å nyte. Når han opplever en vond følelse, vet han at den er uvarig, ingenting å henge seg opp i og ingenting å nyte. Når han opplever en følelse som verken er vond eller god, vet han at den er uvarig, ingenting å henge seg opp i og ingenting å nyte.

Når han opplever en god følelse, opplever han den uten å binde seg til den. Når han opplever en vond følelse, opplever han den uten å binde seg til den. Når han opplever en følelse som verken er vond eller god, opplever han den uten å binde seg til den.

Når han opplever en følelse som kroppen nesten ikke kan holde ut, vet han at han opplever en følelse som kroppen nesten ikke kan holde ut. Når han opplever en følelse som ikke er til å overleve, vet han at han opplever en følelse som ikke er til å overleve. Og han vet

at når livet tar slutt og kroppen går i oppløsning, vil alle opplevelser miste sin forlokkelse og bli kalde.

Det er som når en oljelampe brenner fordi den har olje og veke. Men når oljen eller veken tar slutt, slokner lampen fordi den ikke lenger får næring. Slik er det også med munken. Når han opplever en følelse som kroppen nesten ikke kan holde ut, vet han at han opplever en følelse som kroppen nesten ikke kan holde ut. Når han opplever en følelse som ikke er til å overleve, vet han at han opplever en følelse som ikke er til å overleve. Og han vet at når livet tar slutt og kroppen går i oppløsning, vil alle opplevelser miste sin forlokkelse og bli kalde.”

4.2.1.8 (36.8) Den andre teksten om sykdom

Dutiyagelaññasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang bodde Mesteren i huset med de spisse gavlene i Storskogen ved Vesāli. En kveld da han hadde reist seg fra sin ensomme meditasjon, gikk han til sykestua og satte seg ned på en plass som sto klar for ham. Da Mesteren hadde satt seg, vendte han seg mot munkene og sa:

“En munk bør møte slutten med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette er det rådet jeg gir dere. Og hvordan øver munken oppmerksomhet? Her, i dette treningssystemet, gir du slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Du gir slipp på grådighet og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Slik øver dere oppmerksomhet, munkers.

Og hvordan øver munken klar forståelse? Når du går fram og tilbake, så gjør du dette med klar forståelse. Når du ser på noe eller ser deg omkring, gjør du dette med klar forståelse. Når du bøyer eller retter ut deler av kroppen, gjør du dette med klar forståelse. Når du kler deg eller bærer matskålen din, gjør du dette med klar forståelse. Når du spiser, drikker, tygger og smaker, gjør du dette med klar forståelse. Når du tømmer deg for avføring og urin, gjør du dette med klar forståelse. Så lenge du er våken, enten du går, står, sitter, ligger, taler eller tier, så gjør du dette med klar forståelse. Slik øver dere klar forståelse, munkers. En munk bør møte slutten med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette er det rådet jeg gir dere.

Hvis nå en munk som trener oppmerksomhet og klar forståelse, iherdig, flittig og besluttsomt, opplever en god følelse, vet han:

‘Jeg opplever en god følelse. Og den er betinget av noe, den er ikke ubetinget. Hva er den betinget av? Den er betinget av sanseinntrykk. Men disse sanseinntrykkene er uvarige, de er sammensatt og et resultat av betinget tilblivelse. Så hvordan kan gode følelser som oppstår betinget av disse uvarige, sammensatte og betingede sanseinntrykkene være varige?’

Han betrakter gode følelser som uvarige, flyktige, ingenting å henge seg opp i, som noe som tar slutt og som noe han bør slippe taket i. Når han betrakter dem slik, slipper han også taket i tendenser til å like gode følelser.

Hvis nå en munk som trener oppmerksomhet og klar forståelse, iherdig, flittig og beslutsomt, opplever en vond følelse, vet han:

‘Jeg opplever en vond følelse. Og den er betinget av noe, den er ikke ubetinget. Hva er den betinget av? Den er betinget av sanseinntrykk. Men disse sanseinntrykkene er uvarige, de er sammensatt og et resultat av betinget tilblivelse. Så hvordan kan vonde følelser som oppstår betinget av disse uvarige, sammensatte og betingede sanseinntrykkene være varige?’

Han betrakter vonde følelser som uvarige, flyktige, ingenting å henge seg opp i, som noe som tar slutt og som noe han bør slippe taket i. Når han betrakter dem slik, slipper han også taket i tendenser til å føle motstand mot vonde følelser.

Hvis nå en munk som trener oppmerksomhet og klar forståelse, iherdig, flittig og beslutsomt, opplever en følelse som verken er vond eller god, vet han:

‘Jeg opplever en følelse som verken er vond eller god. Og den er betinget av noe, den er ikke ubetinget. Hva er den betinget av? Den er betinget av sanseinntrykk. Men disse sanseinntrykkene er uvarige, de er sammensatt og et resultat av betinget tilblivelse. Så hvordan kan følelser som verken er vonde eller gode og som oppstår betinget av disse uvarige, sammensatte og betingede sanseinntrykkene være varige?’

Han betrakter følelser som verken er vonde eller gode, som uvarige, flyktige, ingenting å henge seg opp i, som noe som tar slutt og som noe han bør slippe taket i. Når han betrakter dem slik, slipper han også taket i tendenser til uvitenhet om følelser som verken er vonde eller gode.

Når han opplever en god følelse, vet han at den er uvarig, ingenting å henge seg opp i og ingenting å nyte. Når han opplever en vond følelse, vet han at den er uvarig, ingenting å henge seg opp i og ingenting å nyte. Når han opplever en følelse som verken er vond eller god, vet han at den er uvarig, ingenting å henge seg opp i og ingenting å nyte.

Når han opplever en god følelse, opplever han den uten å binde seg til den. Når han opplever en vond følelse, opplever han den uten å binde seg til den. Når han opplever en følelse som verken er vond eller god, opplever han den uten å binde seg til den.

Når han opplever en følelse som kroppen nesten ikke kan holde ut, vet han at han opplever en følelse som kroppen nesten ikke kan holde ut. Når han opplever en følelse som ikke er til å overleve, vet han at han opplever en følelse som ikke er til å overleve. Og han vet

at når livet tar slutt og kroppen går i oppløsning, vil alle opplevelser miste sin forlokkelse og bli kalde.

Det er som når en oljelampe brenner fordi den har olje og veke. Men når oljen eller veken tar slutt, slokner lampen fordi den ikke lenger får næring. Slik er det også med munken. Når han opplever en følelse som kroppen nesten ikke kan holde ut, vet han at han opplever en følelse som kroppen nesten ikke kan holde ut. Når han opplever en følelse som ikke er til å overleve, vet han at han opplever en følelse som ikke er til å overleve. Og han vet at når livet tar slutt og kroppen går i oppløsning, vil alle opplevelser miste sin forlokkelse og bli kalde.”

4.2.1.9 (36.9) Følelsene er uvarige

Aniccasutta

“Det finnes tre følelser som er uvarige, sammensatte, betinget av noe, de vil ifølge sin natur ta slutt, gå til grunne, miste sin tiltrekningskraft og opphøre. Hvilke tre er det? Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Dette er tre følelser som er uvarige, sammensatte, betinget av noe, de vil ifølge sin natur ta slutt, gå til grunne, miste sin tiltrekningskraft og opphøre.”

4.2.1.10 (36.10) Med sanseinstrykk som grunnlag

Phassamūlakasutta

“Det finnes tre følelser som springer ut fra sanseinstrykk, har sanseinstrykk som grunnlag, sanseinstrykk som årsak og som er betinget av sanseinstrykk. Hvilke tre? Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Gode følelser oppstår som følge av tiltalende sanseinstrykk. Når de tiltalende sanseinstrykkene tar slutt, blir det også slutt på de gode følelsene som disse sanseinstrykkene skapte. Da blir de borte. Vonde følelser oppstår som følge av utiltalende sanseinstrykk. Når de utiltalende sanseinstrykkene tar slutt, blir det også slutt på de vonde følelsene som disse sanseinstrykkene skapte. Da blir de borte. Følelser som verken er vonde eller gode, oppstår som følge av nøytrale sanseinstrykk. Når de nøytrale sanseinstrykkene tar slutt, blir det også slutt på de verken vonde eller gode følelsene som disse sanseinstrykkene skapte. Da blir de borte.

Det er som når man gnir to trestykker mot hverandre, munker. Da blir de varme, og det begynner å brenne. Hvis man tar trestykkene bort fra hverandre og legger dem ned, synker temperaturen og de blir kalde igjen.

På samme måten er de tre følelsene som springer ut fra sanseinstrykk, har sanseinstrykk som grunnlag, sanseinstrykk som årsak og som er betinget av sanseinstrykk. Når disse sanseinstrykkene tar slutt, blir det også slutt på de følelsene som disse sanseinstrykkene skapte. Da blir de borte.

4.2.2 Kapitlet om å være alene

Rahogatavagga

4.2.2.1 (36.11) Å være alene

Rahogatasutta

En munk gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Mens jeg satt alene og mediterte, kom jeg til å tenke på noe du har sagt, Mester. Du har sagt at det finnes tre følelser: gode, vonde og verken gode eller vonde følelser. Du har også sagt at uansett hva vi opplever, så er det utilfredsstillende. Men hva mente du med å si at uansett hva vi opplever, så er det utilfredsstillende, Mester?”

“Bra, munk, bra! Jeg har sagt det finnes disse tre følelsene, og jeg har sagt at uansett hva vi opplever, så er det utilfredsstillende. Da jeg sa at uansett hva vi opplever, så er det utilfredsstillende, tenkte jeg på det at det som er sammensatt, er uvarig. Og jeg tenkte også på at det som er sammensatt av natur, også er forgjengelig av natur. Det er av natur slik at det vil gå i oppløsning, forandre seg og ta slutt, og derfor er det også av en slik natur at det ikke er noe å knyttet seg lidenskapelig til. Det var derfor jeg sa at uansett hva vi opplever, så er det utilfredsstillende.

Men jeg sier at sammensatte ting tar gradvis slutt. Når man går inn i første meditasjonstilstand, tar talen slutt. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, tar innledende og fastholdende tanker slutt. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, tar begeistringen slutt. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, tar åndedrettet slutt. Når man går inn på det uendelige roms plan, tar primærsanseinntrykkene slutt. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, tar forestillingen om det uendelige rom slutt. Når man går inn på intetthets plan, tar forestillingen om den uendelige bevissthet slutt. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, tar forestillingen om intetthet slutt. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, tar bevissthet og sanseinntrykk slutt. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, tar lidenskaper, hat og vrangforestillinger slutt.

Jeg sier at sammensatte ting faller gradvis til ro. Når man går inn i første meditasjonstilstand, faller talen til ro. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, faller innledende og fastholdende tanker til ro. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, faller

begeistringen til ro. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, faller åndedrettet til ro. Når man går inn på det uendelige roms plan, faller primærsanseinntrykkene til ro. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, faller forestillingen om det uendelige rom til ro. Når man går inn på intetthets plan, faller forestillingen om den uendelige bevissthet til ro. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, faller forestillingen om intetthet til ro. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, faller bevissthet og sanseinntrykk til ro. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, faller lidenskaper, hat og vrangforestillinger til ro.

Det finnes seks stillheter. Når man går inn i første meditasjonstilstand, stilner talen. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, stilner innledende og fastholdende tanker. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, stilner begeistringen. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, stilner åndedrettet. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, stilner bevissthet og sanseinntrykk. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, stilner lidenskaper, hat og vrangforestillinger.”

4.2.2.2 (36.12) Den første teksten om vinder

Paṭhamākāśasutta

“Oppe i lufta blåser det vinder fra forskjellige kanter, munker. Det kan blåse østavind, vestavind, nordavind eller sønnavind, det kan komme vind med støv eller uten støv, det kan blåse kalde eller varme vinder, det kan blåse sterkt eller svakt.

På samme måte oppstår forskjellige følelser i denne kroppen. Det kan oppstå behagelige, ubehagelige eller nøytrale følelser.

I lufta blåser mange forskjellige vinder
fra øst og vest, fra nord og sør.
Vind med støv eller vind uten støv,
kalde eller varme vinder.
Det kan blåse svakt eller kraftig.

Slik er det også i kroppen.
Der oppstår det følelser.
De kan være gode eller vonde,
eller de kan være nøytrale.

Den vismann som er energisk,
som har klar forståelse og ikke slapper av,
han vil forstå alle sine følelser.
Når han forstår følelsene og erkjenner fakta,
blir han her og nå fri fra alt negativt i sinnet.
Etter at kroppen er gått i oppløsning
er det umulig å si hvor han er blitt av.”

4.2.2.3 (36.13) Den andre teksten om vinder

Dutiyākāśasutta

“Oppe i lufta blåser det vinder fra forskjellige kanter, munker. Det kan blåse østavind, vestavind, nordavind eller sønnavind, det kan komme vind med støv eller uten støv, det kan blåse kalde eller varme vinder, det kan blåse sterkt eller svakt.

På samme måte oppstår forskjellige følelser i denne kroppen. Det kan oppstå behagelige, ubehagelige eller nøytrale følelser.”

4.2.2.4 (36.14) Gjestehuset

Agārasutta

“Tenk dere et gjestehus, munker. Det kommer folk fra øst og tar bolig der, det kommer folk fra vest, nord og sør og tar bolig der. Det kommer adelige, brahmaner, borgere og arbeidere og tar bolig der.

På samme måte oppstår forskjellige følelser her i denne kroppen. Det oppstår gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Det oppstår gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode og som oppstår i kroppen. Det oppstår også gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode og som oppstår i sinnet.”

4.2.2.5 (36.15) Den første samtalen med Ānanda

Paṭhamānandasutta

En dag gikk Ānanda bort til Mesteren og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Hva er følelser, Mester? Hvordan oppstår de, hvordan tar de slutt, og hvordan er veien til å gjøre slutt på følelser? Hva er fordelene med følelser, hva er ulempen med dem, og hvordan kan man fri seg fra dem?”

“Det finnes tre følelser, Ānanda. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette kalles følelser. Følelser oppstår når sanseinntrykk oppstår, og de tar slutt når sanseinntrykkene tar slutt. Og dette er den edle åttedelte veien til å gjøre slutt på følelser: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Fordelen med følelser er den lykkefølelsen de kan gi. Men følelser er uvarige, utilfredsstillende og flyktige. Det er ulempen med dem. Man frir seg fra følelser ved å fordrive lidenskapelig begjær etter dem og ved å slippe taket i lidenskapelig begjær.

Videre har jeg sagt at avslutningen er noe som skjer gradvis, Ānanda. Når man går inn i første meditasjonstilstand, tar talen slutt. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, tar innledende og fastholdende tanker slutt. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, tar begeistringen slutt. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, tar åndedrettet slutt. Når man går inn på det uendelige roms plan, tar primærsanseinntrykkene slutt. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, tar forestillingen om det uendelige rom slutt. Når man går inn på intetthets plan, tar forestillingen om den uendelige bevissthet slutt. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, tar forestillingen om intetthet slutt. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, tar bevissthet og sanseinntrykk slutt. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, tar lidenskaper, hat og vrangforestillinger slutt.

Videre har jeg sagt at sammensatte ting faller gradvis til ro. Når man går inn i første meditasjonstilstand, faller talen til ro. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, faller innledende og fastholdende tanker til ro. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, faller begeistringen til ro. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, faller åndedrettet til ro. Når man går inn på det uendelige roms plan, faller primærsanseinntrykkene til ro. Når man går inn

på den uendelige bevissthets plan, faller forestillingen om det uendelige rom til ro. Når man går inn på intethets plan, faller forestillingen om den uendelige bevissthet til ro. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, faller forestillingen om intethet til ro. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, faller bevissthet og sanseinntrykk til ro. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, faller lidenskaper, hat og vrangforestillinger til ro.

Videre har jeg sagt at stillheten er noe som inntreffer gradvis. Når man går inn i første meditasjonstilstand, stilner talen. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, stilner innledende og fastholdende tanker. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, stilner begeistring. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, stilner åndedrettet. Når man går inn på det uendelige roms plan, stilner primærsanseinntrykkene. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, stilner forestillingen om det uendelige rom. Når man går inn på intethets plan, stilner forestillingen om den uendelige bevissthet. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, stilner forestillingen om intethet. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, stilner bevissthet og sanseinntrykk. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, stilner lidenskaper, hat og vrangforestillinger.”

4.2.2.6 (36.16) Den andre samtalen med Ānanda

Dutiyānandasutta

En dag gikk Ānanda bort til Mesteren og satte seg ned hos ham. Mesteren sa:

“Hva er følelser, Ānanda? Hvordan oppstår de, hvordan tar de slutt, og hvordan er veien til å gjøre slutt på følelser? Hva er fordelene med følelser, hva er ulempen med dem, og hvordan kan man fri seg fra dem?”

“Vi sitter ved dine føtter, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være bra om du ville forklare dette. Det vi hører fra deg, vil vi huske.”

“Hør godt etter, da, og følg godt med, så skal jeg forklare det for deg.”

“Ja vel, Mester,” svarte Ānanda.

Mesteren sa:

“Det finnes tre følelser, Ānanda. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette kalles følelser. Følelser oppstår når sanseinntrykk oppstår, og de tar slutt når sanseinntrykkene tar slutt. Og dette er den edle åttedelte veien til å gjøre slutt på følelser: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Fordelen med følelser er den lykkefølelsen de kan gi. Men følelser er uvarige, utilfredsstillende og flyktige. Det er ulempen med dem. Man frir seg fra følelser ved å fordrive lidenskapelig begjær etter dem og ved å slippe taket i lidenskapelig begjær.

Videre har jeg sagt at avslutningen er noe som skjer gradvis, Ānanda. Når man går inn i første meditasjonstilstand, tar talen slutt. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, tar innledende og fastholdende tanker slutt. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, tar begeistringen slutt. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, tar åndedrettet slutt. Når man går inn på det uendelige roms plan, tar primærsanseinntrykkene slutt. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, tar forestillingen om det uendelige rom slutt. Når man går inn på intetthets plan, tar forestillingen om den uendelige bevissthet slutt. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, tar forestillingen om intetthet slutt. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, tar bevissthet og sanseinntrykk slutt. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, tar lidenskaper, hat og vrangforestillinger slutt.

Videre har jeg sagt at sammensatte ting faller gradvis til ro. Når man går inn i første meditasjonstilstand, faller talen til ro. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, faller innledende og fastholdende tanker til ro. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, faller begeistringen til ro. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, faller åndedrettet til ro. Når man går inn på det uendelige roms plan, faller primærsanseinntrykkene til ro. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, faller forestillingen om det uendelige rom til ro. Når man går inn på intethets plan, faller forestillingen om den uendelige bevissthet til ro. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, faller forestillingen om intethet til ro. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, faller bevissthet og sanseinntrykk til ro. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, faller lidenskaper, hat og vrangforestillinger til ro.

Videre har jeg sagt at stillheten er noe som inntreffer gradvis. Når man går inn i første meditasjonstilstand, stilner talen. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, stilner innledende og fastholdende tanker. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, stilner begeistringen. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, stilner åndedrettet. Når man går inn på det uendelige roms plan, stilner primærsanseinntrykkene. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, stilner forestillingen om det uendelige rom. Når man går inn på intethets plan, stilner forestillingen om den uendelige bevissthet. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, stilner forestillingen om intethet. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, stilner bevissthet og sanseinntrykk. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, stilner lidenskaper, hat og vrangforestillinger.”

4.2.2.7 (36.17) Den første samtalen med flere munk

Paṭhamasambahulasutta

Flere munk gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Munkene sa:

“Hva er følelser, Mester? Hvordan oppstår de, hvordan tar de slutt, og hvordan er veien til å gjøre slutt på følelser? Hva er fordelen med følelser, hva er ulempen med dem, og hvordan kan man fri seg fra dem?”

“Det finnes tre følelser, munk. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette kalles følelser. Følelser oppstår når sanseinntrykk oppstår, og de tar slutt når sanseinntrykkene tar slutt. Og dette er den edle åttedelte veien til å gjøre slutt på følelser: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Fordelen med følelser er den lykkefølelsen de kan gi. Men følelser er uvarige, utilfredsstillende og flyktige. Det er ulempen med dem. Man frir seg fra følelser ved å fordrive lidenskapelig begjær etter dem og ved å slippe taket i lidenskapelig begjær.

Videre har jeg sagt at avslutningen er noe som skjer gradvis, munk. Når man går inn i første meditasjonstilstand, tar talen slutt. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, tar innledende og fastholdende tanker slutt. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, tar begeistringen slutt. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, tar åndedrettet slutt. Når man går inn på det uendelige roms plan, tar primærsanseinntrykkene slutt. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, tar forestillingen om det uendelige rom slutt. Når man går inn på intetthets plan, tar forestillingen om den uendelige bevissthet slutt. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, tar forestillingen om intetthet slutt. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, tar bevissthet og sanseinntrykk slutt. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, tar lidenskaper, hat og vrangforestillinger slutt.

Videre har jeg sagt at sammensatte ting faller gradvis til ro. Når man går inn i første meditasjonstilstand, faller talen til ro. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, faller innledende og fastholdende tanker til ro. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, faller begeistringen til ro. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, faller åndedrettet til ro. Når man går inn på det uendelige roms plan, faller primærsanseinntrykkene til ro. Når man går inn

på den uendelige bevissthets plan, faller forestillingen om det uendelige rom til ro. Når man går inn på intethets plan, faller forestillingen om den uendelige bevissthet til ro. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, faller forestillingen om intethet til ro. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, faller bevissthet og sanseinntrykk til ro. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, faller lidenskaper, hat og vrangforestillinger til ro.

Videre har jeg sagt at stillheten er noe som inntreffer gradvis. Når man går inn i første meditasjonstilstand, stilner talen. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, stilner innledende og fastholdende tanker. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, stilner begeistring. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, stilner åndedrettet. Når man går inn på det uendelige roms plan, stilner primærsanseinntrykkene. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, stilner forestillingen om det uendelige rom. Når man går inn på intethets plan, stilner forestillingen om den uendelige bevissthet. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, stilner forestillingen om intethet. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, stilner bevissthet og sanseinntrykk. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, stilner lidenskaper, hat og vrangforestillinger.”

4.2.2.8 (36.18) Den andre samtalen med flere munk

Dutiyasambahulasutta

En dag gikk flere munk bort til Mesteren og satte seg ned hos ham. Mesteren sa:

“Hva er følelser, munk? Hvordan oppstår de, hvordan tar de slutt, og hvordan er veien til å gjøre slutt på følelser? Hva er fordelen med følelser, hva er ulempen med dem, og hvordan kan man fri seg fra dem?”

“Vi sitter ved dine føtter, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være bra om du ville forklare dette. Det vi hører fra deg, vil vi huske.”

“Hør godt etter, da, og følg godt med, så skal jeg forklare det for dere.”

“Ja vel, Mester,” svarte de.

Mesteren sa:

“Det finnes tre følelser, munk. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette kalles følelser. Følelser oppstår når sanseinntrykk oppstår, og de tar slutt når sanseinntrykkene tar slutt. Og dette er den edle åttedelte veien til å gjøre slutt på følelser: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Fordelen med følelser er den lykkefølelsen de kan gi. Men følelser er uvarige, utilfredsstillende og flyktige. Det er ulempen med dem. Man frir seg fra følelser ved å fordrive lidenskapelig begjær etter dem og ved å slippe taket i lidenskapelig begjær.

Videre har jeg sagt at avslutningen er noe som skjer gradvis, munk. Når man går inn i første meditasjonstilstand, tar talen slutt. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, tar innledende og fastholdende tanker slutt. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, tar begeistringen slutt. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, tar åndedrettet slutt. Når man går inn på det uendelige roms plan, tar primærsanseinntrykkene slutt. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, tar forestillingen om det uendelige rom slutt. Når man går inn på intetthets plan, tar forestillingen om den uendelige bevissthet slutt. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, tar forestillingen om intetthet slutt. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, tar bevissthet og sanseinntrykk slutt. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, tar lidenskaper, hat og vrangforestillinger slutt.

Videre har jeg sagt at sammensatte ting faller gradvis til ro. Når man går inn i første meditasjonstilstand, faller talen til ro. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, faller innledende og fastholdende tanker til ro. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, faller begeistring til ro. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, faller åndedrettet til ro. Når man går inn på det uendelige roms plan, faller primærsanseinntrykkene til ro. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, faller forestillingen om det uendelige rom til ro. Når man går inn på intetens plan, faller forestillingen om den uendelige bevissthet til ro. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, faller forestillingen om intet til ro. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, faller bevissthet og sanseinntrykk til ro. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, faller lidenskaper, hat og vrangforestillinger til ro.

Videre har jeg sagt at stillheten er noe som inntreffer gradvis. Når man går inn i første meditasjonstilstand, stilner talen. Når man går inn i andre meditasjonstilstand, stilner innledende og fastholdende tanker. Når man går inn i tredje meditasjonstilstand, stilner begeistring. Når man går inn i fjerde meditasjonstilstand, stilner åndedrettet. Når man går inn på det uendelige roms plan, stilner primærsanseinntrykkene. Når man går inn på den uendelige bevissthets plan, stilner forestillingen om det uendelige rom. Når man går inn på intetens plan, stilner forestillingen om den uendelige bevissthet. Når man går inn på det planet der det verken er bevissthet eller ikke-bevissthet, stilner forestillingen om intet. Når man opplever at all bevissthet og alle inntrykk opphører, stilner bevissthet og sanseinntrykk. Når munken har utslettet alle negative tendenser i sinnet, stilner lidenskaper, hat og vrangforestillinger.”

4.2.2.9 (36.19) Samtalen med snekkeren “Fem verktøy”

Pañcakaṅgasutta

Snekkeren “Fem verktøy” gikk bort til munken Udāyī, hilste høflig på ham og satte seg ned.

Så sa han:

“Hvor mange følelser sier Mesteren det finnes, Udāyī?”

“Mesteren snakker om tre følelser, snekker. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette er de tre følelsene Mesteren snakker om.”

Men snekkeren “Fem verktøy” svarte:

“Nei, Udāyī. Mesteren snakker ikke om tre følelser. Han snakker om to følelser, og det er gode følelser og vonde følelser. Det som du kaller følelser som er verken vonde eller gode, har Mesteren sagt er den høyeste fred og lykke.”

Udāyī gjentok:

“Mesteren snakker om tre følelser, snekker. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette er de tre følelsene Mesteren snakker om.”

Men snekkeren “Fem verktøy” svarte:

“Nei, Udāyī. Mesteren snakker ikke om tre følelser. Han snakker om to følelser, og det er gode følelser og vonde følelser. Det som du kaller følelser som er verken vonde eller gode, har Mesteren sagt er den høyeste fred og lykke.”

Udāyī gjentok igjen :

“Mesteren snakker om tre følelser, snekker. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette er de tre følelsene Mesteren snakker om.”

Men snekkeren “Fem verktøy” svarte som før:

“Nei, Udāyī. Mesteren snakker ikke om tre følelser. Han snakker om to følelser, og det er gode følelser og vonde følelser. Det som du kaller følelser som er verken vonde eller gode, har Mesteren sagt er den høyeste fred og lykke.”

Ingen av dem klarte å overbevise den andre.

Ānanda hørte denne samtalen. Han gikk bort til Mesteren og satte seg ned hos ham. Så fortalte han om samtalen mellom Udāyī og snekkeren “Fem verktøy”.

“Så de klarte ikke å bli enige, til tross for at begge hadde rett?” sa Mesteren. “Jeg har snakket om to følelser, Ānanda. Jeg har snakket om tre følelser. Jeg har snakket om fem

følelser. Jeg har snakket om seks følelser. Jeg har snakket om atten, trettiseks og hundre og åtte følelser. Jeg har altså undervist i læren på forskjellige måter. Og selv om jeg har gitt denne undervisningen slik, velformulert og godt forklart, så vil det være noen som ikke er enige, noen som ikke er fornøyd. Av disse kan man forvente at de vil diskutere, argumentere og krangle, og såre hverandre med harde ord.

Og når jeg har gitt denne undervisningen slik, velformulert og godt forklart, så vil det være andre som er enige, som er fornøyd. Av disse kan man forvente enighet og harmoni. De vil ikke krangle, men omgås like uanstrengt som vann blander seg med melk, og de vil se på hverandre med vennlige blikk.

Det finnes fem slags sansenytelser, Ānanda. Hvilke fem? Det finnes tiltalende synlige former som er behagelige å se på, som er henførende og som er forbundet med sansenytelser. Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer som er behagelige å kjenne, som er henførende og som er forbundet med sansenytelser. Dette er de fem slags sansenytelser. Den glede og lykke som oppstår ut fra disse fem sansenytelsene, kalles sanselig lykke. Når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, Ānanda.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, Ānanda? Det er når munken isolerer seg fra sansenytelser og usunne idéer og går inn i første meditasjonstilstand, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, – og blir værende i den. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, Ānanda.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, Ānanda? Det er når munken lar de innledende og fastholdende tanker falle til ro og går inn i andre meditasjonstilstand, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og blir værende i den. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, Ānanda.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, Ānanda? Det er når munken ikke lenger søker glede, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar

forståelse føler han legemlig velvære og går inn i tredje meditasjonstilstand, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og blir værende i den. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, Ānanda.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, Ānanda? Det er når munke forlater velvære og lidelse, legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, – den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og blir værende i den. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, Ānanda.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, Ānanda? Det er når munken hever seg over enhver formbevissthet. Han føler ingen fysisk motstand, og reagerer ikke på sanseinntrykk. Han ser rommet som uendelig, og med dette går han inn på rommets uendelighet og blir værende der. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, Ānanda.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, Ānanda? Det er når munken hever seg over rommets uendelighet. Han ser bevisstheten som uendelig, og med dette går han inn på bevissthetens uendelighet og blir værende der. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, Ānanda.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, Ānanda? Det er når munken hever seg over bevissthetens uendelighet. Han ser at det ikke er noe som eksisterer, og med dette går han inn på intethet og blir der. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, Ānanda.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, Ānanda? Det når munken hever seg over intethet, og går inn på den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, Ānanda.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, Ānanda? Det er når munken hever seg over den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst, og bringer alle sanseinntrykk og begreper til opphør. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, Ānanda.

Nå kan det hende at noen som følger andre lærere, vil si som så, Ānanda:

‘Så denne filosofen Gotama sier at lykken er den tilstanden som verken er bevisst eller ubevisst? Hva er det for noe? Hvordan er dette?’

Men da bør de svares slik, Ānanda:

‘Mesteren sier ikke at lykken bare er å finne i lykkefølelser, mine venner. Uansett hvilken situasjon som oppleves som lykkelig, så sier han som har kommet fram til sannheten, at det er lykke.’

4.2.2.10 (36.20) Samtale med noen munk

Bhikkhusutta

“Jeg har snakket om to følelser, munk. Jeg har snakket om tre følelser. Jeg har snakket om fem følelser. Jeg har snakket om seks følelser. Jeg har snakket om åtte følelser. Jeg har snakket om ti følelser. Jeg har snakket om atten, trettiseks og hundre og åtte følelser. Jeg har altså undervist i læren på forskjellige måter. Og selv om jeg har gitt denne undervisningen slik, velformulert og godt forklart, så vil det være noen som ikke er enige, noen som ikke er fornøyd. Av disse kan man forvente at de vil diskutere, argumentere og krangle, og såre hverandre med harde ord.

Og når jeg har gitt denne undervisningen slik, velformulert og godt forklart, så vil det være andre som er enige, som er fornøyd. Av disse kan man forvente enighet og harmoni. De vil ikke krangle, men omgås like uanstrengt som vann blander seg med melk, og de vil se på hverandre med vennlige blikk.

Det finnes fem slags sansenyttelser, munk. Hvilke fem? Det finnes tiltalende synlige former som er behagelige å se på, som er henførende og som er forbundet med sansenyttelser. Det finnes tiltalende lyder ... dufter ... smaksinntrykk ... berøringer som er behagelige å kjenne, som er henførende og som er forbundet med sansenyttelser. Dette er de fem slags sansenyttelser. Den glede og lykke som oppstår ut fra disse fem sansenyttelsene, kalles sanselig lykke. Når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette, munk.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, munk? Det er når munken isolerer seg fra sansenyttelser og usunne idéer og går inn i første meditasjonstilstand, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, – og blir værende i den. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, munk? Det er når munken lar de innledende og fastholdende tanker falle til ro og går inn i andre meditasjonstilstand, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og blir værende i den. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når

noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, munker? Det er når munken ikke lenger søker glede, men hviler i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler han legemlig velvære og går inn i tredje meditasjonstilstand, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og blir værende i den. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, munker? Det er når munke forlater velvære og lidelse, legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, – den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og blir værende i den. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, munker? Det er når munken hever seg over enhver formbevissthet. Han føler ingen fysisk motstand, og reagerer ikke på sanseinntrykk. Han ser rommet som uendelig, og med dette går han inn på rommets uendelighet og blir værende der. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, munker? Det er når munken hever seg over rommets uendelighet. Han ser bevisstheten som uendelig, og med dette går han inn på bevissthetens uendelighet og blir værende der. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, munker? Det er når munken hever seg over bevissthetens uendelighet. Han ser at det ikke er noe som eksisterer, og med dette går han inn på intethet og blir der. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er

jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, munker? Det når munken hever seg over intethet, og går inn på den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte, men når noen sier at dette er den høyeste form for lykke vi kan oppleve, er jeg ikke enig i det. Og hvorfor? Fordi det finnes en annen lykke som er høyere og edlere enn dette.

Og hvilken lykke er det som er høyere og edlere enn denne, munker? Det er når munken hever seg over den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst, og bringer alle sanseinntrykk og begreper til opphør. Dette er en lykke som er høyere og edlere enn den forrige jeg nevnte.

Nå kan det hende at noen som følger andre lærere, vil si som så, munker:

‘Så denne filosofen Gotama sier at lykken er den tilstanden som verken er bevisst eller ubevisst? Hva er det for noe? Hvordan er dette?’

Men da bør de svares slik, munker:

‘Mesteren sier ikke at lykken bare er å finne i lykkefølelser, mine venner. Uansett hvilken situasjon som oppleves som lykkelig, så sier han som har kommet fram til sannheten, at det er lykke.’

4.2.3 Kapitlet med ett hundre og åtte forklaringer

Atthasatapariyāyavagga

4.2.3.1 (36.21) Samtalen med Sīvaka

Sīvakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, kom den omvandrende asketen Moḷiyasīvaka bort til ham, hilste høflig og snakket litt med ham før han satte seg ned. Så sa han:

“Det er noen filosofer og brahmaner som sier at uansett hva man opplever av godt, vond eller nøytralt, så er dette et resultat av hva man tidligere har gjort. Hva sier du til dette, Gotama?”

“Noen lidelser har sitt utspring i kroppsvæsker som galle og slim, Sīvaka. Dette burde du vite ut fra egne erfaringer, og det er noe som er allment anerkjent. Derfor går de for langt, både i forhold til egne erfaringer og i forhold til det som er allment anerkjent, de som mener og sier at uansett hva man opplever av godt, vond eller nøytralt, så er dette et resultat av hva man tidligere har gjort. Derfor sier jeg at disse filosofene og brahmanene tar feil.

Andre lidelser har sitt utspring i vind og vær, i tilfeldige sammentreff, i årstidenes vekslinger, i uhell, i angrep eller overfall, eller i ens egne gjerninger (karma som modnes). Dette burde du vite ut fra egne erfaringer, og det er noe som er allment anerkjent. Derfor går de for langt, både i forhold til egne erfaringer og i forhold til det som er allment anerkjent, de som mener og sier at uansett hva man opplever av godt, vond eller nøytralt, så er dette et resultat av hva man tidligere har gjort. Derfor sier jeg at disse filosofene og brahmanene tar feil.”

Da Sīvaka hørte dette, sa han:

“Utmerket, Gotama, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter. Nå tar jeg tilflukt til deg, Gotama, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som legvenn, Gotama, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

Galle og slim, været,
tilfeldigheter, årstider,
uhell og overfall,
og det åttende er egne gjerninger.

4.2.3.2 (36.22) Ett hundre og åtte

Atthasatasutta

“Jeg skal vise dere hvordan læren kan framstilles på ett hundre og åtte måter, munk, så hør godt etter!

Hvilke et hundre og åtte måter kan læren framstilles på?

Jeg har sagt at det finnes to følelser, jeg har også sagt at det finnes tre følelser, fem følelser, seks følelser, atten følelser, trettiseks følelser og ett hundre og åtte følelser.

Hvilke to følelser er det snakk om, munk? Det er mentale og fysiske følelser. Dette er de to følelsene.

Hvilke tre følelser er det snakk om? Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Dette er de tre følelsene.

Hvilke fem følelser er det snakk om? Det er gode følelser, vonde følelser, lykkelige følelser, triste følelser og nøytrale følelser som styrer oss. Dette er de fem følelsene.

Hvilke seks følelser er det snakk om? Det er følelser som springer ut av synsinntrykk, hørselsinntrykk, smaksinntrykk, duftinntrykk, kroppsinntrykk og mentale inntrykk. Dette er de seks følelsene.

Hvilke atten følelser er det snakk om? Det er når vi blir oppmerksom på de ovennevnte seks følelser av lykke, av sorg eller av sinnsro. Dette er de atten følelsene.

Hvilke trettiseks følelser er det snakk om? Det er seks lykkefølelser knyttet til hjemmet, seks lykkefølelser knyttet til å gi avkall, seks triste følelser knyttet til hjemmet, seks triste følelser knyttet til å gi avkall, seks følelser av sinnsro knyttet til hjemmet og seks følelser av sinnsro knyttet til å gi avkall. Dette er de trettiseks følelsene.

Hvilke ett hundre og åtte følelser er det snakk om? Det er trettiseks slike følelser knyttet til fortiden, trettiseks knyttet til framtiden og trettiseks knyttet til nåtiden. Dette er de ett hundre og åtte følelsene. Slik kan læren framstilles på ett hundre og åtte måter, munk.”

4.2.3.3 (36.23) Samtale med en munk

Aññatarabhikkhusutta

En munk gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hva er følelser, Mester? Hvordan oppstår de, hvordan tar de slutt, og hvordan er veien til å gjøre slutt på følelser? Hva er fordelen med følelser, hva er ulempen med dem, og hvordan kan man fri seg fra dem?”

“Det finnes tre følelser, munk. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette kalles følelser. Følelser oppstår når sanseinntrykk oppstår, og de tar slutt når sanseinntrykkene tar slutt. Og dette er den edle åttedelte veien til å gjøre slutt på følelser: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Fordelen med følelser er den lykkefølelsen de kan gi. Men følelser er uvarige, utilfredsstillende og flyktige. Det er ulempen med dem. Man frir seg fra følelser ved å fordrive lidenskapelig begjær etter dem og ved å slippe taket i lidenskapelig begjær.”

4.2.3.4 (36.24) Før oppvåkningen

Pubbasutta

“Den gangen jeg ennå ikke hadde nådd oppvåkningen, da jeg fortsatt var på søken etter oppvåkning, men ennå ikke hadde funnet den, stilte jeg meg dette spørsmålet:

‘Hva er følelser? Hvordan oppstår de, hvordan tar de slutt, og hvordan er veien til å gjøre slutt på følelser? Hva er fordelen med følelser, hva er ulempen med dem, og hvordan kan man fri seg fra dem?’

Og jeg tenkte videre:

‘Det finnes tre følelser. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette kalles følelser. Følelser oppstår når sanseinntrykk oppstår, og de tar slutt når sanseinntrykkene tar slutt. Og dette er den edle åttedelte veien til å gjøre slutt på følelser: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Fordelen med følelser er den lykkefølelsen de kan gi. Men følelser er uvarige, utilfredsstillende og flyktige. Det er ulempen med dem. Man frir seg fra følelser ved å fordrive lidenskapelig begjær etter dem og ved å slippe taket i lidenskapelig begjær.’”

4.2.3.5 (36.25) Kunnskap

Ñāṇasutta

“Det oppsto kunnskap, innsikt, viten og forståelse, og det ble kastet lys over en lære som ingen hadde hørt før, slik at jeg så at ‘dette er følelser’, ‘slik blir følelsene til’, ‘dette er veien som fører til at følelsene blir til’, ‘slik tar følelsene slutt’, ‘dette er veien til at følelsene skal ta slutt’, ‘dette er fordelene ved følelser’, dette er ulempene ved følelser’, og det oppsto kunnskap, innsikt, viten og forståelse, og det ble kastet lys over en lære som ingen hadde hørt før, slik at jeg så at ‘dette er frigjøring fra følelser’.”

4.2.3.6 (36.26) Samtale med noen munk

Sambahulabhikkhusutta

Noen munk gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa de:

“Hva er følelser, Mester? Hvordan oppstår de, hvordan tar de slutt, og hvordan er veien til å gjøre slutt på følelser? Hva er fordelen med følelser, hva er ulempen med dem, og hvordan kan man fri seg fra dem?”

“Det finnes tre følelser, munk. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette kalles følelser. Følelser oppstår når sanseinntrykk oppstår, og de tar slutt når sanseinntrykkene tar slutt. Og dette er den edle åttedelte veien til å gjøre slutt på følelser: rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Fordelen med følelser er den lykkefølelsen de kan gi. Men følelser er uvarige, utilfredsstillende og flyktige. Det er ulempen med dem. Man frir seg fra følelser ved å fordrive lidenskapelig begjær etter dem og ved å slippe taket i lidenskapelig begjær.”

4.2.3.7 (36.27) Den første teksten om filosofer og brahmaner

Paṭhamasamaṇabrāhmaṇasutta

“Det finnes tre følelser, munker. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. De filosofene eller brahmanene som ikke forstår det som det er hvordan disse tre følelsene oppstår og tar slutt, som ikke forstår fordelene og ulempene med dem og heller ikke hvordan man frir seg fra dem, de fortjener ikke å kalles filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner. Og de har heller ikke selv realisert filosofverdigheten eller brahmanverdigheten her og nå, og de lever heller ikke deretter.

Men de filosofene eller brahmanene som forstår det som det er hvordan disse tre følelsene oppstår og tar slutt, som forstår fordelene og ulempene med dem og likeså hvordan man frir seg fra dem, de fortjener å kalles filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner. Og de har også selv realisert filosofverdigheten eller brahmanverdigheten her og nå, og de lever også deretter.”

4.2.3.8 (36.28) Den andre teksten om filosofer og brahmaner

Dutiyasamaṇabrāhmaṇasutta

“Det finnes tre følelser, munker. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. De filosofene eller brahmanene som ikke forstår det som det er hvordan disse tre følelsene oppstår og tar slutt, som ikke forstår fordelene og ulempene med dem og heller ikke hvordan man frir seg fra dem, de fortjener ikke å kalles filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner. Og de har heller ikke selv realisert filosofverdigheten eller brahmanverdigheten her og nå, og de lever heller ikke deretter.

Men de filosofene eller brahmanene som forstår det som det er hvordan disse tre følelsene oppstår og tar slutt, som forstår fordelene og ulempene med dem og likeså hvordan man frir seg fra dem, de fortjener å kalles filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner. Og de har også selv realisert filosofverdigheten eller brahmanverdigheten her og nå, og de lever også deretter.”

4.2.3.9 (36.29) Den tredje teksten om filosofer og brahmaner

Tatīyasamaṇabrāhmaṇasutta

“De filosofene eller brahmanene som ikke forstår det som det er hvordan følelsene oppstår og tar slutt, som ikke forstår fordelene og ulempene med dem og ikke hvordan man frir seg fra dem og heller ikke veien til å fri seg fra dem, de fortjener ikke å kalles filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner. Og de har heller ikke selv realisert filosofverdigheten eller brahmanverdigheten her og nå, og de lever heller ikke deretter.

Men de filosofene eller brahmanene som forstår det som det er hvordan følelsene oppstår og tar slutt, som forstår fordelene og ulempene med dem og likeså hvordan man frir seg fra dem og som også forstår veien til å fri seg fra dem, de fortjener å kalles filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner. Og de har også selv realisert filosofverdigheten eller brahmanverdigheten her og nå, og de lever også deretter.”

4.2.3.10 (36.30) Det som er rensat

Suddhikasutta

“Det finnes tre følelser, munk. Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som er verken vonde eller gode. Dette kalles følelser.”

4.2.3.11 (36.31) Sanselige og ikke-sanselige gleder

Nirāmisasutta

“Det finnes en sanselig glede, munker, det finnes en ikke-sanselig glede og det finnes en glede som er enda mindre sanselig enn den forannevnte. Det finnes en sanselig lykke, det finnes en ikke-sanselig lykke og det finnes en lykke som er enda mindre sanselig enn den forannevnte. Det finnes en sanselig sinnslikevekt, det finnes en ikke-sanselig sinnslikevekt og det finnes en sinnslikevekt som er enda mindre sanselig enn den forannevnte. Det finnes en sanselig frigjøring, det finnes en ikke-sanselig frigjøring og det finnes en frigjøring som er enda mindre sanselig enn den forannevnte.

Hva er sanselig glede, munker? Det er når du opplever vakre, tiltalende, behagelige og skjønne sanseinntrykk gjennom øyet og de andre sansene, sanseinntrykk som virker opphissende og som vekker lidenskaper. Gleder som oppstår gjennom disse fem sansenyttelsene, er sanselige gleder, munker.

Hva er ikke-sanselig glede, munker? Det er når du isolerer deg både fra sansenyttelser og fra usunne sinnstilstander og går inn i den første meditasjonstilstand, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, – og forblir i den. Og videre bringer du de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i den andre meditasjonstilstand, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og forblir i den. Dette er ikke-sanselig glede, munker.

Hva er en enda større ikke-sanselig glede, munker? Det er når du utsletter alle negative trekk i sinnet og ser at du blir befridd fra begjær, hat og vrangforestillinger. Den gleden som da oppstår, munker, er en enda større ikke-sanselig glede.

Hva er sanselig lykke, munker? Det er når du opplever vakre, tiltalende, behagelige og skjønne sanseinntrykk gjennom øyet og de andre sansene, sanseinntrykk som virker opphissende og som vekker lidenskaper. Lykken som oppstår gjennom disse fem sansenyttelsene, er sanselig lykke, munker.

Hva er ikke-sanselig lykke, munker? Det er når du isolerer deg både fra sansenyttelser og fra usunne sinnstilstander og går inn i den første meditasjonstilstand, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, – og forblir i den. Og videre bringer du de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i

den andre meditasjonstilstand, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og forblir i den. Deretter søker du ikke lenger glede, men hvilte i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler du legemlig velvære og går inn i tredje meditasjonstilstand, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og blir værende i den.

Hva er en enda større ikke-sanselig lykke, munk? Det er når du utsletter alle negative trekk i sinnet og ser at du blir befridd fra begjær, hat og vrangforestillinger. Den gleden som da oppstår, munk, er en enda større ikke-sanselig lykke.

Hva er sanselig sinnslikevekt, munk? Det er når du opplever vakre, tiltalende, behagelige og skjønne sanseinntrykk gjennom øyet og de andre sansene, sanseinntrykk som virker opphissende og som vekker lidenskaper. Dette er de fem sansenyttelsene. Den sinnslikevekten som oppstår gjennom disse fem sansenyttelsene, er sanselig sinnslikevekt, munk.

Hva er ikke-sanselig sinnslikevekt, munk? Det er når du isolerer deg både fra sansenyttelser og fra usunne sinnstilstander og går inn i den første meditasjonstilstand, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, – og forblir i den. Og videre bringer du de innledende og fastholdende tanker til ro, og går inn i den andre meditasjonstilstand, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og forblir i den. Deretter søker du ikke lenger glede, men hvilte i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler du legemlig velvære og går inn i tredje meditasjonstilstand, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og blir værende i den. Så forlater du velvære og lidelse; du legger tidligere gleder og sorger bak deg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, – den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og blir værende i den.

Hva er en enda større ikke-sanselig sinnslikevekt, munk? Det er når du utsletter alle negative trekk i sinnet og ser at du blir befridd fra begjær, hat og vrangforestillinger. Den sinnslikevekten som da oppstår, munk, er en enda større ikke-sanselig sinnslikevekt.

Hva er sanselig frigjøring, munk? Det er en frigjøring som er knyttet til sanseobjekter.

Hva er en ikke-sanselig frigjøring, munk? Det er en frigjøring som ikke er knyttet til sanseobjekter.

Hva er en enda større ikke-sanselig frigjøring, munk? Det er når du utsletter alle negative trekk i sinnet og ser at du blir befridd fra begjær, hat og vrangforestillinger. Den frigjøringen som da oppstår, munk, er en enda større ikke-sanselig frigjøring.

4.3 Samtaler om kvinner

Mātugāmasamyutta

4.3.1 Første kapittel

Paṭhamapeyyālavagga

4.3.1.1 (37.1) Kvinner

Mātugāmasutta

“En mann vil finne en kvinne svært lite tiltrekkende hvis hun har disse fem egenskapene, munker: Hun er ikke vakker, ikke rik, har dårlig moral, hun er lat og hun kan ikke få barn.

Men en mann vil finne en kvinne svært tiltrekkende hvis hun har disse fem egenskapene, munker: Hun er vakker, rik, har god moral, hun er flittig og hun kan få barn.”

4.3.1.2 (37.2) Menn

Purisasutta

“En kvinne vil finne en mann svært lite tiltrekkende hvis han har disse fem egenskapene, munker: Han er ikke vakker, ikke rik, har dårlig moral, han er lat og han kan ikke få barn.

Men en kvinne vil finne en mann svært tiltrekkende hvis han har disse fem egenskapene, munker: Han er vakker, rik, har god moral, han er flittig og han kan få barn.”

4.3.1.3 (37.3) Tilleggsplager

Āveṇīkadukkkhasutta

“Kvinner må slite med fem plager som mennene ikke har, munker. Hvilke fem?

Mens en kvinne fortsatt er ung, må hun forlate sine egne slektninger og flytte til ektemannens familie. Dette er den første av kvinnes tilleggsplager som mennene ikke har.

Videre har kvinnene menstruasjon. Dette er den andre av kvinnes tilleggsplager som mennene ikke har.

Videre blir en kvinne gravid. Dette er den tredje av kvinnes tilleggsplager som mennene ikke har.

Videre føder kvinnene barn. Dette er den fjerde av kvinnes tilleggsplager som mennene ikke har.

Videre må kvinnene stå til tjeneste for mennene. Dette er den femte av kvinnes tilleggsplager som mennene ikke har.

Dette er altså de fem tilleggsplagene kvinner må slite med, og som mennene ikke har.

4.3.1.4 (37.4) Tre aktiviteter

Tihidhammasutta

“Det er tre aktiviteter som vanligvis vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, munker. Hvilke tre?

Om morgenen er hun hjemme med tankene fylt av grådighet. Ved middagstid er hun hjemme med tankene fylt av misunnelse. Om kvelden er hun hjemme med tankene fylt av sanselige lyster. Dette er de tre aktivitetene som vanligvis vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, munker.”

4.3.1.5 (37.5) Den sure

Kodhanasutta

Munken Anuruddha gikk bort til Mesteren og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Med mitt himmelsk rene og overmenneskelige blikk ser jeg kvinner som etter døden blir gjenfødt i sorg og pine i helvete, Mester. Hva har de gjort, siden det går slik med dem?”

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er troløs, mangler respekt for seg selv og for andre, hun er sur og hun er dum. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.1.6 (37.6) Den krangleворne

Upanāhīsutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er troløs, mangler respekt for seg selv og for andre, hun er kranglevoren og hun er dum. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.1.7 (37.7) Den misunnelige

Issukāṣutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er troløs, mangler respekt for seg selv og for andre, hun er misunnelig og hun er dum. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.1.8 (37.8) Den gjerrige

Maccharīsutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er troløs, mangler respekt for seg selv og for andre, hun er gjerrig og hun er dum. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.1.9 (37.9) Den utro

Aticārīsutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er troløs, mangler respekt for seg selv og for andre, hun er utro og hun er dum. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.1.10 (37.10) Den umoralske

Dussīlasutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er troløs, mangler respekt for seg selv og for andre, hun er umoralsk og hun er dum. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.1.11 (37.11) Den kunnskapsløse

Appassutasutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er troløs, mangler respekt for seg selv og for andre, hun er kunnskapsløs og hun er dum. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.1.12 (37.12) Den late

Kusītasutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er troløs, mangler respekt for seg selv og for andre, hun er lat og hun er dum. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.1.13 (37.13) Den glemsomme

Mutṭhassatisutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er troløs, mangler respekt for seg selv og for andre, hun er glemsom og hun er dum. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.1.14 (37.14) Fem brudd på de etiske grunnreglene

Pañcaverasutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha. Hvilke fem? Hun dreper levende vesener, hun tar det som ikke blir gitt henne, hun begår seksuelle overtredelser, hun fører urett tale og hun beruser seg med alkoholholdige drikkevarer. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i sorg og pine i helvete, Anuruddha.”

4.3.2 Andre kapittel

Dutiyapeyyālavagga

4.3.2.1 (37.15) Den som ikke er sur

Akkodhanasutta

Munken Anuruddha gikk bort til Mesteren og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Med mitt himmelsk rene og overmenneskelige blikk ser jeg kvinner som etter døden blir gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Mester. Hva har de gjort, siden det går slik med dem?”

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er tillitsfull, har respekt for seg selv og for andre, hun er ikke sur og hun er klok. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.”

4.3.2.2 (37.16) Den som ikke er kranglevoren

Anupanāhisutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er tillitsfull, har respekt for seg selv og for andre, hun er ikke kranglevoren og hun er klok. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.”

4.3.2.3 (37.17) Den som ikke er misunnelig

Anissukīsutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er tillitsfull, har respekt for seg selv og for andre, hun er ikke misunnelig og hun er klok. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.”

4.3.2.4 (37.18) Den som ikke er gjerrig

Amaccharīsutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er tillitsfull, har respekt for seg selv og for andre, hun er ikke gjerrig og hun er klok. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.”

4.3.2.5 (37.19) Den som ikke er utro

Anaticārīsutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er tillitsfull, har respekt for seg selv og for andre, hun er ikke utro og hun er klok. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.”

4.3.2.6 (37.20) Den med god moral

Susīlasutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er tillitsfull, har respekt for seg selv og for andre, hun har god moral og hun er klok. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.”

4.3.2.7 (37.21) Den kunnskapsrike

Bahussutasutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er tillitsfull, har respekt for seg selv og for andre, hun er kunnskapsrik og hun er klok. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.”

4.3.2.8 (37.22) Den energiske

Āraddhavīriyasutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er tillitsfull, har respekt for seg selv og for andre, hun er energisk og hun er klok. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.”

4.3.2.9 (37.23) Den oppmerksomme

Upaṭṭhitassatisutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun er tillitsfull, har respekt for seg selv og for andre, hun er oppmerksom og hun er klok. Dette er fem ting som fører til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.”

4.3.2.10 (37.24) De fem etiske grunnreglene

Pañcaverasutta

“Det er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha. Hvilke fem? Hun avstår fra å drepe levende vesener, hun tar ikke det som ikke blir gitt henne, hun begår ikke seksuelle overtredelser, hun fører rett tale og hun beruser seg ikke med alkoholholdige drikkevarer. Dette er fem ting som vil føre til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, Anuruddha.

4.3.3 Kapitlet om styrke

Balavagga

4.3.3.1 (37.25) Selvtillit

Visāradasutta

“En kvinne har fem kilder til styrke, munk. Hvilke fem? Skjønnhet er en kilde til styrke, rikdom er en kilde til styrke, slektninger er en kilde til styrke, barn er en kilde til styrke og god moral er en kilde til styrke. Dette er kvinnens fem kilder til styrke, munk. Og en kvinne som har disse fem kildene til styrke, kan bo hjemme med selvtillit.”

4.3.3.2 (37.26) Overtaket

Pasayhasutta

“En kvinne har fem kilder til styrke, munk. Hvilke fem? Skjønnhet er en kilde til styrke, rikdom er en kilde til styrke, slektninger er en kilde til styrke, barn er en kilde til styrke og god moral er en kilde til styrke. Dette er kvinnens fem kilder til styrke, munk. Og en kvinne som har disse fem kildene til styrke, kan bo hjemme med et overtak på sin ektemann.”

4.3.3.3 (37.27) Seieren

Abhibhuyyasutta

“En kvinne har fem kilder til styrke, munk. Hvilke fem? Skjønnhet er en kilde til styrke, rikdom er en kilde til styrke, slektninger er en kilde til styrke, barn er en kilde til styrke og god moral er en kilde til styrke. Dette er kvinnens fem kilder til styrke, munk. Og en kvinne som har disse fem kildene til styrke, kan bo hjemme og beseire sin ektemann.”

4.3.3.4 (37.28) En

Ekasutta

“Mannen har én kilde til styrke som gjør at han beseirer kvinnen, munken. Hva er denne ene kilden til styrke? Det er hans autoritet. Med denne beseirer han kvinnen, og hennes skjønnhet, rikdom, slektninger, barn og gode moral monner ikke noe mot denne.”

4.3.3.5 (37.29) Kvinnens kilde til styrke

Angasutta

“En kvinne har fem kilder til styrke, munker. Hvilke fem? Skjønnhet er en kilde til styrke, rikdom er en kilde til styrke, slektninger er en kilde til styrke, barn er en kilde til styrke og god moral er en kilde til styrke.

Hvis en kvinne har skjønnhet, men ikke rikdom, er styrken hennes ufullkommen i så henseende. Hvis hun har både skjønnhet og rikdom, er styrken hennes fullkommen i så henseende.

Hvis hun har skjønnhet, rikdom, men ikke slektninger, er styrken hennes ufullkommen i så henseende. Hvis hun har både skjønnhet, rikdom og slektninger, er styrken hennes fullkommen i så henseende.

Hvis hun har skjønnhet, rikdom og slektninger, men ikke barn, er styrken hennes ufullkommen i så henseende. Hvis hun har både skjønnhet, rikdom, slektninger og barn, er styrken hennes fullkommen i så henseende.

Hvis hun har skjønnhet, rikdom, slektninger og barn, men ikke god moral, er styrken hennes ufullkommen i så henseende. Hvis hun har både skjønnhet, rikdom, slektninger, barn og god moral, er styrken hennes fullkommen i så henseende.

Dette er kvinnens fem kilder til styrke, munker.”

4.3.3.6 (37.30) Om å bli jaget bort

Nāsantisutta

“En kvinne har fem kilder til styrke, munker. Hvilke fem? Skjønnhet er en kilde til styrke, rikdom er en kilde til styrke, slektninger er en kilde til styrke, barn er en kilde til styrke og god moral er en kilde til styrke.

Hvis en kvinne har skjønnhet, men ikke god moral, jager de henne bort. De vil ikke la henne bli værende i familien.

Hvis en kvinne har skjønnhet og rikdom, men ikke god moral, jager de henne bort. De vil ikke la henne bli værende i familien.

Hvis en kvinne har skjønnhet, rikdom og slektninger, men ikke god moral, jager de henne bort. De vil ikke la henne bli værende i familien.

Hvis en kvinne har skjønnhet, rikdom, slektninger og barn, men ikke god moral, jager de henne bort. De vil ikke la henne bli værende i familien.

Hvis en kvinne har god moral, men ikke skjønnhet, jager de henne ikke bort. De lar henne få bli i familien.

Hvis en kvinne har god moral, men ikke rikdom, jager de henne ikke bort. De lar henne få bli i familien.

Hvis en kvinne har god moral, men ikke slektninger, jager de henne ikke bort. De lar henne få bli i familien.

Hvis en kvinne har god moral, men ikke barn, jager de henne ikke bort. De lar henne få bli i familien.

Dette er kvinnens fem kilder til styrke, munker.”

4.3.3.7 (37.31) Årsaken

Hetusutta

“En kvinne har fem kilder til styrke, munk. Hvilke fem? Skjønnhet er en kilde til styrke, rikdom er en kilde til styrke, slektninger er en kilde til styrke, barn er en kilde til styrke og god moral er en kilde til styrke.

Men det er ikke skjønnhet, rikdom, slektninger eller barn som er årsaken til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen. God moral er årsaken til at en kvinne etter døden vil bli gjenfødt i fryd og glede i himmelen, munk. Og dette er kvinnens fem kilder til styrke, munk.”

4.3.3.8 (37.32) Tilstander

Thānasutta

“Det finnes fem tilstander som er vanskelig å oppnå for en kvinne som ikke har opparbeidet seg gode fortjenester, munker. Hvilke fem?

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie. Men dette er den første av de fem tilstandene som er vanskelig å oppnå for en kvinne som ikke har opparbeidet seg gode fortjenester.

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie og bli gift inn i en passende familie. Men dette er den andre av de fem tilstandene som er vanskelig å oppnå for en kvinne som ikke har opparbeidet seg gode fortjenester.

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie, bli gift inn i en passende familie og være enehustru der. Men dette er den tredje av de fem tilstandene som er vanskelig å oppnå for en kvinne som ikke har opparbeidet seg gode fortjenester.

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie, bli gift inn i en passende familie, være enehustru der og få en sønn. Men dette er den fjerde av de fem tilstandene som er vanskelig å oppnå for en kvinne som ikke har opparbeidet seg gode fortjenester.

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie, bli gift inn i en passende familie, være enehustru der, få en sønn og ha herredømme over mannen sin. Men dette er den femte av de fem tilstandene som er vanskelig å oppnå for en kvinne som ikke har opparbeidet seg gode fortjenester.

Dette er altså de fem tilstandene som er vanskelig å oppnå for en kvinne som ikke har opparbeidet seg gode fortjenester.

Det finnes fem tilstander som er lett å oppnå for en kvinne som har opparbeidet seg gode fortjenester, munker. Hvilke fem?

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie. Dette er den første av de fem tilstandene som er lett å oppnå for en kvinne som har opparbeidet seg gode fortjenester.

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie og bli gift inn i en passende familie. Dette er den andre av de fem tilstandene som er lett å oppnå for en kvinne som har opparbeidet seg gode fortjenester.

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie, bli gift inn i en passende familie og være enehustru der. Dette er den tredje av de fem tilstandene som er lett å oppnå for en kvinne som har opparbeidet seg gode fortjenester.

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie, bli gift inn i en passende familie, være enehustru der og få en sønn. Dette er den fjerde av de fem tilstandene som er lett å oppnå for en kvinne som har opparbeidet seg gode fortjenester.

Hun kan ønske seg å bli gjenfødt i en passende familie, bli gift inn i en passende familie, være enehustru der, få en sønn og ha herredømme over mannen sin. Dette er den femte av de fem tilstandene som er lett å oppnå for en kvinne som har opparbeidet seg gode fortjenester.

Dette er altså de fem tilstandene som er lett å oppnå for en kvinne som har opparbeidet seg gode fortjenester.”

4.3.3.9 (37.33) De fem moralske treningsreglene gir selvtillit

Pañcasīlavisāradasutta

“Det er fem ting som gjør at en kvinne kan bo hjemme med selvtillit, munk. Hvilke fem? Hun avstår fra å drepe levende vesener, hun tar ikke det som ikke blir gitt henne, hun begår ikke seksuelle overtredelser, hun fører rett tale og hun beruser seg ikke med alkoholholdige drikkevarer. Disse fem tingene gjør at en kvinne kan bo hjemme med selvtillit.”

4.3.3.10 (37.34) Vekst

Vaḍḍhīsutta

“En kvinne som er den edles elev, vil vokse i fem henseender, og dette er vekst som fører til at hun oppnår det endelige mål og når fram til det beste, munk. Hvilke fem henseender? Hun vokser i overbevisning, hun vokser i god moral, hun vokser i lærdom, hun vokser i nøysomhet og hun vokser i visdom. Når hun opplever vekst i disse fem henseender, vil hun oppnå det endelig mål og nå fram til det beste, munk.”

En legkvinne med god moral
som vokser i overbevisning,
moral, visdom, nøysomhet og lærdom,
og vil selv nå fram til det endelige mål.

4.4 Samtaler med Jambukhādaka

Jambukhādakasamyutta

4.4.1 (38.1) Spørsmål om nibbana

Nibbānapaṇhāsutta

En gang da Sāriputta var i Magadha, holdt han til i landsbyen Nālaka. Der kom den omvandrende filosofen Jambukhādaka bort til ham og pratet høflig med ham før han satte seg ned. Da Jambukhādaka hadde satt seg, sa han:

“Man snakker om nibbana, min venn Sāriputta. Men hva er egentlig nibbana?”

“Det er når grådighet, hat og vrangforestillinger er fullstendig utslettet, min venn. Det er dette som kalles nibbana.”

“Men finnes det en vei eller metode for å virkeliggjøre nibbana?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å virkeliggjøre nibbana.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å virkeliggjøre nibbana. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.2 (38.2) Spørsmål om å bli en arahant

Arahattapañhāsutta

“Man snakker om det å bli en arahant, min venn Sāriputta. Men hvordan blir man egentlig en arahant?”

“Det er når grådighet, hat og vrangforestillinger er fullstendig utslettet, min venn. Det er dette det vil si å være en arahant.”

“Men finnes det en vei eller metode for å oppnå å bli en arahant?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å oppnå å bli en arahant.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å oppnå å bli en arahant. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.3 (38.3) De som underviser i læren

Dhammavādīpañhāsutta

“Hvem er det som underviser i læren her i verden, min venn Sāriputta? Hvem er det som har praktisert godt her i verden og som er lykkelige her i verden?”

“De som underviser i læren om å slippe taket i grådighet, slippe taket i hat og slippe taket i vrangforestillinger, de er det som underviser i læren her i verden, min venn. De som har klart å slippe taket i grådighet, hat og vrangforestillinger, de er det som har praktisert godt her i verden. De som har klart å slippe taket i grådighet, hat og vrangforestillinger slik at de har skåret dem over ved roten slik at de ikke er i stand til å vokse fram igjen senere, de er det som er lykkelige her i verden.”

“Men finnes det en vei eller metode for å slippe taket i grådighet, hat og vrangforestillinger, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å slippe taket i grådighet, hat og vrangforestillinger.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å slippe taket i grådighet, hat og vrangforestillinger. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.4 (38.4) Hva er poenget?

Kimatthiyasutta

“Hva er poenget ved å leve det opphøyde liv slik filosofen Gotama forklarer det, Sāriputta?”

“Vi lever det opphøyde liv og følger Mesteren for å oppnå full forståelse av det som føles utilfredsstillende, min venn.”

“Men finnes det en vei eller metode for å oppnå full forståelse av det som føles utilfredsstillende, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å oppnå full forståelse av det som føles utilfredsstillende.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å oppnå full forståelse av det som føles utilfredsstillende. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.5 (38.5) Velvære

Assāsappattasutta

“Folk snakker å oppnå velvære, Sāriputta. Hva vil det si å oppnå velvære?”

“I den grad en munk forstår det som det virkelig er, når han forstår hvordan de seks sansefeltene oppstår og tar slutt, når han forstår gledene og ulempene ved dem, og når han forstår hvordan han gjør seg fri fra dem, i den grad kan han sies å ha oppnådd velvære.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å virkeliggjøre velvære, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å virkeliggjøre velvære.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å virkeliggjøre velvære. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.6 (38.6) Det høyeste velvære

Paramassāsappattasutta

“Folk snakker om å oppnå det høyeste velvære, Sāriputta. Hva menes med oppnå det høyeste velvære?”

“I den grad en munk forstår det som det virkelig er, når han forstår hvordan de seks persepsjonsfeltene oppstår og tar slutt, når han forstår gledene og ulempene ved dem, og når han forstår hvordan han gjør seg fri fra dem, i den grad kan han sies å ha oppnådd det høyeste velvære.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å virkeliggjøre det høyeste velvære, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å virkeliggjøre det høyeste velvære.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å virkeliggjøre det høyeste velvære. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.7 (38.7) Følelser

Vedanāpañhāsutta

“Folk snakker om følelser, Sāriputta. Hva menes med følelser?”

“Det finnes tre slags følelser, min venn. Hvilke tre? Det er gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Dette er de tre slags følelser.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å forstå de tre følelsene, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å forstå de tre følelsene.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å forstå de tre følelsene. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.8 (38.8) Negative sinnstilstander

Āsavapañhāsutta

“Folk snakker om negative sinnstilstander, Sāriputta. Hva menes med negative sinnstilstander?”

“Det finnes tre negative sinnstilstander, min venn, nemlig sansebegjær, lengsler og uvitenhet. Dette er de tre negative sinnstilstandene.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å bli kvitt disse negative sinnstilstandene, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å bli kvitt disse negative sinnstilstandene.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å bli kvitt disse negative sinnstilstandene. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.9 (38.9) Uvitenhet

Avijjāpañhāsutta

“Folk snakker om uvitenhet, Sāriputta. Hva menes med uvitenhet?”

“Det er manglende kunnskap om lidelse, om hvordan lidelsen oppstår, hvordan lidelsen tar slutt og om veien som fører til at lidelsen tar slutt. Dette er uvitenhet, min venn.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å bli kvitt denne uvitenheten, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å bli kvitt denne uvitenheten.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å bli kvitt denne uvitenheten. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.10 (38.10) Begjær

Taṇhāpaṇhāsutta

“Folk snakker om begjær, Sāriputta. Hva menes med begjær?”

“Det er tre former for begjær, min venn. Det er sansenytelsebegjær, eksistensbegjær og ødeleggelsestrang. Dette er de tre formene for begjær, min venn.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å bli kvitt disse formene for begjær, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å bli kvitt disse formene for begjær.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å bli kvitt disse formene for begjær. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.11 (38.11) Flodbølger

Oghapañhāsutta

“Folk snakker om flodbølger, Sāriputta. Hva menes med flodbølger?”

“Det finnes fire flodbølger, min venn. Det er sansenytelsenes flodbølge, lengslenes flodbølge, teoriens flodbølge og uvitenhetens flodbølge. Dette er de fire flodbølgene, min venn.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å bli kvitt disse fire flodbølgene, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å bli kvitt disse fire flodbølgene.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å bli kvitt disse fire flodbølgene. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.12 (38.12) Involving

Upādānapaṇhāsutta

“Folk snakker om involveringer, Sāriputta. Hva menes med involveringer?”

“Det finnes fire involveringer, min venn. Det er involveringer i sansenyttelser, involveringer i teorier, involveringer i regler og ritualer og involveringer i påstander om et selv. Dette er de fire involveringene, min venn.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å bli kvitt disse fire involveringene, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å bli kvitt disse fire involveringene.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å bli kvitt disse fire involveringene. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.13 (38.13) Lengsler

Bhavapañhāsutta

“Folk snakker om lengsler, Sāriputta. Hva menes med lengsler?”

“Det finnes tre lengsler, min venn. Det er lengsel etter eksistens på sanselighetens plan, lengsel etter eksistens i formplanets himmel og lengsel etter eksistens i formløshetens himmel. Dette er de tre lengslene, min venn.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å bli kvitt disse lengslene, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å bli kvitt disse lengslene.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å bli kvitt disse lengslene. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.14 (38.14) Lidelse

Dukkhapañhāsutta

“Folk snakker om lidelse, Sāriputta. Hva menes med lidelse?”

“Det finnes tre former for lidelse, min venn. Det er lidelse forårsaket av smerte, lidelse forårsaket av aktiviteter og lidelse forårsaket av at alt er i forandring. Dette er de tre formene for lidelse, min venn.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å forstå disse tre formene for lidelse, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å forstå disse tre formene for lidelse.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å forstå disse tre formene for lidelse. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.15 (38.15) Personligheten

Sakkāyapañhāsutta

“Folk snakker om personlighet, Sāriputta. Hva menes med personlighet?”

“Mesteren har sagt at personligheten består av fem involveringsgrupper, og disse er primæransinntrykksinvolveringsgruppen, følelsesinvolveringsgruppen, identifikasjonsinvolveringsgruppen, reaksjonsinvolveringsgruppen og bevissthetsinvolveringsgruppen. Dette er de fem involveringsgruppene Mesteren sier personligheten består av, min venn.”

“Men finnes det en vei eller en metode for å forstå disse fem involveringsgruppene, min venn?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å forstå disse fem involveringsgruppene.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å forstå disse fem involveringsgruppene. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

4.4.16 (38.16) Vanskelig å gjøre

Dukkarapañhāsutta

“Hva er det som er vanskelig i denne læren og treningsdisiplinen, Sāriputta?”

“Det er vanskelig å forlate hjemmet og la seg ordinere som munk, min venn.”

“Hva er det som er vanskelig etter at man er blitt munk?”

“Det er vanskelig å lære å trives i rollen som munk.”

“Hva er det som er vanskelig etter at man har lært å trives som munk?”

“Det er vanskelig å praktisere læren i alle dens store og små detaljer.”

“Hvor lang tid tar det for en munk som praktiserer læren i alle dens detaljer, å bli en arahant?”

“Det tar ikke lang tid, min venn.”

4.5 Samtaler med Sāmañḍaka

Sāmañḍakasam̐yutta

4.5.1 (39.1) Samtale med Sāmañḍaka

Sāmañḍakasutta

En gang da Sāriputta var i vajjienes land, holdt han til i Ukkacela ved bredden av Ganges. Der kom den omvandrende filosofen Sāmañḍaka bort til ham og pratet høflig med ham før han satte seg ned. Da Sāmañḍaka hadde satt seg, sa han:

“Man snakker om nibbana, min venn Sāriputta. Men hva er egentlig nibbana?”

“Det er når grådighet, hat og vrangforestillinger er fullstendig utslettet, min venn. Det er dette som kalles nibbana.”

“Men finnes det en vei eller metode for å virkeliggjøre nibbana?”

“Det finnes, min venn. Det er den edle åttedelte vei, det vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er veien, dette er metoden for å virkeliggjøre nibbana.”

“Det er en god vei, det er en god metode for å virkeliggjøre nibbana. Dette er noe det er bryet verd å trene på, min venn Sāriputta.”

[Videre følger samtaler nøyaktig lik samtalene med Jambukhādaka i foregående kapittel.]

4.5.2 (39.2) Vanskelig å gjøre

Dukkarapañhāsutta

“Hva er det som er vanskelig i denne læren og treningsdisiplinen, Sāriputta?”

“Det er vanskelig å forlate hjemmet og la seg ordinere som munk, min venn.”

“Hva er det som er vanskelig etter at man er blitt munk?”

“Det er vanskelig å lære å trives i rollen som munk.”

“Hva er det som er vanskelig etter at man har lært å trives som munk?”

“Det er vanskelig å praktisere læren i alle dens store og små detaljer.”

“Hvor lang tid tar det for en munk som praktiserer læren i alle dens detaljer, å bli en arahant?”

“Det tar ikke lang tid, min venn.”

4.6 Samtaler med Moggallāna

Moggallānasamyutta

4.6.1 (40.1) Første meditasjonstilstand

Paṭhamajhānapaṇhāsutta

En gang var Moggallāna den store i Sāvatti, der han oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park
Jetalunden. Moggallāna vendte seg mot munkene og sa:

“Munker, mine venner!”

“Ja, min venn,” svarte munkene.

Moggallāna sa:

“Da jeg satt alene og mediterte, kom jeg til å tenke på dette, mine venner:

‘Man snakker om første meditasjonstilstand. Men hva er egentlig første
meditasjonstilstand?’

Videre tenkte jeg som så:

‘Når en munk isolerer seg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og går inn i
første meditasjonstilstand, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og
fastholdende tanker, glede og velvære, – og forblir i den, da kalles det første
meditasjonstilstand.’

Dermed isolerte jeg meg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og gikk inn i første
meditasjonstilstand, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og
fastholdende tanker, glede og velvære, – og forble i den. Men selv om jeg gjorde dette, oppsto
det tanker og forestillinger knyttet til sansenytelser.

Men da kom Mesteren til meg med sine overmenneskelige egenskaper og sa:

‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke vær sløv mens du praktiserer første
meditasjonstilstand! Gjør sinnet ditt stabilt i første meditasjonstilstand, fest sinnet på ett
punkt i første meditasjonstilstand, konsentrer sinnet ditt i første meditasjonstilstand!’

Deretter isolerte jeg meg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og gikk inn i
første meditasjonstilstand, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og
fastholdende tanker, glede og velvære, – og forble i den.

Så om det med rette kan sies om en elev at han fikk hjelp av læreren og nådde fram til dyp kunnskap, så kan dette med rette sies om meg.”

4.6.2 (40.2) Andre meditasjonstilstand

Dutiyajhānapañhāsutta

“Man snakker om andre meditasjonstilstand. Men hva er egentlig andre meditasjonstilstand?

Videre tenkte jeg som så:

‘Når en munk bringer de innledende og fastholdende tanker til ro og går inn i andre meditasjonstilstand, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og blir værende i den, da kalles det andre meditasjonstilstand.’

Dermed brakte jeg de innledende og fastholdende tanker til ro og gikk inn i andre meditasjonstilstand, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og ble værende i den. Men selv om jeg gjorde dette, oppsto det forestillinger og innledende tanker i sinnet.

Men da kom Mesteren til meg med sine overmenneskelige egenskaper og sa:

‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke vær sløv mens du praktiserer andre meditasjonstilstand! Gjør sinnet ditt stabilt i andre meditasjonstilstand, fest sinnet på ett punkt i andre meditasjonstilstand, konsentrer sinnet ditt i andre meditasjonstilstand!’

Dermed brakte jeg de innledende og fastholdende tanker til ro og gikk inn i andre meditasjonstilstand, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og ble værende i den.

Så om det med rette kan sies om en elev at han fikk hjelp av læreren og nådde fram til dyp kunnskap, så kan dette med rette sies om meg.”

4.6.3 (40.3) Tredje meditasjonstilstand

Tatīyajhānapaṇhāsutta

“Man snakker om tredje meditasjonstilstand. Men hva er egentlig tredje meditasjonstilstand?

Videre tenkte jeg som så:

‘Når en munk ikke lenger søker glede, men hviler i likevekt, når han med oppmerksomhet og klar forståelse føler legemlig velvære og går inn i tredje meditasjonstilstand, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og ble værende i den, da kalles det tredje meditasjonstilstand.’

Dermed søkte jeg ikke lenger glede, men hvilte i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse følte jeg legemlig velvære og gikk inn i tredje meditasjonstilstand, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og ble værende i den. Men selv om jeg gjorde dette, oppsto det forestillinger knyttet til glede i sinnet mitt.

Men da kom Mesteren til meg med sine overmenneskelige egenskaper og sa:

‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke vær sløv mens du praktiserer tredje meditasjonstilstand! Gjør sinnet ditt stabilt i tredje meditasjonstilstand, fest sinnet på ett punkt i tredje meditasjonstilstand, konsentrer sinnet ditt i tredje meditasjonstilstand!’

Dermed søkte jeg ikke lenger glede, men hvilte i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse følte jeg legemlig velvære og gikk inn i tredje meditasjonstilstand, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og ble værende i den.

Så om det med rette kan sies om en elev at han fikk hjelp av læreren og nådde fram til dyp kunnskap, så kan dette med rette sies om meg.”

4.6.4 (40.4) Fjerde meditasjonstilstand

Catutthajhānapāṇhāsutta

“Man snakker om fjerde meditasjonstilstand. Men hva er egentlig fjerde meditasjonstilstand?

Videre tenkte jeg som så:

‘Når en munk forlater velvære og lidelse; legger tidligere gleder og sorger bak seg og går inn i fjerde meditasjonstilstand, – den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og blir værende i den, da kalles det fjerde meditasjonstilstand.’

Dermed forlot jeg velvære og lidelse; jeg la tidligere gleder og sorger bak meg og gikk inn i fjerde meditasjonstilstand, – den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og ble værende i den. Men selv om jeg gjorde dette, oppsto det forestillinger knyttet til velvære i sinnet mitt.

Men da kom Mesteren til meg med sine overmenneskelige egenskaper og sa:

‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke vær sløv mens du praktiserer fjerde meditasjonstilstand! Gjør sinnet ditt stabilt i fjerde meditasjonstilstand, fest sinnet på ett punkt i fjerde meditasjonstilstand, konsentrer sinnet ditt i fjerde meditasjonstilstand!’

Dermed forlot jeg velvære og lidelse; jeg la tidligere gleder og sorger bak meg og gikk inn i fjerde meditasjonstilstand, – den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og ble værende i den.

Så om det med rette kan sies om en elev at han fikk hjelp av læreren og nådde fram til dyp kunnskap, så kan dette med rette sies om meg.”

4.6.5 (40.5) Rommets uendelighet

Ākāśānañcāyatanapañhāsutta

“Man snakker om rommets uendelighet. Men hva er egentlig rommets uendelighet?

Videre tenkte jeg som så:

‘Når en munk hever seg over enhver formbevissthet slik at han ikke føler noen fysisk motstand, og ikke reagerer på sanseinntrykk, ser han rommet som uendelig, og med dette går han inn på rommets uendelighet og blir værende der. Dette kalles rommets uendelighet.

Dermed hevet jeg meg over enhver formbevissthet. Jeg følte ingen fysisk motstand, og reagerte ikke på sanseinntrykk. Jeg så rommet som uendelig, og med dette gikk jeg inn på rommets uendelighet og ble værende der. Men selv om jeg gjorde dette, oppsto det forestillinger knyttet til former i sinnet mitt.

Men da kom Mesteren til meg med sine overmenneskelige egenskaper og sa:

‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke vær sløv mens du praktiserer rommets uendelighet! Gjør sinnet ditt stabilt i rommets uendelighet, fest sinnet på ett punkt i rommets uendelighet, konsentrer sinnet ditt i rommets uendelighet!’

Dermed hevet jeg meg over enhver formbevissthet. Jeg følte ingen fysisk motstand, og reagerte ikke på sanseinntrykk. Jeg så rommet som uendelig, og med dette gikk jeg inn på rommets uendelighet og ble værende der.

Så om det med rette kan sies om en elev at han fikk hjelp av læreren og nådde fram til dyp kunnskap, så kan dette med rette sies om meg.”

4.6.6 (40.6) Bevissthetens uendelighet

Viññāṇañcāyatanapañhāsutta

“Man snakker om bevissthetens uendelighet. Men hva er egentlig bevissthetens uendelighet?

Videre tenkte jeg som så:

‘Når en munk hever seg over rommets uendelighet, ser han bevisstheten som uendelig, og med dette går han inn på bevissthetens uendelighet og blir værende der. Dette kalles bevissthetens uendelighet.’

Dermed hevet jeg meg over rommets uendelighet. Jeg så bevisstheten som uendelig, og med dette gikk jeg inn på bevissthetens uendelighet og ble værende der. Men selv om jeg gjorde dette, oppsto det forestillinger knyttet til rommets uendelighet i sinnet mitt.

Men da kom Mesteren til meg med sine overmenneskelige egenskaper og sa:

‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke vær sløv mens du praktiserer bevissthetens uendelighet! Gjør sinnet ditt stabilt i bevissthetens uendelighet, fest sinnet på ett punkt i bevissthetens uendelighet, konsentrer sinnet ditt i bevissthetens uendelighet!’

Dermed hevet jeg meg over rommets uendelighet. Jeg så bevisstheten som uendelig, og med dette gikk jeg inn på bevissthetens uendelighet og ble værende der.

Så om det med rette kan sies om en elev at han fikk hjelp av læreren og nådde fram til dyp kunnskap, så kan dette med rette sies om meg.”

4.6.7 (40.7) Intethetens plan

Ākiñcaññāyatanapañhāsutta

“Man snakker om intethetens plan. Men hva er egentlig intethetens plan?

Videre tenkte jeg som så:

‘Når en munk hever seg over bevissthetens uendelighet, ser han at det ikke er noe som eksisterer, og med dette går han inn på intethetens plan og blir værende der. Dette kalles intethetens plan.’

Dermed hevet jeg meg over bevissthetens uendelighet. Jeg så at det ikke er noe som eksisterer, og med dette gikk jeg inn på intethetens plan og ble værende der. Men selv om jeg gjorde dette, oppsto det forestillinger knyttet til bevissthetens uendelighet i sinnet mitt.

Men da kom Mesteren til meg med sine overmenneskelige egenskaper og sa:

‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke vær sløv mens du praktiserer intethetens plan! Gjør sinnet ditt stabilt på intethetens plan, fest sinnet på ett punkt på intethetens plan, konsentrer sinnet ditt på intethetens plan!’

Dermed hevet jeg meg over bevissthetens uendelighet. Jeg så at det ikke er noe som eksisterer, og med dette gikk jeg inn på intethetens plan og ble værende der.

Så om det med rette kan sies om en elev at han fikk hjelp av læreren og nådde fram til dyp kunnskap, så kan dette med rette sies om meg.”

4.6.8 (40.8) Verken bevisst eller ubevisst

Nevasaññānāsaññāyatanapañhāsutta

“Man snakker om den tilstand der man verken er bevisst eller ubevisst. Men hva er egentlig den tilstand der man verken er bevisst eller ubevisst?

Videre tenkte jeg som så:

‘Når en munk hever seg over intethetens plan, og går inn på den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst. Dette kalles den tilstand der man verken er bevisst eller ubevisst.’

Deretter hevet jeg meg over intethetens plan og gikk inn på den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst. Men selv om jeg gjorde dette, oppsto det forestillinger knyttet til intethetens plan i sinnet mitt.

Men da kom Mesteren til meg med sine overmenneskelige egenskaper og sa:

‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke vær sløv mens du praktiserer den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst! Gjør sinnet ditt stabilt i den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst, fest sinnet på ett punkt i den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst, konsentrer sinnet ditt i den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst!’

Dermed hevet jeg meg over intethetens plan og gikk inn på den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst.

Så om det med rette kan sies om en elev at han fikk hjelp av læreren og nådde fram til dyp kunnskap, så kan dette med rette sies om meg.”

4.6.9 (40.9) Det som er uten kjennetegn

Animittapañhāsutta

“Man snakker om en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn. Men hva er egentlig en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn?

Videre tenkte jeg som så:

‘Når en munk ikke bryr seg om noen kjennetegn, går han inn i en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn. Det er dette som er en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn.’

Dermed brydde jeg meg ikke om noe kjennetegn, men gikk inn i en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn. Men selv om jeg gjorde dette, oppsto det forestillinger knyttet til kjennetegn i sinnet mitt.

Men da kom Mesteren til meg med sine overmenneskelige egenskaper og sa:

‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke vær sløv mens du praktiserer en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn! Gjør sinnet ditt stabilt i en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn, fest sinnet på ett punkt i en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn, konsentrer sinnet ditt i en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn!’

Dermed brydde jeg meg ikke om noe kjennetegn, men gikk inn i en konsentrasjon av sinnet uten kjennetegn.

Så om det med rette kan sies om en elev at han fikk hjelp av læreren og nådde fram til dyp kunnskap, så kan dette med rette sies om meg.”

4.6.10 (40.10) Sakka

Sakkasutta

1.

En gang var Moggallāna den store i Sāvatthi, der han oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden. Like lett som når en kraftig mann bøyer eller strekker ut armen, forsvant han fra Jetalunden og kom til syne i de trettitre gudenes himmel.

Da kom Sakka, gudenes konge bort til ham sammen med fem hundre guddommer. Han hilste høflig på Moggallāna og ble stående ved siden av ham. Mens Sakka sto der, sa Moggallāna til ham:

“Det er godt å ta tilflukt i Buddha, du gudenes konge! Det er godt å ta tilflukt i Buddha, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning. Det er godt å ta tilflukt i læren, du gudenes konge! Det er godt å ta tilflukt i læren, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning. Det er godt å ta tilflukt i fellesskapet, du gudenes konge! Det er godt å ta tilflukt i fellesskapet, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.”

“Ja, det er godt å ta tilflukt i Buddha, Moggallāna, min herre! Det er godt å ta tilflukt i Buddha, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning. Det er godt å ta tilflukt i læren, Moggallāna, min herre! Det er godt å ta tilflukt i læren, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning. Det er godt å ta tilflukt i fellesskapet, Moggallāna, min herre! Det er godt å ta tilflukt i fellesskapet, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.”

Etterpå kom Sakka, gudenes konge bort til ham sammen med seks hundre guddommer ... sju hundre ... åtte hundre ... åtte tusen guddeommer. Han hilste høflig på Moggallāna og ble stående ved siden av ham. Mens Sakka sto der, sa Moggallāna til ham de samme ordene han hadde sagt første gang, og Sakka, gudenes konge svarte på samme måte som sist.

2.

Deretter kom Sakka, gudenes konge bort til ham sammen med fem hundre guddommer. Han hilste høflig på Moggallāna og ble stående ved siden av ham. Mens Sakka sto der, sa Moggallāna til ham:

“Det er godt å urokkelig tillit til Buddha, du gudenes konge, slik at du sier: ‘Dette er i sannhet en arahant, en Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden – en uforlignelig trener for folk som kan trenes – guders og menneskers lærer, en våken Mester.’ Det er godt å urokkelig tillit til Buddha, du gudenes konge, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Det er godt å urokkelig tillit til læren, du gudenes konge, slik at du sier: ‘Mesteren har gitt en tydelig og klar undervisning i denne læren som alle selv kan se, som gir resultater her og nå, som er åpen for innsyn, som fører til målet og som forstandige mennesker selv kan finne ut av.’ Det er godt å urokkelig tillit til Buddha, du gudenes konge, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Det er godt å ha urokkelig tillit til fellesskapet, du gudenes konge, slik at du sier: ‘Fellesskapet av Mesterens elever, det vil si de fire parene av personer eller de åtte menneskene, viser god oppførsel og har edel levemåte, de følger den rette vei uten overtredelser. Dette fellesskapet fortjener heder, gjestfrihet, gaver og respekt. Dette er den beste åker å så i for å høste gode fortjenester.’ Det er godt å ha urokkelig tillit til fellesskapet, du gudenes konge, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Det er godt å praktisere de etiske prinsipper som de edle verdsetter, du gudenes konge, etiske prinsipper som er hele, ubrutt, uplettet, konsistente og frigjørende, og som blir hyllert av ufordervede vise fordi de fører til dyp konsentrasjon. Praktisering av disse etiske prinsippene er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.”

“Ja, det er godt å ha urokkelig tillit til Buddha, til læren og til fellesskapet, Moggallāna, min herre, og det er godt å praktisere de etiske prinsipper som de edle verdsetter, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.”

Etterpå kom Sakka, gudenes konge bort til ham sammen med seks hundre guddommer ... sju hundre ... åtte hundre ... åtte tusen guddeommer. Han hilste høflig på Moggallāna og

ble stående ved siden av ham. Mens Sakka sto der, sa Moggallāna til ham de samme ordene han hadde sagt første gang, og Sakka, gudenes konge svarte på samme måte som sist.

3.

Deretter kom Sakka, gudenes konge bort til ham sammen med fem hundre guddommer. Han hilste høflig på Moggallāna og ble stående ved siden av ham. Mens Sakka sto der, sa Moggallāna til ham:

“Det er godt å ta tilflukt i Buddha, du gudenes konge! Det er godt å ta tilflukt i Buddha, til læren og til fellesskapet, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning. Der overgår de alle andre guder i ti henseender: levealder i himmelen, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse og himmelsk herredømme, og de overgår andre guder i himmelske synsinntrykk, lyder, dufter, smaksinntrykk og berøringer.”

“Ja, det er godt å ta tilflukt til Buddha, til læren og til fellesskapet, Moggallāna, min herre, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning. Der overgår de alle andre guder i ti henseender: levealder i himmelen, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse og himmelsk herredømme, og de overgår andre guder i himmelske synsinntrykk, lyder, dufter, smaksinntrykk og berøringer.”

Etterpå kom Sakka, gudenes konge bort til ham sammen med seks hundre guddommer ... sju hundre ... åtte hundre ... åtte tusen guddeommer. Han hilste høflig på Moggallāna og ble stående ved siden av ham. Mens Sakka sto der, sa Moggallāna til ham de samme ordene han hadde sagt første gang, og Sakka, gudenes konge svarte på samme måte som sist.

4.

Deretter kom Sakka, gudenes konge bort til ham sammen med fem hundre guddommer. Han hilste høflig på Moggallāna og ble stående ved siden av ham. Mens Sakka sto der, sa Moggallāna til ham:

“Ja, det er godt å ha urokkelig tillit til Buddha, til læren og til fellesskapet, du gudenes konge, og det er godt å praktisere de etiske prinsipper som de edle verdsetter, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning. Der overgår de alle andre guder i ti henseender: levealder i himmelen, himmelsk skjønnhet,

himmelsk lykke, himmelsk berømmelse og himmelsk herredømme, og de overgår andre guder i himmelske synsinntrykk, lyder, dufter, smaksinntrykk og berøringer.”

“Ja, det er godt å ha urokkelig tillit til Buddha, til læren og til fellesskapet, Moggallāna, min herre, og det er godt å praktisere de etiske prinsipper som de edle verdsetter, for dette er årsaken til at noen kommer til himmelen etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning. Der overgår de alle andre guder i ti henseender: levealder i himmelen, himmelsk skjønnhet, himmelsk lykke, himmelsk berømmelse og himmelsk herredømme, og de overgår andre guder i himmelske synsinntrykk, lyder, dufter, smaksinntrykk og berøringer.”

Etterpå kom Sakka, gudenes konge bort til ham sammen med seks hundre guddommer ... sju hundre ... åtte hundre ... åtte tusen guddeommer. Han hilste høflig på Moggallāna og ble stående ved siden av ham. Mens Sakka sto der, sa Moggallāna til ham de samme ordene han hadde sagt første gang, og Sakka, gudenes konge svarte på samme måte som sist.

4.6.11 (40.11) Candana

Candanasutta

Så kom gudesønnen Candana ... gudesønnen Suyāma ... gudsønnen Santusita ... gudesønnen Sunimmita ... gudesønnen Vasavatti ... og alle førte en samtale med Moggallāna nøyaktig maken til ovenstående samtale mellom Moggallāna og Sakka.

4.7 Samtaler med Citta

Cittasaṃyutta

4.7.1 (41.1) Bindinger

Samyojanasutta

En gang var det mange eldre munkar som bodde i Ambāṭakalunden i Macchikāsaṇḍa. En dag da de eldre munkene hadde gått matrunden og var ferdige med å spise, satt de i paviljongen og snakket sammen. Da kom de til å snakke om bindinger.

“Hva er egentlig bindinger, mine venner, og hva er det som forårsaker bindinger? Har disse forskjellig mening og forskjellig betegnelse, eller har de samme mening og bare forskjellig betegnelse?”

Noen munkar mente at bindinger og det som forårsaker bindinger har forskjellig mening og forskjellig betegnelse, mens andre munkar mente at bindinger og det som forårsaker bindinger har forskjellig mening og bare forskjellig betegnelse.

På den tiden hadde husherren Citta kommet til Mighapathaka i et eller annet ærend. Han fikk høre om den debatten disse munkene hadde, så han gikk og besøkte dem. Han hilste høflig på dem og satte seg ned. Så sa han:

“Jeg har hørt at mange av dere samlet seg i paviljongen etter at dere hadde gått matrunden og var ferdige med å spise, mine herrer. Dere snakket om bindinger, og noen av dere sa mente at bindinger og det som forårsaker bindinger har forskjellig mening og forskjellig betegnelse, mens andre mente at bindinger og det som forårsaker bindinger har forskjellig mening og bare forskjellig betegnelse. Stemmer dette, mine herrer?”

“Ja, det stemmer, husherre.”

“Bindinger og det som forårsaker bindinger har forskjellig mening og forskjellig betegnelse, mine herrer. Jeg skal illustrere det med en lignelse, for en lignelse kan hjelpe noen forstandige mennesker til å forstå meningen med det som er sagt.

Det er som om en hvit og en sort okse skulle være bundet sammen med et tau eller et åk. Hvis noen da sier at det er den hvite okse som er bindingen til den sorte, eller at det er den sorte okse som er bindingen til den hvite, ville det da være riktig?”

“Nei, husherre. Det er jo ikke den hvite som er bindingen til den sorte eller den sorte som er bindingen til den hvite. Bindingen er det tauet eller det åket som danner forbindelsen.”

“Nettopp, mine herrer. På samme måte er ikke øyet bundet til synlige former, og synlige former er ikke bundet til øyet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to. Øret er ikke ... nesa ... tunga ... kroppen ... sinnet er ikke bundet til tankene, og tankene er ikke bundet til sinnet. Bindingen dannes av lidenskap og begjær som oppstår betinget av disse to.”

“Dette er bra for deg, husherre! Det er virkelig bra for deg at du har en så dyp innsikt i den oppvåknedes lære!”

6.7.2 (41.2) Den første samtalen med Isidatta

Paṭhamaisidattasutta

En gang var det mange eldre munkar som bodde i Ambāṭakalunden i Macchikāsaṇḍa. Da gikk husherren Citta bort til dem, hilste høflig og satte seg ned hos dem. Så sa han:

“La meg få invitere dere til å spise hos meg i morgen tidlig, mine herrer.”

De eldre munkene samtykket i taushet. Da Citta så at munkene samtykket, tok han høflig avskjed og gikk en gang medsols rundt dem før han gikk sin vei.

Neste morgen sto munkene opp og kledde på seg, tok kappe og bolle og gikk til Cittas hus. Der satte de seg ned på sitteplasser som sto klar for dem. Citta gikk bort og hilste høflig på dem og satte seg deretter ned. Da han hadde satt seg, sa han:

“Man snakker om forskjellige grunnelementer, mine herrer. Hva har Mesteren sagt om grunnelementer?”

Den eldste av munkene ble sittende taus, så Citta stilte samme spørsmål en gang til. Da den eldste munken fortsatt ikke sa noe, stilte Citta spørsmålet for tredje gang:

“Man snakker om forskjellige grunnelementer, mine herrer. Hva har Mesteren sagt om grunnelementer?”

Den yngste av de munkene som satt der, het Isidatta. Han vendte seg mot den eldste munken og sa:

“Kan jeg få lov til å besvare dette spørsmålet, min herre?”

“Ja, svar på Cittas spørsmål, du Isidatta.”

“Du spurte om hva Mesteren har sagt om grunnelementer, ikke sant, husherre?”

“Ja, det stemmer.”

“Det som Mesteren har sagt om grunnelementer, er at det finnes synselement, de synlige formers element og synsbevissthetsselement. Videre finnes det hørselselement, lydelement og hørselsbevissthetsselement. Og videre på samme måte gjennom alle sansene fram til sinnselement, idéelement og sinnsbevissthetsselement. Det er hva Mesteren har sagt om grunnelementer, husherre.”

Husherren Citta gledet seg over Isidattas ord og serverte munkene egenhendig og forsynte dem med all slags god mat. Da munkene var forsynt og hadde vasket bollene og hendene sine, reiste de seg og gikk. Den eldre munken vendte seg mot Isidatta og sa:

“Det var virkelig bra slik du svarte på spørsmålet, Isidatta, for selv kom jeg ikke på dette svaret. Så hvis et slikt spørsmål kommer opp ved en annen anledning, kan du besvare det på samme måte.”

6.7.3 (41.3) Den andre samtalen med Isidatta

Dutiyaisidattasutta

En gang var det mange eldre munker som bodde i Ambāṭakalunden i Macchikāsaṇḍa. Da gikk husherren Citta bort til dem, hilste høflig og satte seg ned hos dem. Så sa han:

“La meg få invitere dere til å spise hos meg i morgen tidlig, mine herrer.”

De eldre munkene samtykket i taushet. Da Citta så at munkene samtykket, tok han høflig avskjed og gikk en gang medsols rundt dem før han gikk sin vei.

Neste morgen sto munkene opp og kledde på seg, tok kappe og bolle og gikk til Cittas hus. Der satte de seg ned på sitteplasser som sto klar for dem. Citta gikk bort og hilste høflig på dem og satte seg deretter ned. Da han hadde satt seg, sa han:

“Det finnes mange filosofiske teorier i verden, min herre. Noen mener at verden er evig, andre mener at den ikke er evig. Noen mener at verden er avgrenset, andre mener at den ikke er avgrenset. Noen mener at kropp og sjel er det samme, andre at de ikke er det samme. Noen mener at den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden. Andre mener at han ikke eksisterer etter døden. Noen mener at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, og andre mener at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden. I Brahmajālasutta er det nevnt hele sekstito slike teorier. Hva må eksistere for at de skal finnes, og hva er det som ikke skal eksistere for at de ikke skal finnes, min herre?”

Den eldste av munkene ble sittende taus, så Citta stilte samme spørsmål en gang til. Da den eldste munken fortsatt ikke sa noe, stilte Citta spørsmålet for tredje gang:

“Det finnes mange filosofiske teorier i verden, min herre. Noen mener at verden er evig, andre mener at den ikke er evig. Noen mener at verden er avgrenset, andre mener at den ikke er avgrenset. Noen mener at kropp og sjel er det samme, andre at de ikke er det samme. Noen mener at den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden. Andre mener at han ikke eksisterer etter døden. Noen mener at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, og andre mener at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden. I Brahmajālasutta er det nevnt hele sekstito slike teorier. Hva må eksistere for at de skal finnes, og hva er det som ikke skal eksistere for at de ikke skal finnes, min herre?”

Den yngste av de munkene som satt der, het Isidatta. Han vendte seg mot den eldste munken og sa:

“Kan jeg få lov til å besvare dette spørsmålet, min herre?”

“Ja, svar på Cittas spørsmål, du Isidatta.”

“Du spurte om hva som må eksistere for at disse teoriene skal finnes, og hva er det som ikke skal eksistere for at de ikke skal finnes, ikke sant, husherre?”

“Ja, det stemmer.”

“For at disse teoriene må finnes, må det foreligge en personlighetsteori, husherre. Uten personlighetsteori heller ingen av disse teoriene.”

“Men hva er personlighetsteorier, min herre?”

“Et vanlig menneske, en person som ikke har fått opplæring, som ikke har møtt en edel person, og som heller ikke kjenner eller har fått opplæring i de edles lære, som ikke har møtt en opphøyd person, og som heller ikke kjenner eller har fått opplæring i de opphøydes lære, betrakter form som sitt selv, eller han mener at selvet har form, at formen er i selvet eller at selvet er i formen. Han betrakter følelsene ... identifikasjonene ... reaksjonene ... den skjelnende bevisstheten som sitt selv, eller han mener at selvet har skjelnende bevissthet, at den skjelnende bevisstheten er i selvet eller at selvet er i den skjelnende bevisstheten. Dette er personlighetsteorier, husherre.”

“Hva er så fravær av personlighetsteorier?”

“En som har fått opplæring, en som er elev av de edle, som har møtt edle personer, som har god kjennskap til de opphøyde personers lære, som er vel bevandret i de opphøyde personers lære, betrakter ikke form som sitt selv, og han mener ikke at selvet har form, at formen er i selvet eller at selvet er i formen. Han betrakter ikke følelsene ... identifikasjonene ... reaksjonene ... den skjelnende bevisstheten som sitt selv, og han mener heller ikke at selvet har skjelnende bevissthet, at den skjelnende bevisstheten er i selvet eller at selvet er i den skjelnende bevisstheten. Dette er fravær av personlighetsteorier, husherre.”

“Hvor kommer du fra, Isidatta?”

“Fra Avanti, husherre.”

“Jeg har hørt om en mann fra Avanti, som ble munk. Han er en venn jeg aldri har møtt, men han heter Isidatta. Har du sett denne mannen?”

“Ja, jeg har sett ham.”

“Hvor bor denne mannen nå?”

Isidatta svarte ikke.

“Er det du som er denne Isidatta?”

“Ja, det er det.”

“Da håper jeg du trives her i Macchikāsaṇḍa, for det er jo vakkert her i Ambāṭakalunden! Jeg skal sørge for at du har det du trenger av kapper, mat, bolig og medisiner.”

“Det er pent sagt av deg, husherre.”

Husherren Citta gledet seg over Isidattas ord og serverte munkene egenhendig og forsynte dem med all slags god mat. Da munkene var forsynt og hadde vasket bollene og hendene sine, reiste de seg og gikk. Den eldre munken vendte seg mot Isidatta og sa:

“Det var virkelig bra slik du svarte på spørsmålet, Isidatta, for selv kom jeg ikke på dette svaret. Så hvis et slikt spørsmål kommer opp ved en annen anledning, kan du besvare det på samme måte.”

Deretter ryddet Isidatta soveplassen sin, tok kappe og bolle og forlot Macchikāsaṇḍa, og han vendte ikke tilbake.

4.7.4 (41.4) Mahaka

Mahakapāṭihāriyasutta

En gang var det mange eldre munker som bodde i Ambāṭakalunden i Macchikāsaṇḍa. Da gikk husherren Citta bort til dem, hilste høflig og satte seg ned hos dem. Så sa han:

“La meg få invitere dere til å spise hos meg i morgen tidlig, mine herrer.”

De eldre munkene samtykket i taushet. Da Citta så at munkene samtykket, tok han høflig avskjed og gikk en gang medsols rundt dem før han gikk sin vei.

Neste morgen sto munkene opp og kledde på seg, tok kappe og bolle og gikk til Cittas hus. Der satte de seg ned på sitteplasser som sto klar for dem. Citta serverte munkene egenhendig og forsynte dem med all slags god mat. Da munkene var forsynt og hadde vasket bollene og hendene sine, reiste de seg og gikk. Husherren Citta fulgte etter dem og sa:

“Ta med dere restene!”

Det var veldig varmt akkurat da, og siden munkene hadde spist godt, var det nesten så de smeltet der de gikk.

Den yngste av disse munkene het Mahaka. Han henvendte seg til den eldste munken og sa:

“Hadde det ikke vært bra, min herre, om det kom en kjølig vind akkurat nå? Hadde det ikke vært bra med tordenvær og noen regndråper?”

“Jo, det hadde vært virkelig bra, min venn Mahaka.”

Dermed brukte Mahaka sine paranormale ferdigheter og sørget for at det kom en kjølig vind med tordenvær og noen regndråper. Og Citta tenkte:

“Dette er den yngste munken her, og selv han mestrer altså slike paranormale ferdigheter!”

Da Mahaka kom fram til parken der munkene bodde, henvendte han seg til den eldste munken og sa:

“Er det nok nå, min herre?”

“Ja, det er nok nå, min venn Mahaka. Du har gjort nok, du har gjort oss en tjeneste!”

Deretter gikk munkene til hyttene sine, og Mahaka gjorde det samme.

Nå gikk husherren Citta bort til Mahaka, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Kan du ikke vise meg noen flere slike paranormale undere, min herre?”

“Da kan du bre kappa di ut her på verandaen og strø noe tørt gras over den, husherre.”

“Ja vel, min herre,” svarte Citta og gjorde som han ble bedt om. Mahaka gikk inn i hytta og stengte døra med en bolt. Så brukte han sine paranormale ferdigheter til å sende en flammestråle gjennom nøkkelhullet som brente graset, men ikke kappa. Citta ble så forskrekket at håret reiste seg på hodet hans. Så ristet han kappa og ble stående. Mahaka kom ut av hytta igjen og spurte:

“Er det nok nå, husherre?”

“Ja, det er nok nå, Mahaka. Du har gjort nok, du har gjort oss en tjeneste! Da håper jeg du trives her i Macchikāsaṇḍa, for det er jo vakkert her i Ambāṭakalunden! Jeg skal sørge for at du har det du trenger av kapper, mat, bolig og medisiner.”

“Det er pent sagt av deg, husherre.”

Deretter ryddet Mahaka soveplassen sin, tok kappe og bolle og forlot Macchikāsaṇḍa, og han vendte ikke tilbake.

4.7.5 (41.5) Den første samtalen med Kāmabhū

Paṭhamakāmabhūsutta

En gang da munken Kāmabhū var i Ambāṭakalunden i Macchikāsaṇḍa, kom husherren Citta bort til ham, hilste høflig og satte seg ned. Kāmabhū sa:

“Her er et vers som gir en kortfattet framstilling av læren. Hvordan mener du det bør forstås i detalj? Verset går slik:

Vogna ruller på én aksel
med rene deler og hvit kalesje.
Se! Der kommer den uten problemer!
Den har skåret over strømmen og er ikke bundet.”

“Er det Mesteren selv som har uttalt dette verset?”

“Ja, husherre. Det er det.”

“Vent litt mens jeg tenker over innholdet.”

Citta var taus en stund, men så sa han:

“Det at vogna har ‘rene deler’, står for god moral. ‘Hvit kalesje’ står for frigjøring. ‘Én aksel’ står for oppmerksomhet. ‘Ruller’ står for at den beveger seg fram og tilbake. ‘Vogna’ står for kroppen med dens fire grunnegenskaper, skapt av far og mor, ernæret av melk og ris, og underlagt forgjengelighet og forfall slik at den vil bli brutt ned og spredd for alle vinder. Lidenskaper skaper problemer, min herre, og hat og vrangforestillinger skaper også problemer. En munk som er uten negative tendenser i sinnet har lagt disse bak seg. Han har skåret dem over ved roten som en bananpalme, slik at de ikke vokser fram og dukker opp igjen. Derfor sier man at en munk som er uten negative tendenser, er ‘uten problemer’. ‘Kommer’ står for en arahant. ‘Strømmen’ står for begjær. En munk som er uten negative tendenser i sinnet har lagt dette bak seg. Han har skåret det over ved roten som en bananpalme, slik at det ikke vokser fram og dukker opp igjen. Derfor sier man at en munk som er uten negative tendenser, har ‘skåret over strømmen’. Lidenskaper er en binding, og hat og vrangforestillinger er bindinger. En munk som er uten negative tendenser i sinnet har lagt disse bak seg. Han har skåret dem over ved roten som en bananpalme, slik at de ikke vokser

fram og dukker opp igjen. Derfor sier man at en munk som er uten negative tendenser, er ‘ikke bundet’. Det er slik jeg forstår dette verset som Mesteren uttalte:

Vogna ruller på én aksel
med rene deler og hvit kalesje.
Se! Der kommer den uten problemer!
Den har skåret over strømmen og er ikke bundet.”

“Dette er bra for deg, husherre! Det er virkelig bra for deg at du har en så dyp innsikt i den oppvåknedes lære!”

4.7.6 (41.6) Den andre samtalen med Kāmabhū

Dutiyakāmabhūsutta

En gang da munken Kāmabhū var i Ambāṭakalunden i Macchikāsaṇḍa, kom husherren Citta bort til ham, hilste høflig og satte seg ned. Så sa han:

“Hvilke aktiviteter finnes det, min herre?”

“Det er tre slags aktiviteter, og det er kroppens aktiviteter, talens aktiviteter og sinnets aktiviteter.”

“Men hva er kroppens aktiviteter, hva er talens aktiviteter og hva er sinnets aktiviteter?”

“Kroppens aktiviteter er innpust og utpust, talens aktiviteter er innledende og fastholdende tanker og sinnets aktiviteter er identifikasjoner og følelser.”

“Bra, min herre,” svarte Citta, og gledet seg over svaret. Så stilte han et nytt spørsmål:

“Men hvorfor regnes innpust og utpust som kroppens aktiviteter? Hvorfor regnes innledende og fastholdende tanker som talens aktiviteter, og hvorfor regnes identifikasjoner og følelser som sinnets aktiviteter?”

“Innpust og utpust regnes som kroppens aktiviteter fordi de skjer i kroppen og er knyttet til kroppen. Innledende og fastholdende tanker regnes som talens aktiviteter fordi ordene oppstår i tankene og bearbeides der før de bryter ut i tale. Identifikasjoner og følelser regnes som sinnets aktiviteter fordi de skjer i sinnet og er knyttet til sinnet.”

“Bra, min herre,” sa Citta, og gledet seg over svaret. Så stilte han et nytt spørsmål:

“Og hvordan oppstår den tilstanden av dyp meditasjon der sansing og følelser har stoppet opp?”

“En munk som går inn i den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp, tenker ikke: ‘jeg skal gå inn i den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp’, eller: ‘jeg går inn i den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp’, og heller ikke: ‘jeg har gått inn i den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp’. Siden sinnet hans allerede er blitt utviklet i den retningen, fører det ham inn i denne tilstanden.”

“Bra, min herre,” sa Citta, og gledet seg over svaret. Så stilte han et nytt spørsmål:

“Hvilke funksjoner er det som først stopper hos en munk som går inn i den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp? Er det kroppens aktiviteter, talens aktiviteter eller sinnets aktiviteter?”

“Hos en munk som går inn i den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp, er det først talens aktiviteter som stopper. Deretter stopper kroppens aktiviteter, og til slutt stopper sinnets aktiviteter.”

“Bra, min herre,” sa Citta, og gledet seg over svaret. Så stilte han et nytt spørsmål:

“Men hva er forskjellen på en som er død, og en munk som har gått inn i dyp meditasjon der sansing og følelser har stoppet opp?”

“Når man er død, har kroppens funksjoner stoppet og tatt helt slutt, talens funksjoner har stoppet og tatt helt slutt, og sinnets funksjoner har stoppet og tatt helt slutt. Livsfunksjonene er kommet til ende, varmen har sluknet og sansene er gått i oppløsning. Hos en munk som har gått inn i dyp meditasjon der sansing og følelser har stoppet opp, har kroppens funksjoner stoppet og tatt helt slutt, talens funksjoner har stoppet og tatt helt slutt, og sinnets funksjoner har stoppet og tatt helt slutt. Men livsfunksjonene er ikke avsluttet, varmen har ikke sluknet og sansene har ikke gått i oppløsning. Dette er forskjellen på en som er død, og en munk som har gått inn i dyp meditasjon der sansing og følelser har stoppet opp.”

“Bra, min herre,” sa Citta, og gledet seg over svaret. Så stilte han et nytt spørsmål:

“Hvordan kommer han så ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp?”

“En munk som kommer ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp, tenker ikke: ‘jeg skal komme ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp’, eller: ‘jeg kommer ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp’, og heller ikke: ‘jeg har kommet ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp’. Siden sinnet hans allerede er blitt utviklet i den retningen, fører det ham ut av denne tilstanden.”

“Bra, min herre,” sa Citta, og gledet seg over svaret. Så stilte han et nytt spørsmål:

“Hvilke funksjoner er det som først kommer i gang igjen hos en munk som kommer ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp? Er det kroppens aktiviteter, talens aktiviteter eller sinnets aktiviteter?”

“Hos en munk som kommer ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp, er det først sinnets aktiviteter som kommer i gang igjen. Deretter følger kroppens aktiviteter, og til slutt kommer talens aktiviteter i gang igjen.”

“Bra, min herre,” sa Citta, og gledet seg over svaret. Så stilte han et nytt spørsmål:

“Hvilke sanseinntrykk har en munk som er kommet ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp?”

“En munk som kommer ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp, har tre sanseinntrykk. Han sanser tomhet, objektløshet og åpenhet.”

“Bra, min herre,” sa Citta, og gledet seg over svaret. Så stilte han et nytt spørsmål:

“Hva har en munk lyst til når han kommer ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp? Hva tenderer han mot, hva føler han seg tiltrukket av?”

“En munk som kommer ut av den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp, har lyst til å være alene. Han tenderer mot ensomhet, han føler seg tiltrukket av ensomhet.”

“Bra, min herre,” sa Citta, og gledet seg over svaret. Så stilte han et nytt spørsmål:

“Hvor mange tilstander er nyttige for å oppnå den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp, min herre?”

“Dette burde du faktisk ha spurt om først, husherre. Men jeg skal forklare det. Det er to tilstander som er nyttige for å oppnå den tilstanden der sansing og følelser har stoppet opp – det er konsentrasjon og innsikt.”

4.7.7 (41.7) Samtalen med Godatta

Godattasutta

En gang da munken Godatta var i Ambāṭakalunden i Macchikāsaṇḍa, kom husherren Citta bort til ham, hilste høflig og satte seg ned. Godatta sa:

“Man snakker om grenseløs frigjøring av sinnet, en frigjøring av sinnet på intethet, en frigjøring av sinnet i tomhet og en objektløs frigjøring av sinnet, husherre. Har disse forskjellig mening og forskjellig betegnelse, eller har de samme mening og bare forskjellig betegnelse?”

“Den grenseløse frigjøringen av sinnet, frigjøringen av sinnet på intethet, frigjøringen av sinnet i tomhet og den objektløse frigjøringen av sinnet er i en viss forstand forskjellige og har forskjellige betegnelser, men i en annen forstand er de identiske og har bare forskjellige betegnelser.

Og i hvilken forstand er de forskjellige og har forskjellige betegnelser?

Sett at en munk fyller først den ene himmelretningen med vennlige tanker, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Han tenker store, opphøyde og grenseløst vennlige tanker om hele verden, tanker som er fri fra hat og motvilje. På samme måte fyller han den ene himmelretningen med medlidenhet ... medglede ... sinnslikevekt, så den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Han tenker store, opphøyde og grenseløse tanker fulle av sinnslikevekt om hele verden, tanker som er fri fra hat og motvilje. Dette kalles grenseløs frigjøring av sinnet.

Og hva er frigjøringen av sinnet på intethet?

Det er når en munken hever seg over bevissthetens uendelighet. Han ser at det ikke er noe som eksisterer, og med dette går han inn på intethet og blir der. Dette kalles frigjøringen av sinnet på intethet.

Og hva er frigjøringen av sinnet i tomhet?

Det er når munken går ut i skogen eller setter seg under et tre eller i enerom og tenker: ‘Dette er tomt for selvet eller slikt som hører selvet til.’ Dette kalles frigjøringen av sinnet i tomhet.

Og hva er den objektløse frigjøringen av sinnet?

Det er når munken ikke fokuserer på noe objekt, men fokuserer på det objektløse element. Dette er den objektløse frigjøringen av sinnet. Og i denne forstand er disse tilstandene forskjellige og har forskjellige betegnelser.

I hvilken forstand har disse tilstandene samme mening og har bare forskjellige betegnelser?

Lidenskap virker begrensende, hat virker begrensende og vrangforestillinger virker begrensende. Når en munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, slipper taket i disse, når han har skåret dem over ved roten og rykket dem opp slik at de ikke kan komme opp igjen, så de ikke kan vokse fram på nytt, da har han oppnådd den grenseløse frigjøringen av sinnet. Da sier man at hans urokkelige frigjøring av sinnet har nådd toppen. Denne urokkelige frigjøringen av sinnet er tom for lidenskap, tom for hat og tom for vrangforestillinger.

Lidenskapene er en hindring, hatet er en hindring og vrangforestillingene er en hindring. Når en munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, slipper taket i disse, når han har skåret dem over ved roten og rykket dem opp slik at de ikke kan komme opp igjen, så de ikke kan vokse fram på nytt, da har han oppnådd frigjøringen av sinnet på intethet. Da sier man at hans urokkelige frigjøring av sinnet har nådd toppen. Denne urokkelige frigjøringen av sinnet er tom for lidenskap, tom for hat og tom for vrangforestillinger.

Lidenskapen skaper objekter, hatet skaper objekter og vrangforestillingene skaper objekter. Når en munk som har kvittet seg med sinnets forurensninger, slipper taket i disse, når han har skåret dem over ved roten og rykket dem opp slik at de ikke kan komme opp igjen, så de ikke kan vokse fram på nytt, da har han oppnådd den objektløse frigjøringen av sinnet. Da sier man at hans urokkelige frigjøring av sinnet har nådd toppen. Denne urokkelige frigjøringen av sinnet er tom for lidenskap, tom for hat og tom for vrangforestillinger. I denne forstand har disse tilstandene samme mening og har bare forskjellige betegnelser, min herre.”

“Dette er bra for deg, husherre! Det er virkelig bra for deg at du har en så dyp innsikt i den oppvåknedes lære!”

4.7.8 (41.8) Nigaṇṭha Nāṭaputta

Nigaṇṭhanāṭaputtasutta

På den tiden var Nigaṇṭha Nāṭaputta kommet til Macchikāsaṇḍa sammen med en stor tilhengerskare. Dette fikk husherren Citta høre, så han gikk på besøk til Nigaṇṭha Nāṭaputta sammen med mange legbuddhister. Da han kom fram, snakket de høflig sammen en liten stund før han satte seg ned. Da Citta hadde satt seg, sa Nigaṇṭha Nāṭaputta:

“Tror du på filosofen Gotamas lære om at det finnes en meditasjonstilstand med innledende og vedvarende tanker, og at disse innledende og vedvarende tankene kan ta slutt, husherre?”

“Jeg følger ikke Mesterens fordi jeg tror på hans lære om at det finnes en meditasjonstilstand med innledende og vedvarende tanker, og at disse innledende og vedvarende tankene kan ta slutt, min herre.”

Da Nigaṇṭha Nāṭaputta hørte dette, så han seg om og sa:

“Legg merke til hvor ærlig husherren Citta er, mine herrer. Legg merke til hvor åpenhjertig og oppriktig han er! Den som tror at innledende og vedvarende tanker lar seg stoppe, kan jo like gjerne forsøke å fange vinden i et nett eller prøve å stoppe Ganges’ strøm med hendene!”

“Hva mener du, min herre: Hva er best av viten eller tro?”

“Viten er bedre enn tro, husherre. Jeg kan isolere meg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og gå inn i første meditasjonstilstand når jeg måtte ønske det, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, – og bli værende i den. Jeg kan bringe de innledende og fastholdende tanker til ro og gå inn i andre meditasjonstilstand når jeg måtte ønske det, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og bli værende i den. Jeg kan la være å søke glede og hvile i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler jeg legemlig velvære og går inn i tredje meditasjonstilstand når jeg måtte ønske det, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og blir værende i den. Jeg kan forlate velvære og lidelse; jeg legger tidligere gleder og sorger bak meg og går inn i fjerde meditasjonstilstand når jeg måtte ønske det, – den som kjennetegnes av den reneste

oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og blir værende i den. Når jeg vet dette og ser dette, min herre, hvorfor skal jeg da følge en annen filosof eller brahman ut fra tro? Det finnes en meditasjonstilstand med innledende og vedvarende tanker, og disse innledende og vedvarende tankene kan ta slutt.”

Da Nigaṇṭha Nāṭaputta hørte dette, så han seg om og sa:

“Legg merke til hvor uærlig husherren Citta er, mine herrer! Legg merke til hvor sleip og svikefull han er!”

“Nå har du altså sagt følgende, min herre: ‘Legg merke til hvor ærlig husherren Citta er, mine herrer. Legg merke til hvor åpenhjertig og oppriktig han er!’ Og så har du sagt dette: ‘Legg merke til hvor uærlig husherren Citta er, mine herrer! Legg merke til hvor sleip og svikefull han er!’ Hvis det første du sa, er sant, er det andre usant. Og hvis det andre du sa, er sant, er det første usant.

Men nå har jeg ti rettmessige spørsmål. Hvis du kan svare på dem, kan du og dine tilhengere her stille meg motspørsmål. Ett spørsmål, ett kortfattet svar og en utredning. To spørsmål, to kortfattede svar og to utredninger. Tre spørsmål, tre kortfattede svar og tre utredninger. Fire spørsmål, fire kortfattede svar og fire utredninger. Fem spørsmål, fem kortfattede svar og fem utredninger. Seks spørsmål, seks kortfattede svar og seks utredninger. Sju spørsmål, sju kortfattede svar og sju utredninger. Åtte spørsmål, åtte kortfattede svar og åtte utredninger. Ni spørsmål, ni kortfattede svar og ni utredninger. Ti spørsmål, ti kortfattede svar og ti utredninger.”

Etter at husherren Citta hadde gitt tilbud om disse ti rettmessige spørsmålene, reiste han seg og gikk.

4.7.9 (41.9) Kassapa, den nakne asketen

Acelakassapasutta

På den tiden var den nakne asketen Kassapa, en gammel familievenn av husherren Citta, kommet til Macchikāsaṇḍa. Citta fikk høre om dette, og gikk for å hilse på ham. De snakket høflig sammen en stund og Citta satte seg ned. Så sa han:

“Hvor lenge er det siden du forlot hjemmet og ble asket, Kassapa?”

“Det er tretti år siden, husherre.”

“Har du oppnådd noen overmenneskelig innsikt i løpet av disse tretti årene? Har du oppnådd noen edel og spesiell innsikt som setter deg i stand til å leve et godt liv?”

“Nei, jeg har ikke oppnådd noen overmenneskelig innsikt i løpet av disse tretti årene. Jeg har ikke oppnådd noen edel og spesiell innsikt som setter meg i stand til å leve et godt liv. Det eneste jeg har oppnådd er å gå naken og glattraket, og å børste bort grus når jeg skal sette meg ned.”

“Det er jo nærmest utrolig! Det er helt fantastisk! Dette er god undervisning! På tretti år har du altså ikke oppnådd noen overmenneskelig innsikt, ingen edel og spesiell innsikt som setter deg i stand til å leve et godt liv. Det eneste du har oppnådd er å gå naken og glattraket, og å børste bort grus når du skal sette deg ned.”

“Men du da, husherre? Hvor lenge har du vært legtilhenger?”

“Jeg har vært legtilhenger i tretti år.”

“Har du oppnådd noen overmenneskelig innsikt i løpet av disse tretti årene, husherre? Har du oppnådd noen edel og spesiell innsikt som setter deg i stand til å leve et godt liv?”

“Selv om jeg er legmann, kan jeg isolere meg både fra sansenytelser og fra usunne ideer og gå inn i første meditasjonstilstand når jeg måtte ønske det, – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, – og bli værende i den. Jeg kan bringe de innledende og fastholdende tanker til ro og gå inn i andre meditasjonstilstand når jeg måtte ønske det, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og bli værende i den. Jeg kan la være å søke glede og hvile i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler jeg legemlig velvære og går inn i tredje meditasjonstilstand når jeg måtte ønske det, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og blir værende i den. Jeg kan

forlate velvære og lidelse; jeg legger tidligere gleder og sorger bak meg og går inn i fjerde meditasjonstilstand når jeg måtte ønske det, – den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og blir værende i den. Så hvis jeg skulle dø før Mesteren, ville det ikke være særlig overraskende om han skulle si dette om meg: ‘Det finnes ikke den hindring som kan bringe husherren Citta tilbake til denne verden.’”

Da den nakne asketen Kassapa hørte dette, sa han:

“Det er jo nærmest utrolig! Det er helt fantastisk! Dette er god undervisning! Tenk at denne husherren som er kledd i hvitt har oppnådd en slik overmenneskelig innsikt, at han har oppnådd en slik edel og spesiell innsikt som setter ham i stand til å leve et godt liv! La meg få utgang og opptak i denne læren og disiplinen, husherre!”

Da tok husherren Citta med seg den nakne asketen Kassapa og gikk bort til noen eldre munk og sa:

“Denne nakne asketen Kassapa er en gammel familievenn av oss, mine herrer. Hvis dere kan være så vennlige å gi ham utgang og opptak, skal jeg gjøre mitt beste for å holde ham med kapper, mat, bolig og medisiner.”

Dermed fikk den nakne asketen Kassapa utgang og opptak i denne læren og disiplinen. Ikke lenge etter at munken Kassapa var blitt ordinert, levde han alene og praktiserte flittig og iherdig, slik at det ikke tok lang tid før han fullførte den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Kassapa en arahant.

4.7.10 (41.10) Sykebesøk

Gilānadassanasutta

Så ble husherren Citta alvorlig syk og hadde store smerter. Da kom en rekke guddommer som bodde i parken, i skogen, i trærne og i legeurter sammen, og sa til Citta:

“Nå bør du fatte en sterk beslutning om å bli en konge med verdensherredømme i ditt neste liv, husherre!”

Men Citta svarte guddommene slik:

“Det er også forgjengelig, det er også flyktig. Det er noe man bør forlate og gå videre.”

Da Cittas venner og slektninger hørte ham si dette, sa de:

“Ta deg sammen, kjære venn! Ikke snakk i villelse!”

“Hva har jeg sagt som får dere til å si at jeg skal ta meg sammen og ikke snakke i villelse?”

“Jo, du sa: ‘Det er også forgjengelig, det er også flyktig. Det er noe man bør forlate og gå videre.’”

“Det var noe jeg sa til en rekke guddommer som bor i parken, i skogen, i trærne og i legeurter. De kom sammen og sa:

‘Nå bør du fatte en sterk beslutning om å bli en konge med verdensherredømme i ditt neste liv, husherre!’

Og det var da jeg svarte dem slik:

‘Det er også forgjengelig, det er også flyktig. Det er noe man bør forlate og gå videre.’”

“Hva kan disse guddommene ha tenkt på når de ba deg fatte en sterk beslutning om å bli en konge med verdensherredømme i ditt neste liv, kjære venn?”

“De har nok tenkt at denne husherren Citta har god moral og mange gode egenskaper. Så dersom han ønsker det, kan han bli en konge med verdensherredømme i sitt neste liv. For den som har et rent sinn, god moral og gode egenskaper vil oppnå gode resultater. Det var derfor de oppfordret meg til å fatte en sterk beslutning om å bli en konge med verdensherredømme i mitt neste liv. Og det var fordi de sa dette, at jeg svarte at det er også forgjengelig, det er også flyktig. Det er noe man bør forlate og gå videre.”

“Så gi oss undervisning, kjære venn!”

“Da bør dere trene dere slik at dere utvikler en urokkelig tillit til den oppvåknete, slik at dere sier: ‘Dette er i sannhet en arahant, en Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden – en uforlignelig trener for folk som kan trenes – guders og menneskers lærer, en våken Mester.’

Dere bør trene dere slik at dere utvikler en urokkelig tillit til læren, slik at dere sier: ‘Mesteren har gitt en tydelig og klar undervisning i denne læren som alle selv kan se, som gir resultater her og nå, som er åpen for innsyn, som fører til målet og som forstandige mennesker selv kan finne ut av.

Dere bør trene dere slik at dere utvikler urokkelig tillit til fellesskapet, slik at dere sier: ‘Fellesskapet av Mesterens elever, det vil si de fire parene av personer eller de åtte menneskene, viser god oppførsel og har edel levemåte, de følger den rette vei uten overtredelser. Dette fellesskapet fortjener heder, gjestfrihet, gaver og respekt. Dette er den beste åker å så i for å høste gode fortjenester.’

Dere bør trene dere slik: Alt familien har å gi av gaver, skal fordeles likt på dem som har god moral og gode egenskaper.”

Etter at husherren Citta på denne måten hadde gitt slekt og venner tillit til den oppvåknete, til hans lære, til hans felleskap og til gavmildhet, døde han.

4.8 Samtaler med landsbyhøvdingen

Gāmaṇisaṃyutta

4.8.1 (42.1) Sinnataggen

Caṇḍasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatti, kom landsbyhøvdingen Sinnataggen bort til ham, hilste høflig og satte seg ned. Så sa han:

“Hva er grunnen, Mester, hva er årsaken til at noen blir omtalt som sinnatagg, mens andre blir omtalt som omgjengelige?”

“Hvis en mann ikke klarer å slippe taket i sine lidenskaper, men tydelig viser at han blir sint når andre blir sinte på ham, blir han omtalt som en sinnatagg. Hvis han ikke klarer å slippe taket i sitt hat, men tydelig viser at han blir sint når andre blir sinte på ham, blir han omtalt som en sinnatagg. Hvis han ikke klarer å slippe taket i sine vrangforestillinger, men tydelig viser at han blir sint når andre blir sinte på ham, blir han omtalt som en sinnatagg. Dette er grunnen, landsbyhøvding, dette er årsaken til at noen kaller ham en sinnatagg.

Men hvis en mann klarer å slippe taket i sine lidenskaper, og ikke viser seg sint selv om andre blir sinte på ham, blir han omtalt som omgjengelig. Hvis han klarer å slippe taket i sitt hat, og ikke viser seg sint selv om andre blir sinte på ham, blir han omtalt som omgjengelig. Hvis han klarer å slippe taket i sine vrangforestillinger, og ikke viser seg sint selv om andre blir sinte på ham, blir han omtalt som omgjengelig. Dette er grunnen, landsbyhøvding, dette er årsaken til at noen kaller ham omgjengelig.”

Da landsbyhøvdingen Sinnataggen hørte dette, sa han:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.8.2 (42.2) Teatersjefen

Tālapuṭasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, kom teatersjefen Tālapuṭa bort til ham. Han hilste høflig på Mesteren og satte seg ned. Så sa han:

“Jeg har hørt tradisjonelle lærere, som også var skuespillere, si at en skuespiller som ved sin opptreden på scenen eller i manesjen får folk til å le og more seg, vil bli gjenfødt i selskap med de leende gudene etter at han er død. Hva sier du til dette, Mester?”

“Nok om det, Tālapuṭa. Ikke spør meg om dette.”

Tālapuṭa gjentok spørsmålet og fikk samme svar. Da han for tredje gang framsatte dette spørsmålet, svarte Mesteren:

“Jeg har jo sagt du ikke skal spørre om dette, teatersjef. Men jeg skal forklare det for deg likevel. Når folk som ikke har klart å kvitte seg med grådighet, men befinner seg i grådighetens bånd, får se skuespillere på scenen eller i manesjen, blir grådigheten deres styrket. Når folk som ikke har klart å kvitte seg med hat, men befinner seg i hatets bånd, får se skuespillere på scenen eller i manesjen, blir hatet deres styrket. Når folk som ikke har klart å kvitte seg med vrangforestillinger, men befinner seg i vrangforestillingenes bånd, får se skuespillere på scenen eller i manesjen, blir vrangforestillingene deres styrket. Siden skuespilleren selv er som i en rus og setter andre i samme rustilstand, blir han gjenfødt i latterhelvete etter at han er død. Hvis noen mener at en skuespiller som ved sin opptreden på scenen eller i manesjen får folk til å le og more seg, vil bli gjenfødt i selskap med de leende gudene etter at han er død, så er dette en feilaktig teori. Og jeg sier deg, teatersjef, at den som har feilaktige teorier, vil havne ett av to steder etter døden: enten i helvete eller gjenfødt som dyr.”

Da teatersjefen Tālapuṭa hørte dette, gråt han så tårene strømmet.

“Det var jo derfor jeg sa: Nok om det, Tālapuṭa. Ikke spør meg om dette,” sa Mesteren.

“Jeg gråter ikke for det du sa, Mester. Jeg gråter fordi tidligere generasjoner av skuespillere er blitt lurt og bedradd av sine lærere, som sa at en skuespiller som ved sin

opptreden på scenen eller i manesjen får folk til å le og more seg, vil bli gjenfødt i selskap med de leende gudene etter at han er død.

Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt i deg, Mester, i læren og i munkefelleskapet. La meg få utgang og opptak av deg, Mester.”

Teatersjefen Tālapuṭa fikk utgang og opptak av Mesteren. Straks etter at han var blitt ordinert, trakk Tālapuṭa seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Tālapuṭa en arahant.

4.8.3 (42.3) Soldaten

Yodhājīvasutta

En dag kom soldaten Yodhājīva, som også var landsbyhøvding, bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Jeg har hørt tradisjonelle lærere, som også var soldater, si at en soldat som gjør sitt beste på slagmarken og dreper andre, vil bli gjenfødt i selskap med de seierrike gudene etter at han er død. Hva sier du til dette, Mester?”

“Nok om det, Yodhājīva. Ikke spør meg om dette.”

Yodhājīva gjentok spørsmålet og fikk samme svar. Da han for tredje gang framsatte dette spørsmålet, svarte Mesteren:

“Jeg har jo sagt du ikke skal spørre om dette, soldat. Men jeg skal forklare det for deg likevel. En soldat som gjør sitt beste på slagmarken, må i utgangspunktet ha den dårlige og skadelige ideen at han skal drepe andre, hogge dem ned, ødelegge dem og ta livet av dem. Når han på denne måten gjør sitt beste for å drepe andre, vil han etter døden havne i de seierrikes helvete. Hvis han mener at en soldat som gjør sitt beste på slagmarken og dreper andre, vil bli gjenfødt i selskap med de seierrike gudene etter at han er død, har han en feilaktig teori. Og jeg sier deg, soldat, at den som har feilaktige teorier, vil havne ett av to steder etter døden: enten i helvete eller gjenfødt som dyr.”

Da soldaten Yodhājīva hørte dette, gråt han så tårene strømmet.

“Det var jo derfor jeg sa: Nok om det, Yodhājīva. Ikke spør meg om dette,” sa Mesteren.

“Jeg gråter ikke for det du sa, Mester. Jeg gråter fordi tidligere generasjoner av soldater er blitt lurt og bedradd av sine lærere, som sa at en soldat som gjør sitt beste på slagmarken og dreper andre, vil bli gjenfødt i selskap med de seierrike gudene etter at han er død.

Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt i deg, Mester, i læren og i

munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.8.4 (42.4) Elefantrytteren

Hatthārohasutta

Da kom en landsbyhøvding som var elefantrytter, bort til Mesteren og satte seg ned . Osv ...

“... som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

(Denne suttaen er så sterkt forkortet i paliutgaven at det er vanskelig å si nøyaktig hva innholdet kan ha vært. Trolig har den fulgt samme mønster som foregående og neste sutta.)

4.8.5 (42.5) Kavaleringen

Assārohasutta

Da kom en landsbyhøvding som var kavalering, bort til Mesteren og satte seg ned . Så sa han:

“Jeg har hørt tradisjonelle lærere, som også var kavaleringer, si at en kavalering som gjør sitt beste på slagmarken og dreper andre, vil bli gjenfødt i selskap med de seierrike gudene etter at han er død. Hva sier du til dette, Mester?”

“Nok om det, landsbyhøvding. Ikke spør meg om dette.”

Kavaleringen gjentok spørsmålet og fikk samme svar. Da han for tredje gang framsatte dette spørsmålet, svarte Mesteren:

“Jeg har jo sagt du ikke skal spørre om dette, landsbyhøvding. Men jeg skal forklare det for deg likevel. En kavalering som gjør sitt beste på slagmarken, må i utgangspunktet ha den dårlige og skadelige ideen at han skal drepe andre, hogge dem ned, ødelegge dem og ta livet av dem. Når han på denne måten gjør sitt beste for å drepe andre, vil han etter døden havne i de seierrikes helvete. Hvis han mener at en kavalering som gjør sitt beste på slagmarken og dreper andre, vil bli gjenfødt i selskap med de seierrike gudene etter at han er død, har han en feilaktig teori. Og jeg sier deg, landsbyhøvding, at den som har feilaktige teorier, vil havne ett av to steder etter døden: enten i helvete eller gjenfødt som dyr.”

Da landsbyhøvdingen hørte dette, gråt han så tårene strømmet.

“Det var jo derfor jeg sa: Nok om det, landsbyhøvding. Ikke spør meg om dette,” sa Mesteren.

“Jeg gråter ikke for det du sa, Mester. Jeg gråter fordi tidligere generasjoner av kavaleringer er blitt lurt og bedradd av sine lærere, som sa at en kavalering som gjør sitt beste på slagmarken og dreper andre, vil bli gjenfødt i selskap med de seierrike gudene etter at han er død.

Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt i deg, Mester, i læren og i munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.8.6 (42.6) Hvert menneske opplever resultatet av sine egne handlinger

Asibandhakaputtasutta

En gang var Mesteren i Pāvārikas mangolund i Nāḷanda. Da kom landsbyhøvdingen

Asibandhakaputta bort til ham, hilste høflig og satte seg ned ved siden av han. Så sa han:

“I distriktene i vest finnes det brahmaner som bruker spesielle vannmugger. De bærer kranser av vannplanter, foretar rituelle bad og tilber ilden. Når en mann er død, bærer de ham ut, roper navnet hans og sender ham til himmelen. Men du, Mester, som er en arahant som har oppnådd fullkommen oppvåkning, kan vel gjøre slik at alle kommer til lykkens land i himmelen etter at de er døde?”

“Da vil jeg spørre deg om noe, landsbyhøvding, så får du svare som du synes. Hva mener du om dette, landsbyhøvding? Tenk deg en grådig, voldelig drapsmann med forvrengte sinnstilstander, en tyv og horkarl som lyver, farer med sladder og grov kjeft og tomprat. Hvis nå hele folket kommer sammen til bønn og ber med løftede hender om at denne mannen skal komme til lykkens land i himmelen etter at han er død – tror du det hjelper? Tror du at denne mannen kommer til lykkens land i himmelen bare fordi hele folket kommer sammen til bønn og ber om det med løftede hender?”

“Nei, det tror jeg ikke, Mester.”

“Tenk deg at en mann kaster en enorm kampestein ut på dypt vann. Hvis nå hele folket kommer sammen til bønn og ber med løftede hender om at steinen skal flyte opp igjen og drive i land på bredden – tror du det hjelper? Tror du at steinen flyter opp igjen og driver i land på bredden bare fordi hele folket kommer sammen til bønn og ber om det med løftede hender?”

“Nei, det tror jeg ikke, Mester.”

“Nettopp. Og selv om hele folket kommer sammen til bønn og ber med løftede hender om at en slik grådig, voldelig og pervers drapsmann, tyv og horkarl som lyver, farer med sladder og grov kjeft og tomprat, skal komme til lykkens land i himmelen, så havner denne mannen i vonde kår i helvete etter at han er død.”

Hva mener du så om dette, landsbyhøvding? Tenk deg en mann som verken er grådig eller voldelig, en mann som verken dreper, stjeler eller begår seksuelle overtredelser, som avstår fra løgn, sladder, grov kjeft og tomprat og som har sunne sinnstilstander. Hvis nå hele folket kommer sammen til bønn og ber med løftede hender om at denne mannen skal havne i

vonde kår i helvete etter at han er død – tror du det hjelper? Tror du at denne mannen havner i vonde kår i helvete bare fordi hele folket kommer sammen til bønn og ber om det med løftede hender?”

“Nei, det tror jeg ikke, Mester.”

“Tenk deg at en mann kaster en krukke med smør eller olje i ut på dypt vann, og at krukken blir knust i småbiter. Krukkeskårene synker, men smøret eller oljen flyter opp. Hvis nå hele folket kommer sammen i bønn og ber med løftede hender om at smøret eller oljen skal synke til bunns – tror du det hjelper? Tror du at smøret eller olje synker til bunns bare fordi hele folket kommer sammen til bønn og ber om det med løftede hender?”

“Nei, det tror jeg ikke, Mester.”

“Nettopp. Og selv om hele folket kommer sammen til bønn og ber med løftede hender om at en slik manns om verken er grådig eller voldelig, en mann som verken dreper, stjeler eller begår seksuelle overtredelser, som avstår fra løgn, sladder, grov kjeft og tomprat og som har sunne sinnstilstander, skal havne i vonde kår i helvete, kommer han til lykkens land i himmelen etter at han er død.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa landsbyhøvding Asibandhakaputta:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.8.7 (42.7) Lignelsen om åkeren

Khettūpamasutta

En gang var Mesteren i Pāvārikas mangolund i Nāḷanda. Da kom landsbyhøvdingen Asibandhakaputta bort til ham, hilste høflig og satte seg ned ved siden av han. Så sa han:

“Er det slik at du har medfølelse med alle levende vesener, Mester?”

“Det stemmer, landsbyhøvding. Den som har kommet fram til sannheten, har medfølelse med alle levende vesener.”

“Men er det slik, Mester, at du gir noen en grundig undervisning i læren, mens andre ikke får like grundig undervisning?”

“Da vil jeg spørre deg om noe, landsbyhøvding, så får du svare som du synes. Hva mener du om dette, landsbyhøvding? Sett at en bonde har tre åkrer. Den ene åkeren er meget god, den andre er middels og den tredje er dårlig, med mye sand og salt i jorda. Når bonden skal så, hvilken åker tror du han da sår først? Den gode, den middels gode eller den dårlige åkeren?”

“Da sår han den beste åkeren først, Mester, og deretter sår han den middels gode. Til slutt kan det hende han sår den dårlige åkeren, eller det kan hende han lar det være. Om ikke annet så kan den vel til nød duge som beiteland.”

“Munkene og nonnene mine er som den beste åkeren, landsbyhøvding. Disse gir jeg undervisning i den læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklarer både hovedinnholdet og alle de små detaljene for dem. Jeg forklarer også hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv. Og hvorfor det? Fordi de tar tilflukt til meg, de har meg som hjelper, som et ly og som en trygg øy.

Vanlige legfolk, både menn og kvinner, er som den middels gode åkeren, landsbyhøvding. Disse gir jeg også undervisning i den læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklarer både hovedinnholdet og alle de små detaljene for dem. Jeg forklarer også hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv. Og hvorfor det? Fordi de tar tilflukt til meg, de har meg som hjelper, som et ly og som en trygg øy.

Asketer og brahmaner som tilhører andre sekter, er som den dårlige åkeren, landsbyhøvding. Disse gir jeg også undervisning i den læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklarer både hovedinnholdet og alle de små detaljene for dem. Jeg forklarer også hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv. Og hvorfor det? Om

de skulle forstå bare så mye som én setning av den, vil den være dem til langvarig nytte og glede.

Det er som om en mann skulle ha tre vannkrukker, landsbyhøvding. Den ene av dem er hel og holder på vannet uten noen lekkasje. Den andre er også hel, men har noen sprekker. Den holder imidlertid rimelig bra på vannet. Den tredje av dem er sprukken og har store lekkasjer, så den holder ikke på vannet. Hvis nå denne mannen ville fylle krukkene med vann, hvilken krukke tror du han ville fylle først? Den som er hel og holder på vannet uten noen lekkasje? Den andre som også er hel, men har noen sprekker, men som holder rimelig bra på vannet? Eller den tredje av dem som er sprukken og har store lekkasjer, så den ikke holder på vannet?”

“Hvis denne mannen vil fylle krukkene med vann, vil han først fylle den krukka som er hel og holder på vannet uten noen lekkasje, Mester. Deretter vil han fylle den som har noen sprekker. Til slutt vil han enten fylle den som er sprukken og har store lekkasjer, eller han lar det være. Og hvorfor? Jo, det vannet kan kanskje duge som oppvaskvann.”

“Munkene og nonnene mine er som den beste krukka, landsbyhøvding. Disse gir jeg undervisning i den læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklarer både hovedinnholdet og alle de små detaljene for dem. Jeg forklarer også hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv. Og hvorfor det? Fordi de tar tilflukt til meg, de har meg som hjelper, som et ly og som en trygg øy.

Vanlige legfolk, både menn og kvinner, er som den middels gode krukka, landsbyhøvding. Disse gir jeg også undervisning i den læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklarer både hovedinnholdet og alle de små detaljene for dem. Jeg forklarer også hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv. Og hvorfor det? Fordi de tar tilflukt til meg, de har meg som hjelper, som et ly og som en trygg øy.

Asketer og brahmaner som tilhører andre sekter, er som den dårlige krukka, landsbyhøvding. Disse gir jeg også undervisning i den læren som er god på begynnelsen, god på midten og god på slutten, og forklarer både hovedinnholdet og alle de små detaljene for dem. Jeg forklarer også hvordan vi kan leve et rent og fullkomment liv. Og hvorfor det? Om de skulle forstå bare så mye som én setning av den, vil den være dem til langvarig nytte og glede.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa landsbyhøvding Asibandhakaputta:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å

bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.8.8 (42.8) Hornblåseren

Saṅkhadhamasutta

En gang var Mesteren i Pāvārikas mangolund i Nāḷanda. Da kom landsbyhøvdingen Asibandhakaputta bort til ham, hilste høflig og satte seg ned ved siden av han. Så sa han:

“Hvordan er den læren Nigaṇṭha Nāṭaputta underviser elevene sine i, landsbyhøvding?”

“Nigaṇṭha Nāṭaputta sier at alle som dreper levende vesener, havner i helvete, og alle som stjeler, begår seksuelle overtredelser og taler urett havner også i helvete. Enhver må ta konsekvensene av det han bruker mest tid på. Dette er Nigaṇṭha Nāṭaputtas lære, Mester.”

“Men ifølge Nigaṇṭha Nāṭaputtas lære vil ingen havne i helvete hvis det er slik at enhver må ta konsekvensene av det han bruker mest tid på. For hvordan er det, landsbyhøvding? Hvis en mann begår drap om dagen eller om natten eller på det ene eller det andre tidspunktet – hva er det i så fall han bruker mest tid på? Drepe eller ikke drepe?”

“Om en mann begår et drap av og til, så bruker han nå likevel mindre tid på å drepe enn på ikke å drepe, Mester.”

“Men hvis det da er slik at enhver må ta konsekvensene av det han bruker mest tid på, så vil da ifølge Nigaṇṭha Nāṭaputtas lære ingen havne i helvete. Og på samme måte er det med en som stjeler, begår seksuelle overtredelser eller taler urett fra tid til annen. Hva bruker de mest tid på?”

“Om de gjør slike ting av og til, så tilbringer de nå likevel mest tid med ikke å gjøre slike ting, Mester.”

“Men hvis det da er som Nigaṇṭha Nāṭaputta sier, at enhver må ta konsekvensene av det han bruker mest tid på, er det ingen som kommer til helvete.

Sett at en mann har tillit til læreren sin, og tror at alle som har drept, stjålet, begått seksuelle overtredelser eller talt urett, kommer til helvete, fordi læreren hans har sagt det. Da tenker han som så: ‘Ja, men jeg har jo drept noen levende vesener. Da kommer jeg til helvete, for det sier læreren min!’ Så lenge han ikke klarer å fri seg fra en slik tanke og en slik oppfatning, opplever han da også et helvete. På samme måte er det hvis han tenker på at han kanskje har stjålet, begått seksuelle overtredelser eller talt urett. ‘Da kommer jeg til helvete,’

tenker han, 'for det sier læreren min!' Så lenge han ikke klarer å fri seg fra en slik tanke og en slik oppfatning, opplever han da også et helvete.

Men så står en som har nådd fram til sannheten, står fram i verden, landsbyhøvding, en lykkelig, en arahant og fullkomment selvvåknet Mester med fullkommen visdom og atferd, en som kjenner verden, en uforlignelig trener for folk som kan trenes, guders og menneskers lærer, en våken Mester.

Mesteren kritiserer og fordømmer drap ved mange forskjellige anledninger og sier: 'la være å drepe'. Han kritiserer tyveri og sier: "la være å stjele". Han kritiserer seksuelle overtredelser og sier: 'ikke begå seksuelle overtredelser'. Og han kritiserer urett tale og sier: 'ikke snakk urett'.

En mann som har tillit til denne læreren, tenker som så: 'Mesteren har kritisert og fordømt drap ved mange forskjellige anledninger, og han sier vi skal la være å drepe. Men jeg har drept det eller det levende vesenet. Det er ikke bra. Det er ikke slik det skal være, og jeg angrer på det, for det onde jeg har gjort, kan ikke gjøres om.' Når han tenker, slik passer han for framtiden på at han ikke begår flere drap. Dermed slutter han å begå slike onde handlinger, og på den måten overvinner han ondskaper.

Samme tanker gjør han seg om tyveri, seksuelle overtredelser og urett tale, og han passer på at han for framtiden ikke gjør noe slikt igjen. Dermed slutter han å begå slike onde handlinger, og på den måten overvinner han ondskaper.

Han dreper ikke mer, stjeler ikke mer og begår ikke flere seksuelle overtredelser. Han lyver ikke mer, han baktaler ikke andre mer, han taler ikke flere sårende ord og han kaster ikke bort tiden på tomprat lenger, men avstår fra alt dette. Han er ikke lenger grådig, voldelig eller forvirret.

Den edles elev, som på denne måten er blitt fri fra grådighet, fri fra motvilje og som er uten forblindelse, som har oppmerksomhet og klar forståelse, – han fyller først den ene himmelretningen med vennlige tanker, likeledes den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Med tanke på alle levende vesener overalt fyller han hele verden med stor, opphøyd og grenseløs vennlighet, som er fri fra hat og motvilje.

Det er som om en dyktig hornblåser med største letthet lar hornet gjalle i alle retninger. Slik utvikler og dyrker han en vennlighet som virker frigjørende på sinnet, slik at den omfatter alt han gjør, uten unntak

På samme måten fyller han hele verden med medlidenhet og med glede på andres vegne, – og han fyller først den ene himmelretningen med sinnslikevekt, likeledes den andre,

tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Med tanke på alle levende vesener overalt fyller han hele verden med stor, opphøyd og grenseløs medlidenhet, glede på andres vegne og sinnslikevekt, som er fri fra hat og motvilje.

Det er som om en dyktig hornblåser med største letthet lar hornet gjalle i alle retninger. Slik utvikler og dyrker han en medlidenhet, glede på andres vegne og sinnslikevekt som virker frigjørende på sinnet, slik at den omfatter alt han gjør, uten unntak.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa landsbyhøvding Asibandhakaputta:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.8.9 (42.9) Familie

Kulasutta

En gang da Mesteren var på vandring i Kosala sammen med en stor flokk munk, kom han til Nālānda. Der slo han seg ned i Pāvārikas mangolund.

På den tiden var det stor hungersnød i Nālānda. Det var vanskelig å få tak i mat, hvite knokler lå strødd utover og åkrene var bare stubbmark. På den tiden var også Nigaṇṭha Nāṭaputta i Nālānda sammen med en stor flokk av sine elever. Landsbyhøvdingen Asibandhakaputta var elev av Nigaṇṭha Nāṭaputta, og en dag gikk han bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned. Da han hadde satt seg, sa Nigaṇṭha Nāṭaputta til ham:

“Kan ikke du gå og utfordre filosofen Gotama til debatt, landsbyhøvding! Da vil du bli berømt, og folk vil fortelle at landsbyhøvdingen Asibandhakaputta utfordret den sterke og mektige filosofen Gotama til debatt!”

“Men hvordan skal jeg utfordre den sterke og mektige filosofen Gotama til debatt, min herre?”

“Gå til ham og si dette, landsbyhøvding:

‘Er det ikke så at du ofte roser det å ha omtanke for familien, Mester? Er det ikke så at du roser det å ha omsorg for familien og velvilje overfor familien?’

Da kommer han kanskje til å svare slik

‘Jo, landsbyhøvding, den som har kommet fram til sannheten, roser ofte det å ha omtanke for familien. Han roser det å ha omsorg for familien og velvilje overfor familien.’

Da skal du si til ham:

‘Men hvorfor går du sammen med en stor flokk munk og mottar matgaver nå som det er hungersnød, nå som det er vanskelig å få tak i mat, hvite knokler ligger strødd utover og åkrene bare er stubbmark? På den måten er du til skade for familiene, du bryter opp familiene og er ikke til hjelp for dem!’

På den måten skal du stille ham et tveegget spørsmål som han verken klarer å svelge eller spytte ut!”

“Ja vel, min herre,” svarte Asikabandhakaputta. Han reiste seg og tok avskjed med Nigaṇṭha Nāṭaputta ved å gå medsols rundt ham. Så gikk han til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Deretter sa han:

“Er det ikke så at du ofte roser det å ha omtanke for familien, Mester? Er det ikke så at du roser det å ha omsorg for familien og velvilje overfor familien?”

“Jo, landsbyhøvding, den som har kommet fram til sannheten, roser ofte det å ha omtanke for familien. Han roser det å ha omsorg for familien og velvilje overfor familien.”

“Men hvorfor går du sammen med en stor flokk munk og mottar matgaver nå som det er hungersnød, nå som det er vanskelig å få tak i mat, hvite knokler ligger strødd utover og åkrene bare er stubbmark? På den måten er du til skade for familiene, du bryter opp familiene og er ikke til hjelp for dem!”

“Gjennom nittien verdensaldrer som jeg kan huske, kan jeg si at jeg aldri har skadet noen familie – ikke engang med å motta et eneste måltid med kokt ris. Disse familiene som var så rike, så overdådig rike på sølv og gull og på alle slags matvarer, de hadde alle vunnet sin rikdom som følge av gavmildhet, hederlighet og nøysomhet.

Det finnes åtte årsaker, åtte grunner til at familier blir skadet, landsbyhøvding. De kan bli skadet av fyrster, tyver, brann eller flom. Det kan hende de ikke finner skatter som er gravd ned, det kan hende de er for late til å arbeide, eller det kan hende at et familiemedlem er en ødeland som sløser bort og ødelegger rikdommen deres. Den åttende årsaken er tingenes forgjengelighet. Dette er de åtte årsakene, de åtte grunnene til at familier blir skadet.

Hvis noen sier om meg at jeg er til skade for familiene, at jeg bryter opp familiene og ikke er til hjelp for dem, til tross for at disse åtte årsakene, disse åtte grunnene eksisterer, og ikke trekker tilbake dette utsagnet, og ikke gir slipp på denne holdningen og dette synet, havner han like lukt i helvete.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa landsbyhøvding Asibandhakaputta:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.8.10 (42.10) Maṇicūḷaka

Maṇicūḷakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, var mange fra kongens følge samlet i palasset og snakket sammen. Da var det noen som sa at Sakyasønnene hadde lov til å ha gull og sølv, de gledet seg over gull og sølv og mottok gjerne gull og sølv.

Landsbyhøvdingen Maṇicūḷaka satt sammen med dem, og han sa:

“Ikke snakk slik, mine herrer. Sakyasønnene har ikke lov til å ha gull og sølv, de gleder seg ikke over gull og sølv og de mottar ikke gull og sølv. De avviser edelsteiner og gull, og de har vendt seg bort fra gull og sølv.”

Men han klarte ikke å overbevise de andre som satt der.

Etterpå gikk Maṇicūḷaka til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så fortalte han om den samtalen som hadde vært i palasset.

“Men jeg klarte ikke å overbevise dem, Mester. Jeg håper at jeg ikke har feilsitert deg, Mester, slik at jeg ikke sverter deg ved å si noe som ikke er sant. Forklarte jeg læren din slik den er, slik at jeg ikke har gjort meg fortjent til kritikk og klander fra andre filosofer?”

“Du har slett ikke feilsitert meg, landsbyhøvding. Du har ikke svertet meg ved å si noe som ikke er sant. Du forklarte læren min slik den er, og du har ikke gjort deg fortjent til kritikk og klander fra andre filosofer.

Sakyasønnene har ikke lov til å ha gull og sølv, de gleder seg ikke over gull og sølv og de mottar ikke gull og sølv. De avviser edelsteiner og gull, og de har vendt seg bort fra gull og sølv. Den som er opptatt av gull og sølv, er også opptatt av de fem sansenytelsene. Og den som er opptatt av de fem sansenytelsene, har en livsstil som ikke stemmer overens verken med filosofi eller med Sakyasønnene.

Men jeg for min del sier at de som trenger gras, bør lete etter gras. De som trenger ved, bør lete etter ved. De som trenger ei kjerre, bør lete etter ei kjerre. De som trenger en arbeidskar, bør lete etter en arbeidskar. Men jeg sier overhodet ikke at noen bør lete etter eller ha gull og sølv.”

4.8.11 (42.11) Bhadraka

Bhadrakasutta

En gang da Mesteren var i mallaenes land, var han i en av byene deres som het Uruvelakappa. Da kom landsbyhøvdingen Bhadraka bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Det hadde vært fint om du ville forklare for meg hvordan lidelser oppstår og blir borte, Mester!”

“Hvis jeg skulle forklare hvordan lidelser oppsto og ble borte i fortiden, ville du kanskje tvile og bli usikker. Hvis jeg skulle forklare hvordan lidelser oppstår og blir borte i framtiden, vil du også kanskje tvile og bli usikker, landsbyhøvding. Derfor skal jeg forklare hvordan lidelser oppstår og blir borte her og nå mens du og jeg sitter her. Hør godt etter og følg godt med!”

“Ja vel, Mester,” svarte Bhadraka. Mesteren sa:

“Hvordan er det, landsbyhøvding – finnes det her i Uruvelakappa noen som du ville sørge, klage og jamre over og ha vondt av hvis de ble drept, kastet i fengsel, led et tap eller ble utsatt for skjellsord?”

“Ja, Mester. Det finnes slike her i byen.”

“Men finnes det her i Uruvelakappa noen som du ikke ville sørge, klage og jamre over og ikke ha vondt av hvis de ble drept, kastet i fengsel, led et tap eller ble utsatt for skjellsord?”

“Ja, Mester. Det finnes slike også her i byen.”

“Hva er grunnen, landsbyhøvding, hva er årsaken til at du ville sørge, klage og jamre over og ha vondt av bare noen av innbyggerne i Uruvelakappa hvis de ble drept, kastet i fengsel, led et tap eller ble utsatt for skjellsord?”

“De menneskene som jeg ville sørge, klage og jamre over og ha vondt av hvis de ble drept, kastet i fengsel, led et tap eller ble utsatt for skjellsord, det er mennesker som jeg er glad i. Men de menneskene som jeg ikke ville sørge, klage og jamre over og ha vondt av hvis de ble drept, kastet i fengsel, led et tap eller ble utsatt for skjellsord, det er mennesker som jeg ikke er glad i, Mester.”

“På denne måten har du selv sett her og nå, påvist og dukket ned i metoden for å påvise lidelse i fortid og framtid. For alle lidelser som oppsto i fortiden, har sammenheng

med hva vi liker og ikke liker. Og alle lidelser som kommer til å oppstå i framtiden, har også sammenheng med hva vi liker og ikke liker.”

“Jeg har en sønn som heter Ciravāsi, Mester. Han bor litt lenger borte. Hver morgen sender jeg en mann bort for å høre hvordan Ciravāsi har det. Og helt til denne mannen er kommet tilbake, går jeg og engster meg for at Ciravāsi kanskje har blitt syk.”

“Hvordan er det, landsbyhøvding – ville du sørge, klage og jamre over og ha vondt av Ciravāsi hvis han ble drept, kastet i fengsel, led et tap eller ble utsatt for skjellsord?”

“Ja, hvordan skulle jeg vel kunne unngå å sørge, klage og jamre over og ha vondt av Ciravāsi hvis han ble drept, kastet i fengsel, led et tap eller ble utsatt for skjellsord? Det ville fullstendig forandre livet mitt!”

“På denne måten kan du selv vite at alle lidelser har sammenheng med hva vi liker. Begjær er lidelsenes rot.

Hvordan er det, landsbyhøvding – på den tiden da du verken hadde sett eller hørt Ciravāsis mor, følte du da lengsel, lidenskap eller begjær etter henne?”

“Naturligvis ikke, Mester.”

“Men da du fikk se og høre henne – følte du da lengsel, lidenskap eller begjær etter henne?”

“Ja, Mester.”

“Hvordan er det, landsbyhøvding – ville du sørge, klage og jamre over og ha vondt av Ciravāsis mor hvis hun ble drept, kastet i fengsel, led et tap eller ble utsatt for skjellsord?”

“Ja, hvordan skulle jeg vel kunne unngå å sørge, klage og jamre over og ha vondt av Ciravāsis mor hvis hun ble drept, kastet i fengsel, led et tap eller ble utsatt for skjellsord? Det ville fullstendig forandre livet mitt!”

“På denne måten kan du selv vite at alle lidelser har sammenheng med hva vi liker. Begjær er lidelsenes rot.”

4.8.12 (42.12) Rāsiya

Rāsiyasutta

En landsbyhøvding ved navn Rāsiya gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Jeg har hørt at filosofen Gotama kritiserer all askese, Mester, at han rakker ned på alle som praktiserer askese og har en karrig levemåte. De som sier dette, siterer de deg riktig, Mester? Jeg håper de ikke sverter deg ved å si noe som ikke er sant. Forklarer de læren din slik den er, slik at de ikke har gjort seg fortjent til kritikk og klander fra andre som praktiserer samme lære?”

“De som sier at filosofen Gotama kritiserer all askese, landsbyhøvding, at han rakker ned på alle som praktiserer askese og har en karrig levemåte, de siterer meg ikke riktig. De sverter meg ved å lyve, ved å si noe som ikke er sant.

Den som har gått ut fra hjemmet, bør unngå de to ytterlighetene, landsbyhøvding. Den ene er å hengi seg til sansenytelser, som er mindreverdige, simpelt, vulgært, uedelt og unyttig. Den andre er å hengi seg til selvplaging, som er smertefullt, uedelt og unyttig. Den som har kommet fram til sannheten, går ikke til noen av disse ytterlighetene, men har oppdaget en middelvei. Den åpner øynene og gir erkjennelse, og den fører til ro, dyp kunnskap, full oppvåkning og nibbana.

Hva er så dette for en middelvei som den som er kommet fram til sannheten, har oppdaget, som åpner øynene og gir erkjennelse, og som fører til ro, dyp kunnskap, full oppvåkning og nibbana? Det er den edle åttedelte vei: rett syn, rett tanke, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er den middelveien som den som er kommet fram til sannheten, har oppdaget, som åpner øynene og gir erkjennelse, og som fører til ro, dyp kunnskap, full oppvåkning og nibbana.

Det finnes tre personer i verden som vier seg til sansenytelser, landsbyhøvding. Hvilke tre?

Det finnes en person som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold, og han klarer ikke å gledes over det selv og deler heller ikke med andre og gjør ingen gode gjerninger. En annen vier seg til sansenytelser og skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold. Han klarer å glede seg over det selv, men deler ikke

med andre og gjør ingen gode gjerninger. En tredje vier seg til sansenytelser og skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold, men han klarer å glede seg over det selv, deler med andre og gjør gode gjerninger.

Det finnes en person som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg urettmessig og rettmessig eiendom ved bruk av vold og uten bruk av vold, og han klarer ikke å gledes over det selv og deler heller ikke med andre og gjør ingen gode gjerninger. En annen skaffer seg urettmessig og rettmessig eiendom ved bruk av vold og uten bruk av vold. Han klarer å glede seg over det selv, men deler ikke med andre og gjør ingen gode gjerninger. En tredje skaffer seg urettmessig og rettmessig eiendom ved bruk av vold og uten bruk av vold, men han klarer å glede seg over det selv, deler med andre og gjør gode gjerninger.

Det finnes en person som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold, og han klarer ikke å gledes over det selv og deler heller ikke med andre og gjør ingen gode gjerninger. En annen skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold. Han klarer å glede seg over det selv, men deler ikke med andre og gjør ingen gode gjerninger. En tredje skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold, og han klarer å glede seg over det selv, deler med andre og gjør gode gjerninger. Men han klamrer seg likevel til det han eier og har vanskelig for å gi slipp på det. Han ser ikke ulempene ved det og forstår ikke hvordan han skal bli fri. Men så er det en som skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold, og han klarer å glede seg over det selv, deler med andre og gjør gode gjerninger. Han klamrer seg ikke til det han eier, og han gir lett slipp på det. Han ser ulempene ved det og forstår hvordan han skal bli fri.

Han som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold, og som ikke klarer å gledes over det selv og som heller ikke deler med andre og ikke gjør noen gode gjerninger, kan kritiseres for tre ting, landsbyhøvding. Hvilke tre ting kan han kritiseres for? Han skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold. Dette er det første han kan kritiseres for. Han klarer ikke å gledes over det selv. Dette er det andre han kan kritiseres for. Han deler heller ikke med andre og gjør ingen gode gjerninger. Dette er det tredje han kan kritiseres for. Så dette er de tre tingene han som vier seg til sansenytelser kan kritiseres for, landsbyhøvding.

Han som vier seg til sansenytelser og skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold, som klarer å glede seg over det selv, men ikke deler med andre og ikke gjør noen gode gjerninger, kan kritiseres for to ting og roses for én ting, landsbyhøvding. Hvilke to ting kan han kritiseres for? Han skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold. Dette er det første

han kan kritiseres for. Han deler heller ikke med andre og gjør ingen gode gjerninger. Dette er det andre han kan kritiseres for. Hva er den ene tingen han kan roses for? Han klarer å glede seg over det selv. Dette er den ene tingen han kan roses for. Så dette er de to tingene han som vier seg til sansenytelser kan kritiseres for, og den ene tingen han kan roses for, landsbyhøvding.

Han som vier seg til sansenytelser og skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold, som klarer å glede seg over det selv, deler med andre og gjør gode gjerninger, kan kritiseres for én ting og roses for to ting, landsbyhøvding. Hva er den ene tingen han kan kritiseres for? Han skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold. Dette er den ene tingen han kan kritiseres for. Hvilke to ting kan han roses for? Han klarer å glede seg over det selv, deler med andre og gjør gode gjerninger. Dette er de to tingene han kan roses for. Så dette er den ene tingen han som vier seg til sansenytelser kan kritiseres for, og de to tingene han kan roses for, landsbyhøvding.

Han som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg urettmessig og rettmessig eiendom ved bruk av vold og uten bruk av vold, og som ikke klarer å gledes over det selv og heller ikke deler med andre og ikke gjør noen gode gjerninger, kan roses for én ting og kritiseres for tre ting, landsbyhøvding. Hva er den ene tingen han kan roses for? Han skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold. Dette er den ene tingen han kan roses for. Hvilke tre ting kan han kritiseres for? Han skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold. Dette er det første han kan kritiseres for. Han klarer ikke å gledes over det selv. Dette er det andre han kan kritiseres for. Han deler heller ikke med andre og gjør ingen gode gjerninger. Dette er det tredje han kan kritiseres for. Så dette er den ene tingen han som vier seg til sansenytelser kan roses for og de tre tingene han kan kritiseres for, landsbyhøvding.

Han som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg urettmessig og rettmessig eiendom ved bruk av vold og uten bruk av vold, og som klarer å glede seg over det selv, men ikke deler med andre og heller ikke gjør noen gode gjerninger, kan roses for to ting og kritiseres for to ting. Hvilke to ting kan han roses for? Han skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold. Dette er den ene tingen han kan roses for. Han klarer å glede seg over det selv. Det er den andre tingen han kan roses for. Hvilke to ting kan han kritiseres for? Han skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold. Det er den ene tingen han kan kritiseres for. Han deler ikke med andre og gjør ingen gode gjerninger. Det er den andre tingen han kan kritiseres for. Så dette er de to tingene han som vier seg til sansenytelser kan roses for og de to tingene han kan kritiseres for, landsbyhøvding.

Han som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg urettmessig og rettmessig eiendom ved bruk av vold og uten bruk av vold, som klarer å glede seg over det selv, og som deler med andre og gjør gode gjerninger, kan roses for tre ting og kritiseres for én ting. Hvilke tre ting kan han roses for? Han skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold. Dette er den ene tingen han kan roses for. Han klarer å glede seg over det selv. Det er den andre tingen han kan roses for. Han deler med andre og gjør gode gjerninger. Dette er den tredje tingen han kan roses for. Hva er den ene tingen han kan kritiseres for? Han skaffer seg urettmessig eiendom ved bruk av vold. Det er den ene tingen han kan kritiseres for. Så dette er de tre tingene han som vier seg til sansenytelser kan roses for og den ene tingen han kan kritiseres for, landsbyhøvding.

Han som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold, men som ikke klarer ikke å gledes over det selv og heller ikke deler med andre og ikke gjør noen gode gjerninger, kan roses for én ting og kritiseres for to ting. Hva er den ene tingen han kan roses for? Han skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold. Det er den ene tingen han kan roses for. Hvilke to ting kan han kritiseres for? Han klarer ikke å gledes over det selv. Dette er den første tingen han kan kritiseres for. Hva er den andre tingen han kan kritiseres for? Han deler ikke med andre og gjør heller ikke noen gode gjerninger. Dette er den andre tingen han kan kritiseres for. Så dette er den ene tingen han som vier seg til sansenytelser kan roses for og de to tingene han kan kritiseres for, landsbyhøvding.

Han som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold, som klarer å glede seg over det selv, men som ikke deler med andre og ikke gjør noen gode gjerninger, kan roses for to ting og kritiseres for én ting. Hvilke to ting kan han roses for? Han skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold. Det er den første tingen han kan roses for. Han klarer å glede seg over det selv. Det er den andre tingen han kan roses for. Hva er den ene tingen han kan kritiseres for? Han deler ikke med andre og gjør heller ikke noen gode gjerninger. Dette er den ene tingen han kan kritiseres for. Så dette er de to tingene han som vier seg til sansenytelser kan roses for og den ene tingen han kan kritiseres for, landsbyhøvding.

Han som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold, og som klarer å glede seg over det selv, som deler med andre og gjør gode gjerninger, men som likevel klamrer seg til det han eier og har vanskelig for å gi slipp på det, som ikke ser ulempene ved det og ikke forstår hvordan han skal bli fri, kan roses for tre ting og kritiseres for én ting. Hvilke tre ting kan han roses for? Han skaffer seg rettmessig eiendom

uten bruk av vold. Det er den første tingen han kan roses for. Han klarer å glede seg over det selv. Det er den andre tingen han kan roses for. Han deler med andre og gjør gode gjerninger. Det er den tredje tingen han kan roses for. Hva er den ene tingen han kan kritiseres for? Han klamrer seg likevel til det han eier og har vanskelig for å gi slipp på det, han ser ikke ulempene ved det og forstår ikke hvordan han skal bli fri. Dette er den ene tingen han kan kritiseres for. Så dette er de tre tingene han som vier seg til sansenytelser kan roses for og den ene tingen han kan kritiseres for, landsbyhøvding.

Han som vier seg til sansenytelser og som skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold, som han klarer å glede seg over det selv, som deler med andre og gjør gode gjerninger, som ikke klamrer seg til det han eier, men han gir lett slipp på det, siden han ser ulempene ved det og forstår hvordan han skal bli fri, kan roses for fire ting. Hvilke fire ting kan han roses for? Han skaffer seg rettmessig eiendom uten bruk av vold. Det er den første tingen han kan roses for. Han klarer å glede seg over det selv. Det er den andre tingen han kan roses for. Han deler med andre og gjør gode gjerninger. Det er den tredje tingen han kan roses for. Han klamrer seg ikke til det han eier, men gir lett slipp på det, siden han ser ulempene ved det og forstår hvordan han skal bli fri. Dette er den fjerde tingen han kan roses for. Så dette er de fire tingene han som vier seg til sansenytelser kan roses for, landsbyhøvding.

Det finnes tre asketer med karrig levemåte i verden, landsbyhøvding. Hvilke tre? En asket med karrig levemåte har forlatt hjemmet og gått ut i hjemløshet ut fra tillit, idet han tenker han kanskje skal oppnå en god tilstand og kanskje oppnå en overmenneskelig edel innsikt og visdom. Så plager han seg selv, men han oppnår ikke noen god tilstand og heller ikke noen overmenneskelig edel innsikt.

En annen asket med karrig levemåte har forlatt hjemmet og gått ut i hjemløshet ut fra tillit, idet han tenker han kanskje skal oppnå en god tilstand og kanskje oppnå en overmenneskelig edel innsikt og visdom. Så plager han seg selv, og han oppnår en god tilstand, men han oppnår ikke noen overmenneskelig edel innsikt.

En tredje asket med karrig levemåte har forlatt hjemmet og gått ut i hjemløshet ut fra tillit, idet han tenker han kanskje skal oppnå en god tilstand og kanskje oppnå en overmenneskelig edel innsikt og visdom. Så plager han seg selv, og han oppnår en god tilstand, og han oppnår også en overmenneskelig edel innsikt.

Den asketen med karrig levemåte som plager seg selv, men ikke oppnår noen god tilstand og heller ikke noen overmenneskelig edel innsikt, kan kritiseres for tre ting, landsbyhøvding. Hvilke tre ting kan han kritiseres for? Han plager seg selv. Dette er den

første tingen han kan kritiseres for. Han oppnår ikke noen god tilstand. Dette er den andre tingen han kan kritiseres for. Han oppnår heller ikke noen overmenneskelig edel innsikt. Dette er den tredje tingen han kan kritiseres for. Så dette er de tre tingene en asket med karrig levemåte kan kritiseres for, landsbyhøvding.

Den asketen med karrig levemåte som plager seg selv, som oppnår en god tilstand, men ikke noen overmenneskelig edel innsikt, kan kritiseres for to ting og roses for én ting, landsbyhøvding. Hvilke to ting kan han kritiseres for? Han plager seg selv. Dette er den første tingen han kan kritiseres for. Han oppnår ikke noen overmenneskelig edel innsikt. Dette er den andre tingen han kan kritiseres for. Hva er den ene tingen han kan roses for? Han oppnår en god tilstand. Dette er den ene tingen han kan roses for. Så dette er de to tingene en asket med karrig levemåte kan kritiseres for, og den ene tingen han kan roses for, landsbyhøvding.

Den asketen med karrig levemåte som plager seg selv, som oppnår både en god tilstand og overmenneskelig edel innsikt, kan kritiseres for én ting og roses for to ting, landsbyhøvding. Hva er den ene tingen han kan kritiseres for? Han plager seg selv. Dette er den ene tingen han kan kritiseres for. Hvilke to ting kan han roses for? Han oppnår en god tilstand. Dette er den ene tingen han kan roses for. Han oppnår overmenneskelig edel innsikt. Dette er den andre tingen han kan roses for. Så dette er den ene tingen en asket med karrig levemåte kan kritiseres for, og de to tingene han kan roses for, landsbyhøvding.

Det er tre ting som alle selv kan se, som ikke blir foreldet, som gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og som forstandige mennesker kan selv finne ut av. Hvilke tre?

Sett at en person er drevet av grådighet, slik at han tenker på å skade seg selv, skade andre eller skade begge. Når han slipper taket i grådigheten, tenker han verken på å skade seg selv, skade andre eller skade begge. Dette er noe alle selv kan se. Det blir ikke foreldet, det gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og er noe som forstandige mennesker kan selv finne ut av.

Sett at en person er drevet av aggresjon, slik at han tenker på å skade seg selv, skade andre eller skade begge. Når han slipper taket i aggresjonen, tenker han verken på å skade seg selv, skade andre eller skade begge. Dette er noe alle selv kan se. Det blir ikke foreldet, det gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og er noe som forstandige mennesker kan selv finne ut av.

Sett at en person er drevet av vrangforestillinger, slik at han tenker på å skade seg selv, skade andre eller skade begge. Når han slipper taket i vrangforestilingene, tenker han verken på å skade seg selv, skade andre eller skade begge. Dette er noe alle selv kan se. Det blir ikke foreldet, det gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og er noe som forstandige mennesker kan selv finne ut av.

Dette er de tre tingene som alle selv kan se, som ikke blir foreldet, som gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og som forstandige mennesker kan selv finne ut av.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa landsbyhøvding Rāsiya :

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.8.13 (42.13) Pāṭaliya

Pāṭaliyasutta

En gang da Mesteren var i koliyaenes land, holdt han til i en by der som het Uttara. Der kom landsbyhøvdingen Pāṭaliya bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Deretter sa han:

“Jeg har hørt at filosofen Gotama kjenner til tryllekunstnernes knep, Mester. De som sier dette, siterer de deg riktig, Mester? Jeg håper de ikke sverter deg ved å si noe som ikke er sant. Forklarer de læren din slik den er, slik at de ikke har gjort seg fortjent til kritikk og klander fra andre som praktiserer samme lære? For vi har ikke lyst til å si noe uriktig om deg, Mester.”

“De som sier at filosofen Gotama kjenner til tryllekunstnernes knep, siterer meg riktig, landsbyhøvding. De sverter meg ikke ved å si noe som ikke er sant. De forklarer læren min slik den er, og de har ikke gjort seg fortjent til kritikk og klander fra andre som praktiserer samme lære.”

“Så det er altså sant? Jeg trodde ikke på disse andre filosofene og brahmanene når de sa at filosofen Gotama kjenner til tryllekunstnernes knep, så han er bare en simpel tryllekunstner selv!”

“Men er det da slik at den som sier at han kjenner til tryllekunstnernes knep, driver med disse knepene selv, landsbyhøvding? Er da Mesteren, den lykkelige, selv en tryllekunstner? Nå vil jeg spørre deg om noe, og så får du svare som du selv synes er best.

Hvordan er det, landsbyhøvding, kjenner du til de leiesoldatene fra Lambaculaka som er her i Koliya?”

“Ja, Mester. Dem kjenner jeg til.”

“Vet du hvorfor disse leiesoldatene er her?”

“De er ansatt for å hindre tyverier og for å bringe meldinger, Mester.”

“Vet du om disse leiesoldatene oppfører seg godt eller dårlig, landsbyhøvding?”

“Jeg vet at de oppfører seg dårlig og opptrer urettferdig, Mester. De er av dem med dårligst oppførsel og mest urettferdig opptreden i hele Koliya.”

“Ville det da være rett å si at siden landsbyhøvdingen Pāṭaliya vet at disse leiesoldatene oppfører seg dårlig og opptrer urettferdig, så oppfører denne landsbyhøvdingen seg også dårlig og opptrer urettferdig?”

“Nei, Mester! Jeg er ikke identisk med disse leiesoldatene fra Lambaculaka! De har sin oppførsel, jeg har min!”

“Så derfor blir det sagt om deg at du kjenner til disse leiesoldatene som har så dårlig oppførsel og opptrer urettferdig, men selv har du ikke dårlig oppførsel og opptrer ikke urettferdig. Hvorfor blir det da ikke sagt at han som er kommet fram til sannheten, kjenner til tryllekunstnernes knep, men han driver ikke med slike knep selv? Jeg kjenner til tryllekunstnernes knep, landsbyhøvding, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan tryllekunstnerne kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner også til drap på levende vesener, landsbyhøvding, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de som dreper levende vesener, kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner også til tyverier, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de som stjeler, kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner til det å misbruke seksualitet, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de som misbruker seksualitet, kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner til det å lyve, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de som lyver, kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner til det å fare med sladder, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de som farer med sladder, kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner til det å tale sårende ord, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de som taler sårende ord, kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner til det å fare med tomprat, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de som farer med tomprat, kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner til grådighet, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de som er grådige, kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner til det å hate, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de hatefulle kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Jeg kjenner til det å ha skadelige teorier, og jeg kjenner til de konsekvensene dette har. Jeg vet hvordan de som har skadelige teorier, kommer til lidelse og smerte i helvete etter at de er døde og kroppen er gått i oppløsning.

Det er noen filosofer og brahmaner som mener og sier at alle som tar liv, opplever smerte og sorg her og nå, at alle som stjeler, opplever smerte og sorg her og nå, at alle som misbruker seksualitet, opplever smerte og sorg her og nå, og at alle som lyver, opplever smerte og sorg her og nå.

Man kan for eksempel få se en mann som er prydet med kranser og øreringer, som er badet og oljet og som har veltrimmet hår og skjegg og som er omsvermet av damer, slik at man kunne tro han var en konge. Hvis noen spør hva han har gjort for å kunne leve et slikt liv, får de til svar at han har drept kongens fiender, så kongen har blitt glad og gitt ham belønning. Det er derfor han er prydet med kranser og øreringer, det er derfor han er badet og oljet, det er derfor han har veltrimmet hår og skjegg og det er derfor han er omsvermet av damer, slik at man kunne tro han var en konge.

Men så kan man også få se en mann med armene bundet på ryggen med kraftige tau, en som har fått hodet glattraket og som blir ført fra gate til gate og fra gatekryss til gatekryss til lyden av skarptrommer, før han blir ført ut av sørporten og blir halshodt sør for byen. Hvis noen spør hva han har gjort for å bli behandlet slik, får han til svar at det er en fiende av kongen og at han har drept en mann eller kvinne. Derfor har kongen arrestert ham og behandler ham slik.

Hva sier du til dette, landsbyhøvding? Har du sett eller hørt noe slikt?”

“Ja, jeg har både sett og hørt dette, Mester, og jeg får nok høre det flere ganger, også.”

“Snakker de da sant, de som sier at alle som tar liv, opplever smerte og sorg her og nå? Eller snakker de usant?”

“Usant, Mester.”

“De som snakker usant, har de god eller dårlig moral?”

“Dårlig moral, Mester.”

“De som har dårlig moral, har de en god eller dårlig livsførsel?”

“Dårlig livsførsel, Mester.”

“De som har dårlig livsførsel, har de skadelige ideer eller gode ideer?”

“Skadelige ideer, Mester.”

“Men er det bra å ha tillit til dem som har skadelige ideer?”

“Nei, Mester, det er det ikke.”

“Så kan man få se en mann som er prydet med kranser og øreringer, som er badet og oljet og som har veltrimmet hår og skjegg og som er omsvermet av damer, slik at man kunne tro han var en konge. Hvis noen spør hva han har gjort for å kunne leve et slikt liv, får de til svar at han har slått en av kongens fiender og hentet hjem en stor skatt, så kongen har blitt glad og gitt ham belønning. Det er derfor han er prydet med kranser og øreringer, det er derfor han er badet og oljet, det er derfor han har veltrimmet hår og skjegg og det er derfor han er omsvermet av damer, slik at man kunne tro han var en konge.

Men så kan man også få se en mann med armene bundet på ryggen med kraftige tau, en som har fått hodet glattraket og som blir ført fra gate til gate og fra gatekryss til gatekryss til lyden av skarptrommer, før han blir ført ut av sørporten og blir halshogd sør for byen. Hvis noen spør hva han har gjort for å bli behandlet slik, får han til svar at det er en tyv, en røver som har herjet i landsbyene eller i skogen. Derfor har kongen arrestert ham og behandler ham slik.

Hva sier du til dette, landsbyhøvding? Har du sett eller hørt noe slikt?”

“Ja, jeg har både sett og hørt dette, Mester, og jeg får nok høre det flere ganger, også.”

“Snakker de da sant, de som sier at alle som stjeler, opplever smerte og sorg her og nå? Eller snakker de usant?”

“Usant, Mester.”

“De som snakker usant, har de god eller dårlig moral?”

“Dårlig moral, Mester.”

“De som har dårlig moral, har de en god eller dårlig livsførsel?”

“Dårlig livsførsel, Mester.”

“De som har dårlig livsførsel, har de skadelige ideer eller gode ideer?”

“Skadelige ideer, Mester.”

“Men er det bra å ha tillit til dem som har skadelige ideer?”

“Nei, Mester, det er det ikke.”

“Så kan man få se en mann som er prydet med kranser og øreringer, som er badet og oljet og som har veltrimmet hår og skjegg og som er omsvermet av damer, slik at man kunne tro han var en konge. Hvis noen spør hva han har gjort for å kunne leve et slikt liv, får de til svar at han har hatt seksuell omgang med kvinnen til en av kongens fiender, så kongen har blitt glad og gitt ham belønning. Det er derfor han er prydet med kranser og øreringer, det er derfor han er badet og oljet, det er derfor han har veltrimmet hår og skjegg og det er derfor han er omsvermet av damer, slik at man kunne tro han var en konge.

Men så kan man også få se en mann med armene bundet på ryggen med kraftige tau, en som har fått hodet glattraket og som blir ført fra gate til gate og fra gatekryss til gatekryss til lyden av skarptrommer, før han blir ført ut av sørporten og blir halshogd sør for byen. Hvis noen spør hva han har gjort for å bli behandlet slik, får han til svar at han har hatt seksuell omgang med en kvinne i samme familie. Derfor har kongen arrestert ham og behandler ham slik.

Hva sier du til dette, landsbyhøvding? Har du sett eller hørt noe slikt?”

“Ja, jeg har både sett og hørt dette, Mester, og jeg får nok høre det flere ganger, også.”

“Snakker de da sant, de som sier at alle som misbruker seksualitet, opplever smerte og sorg her og nå? Eller snakker de usant?”

“Usant, Mester.”

“De som snakker usant, har de god eller dårlig moral?”

“Dårlig moral, Mester.”

“De som har dårlig moral, har de en god eller dårlig livsførsel?”

“Dårlig livsførsel, Mester.”

“De som har dårlig livsførsel, har de skadelige ideer eller gode ideer?”

“Skadelige ideer, Mester.”

“Men er det bra å ha tillit til dem som har skadelige ideer?”

“Nei, Mester, det er det ikke.”

“Så kan man få se en mann som er prydet med kranser og øreringer, som er badet og oljet og som har veltrimmet hår og skjegg og som er omsvermet av damer, slik at man kunne tro han var en konge. Hvis noen spør hva han har gjort for å kunne leve et slikt liv, får de til svar at han har moret kongen med usanne ord, så kongen har blitt glad og gitt ham belønning. Det er derfor han er prydet med kranser og øreringer, det er derfor han er badet og oljet, det er derfor han har veltrimmet hår og skjegg og det er derfor han er omsvermet av damer, slik at man kunne tro han var en konge.

Men så kan man også få se en mann med armene bundet på ryggen med kraftige tau, en som har fått hodet glattraket og som blir ført fra gate til gate og fra gatekryss til gatekryss til lyden av skarptrommer, før han blir ført ut av sørporten og blir halshogd sør for byen. Hvis noen spør hva han har gjort for å bli behandlet slik, får han til svar at han har ødelagt en annens eiendom med usanne ord. Derfor har kongen arrestert ham og behandler ham slik.

Hva sier du til dette, landsbyhøvding? Har du sett eller hørt noe slikt?”

“Ja, jeg har både sett og hørt dette, Mester, og jeg får nok høre det flere ganger, også.”

“Snakker de da sant, de som sier at alle som misbruker seksualitet, opplever smerte og sorg her og nå? Eller snakker de usant?”

“Usant, Mester.”

“De som snakker usant, har de god eller dårlig moral?”

“Dårlig moral, Mester.”

“De som har dårlig moral, har de en god eller dårlig livsførsel?”

“Dårlig livsførsel, Mester.”

“De som har dårlig livsførsel, har de skadelige ideer eller gode ideer?”

“Skadelige ideer, Mester.”

“Men er det bra å ha tillit til dem som har skadelige ideer?”

“Nei, Mester, det er det ikke. Men dette er godt sagt, Mester, det er virkelig bra! Jeg har et gjestehus, Mester, der det er senger, sitteplasser, ei vannkrukke og ei oljelampe. Når det kommer en filosof eller brahman på besøk, deler jeg dette så godt jeg kan med dem. En gang var det fire lærere med forskjellig syn og forskjellige meninger som bodde der.

En av disse lærerne mente og hevdet dette:

‘Gaver, ofringer og velgjørenhet tjener ikke til noe for gode og onde handlinger får ingen frukt og ingen virkning. Omsorg for foreldrene er ikke til noen nytte. Verken denne verden eller noen annen verden eksisterer, og det er ingen som blir gjenfødt. Ingen filosof eller brahman her i verden er fullkommen og ingen av dem har nådd fullkommenheten. Og ingen av dem har selv forstått og realisert denne og den andre verden, slik at de har noe å belære andre om.’

En annen lærer mente og hevdet dette:

‘Gaver, ofringer og velgjørenhet er til stor nytte for gode og onde handlinger får gode frukter og god virkning. Omsorg for foreldrene er til stor nytte. Både denne verden og en annen verden eksisterer, og gjenfødelse skjer. Det finnes filosofer og brahmaner her i verden

som er fullkomne og har nådd fullkommenheten. Og de har selv forstått og realisert denne og den andre verden, slik at de har noe å belære andre om.’

En annen lærer mente og hevdet dette:

‘Den som selv utfører en handling eller får andre til å utføre den, som lemlester eller lar lemleste, som piner eller lar pine, som krenker, utbytter, skremmer eller lar skremme, som dreper, stjeler, ødelegger og raner, som begår innbrudd og landeveisrøveri, som går til en annens hustru og som lyver, – den som gjør dette pådra seg intet ansvar. Selv om noen skulle ta et hjul med kanter så skarpe som barberblad og gjøre alle levende vesener på denne jord om til en eneste kjøttdeig, en eneste kjøttmasse, så ville han ikke av den grunn pådra seg noe vondt, det ville ikke føre til noen vonde følger for ham. Dersom noen skulle gå langsetter sørbredden av Ganges og drepe, lemleste og pine, og påvirke andre til å drepe, lemleste og pine, så ville han ikke av den grunn pådra seg noe vondt, det ville ikke føre til noen vonde følger for ham. Dersom en annen skulle gå langsetter nordbredden av Ganges og gi og ofre, og påvirke andre til å gi og ofre, så ville han ikke av den grunn pådra seg noe godt, det ville ikke føre til noen gode følger for ham. Det kommer ikke noe godt ut av gavmildhet, selvkontroll, selvbeherskelse og sannferdighet, – det gir ingen gode følger.’

En annen lærer mente og hevdet dette:

‘Den som selv utfører en handling eller får andre til å utføre den, som lemlester eller lar lemleste, som piner eller lar pine, som krenker, utbytter, skremmer eller lar skremme, som dreper, stjeler, ødelegger og raner, som begår innbrudd og landeveisrøveri, som går til en annens hustru og som lyver, – den som gjør dette pådra seg ansvar. Om noen skulle ta et hjul med kanter så skarpe som barberblad og gjøre alle levende vesener på denne jord om til en eneste kjøttdeig, en eneste kjøttmasse, så ville han av den grunn pådra seg mye vondt, det ville føre til vonde følger for ham. Dersom noen skulle gå langsetter sørbredden av Ganges og drepe, lemleste og pine, og påvirke andre til å drepe, lemleste og pine, så ville han av den grunn pådra seg mye vondt, det ville føre til vonde følger for ham. Dersom en annen skulle gå langsetter nordbredden av Ganges og gi og ofre, og påvirke andre til å gi og ofre, så ville han av den grunn pådra seg mye godt, det ville føre til gode følger for ham. Det kommer mye godt ut av gavmildhet, selvkontroll, selvbeherskelse og sannferdighet, – det gir gode følger.’

Dette gir meg mye tvil og usikkerhet, Mester. Hvem i all verden er det som snakker sant av disse filosofene og brahmanene, og hvem er det som snakker usant?”

“Det er rett av deg å tvile, landsbyhøvding. Det er rett av deg å være usikker. For dette er spørsmål det er mye tvil og usikkerhet om.”

“Men jeg har tillit til at du kan forklare disse tingene for meg slik at jeg kan legge bort denne tvilen, Mester.”

“Det finnes en indre ro i det som er rett og riktig, landsbyhøvding. Hvis dette gir deg ro i sinnet, kan du legge bort all tvil. Og hvordan er den indre ro som du kan finne i det som er rett og riktig? Det er når den edles elev slutter å drepe levende vesener og ikke gjør dette mer. Det er når han slutter å ta det som ikke blir gitt ham, og ikke gjør dette mer. Det er når han slutter å misbruke seksualitet, og ikke gjør dette mer. Det er når han slutter å lyve, og ikke gjør dette mer. Det er når han slutter å fare med sladder, og ikke gjør dette mer. Det er når han slutter å tale sårende ord, og ikke gjør dette mer. Det er når han slutter å fare med tomprat, og ikke gjør dette mer. Det er når han slutter å være grådig, og heller går inn for ikke å være grådig. Det er når han slutter å hate, og heller har et sinn uten hat. Det er når han legger bort skadelige teorier, og heller utvikler rett syn.

Når den edles elev på denne måten har kvittet seg med grådighet, hat og vrangforestillinger, utvikler han oppmerksomhet og klar forståelse og fyller først den ene himmelretningen med vennlige tanker, deretter den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Med tanke på alle levende vesener overalt fyller han hele verden med stor, opphøyd og grenseløs vennlighet, som er fri fra hat og motvilje. Da tenker han som så:

‘En av lærerne sa at gaver, ofringer og velgjørenhet ikke tjener til noe, for gode og onde handlinger får ingen frukt og ingen virkning. Omsorg for foreldrene er ikke til noen nytte. Verken denne verden eller noen annen verden eksisterer, og det er ingen som blir gjenfødt. Ingen filosof eller brahman her i verden er fullkommen og ingen av dem har nådd fullkommenheten. Og ingen av dem har selv forstått og realisert denne og den andre verden, slik at de har noe å belære andre om.

Hvis denne læreren har rett, står jeg på fast grunn, for jeg skader verken sterke eller svake. I begge tilfeller vinner jeg, for jeg utviser selvbeherskelse både i ord og tanke, så da kommer jeg til himmelen etter at jeg er død og kroppen har gått i oppløsning.’

På den måten oppstår glede i ham. Av gleden oppstår fryd, den som føler fryd, får ro i kroppen. Når kroppen faller til ro, føler han seg vel, og den som føler seg vel, finner ro i sinnet. Slik finner du indre ro i det som er rett og riktig, landsbyhøvding. Hvis dette gir deg ro i sinnet, kan du legge bort all tvil.

Når den edles elev på denne måten har kvittet seg med grådighet, hat og vrangforestillinger, utvikler han oppmerksomhet og klar forståelse og fyller først den ene

himmelretningen med vennlige tanker, deretter den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Med tanke på alle levende vesener overalt fyller han hele verden med stor, opphøyd og grenseløs vennlighet, som er fri fra hat og motvilje. Da tenker han som så:

‘En av lærerne sa at gaver, ofringer og velgjørenhet er til stor nytte for gode og onde handlinger får gode frukter og god virkning. Omsorg for foreldrene er til stor nytte. Både denne verden og en annen verden eksisterer, og gjenfødelse skjer. Det finnes filosofer og brahmaner her i verden som er fullkomne og har nådd fullkommenheten. Og de har selv forstått og realisert denne og den andre verden, slik at de har noe å belære andre om.

Hvis denne læreren har rett, står jeg på fast grunn, for jeg skader verken sterke eller svake. I begge tilfeller vinner jeg, for jeg utviser selvbeherskelse både i ord og tanke, så da kommer jeg til himmelen etter at jeg er død og kroppen har gått i oppløsning.’

På den måten oppstår glede i ham. Av gleden oppstår fryd, den som føler fryd, får ro i kroppen. Når kroppen faller til ro, føler han seg vel, og den som føler seg vel, finner ro i sinnet. Slik finner du indre ro i det som er rett og riktig, landsbyhøvding. Hvis dette gir deg ro i sinnet, kan du legge bort all tvil.

Når den edles elev på denne måten har kvittet seg med grådighet, hat og vrangforestillinger, utvikler han oppmerksomhet og klar forståelse og fyller først den ene himmelretningen med vennlige tanker, deretter den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Med tanke på alle levende vesener overalt fyller han hele verden med stor, opphøyd og grenseløs vennlighet, som er fri fra hat og motvilje. Da tenker han som så:

‘En av lærerne sa at den som selv utfører en handling eller får andre til å utføre den, som lemlester eller lar lemleste, som piner eller lar pine, som krenker, utbytter, skremmer eller lar skremme, som dreper, stjeler, ødelegger og raner, som begår innbrudd og landeveisrøveri, som går til en annens hustru og som lyver, – den som gjør dette pådrar seg intet ansvar. Selv om noen skulle ta et hjul med kanter så skarpe som barberblad og gjøre alle levende vesener på denne jord om til en eneste kjøttdeig, en eneste kjøttmasse, så ville han ikke av den grunn pådra seg noe vondt, det ville ikke føre til noen vonde følger for ham. Dersom noen skulle gå langsetter sørbredden av Ganges og drepe, lemleste og pine, og påvirke andre til å drepe, lemleste og pine, så ville han ikke av den grunn pådra seg noe vondt, det ville ikke føre til noen vonde følger for ham. Dersom en annen skulle gå langsetter nordbredden av Ganges og gi og ofre, og påvirke andre til å gi og ofre, så ville han ikke av

den grunn pådra seg noe godt, det ville ikke føre til noen gode følger for ham. Det kommer ikke noe godt ut av gavmildhet, selvkontroll, selvbeherskelse og sannferdighet, – det gir ingen gode følger.’

Hvis denne læreren har rett, står jeg på fast grunn, for jeg skader verken sterke eller svake. I begge tilfeller vinner jeg, for jeg utviser selvbeherskelse både i ord og tanke, så da kommer jeg til himmelen etter at jeg er død og kroppen har gått i oppløsning.’

På den måten oppstår glede i ham. Av gleden oppstår fryd, den som føler fryd, får ro i kroppen. Når kroppen faller til ro, føler han seg vel, og den som føler seg vel, finner ro i sinnet. Slik finner du indre ro i det som er rett og riktig, landsbyhøvding. Hvis dette gir deg ro i sinnet, kan du legge bort all tvil.

Når den edles elev på denne måten har kvittet seg med grådighet, hat og vrangforestillinger, utvikler han oppmerksomhet og klar forståelse og fyller først den ene himmelretningen med vennlige tanker, deretter den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Med tanke på alle levende vesener overalt fyller han hele verden med stor, opphøyd og grenseløs vennlighet, som er fri fra hat og motvilje. Da tenker han som så:

‘En av lærerne sa at den som selv utfører en handling eller får andre til å utføre den, som lemlester eller lar lemleste, som piner eller lar pine, som krenker, utbytter, skremmer eller lar skremme, som dreper, stjeler, ødelegger og raner, som begår innbrudd og landeveisrøveri, som går til en annens hustru og som lyver, – den som gjør dette pådrar seg ansvar. Om noen skulle ta et hjul med kanter så skarpe som barberblad og gjøre alle levende vesener på denne jord om til en eneste kjøttdeig, en eneste kjøttmasse, så ville han av den grunn pådra seg mye vondt, det ville føre til vonde følger for ham. Dersom noen skulle gå langsetter sørbredden av Ganges og drepe, lemleste og pine, og påvirke andre til å drepe, lemleste og pine, så ville han av den grunn pådra seg mye vondt, det ville føre til vonde følger for ham. Dersom en annen skulle gå langsetter nordbredden av Ganges og gi og ofre, og påvirke andre til å gi og ofre, så ville han av den grunn pådra seg mye godt, det ville føre til gode følger for ham. Det kommer mye godt ut av gavmildhet, selvkontroll, selvbeherskelse og sannferdighet, – det gir gode følger.’

Hvis denne læreren har rett, står jeg på fast grunn, for jeg skader verken sterke eller svake. I begge tilfeller vinner jeg, for jeg utviser selvbeherskelse både i ord og tanke, så da kommer jeg til himmelen etter at jeg er død og kroppen har gått i oppløsning.’

På den måten oppstår glede i ham. Av gleden oppstår fryd, den som føler fryd, får ro i kroppen. Når kroppen faller til ro, føler han seg vel, og den som føler seg vel, finner ro i sinnet. Slik finner du indre ro i det som er rett og riktig, landsbyhøvding. Hvis dette gir deg ro i sinnet, kan du legge bort all tvil.

Når den edles elev på denne måten har kvittet seg med grådighet, hat og vrangforestillinger, utvikler han oppmerksomhet og klar forståelse og fyller først den ene himmelretningen med medlidenhet ... glede på andres vegne ... sinnslikevekt, deretter den andre, tredje og fjerde himmelretningen, oppover, nedover og på tvers. Med tanke på alle levende vesener overalt fyller han hele verden med stor, opphøyd og grenseløs sinnslikevekt, som er fri fra hat og motvilje. Da tenker han som så:

‘En av lærerne sa at den som selv utfører en handling eller får andre til å utføre den, som lemlester eller lar lemleste, som piner eller lar pine, som krenker, utbytter, skremmer eller lar skremme, som dreper, stjeler, ødelegger og raner, som begår innbrudd og landeveisrøveri, som går til en annens hustru og som lyver, – den som gjør dette pådrar seg ansvar. Om noen skulle ta et hjul med kanter så skarpe som barberblad og gjøre alle levende vesener på denne jord om til en eneste kjøttdeig, en eneste kjøttmasse, så ville han av den grunn pådra seg mye vondt, det ville føre til vonde følger for ham. Dersom noen skulle gå langsetter sørbredden av Ganges og drepe, lemleste og pine, og påvirke andre til å drepe, lemleste og pine, så ville han av den grunn pådra seg mye vondt, det ville føre til vonde følger for ham. Dersom en annen skulle gå langsetter nordbredden av Ganges og gi og ofre, og påvirke andre til å gi og ofre, så ville han av den grunn pådra seg mye godt, det ville føre til gode følger for ham. Det kommer mye godt ut av gavmildhet, selvkontroll, selvbeherskelse og sannferdighet, – det gir gode følger.’

Hvis denne læreren har rett, står jeg på fast grunn, for jeg skader verken sterke eller svake. I begge tilfeller vinner jeg, for jeg utviser selvbeherskelse både i ord og tanke, så da kommer jeg til himmelen etter at jeg er død og kroppen har gått i oppløsning.’

På den måten oppstår glede i ham. Av gleden oppstår fryd, den som føler fryd, får ro i kroppen. Når kroppen faller til ro, føler han seg vel, og den som føler seg vel, finner ro i sinnet. Slik finner du indre ro i det som er rett og riktig, landsbyhøvding. Hvis dette gir deg ro i sinnet, kan du legge bort all tvil.

Da Mesteren hadde sagt dette, sa landsbyhøvding Pāṭaliya :

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å

bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

4.9 Samtaler om det usammensatte

Asaṅkhatasaṃyutta

4.9.1 Første kapittel

Paṭhamavagga

4.9.1.1 (43.1) Oppmerksomhet på kroppen

Kāyagatāsatisutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthi, sa han:

“Jeg skal lære dere om det usammensatte og om veien som fører til det usammensatte, munk, så følg godt med. Hva er det usammensatte, munk? Det er utslettelse av begjær, hat og vrangforestillinger – dette kalles det usammensatte. Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er oppmerksomhet på kroppen. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart det usammensatte for dere, og jeg har forklart veien som fører til det usammensatte. Nå har jeg gjort alt det som en lærer kan gjøre for dere, munk, fordi jeg har medfølelse med dere og gjerne vil at dere skal få det godt. Her er det trær dere kan sitte under, og her er det rom dere kan meditere i. Begynn derfor å meditere og ikke vær dovne, så dere ikke skal angre det senere. Det er det rådet jeg vil gi dere.”

4.9.1.2 (43.2) Konsentrasjon og innsikt

Samathavipassanāsutta

Mesteren sa:

“Jeg skal lære dere om det usammensatte og om veien som fører til det usammensatte, munker, så følg godt med. Hva er det usammensatte, munker? Det er utslettelse av begjær, hat og vrangforestillinger – dette kalles det usammensatte. Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munker? Det er konsentrasjon og innsikt. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart ...”

4.9.1.3 (43.3) Innledende og fastholdende tanker

Savitakkasavicārasutta

“Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munker? Det er konsentrasjon med innledende og fastholdende tanker, det er konsentrasjon uten innledende tanker, men med fastholdende tanker, og det er konsentrasjon uten innledende og fastholdende tanker. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart ...”

4.9.1.4 (43.4) Konsentrasjon på tomhet

Suññatasamādhisutta

“Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er konsentrasjon på tomhet, det er konsentrasjon uten detaljer, og det er konsentrasjon uten mål. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart ...”

4.9.1.5 (43.5) Oppmerksomhetstrening

Satipaṭṭhānasutta

“Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er de fire festepunktene for oppmerksomheten. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart ...”

4.9.1.6 (43.6) Rett bestrebelse

Sammappadhānasutta

“Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er de fire rette bestrebelsene. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart ...”

4.9.1.7 (43.7) Grunnlag for suksess

Iddhipādasutta

“Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er de fire grunnlagene for suksess. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart ...”

4.9.1.8 (43.8) Evner

Indriyasutta

“Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er de fem evnene. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart ...”

4.9.1.9 (43.9) Krefter

Balasutta

“Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er de fem evnene. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart ...”

4.9.1.10 (43.10) Oppvåkningsfaktorene

Bojjhaṅgasutta

“Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er de sju oppvåkningsfaktorene. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart ...”

4.9.1.11 (43.11) Den åttedelte veien

Maggaṅgasutta

“Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er den åttedelte veien.

Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart det usammensatte for dere, og jeg har forklart veien som fører til det usammensatte. Nå har jeg gjort alt det som en lærer kan gjøre for dere, munk, fordi jeg har medfølelse med dere og gjerne vil at dere skal få det godt. Her er det trær dere kan sitte under, og her er det rom dere kan meditere i. Begynn derfor å meditere og ikke vær dovne, så dere ikke skal angre det senere. Det er det rådet jeg vil gi dere.”

4.9.2 Andre kapittel

Dutiyavagga

4.9.2.1 (43.12) Det usammensatte

Asaṅkhatasutta

“Jeg skal lære dere om det usammensatte og om veien som fører til det usammensatte, munk, så følg godt med. Hva er det usammensatte, munk? Det er utslettelse av begjær, hat og vrangforestillinger – dette kalles det usammensatte. Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er konsentrasjon. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart det usammensatte for dere, og jeg har forklart veien som fører til det usammensatte. Nå har jeg gjort alt det som en lærer kan gjøre for dere, munk, fordi jeg har medfølelse med dere og gjerne vil at dere skal få det godt. Her er det trær dere kan sitte under, og her er det rom dere kan meditere i. Begynn derfor å meditere og ikke vær dovne, så dere ikke skal angre det senere. Det er det rådet jeg vil gi dere.

Jeg skal lære dere om det usammensatte og om veien som fører til det usammensatte, munk, så følg godt med. Hva er det usammensatte, munk? Det er utslettelse av begjær, hat og vrangforestillinger – dette kalles det usammensatte. Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er innsikt. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart det usammensatte for dere, og jeg har forklart veien som fører til det usammensatte. Nå har jeg gjort alt det som en lærer kan gjøre for dere, munk, fordi jeg har medfølelse med dere og gjerne vil at dere skal få det godt. Her er det trær dere kan sitte under, og her er det rom dere kan meditere i. Begynn derfor å meditere og ikke vær dovne, så dere ikke skal angre det senere. Det er det rådet jeg vil gi dere.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er konsentrasjon med innledende og fastholdende tanker, det er konsentrasjon uten innledende tanker, men med fastholdende tanker, og det er konsentrasjon uten innledende og fastholdende tanker. Dette kalles veien som fører til det usammensatte. ...

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er konsentrasjon på tomhet, det er konsentrasjon uten detaljer, og det er konsentrasjon uten mål. Dette kalles veien som fører til det usammensatte. ...

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Her, i dette treningssystemet, gir du slipp på attrå og motvilje overfor verden, og betrakter kroppen som kropp, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Du gir slipp på attrå og motvilje overfor verden, og betrakter følelsene som følelser, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Du gir slipp på attrå og motvilje overfor verden, og betrakter tankene som tanker, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Du gir slipp på attrå og motvilje overfor verden, og betrakter fenomenene som fenomener, energisk og med oppmerksomhet og klar forståelse. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Du bestreber deg på å fremme viljen til at dårlige og usunne tankeinnhold som ennå ikke er oppstått, heller ikke skal oppstå. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Du bestreber deg på å fremme viljen til å fordrive de dårlige og usunne tankeinnhold som allerede er oppstått. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Du bestreber deg på å fremme viljen til at sunne tankeinnhold som ennå ikke er oppstått, skal oppstå. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Du bestreber deg på å fremme viljen til å la de sunne tankeinnhold som allerede er oppstått få feste seg, ikke forsømme dem, men la dem vokse, modnes og utvikle seg til de er fullkomne. Dette setter du kreftene inn på, og holder tanken fast rettet mot det. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler det grunnlaget for suksess som består av konsentrert intensjon og besluttsom innsats. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler det grunnlaget for suksess som består av konsentrert iherdighet og beslutsom innsats. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler det grunnlaget for suksess som består av konsentrert meditasjon og beslutsom innsats. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler det grunnlaget for suksess som består av konsentrert forskning og beslutsom innsats. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler evnen til tillit, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler evnen til å være energisk, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler evnen til oppmerksomhet, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler evnen til visdom, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler tillit som styrke, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler energisk styrke, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler oppmerksomheten som styrke, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler visdom som styrke, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler oppvåkningsfaktoren oppmerksomhet, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler oppvåkningsfaktoren utforskning av fenomenene, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler oppvåkningsfaktoren energi, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler oppvåkningsfaktoren glede, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler oppvåkningsfaktoren indre fred, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler oppvåkningsfaktoren konsentrasjon, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler oppvåkningsfaktoren sinnslikevekt, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler rett syn, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler rett tale, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler rett handling, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler rett levevei, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler rett bestrebelse, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler rett oppmerksomhet, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Og hvordan er veien som fører til det usammensatte, munk? Det er når munken utvikler rett konsentrasjon, basert på ensomhet, nøkternhet, avslutning og med tanke på å gi avkall. Dette kalles veien som fører til det usammensatte.

Slik har jeg forklart det usammensatte for dere, og jeg har forklart veien som fører til det usammensatte. Nå har jeg gjort alt det som en lærer kan gjøre for dere, munk, fordi jeg har medfølelse med dere og gjerne vil at dere skal få det godt. Her er det trær dere kan sitte under, og her er det rom dere kan meditere i. Begynn derfor å meditere og ikke vær dovne, så dere ikke skal angre det senere. Det er det rådet jeg vil gi dere.”

4.9.2.2 (43.13) Målet

Antasutta

“Jeg skal forklare målet for dere, og veien som fører til målet, så hør godt etter. Hva er målet, munker? (videre som i suttaene om det usammensatte).

4.9.2.3–32 (43.14) Uten negative tendenser og så videre

Anāsavādisutta

“Jeg skal forklare hva det vil si å være fri fra negative tendenser, og veien til å bli fri fra negative tendenser, så hør godt etter. Og hva vil det si å være fri fra negative tendenser? ... Jeg skal forklare sannheten for dere, og veien som fører til sannheten, så hør godt etter. Og hva er sannheten? ... Jeg skal forklare den andre bredden for dere, og veien som fører til den andre bredden, så hør godt etter. Og hva er den andre bredden? ... Jeg skal forklare det subtile for dere, og veien til det subtile, så hør godt etter. Og hva er det subtile? ... Jeg skal forklare det som er vanskelig å se for dere, og veien som fører til det som er vanskelig å se, så hør godt etter. Og hva er det som er vanskelig å se? ... Jeg skal forklare det som ikke falmer for dere, og veien som fører til det som ikke falmer, så hør godt etter. Og hva er det som ikke falmer? ... Jeg skal forklare det som er stabilt for dere, og veien som fører til det som er stabilt, så hør godt etter. Og hva er det som er stabilt? ... Jeg skal forklare det som ikke går i oppløsning for dere, og veien som fører til det som ikke går i oppløsning, så hør godt etter. Og hva er det som ikke går i oppløsning? ... Jeg skal forklare det usynlige for dere, og veien som fører til det usynlige, så hør godt etter. Og hva er det som er usynlig? ... Jeg skal forklare det som ikke er forurenset for dere, og veien som fører til det som ikke er forurenset, så hør godt etter. Og hva er det som ikke er forurenset? ...

Jeg skal forklare freden for dere, og veien som fører til freden, så hør godt etter. Og hva er det som er fred? ... Jeg skal forklare det udødelige for dere, og veien som fører til det udødelige, så hør godt etter. Og hva er det som er udødelig? ... Jeg skal forklare det herlige for dere, og veien som fører til det herlige, så hør godt etter. Og hva er det som er herlig? ... Jeg skal forklare tryggheten for dere, og veien som fører til trygghet, så hør godt etter. Og hva er det som er trygghet? ... Jeg skal forklare det sikre for dere, og veien som fører til det sikre, så hør godt etter. Og hva er det som er sikkert? ... Jeg skal forklare slutten på grådighet for dere, og veien som fører til slutten på grådighet, så hør godt etter. Og hva er det som er slutten på grådighet? ...

Jeg skal forklare det vidunderlige for dere, og veien som fører til det vidunderlige, så hør godt etter. Og hva er det som er vidunderlig? ... Jeg skal forklare det fantastiske for dere, og veien som fører til det fantastiske, så hør godt etter. Og hva er det som er fantastisk? ... Jeg skal forklare frihet fra ubehag for dere, og veien som fører til frihet fra ubehag, så hør godt

etter. Og hva er det som er frihet fra ubehag? ... Jeg skal forklare det som i sin natur er frihet fra ubehag for dere, og veien som fører til det som i sin natur er frihet fra ubehag, så hør godt etter. Og hva er det som i sin natur er frihet fra ubehag? ... Jeg skal forklare nibbana for dere, og veien som fører til nibbana, så hør godt etter. Og hva er det som er nibbana? ... Jeg skal forklare velvilje for dere, og veien som fører til velvilje, så hør godt etter. Og hva er det som er velvilje? ... Jeg skal forklare det lidenskapsløse for dere, og veien som fører til det lidenskapsløse, så hør godt etter. Og hva er det som er lidenskapsløst? ...

Jeg skal forklare renheten for dere, og veien som fører til renhet, så hør godt etter. Og hva er det som er renhet? ... Jeg skal forklare frigjøringen for dere, og veien som fører til frigjøring, så hør godt etter. Og hva er det som er frigjøring? ... Jeg skal forklare det ubundne for dere, og veien som fører til det ubundne, så hør godt etter. Og hva er det som er ubundet? ... Jeg skal forklare øya for dere, og veien som fører til øya, så hør godt etter. Og hva er det som er øya? ... Jeg skal forklare grotten for dere, og veien som fører til grotten, så hør godt etter. Og hva er det som er grotten? ... Jeg skal forklare stedet som gir ly for dere, og veien som fører til stedet som gir ly, så hør godt etter. Og hva er det som er stedet som gir ly? ... Jeg skal forklare tilflukten for dere, og veien som fører til tilflukten, så hør godt etter. Og hva er det som er tilflukten? ...

Slik har jeg forklart tilflukten for dere, og jeg har forklart veien som fører til tilflukten. Nå har jeg gjort alt det som en lærer kan gjøre for dere, munker, fordi jeg har medfølelse med dere og gjerne vil at dere skal få det godt. Her er det trær dere kan sitte under, og her er det rom dere kan meditere i. Begynn derfor å meditere og ikke vær dovne, så dere ikke skal angre det senere. Det er det rådet jeg vil gi dere.

4.9.2.33 (43.15) Det endelige målet

Parāyanasutta

Jeg skal forklare det endelige målet for dere, munkere og jeg skal forklare veien som fører til det endelige målet, så hør godt etter. Og hva er det endelige målet? Det er utslettelse av begjær, hat og vrangforestillinger – dette kalles det endelige målet. Og hvordan er veien som fører til det endelige målet, munkere? Det er oppmerksomhet på kroppen. Dette kalles veien som fører til det endelige målet.

Slik har jeg forklart det endelige målet for dere, og jeg har forklart veien som fører til det endelige målet. Nå har jeg gjort alt det som en lærer kan gjøre for dere, munkere, fordi jeg har medfølelse med dere og gjerne vil at dere skal få det godt. Her er det trær dere kan sitte under, og her er det rom dere kan meditere i. Begynn derfor å meditere og ikke vær dovre, så dere ikke skal angre det senere. Det er det rådet jeg vil gi dere.”

(Videre som i tekstene om det usammensatte.)

9.10 Samtaler om ubesvarte spørsmål

Abyākatasaṃyutta

9.10.1 (44.1) Nonnen Khemā

Khemāsutta

En gang var Mesteren i Sāvātthi, der han oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden. På den tiden var nonnen Khemā på vandring i Kosala, og hun hadde tatt opphold i Toraṇavatthu mellom Sāvātthi og Sāketa. Kong Pasenadi av Kosala var på reise fra Sāketa til Sāvātthi, og stanset for natten i Toraṇavatthu. Kongen tilkalte en mann og sa:

“Gå og finn ut om det er noen filosof eller brahman i Toraṇavatthu som jeg kan stå til tjeneste for i dag!”

“Ja vel, herre konge,” svarte mannen. Deretter vandret han omkring i hele Toraṇavatthu, men han fant ikke noen slik filosof eller brahman som kongen kunne stå til tjeneste for. Men han fikk se at nonnen Khemā hadde tatt opphold der i Toraṇavatthu. Så da gikk han tilbake til kongen og fortalte dette.

“Og denne nonnen Khemā er elev av arahanten, han som har kommet fram til fullkommen oppvåkning. Om denne nonnen sies det gode ting: Hun er vis, klok og intelligent. Hun har stor lærdom, og hun taler vakre og kloke ord. Henne kan du stå til tjeneste for, herre konge!”

Da gikk kong Pasenadi av Kosala bort til nonnen Khemā, hilste høflig på henne og satte seg ned. Da kongen hadde satt seg, sa han:

“Hvordan er det med en som har kommet fram til sannheten? Eksisterer han etter døden?”

“Dette spørsmålet om hvorvidt en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er et spørsmål Mesteren ikke har besvart, herre konge.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart, herre konge.”

“Så du sier at Mesteren ikke har besvart noen av disse spørsmålene? Hvorfor har han ikke gitt noe svar på dem?”

“La meg stille deg et motspørsmål, herre konge, så kan du svare slik du synes best. Har du en regnskapsfører eller matematiker som kan telle alle sandkornene i Ganges og si deg hvor mange sandkorn, hvor mange hundre sandkorn, hvor mange tusen sandkorn eller hvor mange hundre tusen sandkorn det er der?”

“Nei, det har jeg ikke.”

“Har du en regnskapsfører eller matematiker som kan regne ut hvor mye vann det er i havet og si deg hvor mange liter, hvor mange hundre liter, hvor mange tusen liter eller hvor mange hundre tusen liter vann det er der?”

“Nei, jeg har ikke det heller.”

“Hvorfor ikke?”

“Havet er så stort og dypt at det er umulig å måle det!”

“Nettopp, herre konge. Om man vil prøve å definere ham som har kommet fram til sannheten ved hjelp av ytre former, så kommer han til å legge fra seg denne skikkelsen. Den blir skåret over ved roten som et palmetre slik at den ikke kan vokse opp igjen på nytt. Det er ikke mulig å måle ham ut fra fysiske kjennetegn. Han er stor, dyp og umulig å måle, akkurat som havet. Derfor er det ikke relevant å spørre om han som har kommet fram til sannheten eksisterer, om han ikke eksisterer, om han både eksisterer og eksisterer eller om han verken eksisterer eller ikke eksisterer.

Om man vil prøve å definere ham som har kommet fram til sannheten ved hjelp av følelser ... identifikasjoner ... reaksjoner ... bevissthet, så kommer han til å legge fra seg denne bevisstheten. Den blir skåret over ved roten som et palmetre slik at den ikke kan vokse opp igjen på nytt. Det er ikke mulig å måle ham ut fra bevissthet. Han er stor, dyp og umulig å måle, akkurat som havet. Derfor er det ikke relevant å spørre om han som har kommet fram til sannheten eksisterer, om han ikke eksisterer, om han både eksisterer og eksisterer eller om han verken eksisterer eller ikke eksisterer.”

Kongen gledet seg over disse ordene og takket Khemā for dem. Så tok han høflig avskjed ved å gå medsols rundt henne før han gikk fra stedet.

Ved en senere anledning besøkte kong Pasenadi Mesteren, og han stilte ham samme spørsmål som han hadde stilt nonnen Khemā:

“Hvordan er det med en som har kommet fram til sannheten? Eksisterer han etter døden?”

“Dette spørsmålet om hvorvidt en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er et spørsmål jeg ikke har besvart, herre konge.”

Og samtalen fortsatte ord for ord slik samtalen mellom kongen og Khemā hadde gått. Til slutt utbrøt kongen:

“Det er virkelig fantastisk, Mester, at det er slikt perfekt samsvar mellom lærerens og elevens forklaringer, at de stemmer så godt overens i innhold og detaljer og ikke inneholder noe som er motstridende når det gjelder å forklare det høyeste. For jeg stilte en gang nonnen Khemā akkurat disse spørsmålene, og hun besvarte dem på akkurat samme måte helt ned i den minste detalj. Det er virkelig fantastisk, Mester, at det er slikt perfekt samsvar mellom lærerens og elevens forklaringer, at de stemmer så godt overens i innhold og detaljer og ikke inneholder noe som er motstridende når det gjelder å forklare det høyeste.

Men jeg har mye å gjøre, Mester, så nå må jeg gå.”

“Gjør det du mener tiden er det rette for, herre konge!”

Kongen gledet seg over disse ordene og takket Mesteren for dem. Så tok han høflig avskjed ved å gå medsols rundt ham før han gikk fra stedet.

4.10.2 (44.2) Anurādha

Anurādhasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren bodde i huset med de spisse gavlene i Storskogen ved Vesāli, bodde munken Anurādha i ei skogshytte ikke langt fra Mesteren. En dag kom det mange omvandrende asketer som fulgte andre læresetninger, bort til Anurādha. De hilste høflig på ham og pratet litt sammen før de så satte seg ned hos ham. Da asketene hadde satt seg, sa de:

“Hvilken av disse fire erklæringene vil en som har kommet fram til sannheten, en som er den beste og ypperste av mennesker og som har nådd fram til det høyeste, komme med, min venn Anurādha? Vil han si at den som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

Anurādha svarte asketene slik:

“En som har kommet fram til sannheten, en som er den beste og ypperste av mennesker og som har nådd fram til det høyeste, vil ikke komme med noen av disse erklæringene, mine venner. Han vil verken si at den som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.”

Da asketene hørte dette, ble de misfornøyde og sa:

“Denne munken må være fersk, det er nok ikke lenge siden han lot seg ordinere. Eller kanskje han er dum og uten vett?”

Etter at disse omvandrende asketene som fulgte andre læresetninger, hadde skjelt ut Anurādha som en uvettig fersking, reiste de seg og gikk sin vei.

Etter at disse asketene hadde gått, ble Anurādha sittende og tenke:

“Hvis disse omvandrende asketene som følger andre læresetninger, kommer og stiller meg andre spørsmål, hvordan skal jeg da svare dem slik at jeg får fram Mesterens lære, slik at jeg ikke feilsiterer Mesteren, men forklarer læren både i store trekk og i de minste detaljer, slik at ikke noen andre som følger denne læren finner grunn til å kritisere?”

Derfor gikk han bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så fortalte han om samtalen med de omvandrende asketene og spurte:

“Hvis disse omvandrende asketene som følger andre læresetninger, kommer og stiller meg andre spørsmål, hvordan skal jeg da svare dem slik at jeg får fram Mesterens lære, slik at jeg ikke feilsiterer Mesteren, men forklarer læren både i store trekk og i de minste detaljer, slik at ikke noen andre som følger denne læren finner grunn til å kritisere?”

“Hva mener du om dette, Anurādha : Er primærsanseinntrykkene varige eller uvarige?”

“Uvarige, min venn.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg, min venn.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei.”

“Er følelser, identifikasjoner, reaksjoner og skjelnende bevissthet varige eller uvarige?”

“Uvarige.”

“Det som er uvarig, gir det sorg eller glede?”

“Sorg.”

“Men det som gir sorg og som er uvarig og forgjengelig av natur, er det fornuftig å si at ‘dette er mitt’, ‘dette er meg’, ‘dette er mitt jeg’?”

“Nei.”

“Derfor bør vi si om alle primærsanseinntrykk, følelser, identifikasjoner, reaksjoner og bevissthet – de være seg nære eller fjerne, gode eller dårlige, fine eller grove, indre eller ytre, så vel i nåtid, fortid og framtid – ‘dette er ikke mitt’, ‘dette er ikke meg’, ‘dette er ikke mitt jeg’. Da har vi visdom og ser disse tingene som de er.

Når den edles elev ser disse tingene som de er, slipper han taket i alle former, følelser, identifikasjoner, reaksjoner og bevissthet. Når han slipper taket i dem, blir lengselen borte, og når lengselen blir borte, blir han fri. Han vet at han er fri og han vet at nå oppstår det ikke noe nytt, treningen er fullført, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

“Hva mener du om dette, Anurādha : Betrakter du ham som er kommet fram til sannheten, som primærsanseinntrykk?”

“Nei, min venn, det gjør jeg ikke.”

“Hva mener du om dette, Anurādha : Betrakter du ham som er kommet fram til sannheten, som følelser ... identifikasjoner ... reaksjoner ... skjelnende bevissthet?”

“Nei, min venn, det gjør jeg ikke.”

“Hva mener du om dette, Anurādha : Mener du at han som er kommet fram til sannheten, finnes i primærsanseinntrykkene?”

“Nei, min venn, det gjør jeg ikke.”

“Finnes han som er kommet fram til sannheten, utenfor primærsanseinntrykkene?”

“Nei, det gjør han ikke.”

“Finnes han som er kommet fram til sannheten, i følelsene ... utenfor følelsene ... i identifikasjonene ... utenfor identifikasjonene ... i reaksjonene ... utenfor reaksjonene ... i den skjelnende bevissthet ... utenfor den skjelnende bevissthet?”

“Nei, det gjør han ikke.”

“Så hva mener du da om dette, Anurādha : Mener du at han som er kommet fram til sannheten, er primærsanseinntrykk ... følelser ... identifikasjoner ... reaksjoner ... skjelnende bevissthet?”

“Nei, det mener jeg ikke.”

“Mener du da at han som er kommet fram til sannheten, er uten primærsanseinntrykk ... uten følelser ... uten identifikasjoner ... uten reaksjoner ... uten skjelnende bevissthet?”

“Nei, det mener jeg ikke.”

“Men siden det ikke er mulig å gi en sann og holdbar definisjon av ham som er kommet fram til sannheten her i levende live, er det da særlig lurt å påstå følgende: ‘En som har kommet fram til sannheten, en som er den beste og ypperste av mennesker og som har nådd fram til det høyeste, vil ikke komme med noen av disse erklæringene, mine venner. Han vil verken si at den som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden’?”

“Nei, Mester, det er det ikke.”

“Godt svart, Anurādha! Både nå og tidligere handler min undervisning kun om misnøye og om å gjøre slutt på misnøyen!”

4.10.3 (44.3) Den første samtalen mellom Sāriputta og Koṭṭhika

Paṭhamasāriputtakoṭṭhikasutta

En gang var Sāriputta og Koṭṭhita den store i hjorteparken Isipatana i Bārāṇasi. En kveld reiste Koṭṭhita seg fra sin ensomme meditasjon, gikk bort til Sāriputta, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan er det med en som har kommet fram til sannheten, min venn Sāriputta? Eksisterer han etter døden?”

“Dette spørsmålet om hvorvidt en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er et spørsmål Mesteren ikke har besvart, min venn.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Så du sier at Mesteren ikke har besvart noen av disse spørsmålene? Hvorfor har han ikke gitt noe svar på dem?”

“Hvis man sier at den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er dette basert på primærsanseinntrykk, min venn. Om man sier at han ikke eksisterer etter døden, er det basert på primærsanseinntrykk. Om man sier at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, er det basert på primærsanseinntrykk. Om man sier at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, er det basert på primærsanseinntrykk.

Hvis man sier at den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er dette basert på følelser, min venn. Om man sier at han ikke eksisterer etter døden, er det basert på følelser. Om man sier at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, er det basert på følelser. Om man sier at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, er det basert på følelser.

Hvis man sier at den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er dette basert på identifikasjoner, min venn. Om man sier at han ikke eksisterer etter døden, er det basert på identifikasjoner. Om man sier at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, er det basert på identifikasjoner. Om man sier at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, er det basert på identifikasjoner.

Hvis man sier at den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er dette basert på reaksjoner, min venn. Om man sier at han ikke eksisterer etter døden, er det basert på reaksjoner. Om man sier at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, er det basert på reaksjoner. Om man sier at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, er det basert på reaksjoner.

Hvis man sier at den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er dette basert på den skjelnende bevissthet, min venn. Om man sier at han ikke eksisterer etter døden, er det basert på den skjelnende bevissthet. Om man sier at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden, er det basert på den skjelnende bevissthet. Om man sier at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, er det basert på den skjelnende bevissthet.

Det er derfor Mesteren ikke har gitt noe svar på noen av disse spørsmålene.”

4.10.4 (44.4) Den andre samtalen mellom Sāriputta og Koṭṭhika

Dutiyasāriputtakotṭhikasutta

En gang var Sāriputta og Koṭṭhita den store i hjorteparken Isipatana i Bārāṇasi. En kveld reiste Koṭṭhita seg fra sin ensomme meditasjon, gikk bort til Sāriputta, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan er det med en som har kommet fram til sannheten, min venn Sāriputta? Eksisterer han etter døden?”

“Dette spørsmålet om hvorvidt en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er et spørsmål Mesteren ikke har besvart, min venn.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Så du sier at Mesteren ikke har besvart noen av disse spørsmålene? Hvorfor har han ikke gitt noe svar på dem?”

“Den som ikke forstår primærsanseinntrykkene, som ikke ser primærsanseinntrykkene, som ikke forstår det som det er hvordan primærsanseinntrykk oppstår, som ikke forstår hvordan de tar slutt og som heller ikke kjenner veien til å gjøre slutt på primærsanseinntrykkene, vil mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Den som ikke forstår følelsene ... identifikasjonene ... reaksjonene ... den skjelnende bevisstheten, som ikke ser den skjelnende bevisstheten, som ikke forstår det som det er hvordan den skjelnende bevisstheten oppstår, som ikke forstår hvordan de tar slutt og som heller ikke kjenner veien til å gjøre slutt på den skjelnende bevisstheten, vil mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at

han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Men den som forstår primærsanseinntrykkene, som ser primærsanseinntrykkene, som forstår det som det er hvordan primærsanseinntrykk oppstår, som forstår hvordan de tar slutt og som også kjenner veien til å gjøre slutt på primærsanseinntrykkene, vil ikke mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Den som forstår følelsene ... identifikasjonene ... reaksjonene ... den skjelnende bevisstheten, som ser den skjelnende bevisstheten, som forstår det som det er hvordan den skjelnende bevisstheten oppstår, som forstår hvordan de tar slutt og som også kjenner veien til å gjøre slutt på den skjelnende bevisstheten, vil ikke mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Dette er grunnen til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene.”

4.10.5 (44.5) Den tredje samtalen mellom Sāriputta og Koṭṭhika

Tatīyasāriputtakoṭṭhikasutta

En gang var Sāriputta og Koṭṭhita den store i hjorteparken Isipatana i Bārāṇasi. En kveld reiste Koṭṭhita seg fra sin ensomme meditasjon, gikk bort til Sāriputta, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan er det med en som har kommet fram til sannheten, min venn Sāriputta? Eksisterer han etter døden?”

“Dette spørsmålet om hvorvidt en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er et spørsmål Mesteren ikke har besvart, min venn.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Så du sier at Mesteren ikke har besvart noen av disse spørsmålene? Hvorfor har han ikke gitt noe svar på dem?”

“Den som ikke har gitt slipp på lidenskap, lengsel, lyst, tørst, feber og begjær etter primærsanseinntrykk, vil mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Den som ikke har gitt slipp på lidenskap, lengsel, lyst, tørst, feber og begjær etter følelser ... identifikasjoner ... reaksjoner ... skjelnende bevissthet, vil mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Den som har gitt slipp på lidenskap, lengsel, lyst, tørst, feber og begjær etter primærsanseinntrykk, vil ikke mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter

døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Den som har gitt slipp på lidenskap, lengsel, lyst, tørst, feber og begjær etter følelser ... identifikasjoner ... reaksjoner ... skjelnende bevissthet, vil ikke mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Dette er grunnen til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene.”

4.10.6 (44.6) Den fjerde samtalen mellom Sāriputta og Koṭṭhika

Catutthasāriputtakōṭṭhikasutta

En gang var Sāriputta og Koṭṭhita den store i hjorteparken Isipatana i Bārāṇasi. En kveld reiste Koṭṭhita seg fra sin ensomme meditasjon, gikk bort til Sāriputta, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan er det med en som har kommet fram til sannheten, min venn Sāriputta? Eksisterer han etter døden?”

“Dette spørsmålet om hvorvidt en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, er et spørsmål Mesteren ikke har besvart, min venn.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Er det da slik at en som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

“Dette er også et spørsmål Mesteren ikke har besvart.”

“Så du sier at Mesteren ikke har besvart noen av disse spørsmålene? Hvorfor har han ikke gitt noe svar på dem?”

“Den som liker primærsanseinntrykk, som gleder seg over primærsanseinntrykk og ikke forstår og ser det som det er at de tar slutt, vil mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Den som ikke liker primærsanseinntrykk, som ikke gleder seg over primærsanseinntrykk, men forstår og ser det som det er at de tar slutt, vil ikke mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Dette er grunnen til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene.”

“Finnes det noen annen grunn til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene, min venn?”

“Ja, det finnes. Den som liker tilblivelse, som gleder seg over tilblivelse og ikke forstår og ser det som det er at den tar slutt, vil mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Den som ikke liker tilblivelse, som ikke gleder seg over tilblivelse, men forstår og ser det som det er at den tar slutt, vil ikke mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Dette er grunnen til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene.”

“Finnes det noen annen grunn til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene, min venn?”

“Ja, det finnes. Den som liker involveringer, som gleder seg over involveringer og ikke forstår og ser det som det er at de tar slutt, vil mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Den som ikke liker involveringer, som ikke gleder seg over involveringer, men forstår og ser det som det er at de tar slutt, vil ikke mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Dette er grunnen til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene.”

“Finnes det noen annen grunn til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene, min venn?”

“Ja, det finnes. Den som liker begjær, som gleder seg over begjær og ikke forstår og ser det som det er at det tar slutt, vil mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Den som ikke liker begjær, som ikke gleder seg over begjær, men forstår og ser det som det er at det tar slutt, vil ikke mene at en som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden, at han ikke eksisterer etter døden, at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden eller at han verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.

Dette er grunnen til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene.”

“Finnes det noen annen grunn til at Mesteren ikke har besvart disse spørsmålene, min venn?”

“Hvorfor vil du ha flere forklaringer enn dette, min venn Sāriputta? Hvis en munk har funnet frihet ved å kvitte seg med begjæret, er det ikke snakk om flere runder i kretsløpet for ham.”

4.10.7 (44.7) Moggallāna

Moggallānasutta

Den omvandrende filosofen Vacchagotta gikk bort til Moggallāna den store, hilste høflig på ham og pratet litt med ham. Deretter satte han seg ned og sa:

“Hvordan er det, Moggallāna, er verden evig?”

“Mesteren har ikke sagt at verden er evig, Vaccha.”

“Er da verden ikke evig?”

“Mesteren har ikke sagt at verden ikke er evig.”

“Er verden avgrenset?”

“Mesteren har ikke sagt at verden er avgrenset?”

“Er da verden ubegrenset?”

“Mesteren har ikke sagt at verden er ubegrenset.”

“Er kropp og sjel det samme?”

“Mesteren har ikke sagt at kropp og sjel er det samme.”

“Er da kroppen én ting og sjelen en annen ting?”

“Mesteren har ikke sagt at kroppen er én ting og sjelen en annen ting.”

“Hvordan er det med den som har kommet fram til sannheten, Moggallāna, eksisterer han etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at den som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden.”

“Er det da slik at han ikke eksisterer etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at han ikke eksisterer etter døden.”

“Er det da slik at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden.”

“Er det da slik at den som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at den som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, Vaccha.”

“Men omvandrende filosofer som følger andre læremestere, gir svar og forklaringer når noen spør dem om verden er evig og så videre. Hvorfor vil ikke Mesteren svare på disse spørsmålene?”

“Filosofer fra andre skoler mener følgende, Vaccha:

‘Øyet er mitt, det er meg, det er mitt selv. Øret, nesa, tunga, sinnet er mitt, det er meg, det er mitt selv’

Derfor gir de svar på spørsmålene om verden er evig og så videre. Men Mesteren, arahanten som har kommet fram til sannheten og som selv har oppnådd full oppvåkning, mener følgende:

‘Øyet er ikke mitt, det er ikke meg, det er ikke mitt selv. Øret, nesa, tunga, sinnet er ikke mitt, det er ikke meg, det er ikke mitt selv’

Derfor vil han som har kommet fram til sannheten ikke gi noe svar på disse spørsmålene.”

Deretter reiste Vacchagotta seg fra plassen sin og gikk bort til Mesteren. Han hilste høflig på ham og pratet litt med ham før han satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan er det, Mester, er verden evig?”

“Jeg har ikke sagt at verden er evig, Vaccha.”

De videre spørsmålene og svarene var som i samtalen med Moggallāna. Til slutt utbrøt Vacchagotta:

“Det er virkelig fantastisk, Mester, at det er slikt perfekt samsvar mellom lærerens og elevens forklaringer, at de stemmer så godt overens i innhold og detaljer og ikke inneholder noe som er motstridende når det gjelder å forklare det høyeste. For jeg stilte en gang Moggallāna den store akkurat disse spørsmålene, og han besvarte dem på akkurat samme måte helt ned i den minste detalj. Det er virkelig fantastisk, Mester, at det er slikt perfekt samsvar mellom lærerens og elevens forklaringer, at de stemmer så godt overens i innhold og detaljer og ikke inneholder noe som er motstridende når det gjelder å forklare det høyeste.”

4.10.8 (44.8) Vacchagotta

Vacchagottasutta

Den omvandrende filosofen Vacchagotta gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og pratet litt med ham. Deretter satte han seg ned og sa:

“Hvordan er det, Gotama, er verden evig?”

“Jeg har ikke sagt at verden er evig, Vaccha.”

“Er da verden ikke evig?”

“Jeg har ikke sagt at verden ikke er evig.”

“Er verden avgrenset?”

“Jeg har ikke sagt at verden er avgrenset?”

“Er da verden ubegrenset?”

“Jeg har ikke sagt at verden er ubegrenset.”

“Er kropp og sjel det samme?”

“Jeg har ikke sagt at kropp og sjel er det samme.”

“Er da kroppen én ting og sjelen en annen ting?”

“Jeg har ikke sagt at kroppen er én ting og sjelen en annen ting.”

“Hvordan er det med den som har kommet fram til sannheten, Gotama, eksisterer han etter døden?”

“Jeg har ikke sagt at den som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden.”

“Er det da slik at han ikke eksisterer etter døden?”

“Jeg har ikke sagt at han ikke eksisterer etter døden.”

“Er det da slik at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?”

“Jeg har ikke sagt at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden.”

“Er det da slik at den som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

“Jeg har ikke sagt at den som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, Vaccha.”

“Men omvandrende filosofer som følger andre læremestere, gir svar og forklaringer når noen spør dem om verden er evig og så videre, Gotama. Hvorfor vil du ikke svare på disse spørsmålene?”

“Filosofer fra andre skoler mener følgende, Vaccha:

‘Øyet er mitt, det er meg, det er mitt selv. Øret, nesa, tunga, sinnet er mitt, det er meg, det er mitt selv’

Derfor gir de svar på spørsmålene om verden er evig og så videre. Men Mesteren, arahanten som har kommet fram til sannheten og som selv har oppnådd full oppvåkning, mener følgende:

‘Øyet er ikke mitt, det er ikke meg, det er ikke mitt selv. Øret, nesa, tunga, sinnet er ikke mitt, det er ikke meg, det er ikke mitt selv’

Derfor vil han som har kommet fram til sannheten ikke gi noe svar på disse spørsmålene.”

Deretter reiste Vacchagotta seg fra plassen sin og gikk bort til Moggallāna den store. Han hilste høflig på ham og pratet litt med ham før han satte seg ned. Så sa han:

“Hvordan er det, Moggallāna, er verden evig?”

“Mesteren har ikke sagt at verden er evig, Vaccha.”

De videre spørsmålene og svarene var som i samtalen med Mesteren. Til slutt utbrøt Vacchagotta:

“Det er virkelig fantastisk, Moggallāna, at det er slikt perfekt samsvar mellom lærerens og elevens forklaringer, at de stemmer så godt overens i innhold og detaljer og ikke inneholder noe som er motstridende når det gjelder å forklare det høyeste. For jeg stilte en gang Mesteren akkurat disse spørsmålene, og han besvarte dem på akkurat samme måte helt ned i den minste detalj. Det er virkelig fantastisk, Moggallāna, at det er slikt perfekt samsvar mellom lærerens og elevens forklaringer, at de stemmer så godt overens i innhold og detaljer og ikke inneholder noe som er motstridende når det gjelder å forklare det høyeste.”

4.10.9 (44.9) Samfunnshuset

Kutūhalasālāsutta

En gang gikk den omvandrende filosofen Vacchagotta bort til Mesteren, hilste høflig på ham og pratet litt med ham. Deretter satte han seg ned og sa:

“For en tid siden satt det mange filosofer, brahmaner og omvandrende filosofer fra forskjellige skoler og snakket sammen i samfunnshuset, Gotama, og de omtalte forskjellige filosofilærere slik:

‘Pūraṇa Kassapa er en kjent og berømt leder som har grunnlagt en orden, herre konge. Han har stort følge og mange elever, og er høyt aktet av mange mennesker. Når en av elevene hans er død, forteller han hvor han blir gjenfødt, og sier at han er blitt gjenfødt der eller der. Hvis en av elevene var en helt uvanlig person som nådde lengre enn andre mennesker, forteller han også at han er blitt gjenfødt der eller der.’

På samme måte omtaler de andre kjente og berømte ledere som har grunnlagt en orden, som Makkhali Gosāla, Ajita med hårkappa, Pakudha Kaccāyana, Saṅjaya Belaṭṭhiputta og Nigaṇṭha Nātaputta. Når en av elevene hans er død, forteller han hvor han blir gjenfødt, og sier at han er blitt gjenfødt der eller der. Hvis en av elevene var en helt uvanlig person som nådde lengre enn andre mennesker, forteller han også at han er blitt gjenfødt der eller der.

De sier også at filosofen Gotama er en kjent og berømt leder som har grunnlagt en orden, herre konge. Han har stort følge og mange elever, og er høyt aktet av mange mennesker. Når en av elevene hans er død, forteller han hvor han blir gjenfødt, og sier at han er blitt gjenfødt der eller der. Hvis en av elevene var en helt uvanlig person som nådde lengre enn andre mennesker, sier han ikke at han er blitt gjenfødt der eller der. Nei, han sier at denne eleven har skåret over begjæret, brutt lenkene, at han har gjennomskuet innbilningene fullt og helt og gjort ende på lidelsen. Derfor er jeg i tvil, Gotama, jeg er usikker. Hvordan i all verden skal jeg forstå Gotamas lære?”

“Det er rett av deg å tvile, Vaccha, det er rett av deg å være usikre, for tvilen kommer av at emnet er vanskelig. Jeg sier at gjenfødelse skjer når det er brensel til stede, ikke når det ikke finnes brensel. På samme måte som en ild brenner når den har brensel, og ikke når den

ikke har brensel, sier jeg at gjenfødelse skjer når det er brensel til stede, ikke når det ikke finnes brensel.”

“Men når flammene blir tatt av vinden og ført langt av sted, hva slags brensel har de da, Gotama?”

“Når flammene blir tatt av vinden og ført langt av sted, er det vinden som er brenselet. Ved en slik anledning sier jeg det er vinden som utgjør brenselet, Vaccha.”

“Men når denne kroppen dør og et vesen blir gjenfødt i en annen kropp, hva er det da som utgjør brenselet?”

“Når denne kroppen dør og et vesen blir gjenfødt i en annen kropp, da er det begjæret som er brenselet. Ved en slik anledning sier jeg det er begjæret som utgjør brenselet, Vaccha.”

4.10.10 (44.10) Ānanda

Ānandasutta

Den omvandrende filosofen Vacchagotta gikk bort til Mesteren, pratet høflig med ham en stund og satte seg deretter ned hos ham. Så spurte han:

“ Finnes det et selv, Gotama?”

Mesteren svarte ikke.

“ Er det da slik at det ikke finnes noe selv, Gotama?”

Mesteren svarte ikke.

Vacchagotta gjentok spørsmålet, men fikk fortsatt ikke noe svar, så han reiste seg og gikk.

Like etter at Vacchagotta hadde gått sin vei, spurte Ānanda Mesteren hvorfor han ikke ville svare på det han ble spurt om.

Mesteren sa:

“ Hvis jeg hadde svart at det finnes et ‘selv’ når Vacchagotta spurte meg om det, Ānanda , da ville det være det samme som å slutte seg til de brahmaner og filosofer som forfekter evighetsteorier.

Men hvis jeg hadde svart at det ikke finnes et selv, da ville det være det samme som å slutte seg til de brahmaner og filosofer som forfekter nihilisme.

Hvis jeg hadde svart Vacchagotta at det finnes et selv, ville det ha vært i samsvar med den innsikt jeg har kommet fram til, om at alle fenomener er uten et selv, Ānanda ?”

“ Nei, Mester.”

“ Men hvis jeg hadde svart Vacchagotta at det ikke finnes et selv, da ville han ha blitt enda mer forvirret enn han allerede var. Da ville han ha tenkt som så: Før hadde jeg et selv, men nå har jeg det ikke lenger!

4.10.11 (44.11) Sabhiya

Sabhiyakaccānasutta

En gang var munken Sabhiya Kaccāna i mursteinshallen i Nātika. Den omvandrende filosofen Vacchagotta kom bort til ham, hilste høflig og pratet litt med ham. Deretter satte han seg ned og sa:

“Hvordan er det med den som har kommet fram til sannheten, Kaccāna, eksisterer han etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at den som har kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden.”

“Er det da slik at han ikke eksisterer etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at han ikke eksisterer etter døden.”

“Er det da slik at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at han både eksisterer og ikke eksisterer etter døden.”

“Er det da slik at den som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at den som har kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden, Vaccha.”

“Men hvorfor har ikke Mesteren svart på noen av disse spørsmålene, Kaccāna?”

“Grunnen til å erklære at noen har form eller ikke form, at de er bevisste, ubevisste eller verken bevisste eller ubevisste, den grunnen eller årsaken bør avsluttes helt og fullstendig. Hvordan skal man da kunne erklære at han har form eller ikke form, at han er bevisst, ubevisst eller verken bevisst eller ubevisst?”

“Hvor lenge har du vært munk, Kaccāna?”

“Ikke så lenge, min venn. Bare tre år.”

“Det er virkelig storartet at du har lært så mye og kan uttale deg om så dype ting, min venn!”